dEUS • FUN LOVIN' CRIMINALS • SLY & ROBBIE • RICHIE HAWTIN • LU EDMONDS • SASKA

ROLL

112480 **eylül-ekim** 2004/09
3 500 000 TL

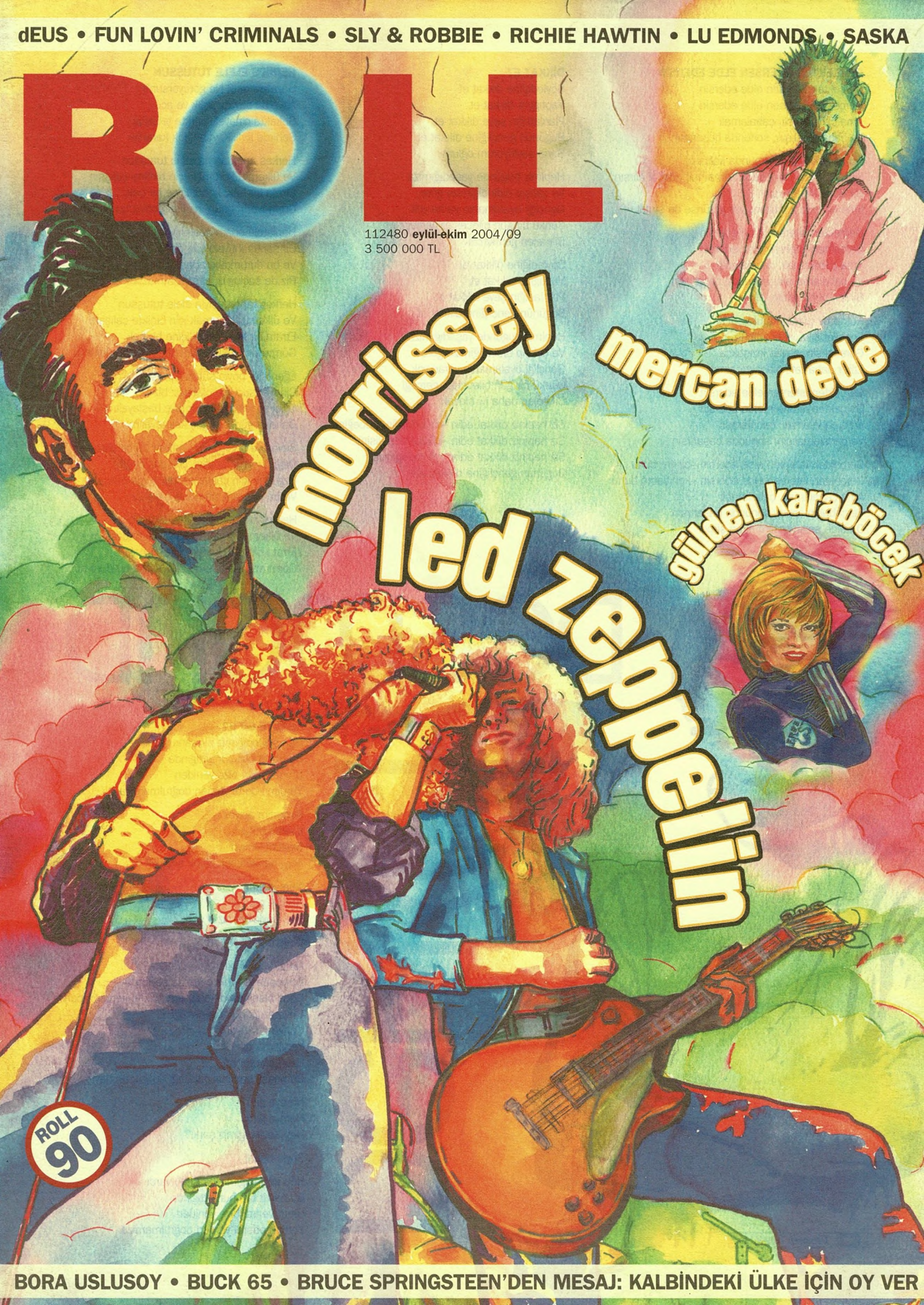

morrissey

led zeppelin

mercan dede

gülden karaböcek

ROLL 90

BORA USLUSOY • BUCK 65 • BRUCE SPRINGSTEEN'DEN MESAJ: KALBİNDEKİ ÜLKE İÇİN OY VER

Desmond Dekker

Türkçesi: Tezgör Hilmi

GERÇEKTEN İSTERSEN ELDE EDERSİN

Gerçekten istersen elde edersin
Gerçekten istersen elde edersin
Ama çabalamalı, çabalamalı
Ve çabalamalısın, sonunda başarırsın

Eziyet çekmek durumunda kalırsın
Kazanır veya kaybedersin ama hak ettiğini alırsın
Bir düşe kilitlenirsin
Elde edersin istediğini, zor görünse de şimdi

Gerçekten istersen elde edersin
Gerçekten istersen elde edersin
Ama çabalamalı, çabalamalı
Ve çabalamalısın; sonunda başarırsın
Bilirim bunu, dinle lafımı

Roma bir günde kurulmadı ki
Engeller çıkacaktır yoluna
Göreceksin, savaş kızıştıkça
Zafer daha tatlı olacaktır şimdi

Gerçekten istersen elde edersin
Gerçekten istersen elde edersin
Ama çabalamalı, çabalamalı
Ve çabalamalısın, sonunda başarırsın

Gerçekten istersen elde edersin –bilirim bunu
Gerçekten istersen elde edersin –kanıtlarım bunu
Ama çabalamalı, çabalamalı
Ve çabalamalısın, sonunda başarırsın
O halde sakın teslim olma şimdi

DİKKAT ET

Söylediğine dikkat et
Yaptığına dikkat et
Planladığın şeye dikkat et
Bugünün gençliğine dikkat et
Sana söylüyorum oğlum

Hepimiz bugünde yaşadığımıza
Ve çalışıp didindiğimize göre
Gençliği oyalamanın yararı yok
Çünkü bir gün bilecekler gerçeği
Bilmeleri gerekecek

Söylediğine dikkat et
Yaptığına dikkat et
Planladığın şeye dikkat et
Bugünün gençliğine dikkat et

Hepimiz bugünde yaşadığımıza
Ve çalışıp didindiğimize göre
Gençliği oyalamanın yararı yok
Çünkü bir gün bilecekler gerçeği
Bilmeleri daha iyi olacak

Siz hepiniz dikkat edin –dikkat edin, bebeğim
Siz hepiniz dikkat edin –dikkat etmelisiniz
Siz hepiniz dikkat edin –ne yaptığınıza
Bugünün gençliğine dikkat edin

HERKES ELELE TUTUŞSUN

Gazeteyi oku! Ne görüyorsun?
Asya'da savaş, açlık ve acı
Sokakta cinayet, parkta tecavüz
Şehirde kirlilik, yarın çok karanlık

Herkes arkadaşıyla elele tutuşsun
Ve ülkemizi korumak için birlikte çalışsın
Etrafa bir bak, kendi içine bir bak
Görmüyor musun, değiştirebiliriz bu durumu

Hapisteki adam sesleniyor bana
Bir şansa ihtiyacı var, özgür olmak istiyor
Ve bu durumdaki adam gibi
Biz de suçluyuz, eğer uzatmazsak elimizi

Herkes arkadaşıyla elele tutuşsun
Ve ülkemizi korumak için birlikte çalışsın
Etrafa bir bak, kendi içine bir bak
Görmüyor musun, değiştirebiliriz bu durumu

Eğer işler böyle sürüp giderse
Cinayet suçlusu olacağız biz
Öyleyse yarını düşünmeye başlayalım
Daha bugünden, geç kalmayalım

Sevmeye başlayalım, nefreti durduralım
Değiştirelim dünyayı, çok geç değil
Özgürlük için çalışalım, barış için çalışalım
Ve bu çılgınlığı bitirmeye çalışalım

Herkes arkadaşıyla elele tutuşsun
Ve ülkemizi korumak için birlikte çalışsın
Etrafa bir bak, kendi içine bir bak
Görmüyor musun, değiştirebiliriz bu durumu

NEREYE GİTTİ?

Hep söylediğimiz bir şarkı vardı
Bu hayat bizi bunalttığında
Umut verirdi bize yeniden
Yardım ederdi yerden doğrulmamıza

Bedenim acıyor
Ellerim titriyor
Şevkim kırılıyor
Acıyı hafifletecek hiçbir şey yok

Nereye gitti?
Nereye gitti
Hep söylediğimiz o şarkı?

Dinle beni!

Ne oldu o iyi bildiğimiz günlere?
Ve yapabildiğimiz o harika şeylere?
Genç olsak da o kadar emindik ki kendimizden
Duymazdık bu güvensizliği
Çünkü güçlüydük
Yanılamazdık
Uzun süremezdi
Bu neşeli şarkının yarattığı duygu, ah hayır!

Nereye gitti?
Nereye gitti
Hep söylediğimiz şarkı?

Söyle bana!

Hep söylediğimiz bir şarkı vardı
Bu hayat bizi bunalttığında
Umut verirdi bize yeniden
Yardım ederdi yerden doğrulmamıza

ROLL
90
eylül-ekim '04

08 Led Zeppelin
09 Lu Edmonds
14 Richie Hawtin
16 Sly & Robbie
18 dEUS
19 Fun Lovin' Criminals
22 Saska
28 Gülden Karaböcek
30 Bora Uslusoy
32 Mercan Dede
38 Morrissey
43 Buck 65
46 Bruce Springsteen
57 Led Zeppelin (devam)

04 Ajans
20 Halkla İlişkiler
42 ÖSS
49 Kıraathane
50 Gayd
52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Ayşe Köksal, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Derya Bengi, Doğan Ertener, Donat Bayer, Elif Kolcuoğlu, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Ertan Keskinsoy, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Kerem Demir, Kerime Camadan, Mehmet Ali Meram, Mehmet Uluşahin, Melih Katıkol, Merve Erol, Mihran Tomasyan, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sid, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yaprak Z. Gökçöl, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Ebumza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0.212.235 98 95] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Eylül 2004 **dağıtım:** Bir-Yay **adres:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 244 23 94 **yıl** 8 **sayı** 90 **eylül-ekim** '04 **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

Fiziksel grafiti

Soğuk odada küçük gelen yatağımdan güçlükle kalktım. Bugün 2 Mart 1975. Galatasaray'la şampiyonluk maçımız var. Banyoda yüzümü yıkarken aynada yüzümün şişmiş olduğunu görüyorum. Bütün gece uyuyamamış, rüyamda maçı oynamıştım. Banyodan çıkarken ilerde büyük odaları, büyük yatağı olan sıcak bir ev düşledim. Mutfaktan çay kokusu geliyordu.
Babamın karşısına oturdum. "Şampiyonlukta prim var mı!" dedi. "Ne primi baba, yenelim yeter" diye cevapladım. "Eczacıbaşı, Efes'te oynayanlar iyi paralar alıyorlar, size bir şey yok mu?" dedi. "Sen değil misin bizi Beşiktaşlı yapan" dedim, kahvaltıdan kalktım. Salona geçtim. Dual pikaba Zeppelin I'i koydum. Underground müzik kulaklarımda yankılanırken şarj eden bir pil gibi dolduğumu hissediyordum. Black Sabbath, Cream, Pink Floyd derken kendime geldim. Malzeme çantamı doldurdum. Best Converse ayakkabılarım iyice eskimiş, altları silinmişti... Evden çıktım ve Ziverbey'den Kalamış'a yürüdüm. Kalamış'ta, Kozluca'nın büfesinde Erol, Şansal, Hüseyin oturuyorlardı. "Ne oluyor bugün?" diye sordular, "yeneceğiz" dedim. Öğlen olmuştu. Todori'de hafif bir yemek yedim. Garson Aleko elinde şekerli bir kahveyle geldi. "Hadi paşam, bu sana doping olur, buraya galibiyetle dönün" dedi. Taksi tutacak param yoktu. Dolmuşla Kadıköy'e inerken ileride güzel bir arabam ve çok param olmasını arzuladım. Kadıköy vapuruna bindiğimde maça giden birçok tanıdık yüz vardı. Beşiktaş'tan üç-dört kişi beraber Harbiye dolmuşuna bindik. Maç havasını bulmuş, insanlar Spor Sergi'ye giden yolda Radyoevi önünden kuyruğa girmişti. Bir gün herhalde yetkililer buraya büyük bir salon yapacaklardı! Spor Sergi'nin kapısında amigo Şeref "hadi koçum" dedi, sırtımı sıvazladı. Kaya ve Gökhan hakem ikilisi maçı başlattığında her şeye hazır olduğumu ve yeneceğimizi biliyordum. Maçın sonunda hatırladığım, seyircinin korkunç uğultusu, bizim takımın iyi oyunu, Galatasaray'ın direnişi ve ABD'li Williams'dan yediğim darbelerdi. Ancak sonunda Beşiktaş, ilk Türkiye Ligi şampiyonluğunu kazanmıştı.
Maçtan sonra Karaköy dolmuşuna binmek için Harbiye'ye doğru yürürken ağrıyan kaburgalarıma ve soğuğa rağmen mutlu ve gururluydum. Bugün geçilmesi gereken yollardan geçiyorduk. Umutluydum. İleride basketbol çok büyüyecek ve basketbolcular çok büyük imkânlara kavuşacaklardı. Dolmuş Kadıköy'e gelmişti. Cebimde kalan son 50 liralığı şoföre uzattım. Karaköy rıhtımında hava karanlık ve soğuktu. Bense mutlu ve umutlu...

Battal Durusel *("Geçmişten Bugüne", Cumhuriyet, 18 Ağustos 2004)*

Biz tıfıldık; o, Beşiktaş'ın 11 numarasıydı, muhteşem beşlinin maça ası. Hep rakiptik; gönlümüz okul takımlarındaydı, sevdiğimiz abilerin okullarıydı onlar: İTÜ, Kolej, ODTÜ... Beşiktaş'ı yenelim diye bizimkilere tezahürat yapardık, ama onun her attığı girsin isterdik. Aman o hata yapmasın derdik. Diğerleri kaçırsın diye dua ederdik. Diğerlerini de severdik, ama maç işte...

NBA'ydi, Olimpiyatlardı derken, ne zaman basketten açılsa laf, dönüp dolaşıp o beşliye gelir oldu son günlerde. Başlı başına bir zevkti isimleri saymak: Fehmi, Tom (Davis), Aptullah, Battal, Hurşit –Erman sonradan katıldı onlara. O efsane beşliyi sayarken nedense Battal için ayrı bir parantez icap ediyordu her seferinde: "Öyle zarifti ki, isminin ve cisminin hilafına. Büyülerdi resmen; hip, beat, ne derseniz deyin, apaş, çelebi, zen..." Yıllar sonra çıktı karşımıza. 18 Ağustos 2004 tarihli Cumhuriyet'in spor ekindeki bir yazıyla: "Geçmişten bugüne..." Fena heyecanlandık, meraklandık, fakat tırstık resmen okumaya. Ya büyü bozulursa? Çekine çekine göz gezdirirken sayfaya, siyah harflerle yazılmış Led Zeppelin'i gördük birden. Bulut dağıldı, başladık okumaya. Oynadığı gibi yazmıştı. Harbi, samimi, sade, zarif, güçlü. Cümleleri jump shot'ları gibiydi: "Deliksiz." Led Zeppelin I'le hazırlanmaya başlamış şampiyonluk maçına. Led Zeppelin III'ten "Hats Off To (Roy) Harper"ı roll'layarak saygı duruşuna geçiyoruz: Battal'a şapka!

Fotoğrafta ayaktakiler, Tom Davis, Aptullah, Battal; oturanlar, Fehmi, Ümit... Hurşit'le Necmi kenarda...

"Gökyüzü sandığımızdan daha uzaktadır, değil mi anne?" dedim. Muziplik falan yapmıyordum. Tamamen iyi niyetli bir soruydu sorduğum. Gökyüzüyle aramda kaç kilometre olduğunu merak ediyordum yalnızca. Bana, yani kendi oğluna şöyle dedi annem: "Tam göründüğü kadar uzaktadır." **SAMUEL BECKETT**, Malone Ölüyor

-Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
-Yirmi yıldır nasıl hissediyorsam öyle.
-Yani?
-Kendimi biraz hissediyorum.
-Biraz ne?
-Biraz.
AMELIE NOTHOMB, Katilin Temizliği

Musiki Kongresinde birisi, "memlekette teksesli şarkı söylemenin yasak edilmesini" teklif etti. Bunun üzerine ben kalktım ve dedim ki: "Bir çoban, faraza, davarını otlatırken şarkı söylemek ihtiyacını hissederse, illa köye gidip, bir ikinci çobanı bulup, gel birader, sen de şu ikinci sesi uydur da söyle mi desin?.." **CEMAL REŞİT REY** (1934)

HOT HOT HEAT Los Angeles'ta yeni albümün kayıtlarıyla meşgul. Prodüktörlüğünü Dave Sary'nin yaptığı albümün kasımda raflarda olması planlanıyor. Şarkıların büyük çoğunluğunu gitarist Dante Decaro'nun kır evinde yazan grup, 80'ler sound'una, new wave'e daha az bağlı kalmış, ama şarkılar sağlammış. Keyboard'cu Steve Bays'in taze aşık olması, çalışmalara neşe katıyormuş.

DAVE MATTHEWS, **NEIL YOUNG**, **WILLIE NELSON** ve **JOHN MELLENCAMP**'in katıldığı Farm Aid konserleri, bu sene Seattle'da yapılacak. 18 Eylül'de gerçekleşecek organizasyonun bu şehri seçmesinin sebebi, çiftlik ürünleriyle geçimi sağlayan 30 bin aile. 1985'ten beri konser veren diğer müzisyenlere 2001'de katılan Dave Matthews şöyle konuşmuş: "Seattle, sağlıklı gıda felsefesine sahip, sebzenin meyvenin topraktan çıkıp doğrudan sofraya gelmesinin önemini anlayan örnek bir şehir. Bu sene de, her sene olduğu gibi, kâr amaçlı şirket tarımının dünya üretimini nasıl tehdit ettiğine dikkat çekeceğiz; giderek yükselen bir bilince selam durup muhtemel çözümleri de araştıracağız."

THE STROKES, sonbaharda canlı kayıtlardan oluşan "Live In London" adlı bir albüm yayınlayacak. 2003'ün aralık ayında Londra Alexandria Palace'ta BBC tarafından yapılan kayıtlar arasında grubun iki albümünden de şarkılar bulunuyor. Ayrıca bir de Clash cover'ı: "Clampdown". Bir yandan Gordon Raphael prodüktörlüğünde üçüncü stüdyo albümlerinin hazırlığını yapan beşli, yeni single "The End Has No End"e de bir klip çekti.

MARK KNOPFLER'ın dördüncü solo albümü "Shangri-La", eylül sonunda gün yüzü görecek. Albüm, adını kaydedildiği stüdyodan alıyor. Eski Dire Straits gitaristi, vaktiyle Bob Dylan, Neil Young, The Band gibi müzisyenlerin takıldığı stüdyoda 60'ların havasına geri döndüğünü belirtmiş. Bu arada, Knopfler'ın açık artırmada satılan bir gitarı 50 bin dolara alıcı buldu. Elde edilen gelir, Eric Clapton tarafından Antigua'da kurulan bir bağımlı tedavi merkezine bağışlandı.

Desenler: Ceren Oykut

Indie hard rock grubu **THE MELVINS**, yeni albümde **JELLO BIAFRA**'yla teşrik-i mesai yapıyor. "Never Breathe What You Can't See", ekimde Biafra'nın şirketi Alternative Tentacles'dan yayınlanacak. Grubu Alice Cooper cover'larken gören ve bu ortak sevda vesilesiyle gruba ısınan Biafra, yeni şarkılarını da bu projede yorumlayacak. Biafra & The Melvins, bir sonbahar turnesi de düşünüyor. Melvins'çiler, Biafra'yı eski Dead Kennedys şarkılarını okumaya zor ikna etmişler.

Amerikan Sivil Haklar Sendikası'nın düzenlediği Özgürlük Konseri'ne **LOU REED**, **PAUL SIMON** ve **MOS DEF** de katılıyor. 4 Ekim'de düzenlenecek konserin prodüktörü **PHILIP GLASS**. Konsere şu isimler de katılıyor: **PATTI SMITH**, **NANCY GRIFFITH**, **LILA DOWNS**, **ROBIN WILLIAMS**, **SEAN PENN**... Tibet'e Özgürlük Konseri'nin de direktörlüğünü üstlenen Philip Glass şöyle konuşmuş: "Yaklaşan başkanlık seçimleri en nazik konuları bağlıyor: İşsizlik, ekonomi, teröre karşı savaş... Ama daha önemli bir meseleye hiç değinilmiyor: Şu anki hükümet, terör tehdidinin her şeyi gölgelediğini düşünüyor, en temel sivil haklarımızı bile..."

PROTEST-EAST

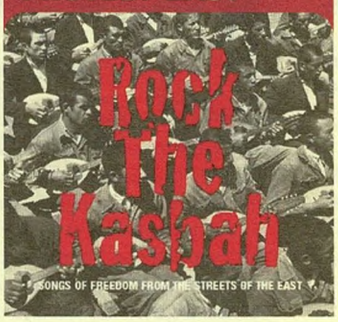

Maşallah, her ay bir Clash haberi düşüyor bu sayfanın payına... Elimizdeki yeni toplama albüm, adını Rachid Taha'nın cover'ladığı Clash şarkısı "Rock The Kasbah"dan alıyor. 77 dakikalık albümde, Mağribi ülkelerinden Uzak Asya'ya "Doğulu" müzisyenlerin protest şarkılarına yer verilmiş. Avrupalı mıyız neyiz, Türkiye'den kimseler yok!.. Asian Dub Foundation, Fun-Da-Mental, Cheb Mami, Alpha Blondy, Ilham Al Madfai, Kadim Al Sahir, Spiritual Brothers & Dariush, Kulna Sawa, Blend, Jonoon ve dahası... "Songs of freedom from the street of the east" altbaşlığı taşıyan albüm, Joe Strummer'ın Bob Marley cover'ı "Redemption Song"la sona eriyor.

SON İMPARATOR

Ryuichi Sakamato, yılların birikimini "Moto.tronic" adında bir albümle özetleyivermiş. Synth-pop'un becerikli ekibi Yellow Magic Orchestra'nın patronunun her daim alışılmadık, şaşırtıcı bir müzikal açılımı oldu. Türden türe koştu, her lezzeti tattırdı. Deneme olsun diye denemedi, tutarlı bir müzikal anlayış içinde sound ve alan değiştirdi. Elimizdeki albüm, onunla yeni tanışan, mesafeli dinleyici için de başarılı bir derleme. "Moto.tronic", Yellow Magic Orchestra döneminden, muhtelif ikili çalışmalarından, film müziklerinden ve klasik solo piyano parçalarından oluşuyor. David Sylvian, Iggy Pop, Bootsy Collins, DJ Spooky tanıdık misafirlerden bazıları... Bill Laswell destekli "Küçük Buda", "Son İmparator" gibi film müziklerinden pasajlara da, Erik Satie'vari minimalist örneklere de yer var albümde... Yetmezse, albümün ilavesi olan DVD'deki konser çekimleri ve görsel dökümanlar hoş bir şölen daha yaşatıyor. Artık sürekli "Moto.tronic"i mi döndürür dururusunuz, yoksa beğendiğiniz parçaların yer aldığı esas albümleri mi koşup alırsınız, orası size kalmış.

Funk-punk şarkıcısı, şarkı yazarı, prodüktör **RICK JAMES** 56 yaşında hayata gözlerini yumdu. En çok 1981'deki hiti "Street Songs"la anılan sanatçı, Neil Young'ın ilk gruplarından Mynah Birds'ün de kurucularındandı. James, "Street Songs"u şöyle anlatıyordu: "Bu şarkı hâlâ güncelliğini koruyor. İnsanlar hâlâ getto hayatından, polisten, marihuanadan bahsediyor, 'Street Life' şarkısı da sokak hayatının bütün unsurlarını barındırıyor içinde." 90'ların başında iki kadına taciz suçundan yargılanan sanatçı, iki seneyi kodeste geçirmişti.

Rolling Stones davulcusu **CHARLIE WATTS** gırtlak kanserine yakalandı. Tedavisi süren Watts'ın durumunun iyi olduğu bildirildi. 63 yaşındaki davulcu, caz grubuyla verdiği bir konserin kayıtlarını da bu ay yayınlayacak. Duble albümde Thelonious Monk, Duke Ellington parçalarının yanında, Stones'un "Satisfaction"ının da "jazzy" bir yorumu var. Geçmiş olsun büyük usta!

Şarkıcı, şarkı yazarı **DAN FOGELBERG** prostat kanserine yakalandı. 70'lerden bugüne durmadan yürüyen rock'çu, en son geçen sene "Full Circle" isimli albümünü yayınlamıştı, sonbaharda bir turne planlıyordu. Yılgınlığa kapılmayan Fogelberg, bu hastalığı aşmaya ahdetmiş.

Muhafazakâr Parti'den senatör adayı Marilyn O'Grady, Bush karşıtlığını deklare eden ve Muhafazakârların tekrar seçilmemesi için kampanya başlatıp hayranlarına seslenmeye çalışan **BRUCE SPRINGSTEEN**'e savaş açtı. O'Grady'nin hazırlattığı yarım dakikalık "Boycott The Boss" reklamı her gün Amerikan televizyonlarında dönüyor.

CARLOS SANTANA yeni albüm için şarkı toplamaya başladı. Yeni albüm de 1999'un "Supernatural"ı gibi olacak ve yine ünlü isimlerle yapılan düetleri içinde barındıracak. Molotov grubunun da dahil olduğu İspanyolca albüm projesi şimdilik rafa kalkmış.

KORN, yakında çıkaracağı "best of"a iki de cover koyacak: Cameo'nun 1986 süksesi "Word Up" ve Pink Floyd'dan "Another Brick In The Wall"... "A.D.I.D.A.S", "Falling Away From Me" gibi parçaların da yer alacağı albümde, "Freak On A Leash"in iki versiyonu olacak.

SIMON AND GARFUNKEL'in dokuz aylık "Old Friends" turnesi Roma'da yarım milyon kişinin katılımıyla son buldu. İkilinin tekrar kayıt yapıp yapmayacağı ise hâlâ muamma.

Dikkat! Şehirde Caz Var
6-16 Ekim 2004 İstanbul
AKBANK
14.
Caz
festivali
Taksim
Maçka
aköy
yer
THE NEW YORK VOICES / GONZALO RUBALCABA SOLO / NGUYÊN LÊ / McCOY TYNER TRIO / DINO SALUZZI TRIO / MIROSLAV VITOUS QUARTET / THE MINGUS BIG BAND / Nobukazu Takemura / Chicago Underground Trio / Jane Bunnett and The Spirit of Havana / Aydın Esen Trio / Selen Gülün Trio / Elvan Aracı Quartet / K34 / Misha Mengelberg Solo / Han Bennink, Benjamin Herman, Ernst Glerum Trio / Amina Claudine Myers Trio / Charlie Mariano, Daniel Humair, Ali Haurand Trio / Septeto Roberto Rodriguez / NoJazz / Rubin Steiner / Mark de Clive Lowe / Jazzanova / Olcay Saral Trio / Mecazi / Onur Türkmen / Sarp Maden, Reğent Bölükbaşı Duo
AKBANK
KÜLTÜR
SANAT
MERKEZİ
BEYOĞLU
Organizasyon
pozitif
biletix
0216 556 98 00
www.biletix.com

Bu sular akar gider
Taşları yıkar gider
Bu dünya bir pencere
Her gelen bakar gider
(Karadeniz türküsü)

Unutma: korkunç savaşlara gidenler de
bahçelerle pencerelerin,
oyun oynayan çocuklarla havlayan köpeklerin
önünden geçerler giderken savaşa
YEHUDA AMİHAY

Sizi göreceğim geldi iyi insanlar! / Hür gemiciler, deniz / Yollar, şen şarkıcılar **ZİYA OSMAN SABA**

- İbrahim bey, yeni sezonda sürpriz var mı?
- Sürpriz yok, kaset var.
- Kasette muhteşem şarkılar var mı?
- Muhteşem şarkılar yok, normal şarkılar var.

(İbrahim Tatlıses'le söyleşi, "Pazar Keyfi" programından)

İşte ben böyle bildiğin gibi:
Kaderi öpüp başıma koymuşum.
Gülüşüm, oturuşum, konuşuşum,
Belli efendim, besbelli
Yaşamaktan soğumuşum
TURGUT UYAR

IGGY POP & THE STOOGES İstanbul'dan bir önceki konserini çok anlamlı bir gecede, New York - Randalls Island'da verdi: Bruce Springsteen'in grubu E Street Band'den tanıdığımız **LITTLE STEVEN**'ın (Steven Van Zandt) öncülüğünde gerçekleştirilen International Underground Garage Festival'de... Amerika'dan ve dünyanın pek çok yerinden garage-rock ruhu taşıyan eski-yeni 40'a yakın grubun katıldığı festival, altı saatlik bir maratondu. Iggy ve arkadaşlarının yanısıra **STROKES**, **NEW YORK DOLLS**, **BO DIDDLEY**, **RAVEONETTES**, **PRETTY THINGS**, **MOONEY SUZUKI**, **ROMANTICS**, **FUZZTONES**, **ELECTRIC PRUNES**, **CONTRAST**, **HIGH DIALS** 14 Ağustos'taki festivali şenlendirenler arasındaydı.

Throwing Muses, Breeders, Belly gibi grupların şarkıcısı **TANYA DONELLY**, "Whiskey Tango Ghosts" adlı üçüncü solo albümünü geçtiğimiz ay yayınladı.

Screaming Trees'in ve son zamanlarda Queens Of The Stone Age'in şarkıcısı olan **MARK LANEGAN**'ın son solo albümü "Bubblegum" adını taşıyor. Albümün konukları arasında QOTSA elemanlarının yanısıra PJ Harvey, Izzy Stradlin ve Duff McKagan (Guns N'Roses), Greg Dulli (Afghan Whigs) bulunuyor.

GREEN DAY'den punk-rock-opera: Grubun yedinci albümü "American Idiot" bir konsept albüm niteliğinde olacak ve eylül ayı içinde yayınlanacak. San Franciscolu üçlünün albümde yer alacak "Jesus Of Suburbia" (Varoşların İsa'sı) isimli parçası tam dokuz dakika sürüyor.

DINO & FRANKIE GOES TO HOLLYWOOD

Dean Martin ve Frank Sinatra'nın kapsamlı toplama albümleri bu ay birbiri ardına yayınlanıyor... Kendimizi otomatikman 40-50 yıl öncesinin Hollywood kurdelalarının koynunda bulacağız anlaşılan. Az mı film çevirdiler birlikte; "Some Came Running"den "Ocean's Eleven"a, birlikte ne soygunlar yaptılar, sabahlara kadar poker çevirdiler, aynı kadına sulandılar... Gerçek hayatta da Rat Pack çetesi mensupları olarak içtikleri su ayrı gitmezdi aslında. Rock öncesi yılların iki süper cool'unun müzikal macerasının zirve anları şimdi iki albüme sığıştırılmış... Dean Martin'inki "Dino –The Essential Dean Martin" adını taşıyor. 1949-69 arasını içeren tam 30 hit şarkı: "Volare", "Everybody Loves Somebody," "That's Amore," "Sway", "You Belong To Me", "Ain't That A Kick In The Head" ve elbette İtalyan köklerine (asıl adı Dino Crocetti) selam eden "Mambo Italiano"... Frank Sinatra'nın albümü ise "The Platinum Collection" adıyla yayınlanıyor ve tam üç CD'den oluşuyor. Tam 48 standart, aralarında "Autumn Leaves", "Dancing In The Dark", "As Time Goes By", "My Funny Valentine", "The Lady Is A Tramp", "Love and Marriage", "September Song", yok yok... Dino vefat edeli dokuz yıl oldu, Frankie ise altı yıl önce bu dünyadan ayrıldı. Bu CD'ler bir tarihe tanıklık ediyor.

SONIC YOUTH deneysellikte sınır tanımıyor: New Yorklu ekip, İsveçli cazcı **MATS GUSTAFSSON**'la birlikte eylül sonunda "Hidros 3" isimli bir albüm yayınlayacak. Gustafsson'un Sonic Youth için özel olarak bestelediği parçalara Amerikalı gitarist Loren Mazzacane Connors da katkıda bulunuyor. Albüm elektro gitarlar, elektronik efektler ve kontrbas saksofonun oluşturduğu benzersiz bir ses ve gürültü evreni vaat ediyor.

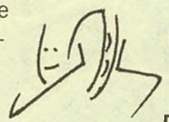

FRANZ FERDINAND, ikinci albüm hazırlıklarını hızlandırdı. Yanlarına prodüktör olarak **DAN THE AUTOMATOR**'u da katacağı söylenen İskoç ekip konserlerinde yeni parçaları "This Boy"u çalmaya başladı bile.

Joy Division'ın müteveffa şarkıcısı **IAN CURTIS**'in, eşi Deborah tarafından yazılan "Touching From A Distance" isimli biyografisi filme çekiliyor. Filmde Curtis'i **JUDE LAW** canlandıracak.

BETA BAND, "Heroes To Zeros" adlı albümlerinin yayınlanmasının ardından henüz dört ay geçmesine rağmen dağılma kararı aldı. Şu sıralar sürmekte olan turneyi takiben İskoç grup tarihe karışacak.

Kanadalı rock grubu **SUM 41**, yeni albümün ismini, Kongo'da hayatlarını kurtaran Birleşmiş Milletler temsilcisi Chuck Pelletier'nin anısına "Chuck" koymaya karar verdi. Grup elemanları, belgesel çekerken kendini militanlarla ordu arasındaki bulmuş, bir otel tuvaletinde saklanırken Pelletier'nin kaçış planı sayesinde kendilerini kurtarmıştı. Deryck Whibley olayı şöyle anlatıyor: "Orada oturmuş, birimize sarılmış, her birimiz ötekine 'birazdan öleceğiz, seni seviyorum' diyorduk. Chuck oradaki 45 kişiyi gruplara bölerek herkesi kurtardı, inanılmaz bir korkuydu..."

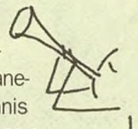

Body Count gitaristi **D-ROC**, lenf kanseri nedeniyle kaldırıldığı hastanede vefat etti. Asıl adı Dennis Miles olan sanatçı, 45 yaşındaydı. D-Roc grubun kaybettiği üçüncü elemanı; davulcu Beatmaster V 1996'da lösemiden, Mooseman 2000'de vurularak ölmüştü. Grubun kurucu üyelerinden Ice-T, Miller'ın cenazesinde yaptığı konuşmada şöyle dedi: "D-Roc, Body Count'un omuriliğiydi. Çocukluktan beri tanışırdık. Kelimeler üzüntümü anlatamaz. Grup elemanından çok, onun bir dost olarak yeri doldurulamaz."

Leeds'li ekip **THE MUSIC** "Welcome To The North" isimli ikinci albümlerini eylül sonlarında yayınlayacak. Brendan O'Brien'in prodüktörlüğünü yaptığı albümden çıkacak ilk single'ın adı "Freedom Fighters".

Jerry Garcia sonrasının Grateful Dead versiyonu **THE DEAD**, politikaya el attı. "Oy kullanmanın vaktidir" sloganıyla yollara düşen grup, "kime oy vereceğinize karışmayız" dese de, Kerry yanlısı olduğunu gizlemiyor. "Sırf Florida'daki The Dead hayranları geçen seçimlerde oy sandığına gitseydi, dünya şu an çok daha farklı bir yer olurdu" diyor gitarist Bob Weir. Grubun 40. yıldönümünü bir Amerika turnesi ve albümlerin yeni baskılarıyla kutlayacağı da gelen haberler arasında.

Amerika'daki seçimler yaklaştıkça, politik duruşunu ortaya koyan grupların sayısı da artıyor. Bu kervanın yeni yolcularından biri de **YO LA TENGO**. Konuk sanatçı ve komedyenlerle turneye çıkmayı planlayan grup, Demokrat aday Kerry'nin seçilmesi için de elinden geleni yapacak.

LIVE AID konserleri DVD formatında dört parça halinde basılıyor. Konserin Philadelphia ve Londra ayaklarıyla beraber, Michael Buerk'in Etiyopya'dan gönderdiği mesaj, Band Aid'in "Do They Know It's Christmas?", USA For Africa'nın "We Are The World", David Bowie ve Mick Jagger'ın "Dancing In The Streets" videoları da sete dahil edilecek. Eksik olan tek şey **LED ZEPPELIN**'in performansı: Robert Plant, Jimmy Page ve John Paul Jones, standartlarının altına düştükleri gerekçesiyle Philadelphia performanslarının DVD'de yer almasını kabul etmedi. Onun yerine, kendi DVD'lerinden ve gelecek turnelerinden Live Aid vakfına kaynak aktaracaklar.

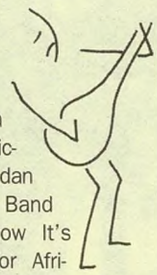

Hatırlayacaksınız, **U2**'nun yeni albümünün mikslenmemiş kayıtları çalınmış, Bono da, kayıtlar eğer internetten yayınlanırsa, hemen atağa geçip daha düzgün kayıtları yine internetten yayınlayacaklarını söylemişti. Bir aksilik olmazsa, U2'nun 11. albümünün 23 Kasım'da raflarda olacağı açıklandı...

YOU TAKE MY SELF CONTROL

"Oh the night is my world, city lights painted girl..." Vallahi heykeli dikilecek şarkıydı. Elbette "Gloria", "How Am I Supposed To Live Without You" falan da vardı, ama Laura Branigan demek "Self Control" demekti. Yalnız 1984'ün değil, tüm zamanların en güzel pop türküsüydü... Biz orada kalmışız. Meğer bizim kalın kaşlı Laura daha 19'unda Leonard Cohen'in geri vokalisti olarak Avrupa'yı turlamış, daha iki sene önce Janis Joplin'e dair "Love, Janis" müzikalinde sahnede bir kez daha boy göstermiş. Cehaletimizi, ölümünden sonra yayınlanan biyografileriyle gidermiş olduk. Evet, Laura Branigan, 26 Ağustos'ta, 47 yaşında, uykusunda hayatını yitirdi... Bir kuşağın hatıralarını da beraberinde götürdü. Ooof, gençliğim eyvah!

Yaz yağmurları misali yıllarca
Yağmış durmuşum kendi içime.
Zaten dünya öyle dünya ki kim kime
Herkes kendi derdinde anca,
Herkesin yüreği lime lime
TURGUT UYAR

ve unutma,
bir yumruk da
açık bir el ve beş parmaktı bir zamanlar
YEHUDA AMİHAY

Cesaret, ölçüsü kaçmış korkaklıktır.
MEHMET EROĞLU, Geç Kalmış Ölü

Biraz öğüt ister misin teğmen? Asla geceleri karar alma. Güneş doğduğunda her şey çok farklı görünür. **ELISEO ALBERTO**, Kabuk Sahili

Cennette bekâr gezilmez.
(Kanal 7'deki Din ve Ahlak programından)

Dudağım dudağında / Kemençede yay gibi / Bûseler yanağımda / Çağlasın bir çay gibi / Göğsün tanburum olsun / Aşkım onun mızrabı / Nağmelerim boğulsun / İçelim ızdırabı / Kahkahadan besteler / Şaheserler yapayım / Sonra sana derbeder / Bir kul gibi tapayım
(Selahattin Pınar'ın kürdili hicazkâr şarkısı, güfte: Faruk Şükrü Yersel)

İran'da **QUEEN**'in "Greatest Hits" albümü yayınlandı, böylece grup, albümü İran'da resmî olarak satışa sunulan ilk rock grubu oldu. Eşcinselliği yasaklayan kanunlar gereği, "You're My Best Friend", "Crazy Little Thing Called Love" gibi şarkılar albüme dahil edilmedi. Aslen İranlı olan Freddie Mercury'nin grubu, korsan kayıtlar sayesinde bu ülkede yıllardır geniş çaplı dinleniyordu. İranlı rock'çuları en çok sevindirense, kartonette şarkı sözlerinin de yer almasıymış. Queen'in ardından İran'da albümlerinin yayınlanmasına izin verilen diğer isimlerse Elton John ve Julio Iglesias.

WEEZER, beşinci albümleri için çalıştıkları prodüktörleri Rick Rubin'le yaptığı kayıtları ıskartaya çıkardı ve her şeye sıfırdan başladı. Grubun solisti Rivers Cuomo ise, kendi internet sitesinde (riverscuomo.com) iki şarkı yayınladı: Harry Nilsson'ın pop klasiği "Without You" ve –Cuomo hiç Fransızca bilmemesine rağmen, duyduğunu söylemeye çalıştığı– Françoise Hardy'nin "Je changerais"si...

NICK MASON Pink Floyd hatıralarını kaleme aldı: "Inside Out (A Personal History Of Pink Floyd)" (Tersyüz: Şahsî Bir Pink Floyd Portresi). 1995'te David Gilmour otobiyografinin yayımını durdurmuş, profesyonel yazarlarca yazılması gerektiğini savunmuştu.

Bir otobiyografi de **BOB DYLAN**'dan. Üç kitaptan oluşacak otobiyografinin ilk cildi "Dylan's Chronicles: Volume One" Ekim'de raflara çıkacak.

Bakımsız bir ambarda, düzinelerce plastik torba içinde **JOE STRUMMER**'ın arşivi bulundu. Meğer hiçbir şeyi atmaktan hoşlanmayan Strummer, bütün konserlerin play-list'lerini, şarkı defterlerini, mektuplarını, tuttuğu notları, gazete kesiklerini, hayranlarından gelen mektupları ve fotoğrafları saklamış. Arkadaşlarının ayıklamakla meşgul olduğu arşivin kayda değer bir kısmı, önümüzdeki ay Londra'da açılacak "Joe Strummer –Past, Present & Future" başlıklı sergide görülebilecek.

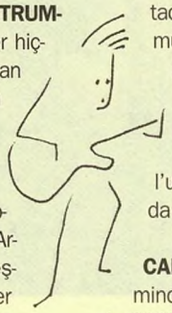

Geçirdiği kalp krizi sonrası, Kinks gitaristi **DAVE DAVIES**'in vücudunun sağ yarısı felçli durumda. Davies en az bir ay daha hastanede kalıp fizyoterapi görecek, doktorların söylediğine göre daha sonra tam olarak iyileşmesi mümkün olacak. Bu, Kinks ve Davies ailesinin yakın zamanda aldığı ikinci ölümle dans haberi. Ocakta Dave'in ağabeyi ve Kinks'in vokalisti Ray Davies, kız arkadaşının çantasını çalan iki kişiyi kovalarken vurulmuştu; kurşun bacağını isabet etmiş, hayatî durum söz konusu olmamıştı.

Amerika'da **LOS LONELY BOYS** fırtınası esiyor. Üç kardeşten kurulu ekip, çocukluklarından beri country şarkıcısı babalarının arkasında, barlarda çalarken, Willie Nelson'a gönderdikleri bir kayıt sayesinde üstadın himayesine mazhar olmuşlardı. İsimlerini babalarının bir şarkısından alan Garza biraderler, kendi adlarını verdikleri albümlerinde yüzü erken dönem rock'n'roll'una dönük, Tex Mex üslûbunda bir Latin rock icra ediyor.

CALEXICO "World Drifts In" isminde bir konser DVD'si yayınladı. 2002 Kasım'ında Londra'da Barbican salonundaki performansta, gruba mariachi orkestrası Luz de Luna eşlik ediyor. Calexico'nun misafirlerinden biri de "The Ballad Of Cable Hogue" ve "Si tu disais" şarkılarını yorumlayan Fransız şarkıcı Françoiz Breut.

"Pressure Chief" başlığını taşıyan yeni **CAKE** albümü, ekim başlarında piyasaya çıkacak.

TOM WAITS'in ekimde yayınlanacak albümü "Real Gone" hayli enerjik ve dansa müsait olacakmış. Mesela, 20'lerin aynı adlı bir dansına gönderme yapan "Metropolitan Guide"... Amerikan politikalarını da eleştiren albümde, 1985'ten beri Waits'le çalışmayan Marc Ribot da var.

ŞREK ŞRAK

Yeşil dev Şrek, karısı prenses Fiona ve terbiyesiz eşeğin maceralarına üç sene önce kaldığı yerden devam... Büyüklere alternatif masallar kategorisinden bu başarılı animasyon filminin ikincisi Türkiye'de vizyonda. (Okan Bayülgen ve Mehmet Ali Erbil ikilisine tahammül edebiliyorsanız, sinemaya buyrun.) Filmin soundtrack'i ise bir harika. "Shrek 2"de, ilkinde olduğu gibi bir Eels parçası var: "I Need Some Sleep". İlk soundtrack'de bizi en çok Rufus Wainwright'ın Cohen cover'ı "Hallelujah" sevindirmişti. Bu albümde ise Nick Cave, Tom Waits, Joseph Arthur'un sevdiğimiz eserleri mevcut... Bowie, "Changes"in Butterfly Boucher icrasına bizzat katılmış, Counting Crows yeni şarkısı "Accidentally In Love"ı film için seslendirmiş. 80'li yılların Bonnie Tyler kitsch'i "Holding Out For A Hero", hem Frou Frou hem de Jennifer Saunders tarafından yorumlanmış. Masum disko günlerinin Lipps Inc. hiti "Funkytown" ve Eddie Murphy & Antonio Banderas'dan Ricky Martin cover'ı "Livin' la vida loca" da komiklik kontenjanından araya sıkışmış.

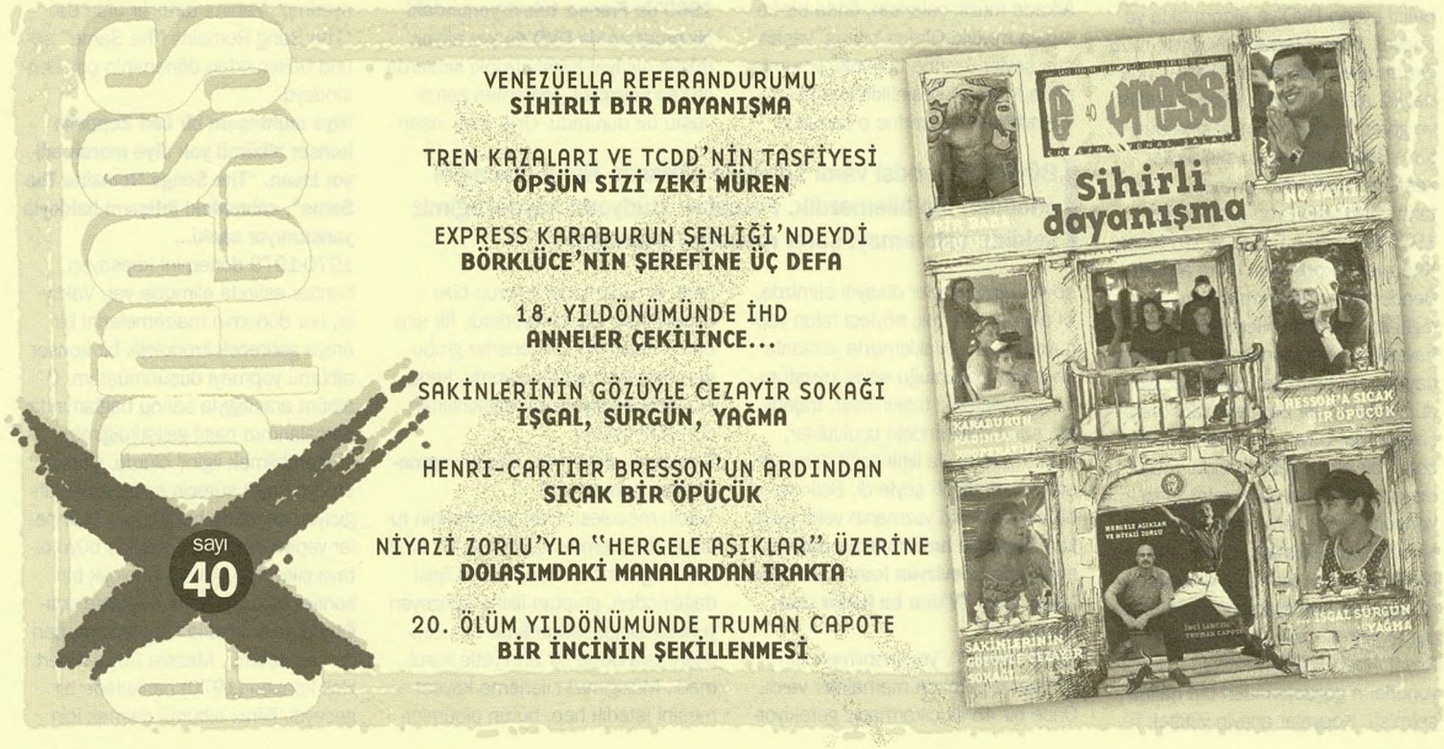

LED ZEPPELIN

Sayı 90, epik rakam, roll lotta love... Iggy Pop "50" için "yakışıklı rakam, epik anlamda yakışıklı" diyordu. 90 ise hem yakışıklı, hem de hatırlı ve de sihirli rakam, epik anlamda hatırlı ve sihirli!.. Dolayısıyla yakışıklı ve hatırlı bir konuk yakışır bu sayıya: Sadece müzik değil, sihir yapan birileri... Rock'un kare aslarından, hatta jokerlerinden biri... Geçen sene içinde Led Zeppelin'in görsel külliyatının derlenip toparlandığı DVD'sinin haberi gelmişti, bu ay içinde Page & Plant'in "Unledded-No Quarter"ı DVD olarak yayınlanıyor... Yeniden kurulacaklar dedikoduları yine had safhada... Led Zep hadisesi 69'da başlamıştı, 80'de davulcu Bonzo'nun vefatıyla noktalandı. 12 yıl sürdü, mum söndü, yalım sürüyor, hep sürecek gibi... Bu mevsimin adı Zep'n'Roll sonbaharı olsun.

Robert Plant, John Bonham, Jimmy Page, John Paul Jones

WHOLE LOTTA LOVE

Hey hey mama

Grubun dağılmasından yirmi küsur yıl sonra, sizi bu double "Led Zeppelin" DVD'sini çıkarmaya yönelten neydi?

Jimmy Page: 1976'daki "The Song Remains The Same" filmini saymazsak, bugüne kadar grubun sahne üzerinde çekilmiş hiçbir görüntüsü yoktu. Warner Bros filmi DVD formatında yeniden yayınlamak için onayımı istediğinde, kabul ettim. Ancak, elimde yayınlanmamış görüntüler olup olmadığını bile sormadan, eski halini aynen DVD'ye aktarmakla yetindiler. Sonuç hayal kırıklığıydı, müziğimizin layık olduğu ses kalitesinde değildi asla. "İş başa düştü" dedim ve görsel malzemenin peşine düştüm. Biraz ararsak, başka şeyler keşfedeceğimizden emindim. 1969 tarihli bazı televizyon programları, 1975'teki Earl's Court ve 1979'daki Knebworth konserleri vardı aklımda. Bende birkaç bobin mevcuttu ama, diğerleri resmî arşivlerdeydi, Londra havaalanı yakınlarında koca bir binadaydılar, bulunmaları imkânsız gibiydi. Neyse ki, bir Zeppelin fanı orada çalışıyordu, büyük çabalar sonunda onları bir araya getirdi. Ciddi restorasyon çalışması da gerekti. Bazı konserler artık varolmayan bir video formatında çekilmişti, Earls Court ve Knebworth konserlerinin görüntülerini seyredip ayıklayabilmek için Singapur'a gidip bir alet almamız gerekti... Royal Albert Hall görüntüleri koleksiyonerlerin gözdelerinden biri haline gelmişti. Kopyalar acayip yüksek fiyatlara alıcı buluyordu; ben de orijinalleri bulup satın almayı kafaya koydum. Bir koleksiyoncu Sotheby's'da açık artırmada satmak üzereyken ele geçirdik. Az kalsın Microsoft'un ortaklarından Paul Allen'ın pençesine düşecektik. Adam hangi belgeyi ele geçirirse satın alıp Seattle'daki rock müzesine koyuyor. Fena öfkelenmiştim. O konser bizim için çok önemli bir dönüm noktasıydı. Neyse, sonuçta oldukça pahalı bir alışverişle işi kapattık.

Konser görüntülerine niye bazı yorumlar, söyleşiler serpiştirmediniz?

Arkada müzik çalarken, önde biz konuşsa mıydık! Olmuş bitmiş, yaşanmış şeyler üzerine bugünkü yorumlarımızı koymayı kesinlikle istemedim. Yaşadıklarımız üzerine o zamanlar söylediğimiz şeyler olsaydı elimizde, iyi olurdu, ama hiç söyleşi falan yapmıyorduk ki... Hakkımızda yazılanların büyük çoğunluğu seks, uyuşturucu, turnelerdeki taşkınlıklar, trajediler, şarkı sözlerindeki uçukluklar, plak kapaklarıyla ilgili çoğu gerçekle alâkası olmayan şeylerdi. Belki de otobiyografimizi yazmanın vakti geldi.

Led Zeppelin hızla meşhur oldu ve aynı hızla televizyon kameralarından kaçtı. Niye TV'den bu kadar uzak durdunuz?

1970'lerde, TV'ye çıkabilmek için geçmeniz gereken merhaleler vardı. Önce bir 45'lik çıkarmanız gerekiyordu, onun da derhal Top 20 ya da her ne haltsa oraya girmesi gerekiyordu. Ve çoğunlukla, playback çalmanız koşuluyla davet ediyorlardı. Bu davetlerden bazılarını kabul ettiğimiz oldu; DVD'de Danimarka televizyonunun çektiği küçük bir konser sekansı yer alıyor. Rock'çu çocukların çıkmak için kimliklerini, kişiliklerini feda ettikleri TV ve radyo programlarında hiçbir zaman kendimizi rahat hissetmedik. Bizimki canlı, doğrudan yaşanması gereken bir deneyimdi; sahne üzerindeki o yoğunluk anları başka hiçbir yerde yaşamadım.

1969'da Fransız televizyonundaki bir program da DVD'de yer alıyor.

Büyük hikâye! Karşımızdaki sıralarda oturan seyirciler, tamamen gerçeküstü bir durumdu. Orta yaşlı insanlardı, kımıldamadan oturup bize uzaylıymışız gibi bakıyorlardı. İlk sırada bir hıristiyan misyonerler grubunun müzisyenleri oturuyordu, kendi sıralarını bekliyorlardı, şaşkınlıktan donakalmışlardı.

Büyülü bir etkisi vardı sahnede olmanın. Neler olacağını önceden hiç bilemezdik. Parçaları stüdyoda kaydettiğimiz şekilde çalmamayı şeref meselesi yapmıştık.

Televizyon neyse de, single yapmaya niye karşıydınız?

Tercih meselesi. Plak şirketlerinin rutinine düşmemek istiyorduk: Bir single tuttuğu anda, dinleyicilerin ilgisi dağılmadan, gruptan ilkine benzeyen yeni bir single istiyorlardı. Led Zeppelin asla böyle bir zihniyetle kurulmadı. Müziğimizin ilerleme kaydetmesini istedik hep, bütün albümlerde de böyle oldu. Provalar sırasında, daha önce yaptığımız hissine kapıldığımız bir şey çaldığımızda, anında bırakıyorduk.

1973'te New York turnesinde çekilen ve grubun tek resmî uzun metrajlı filmi olan "The Song Remains The Same"i (1976) o zamanlar nasıl bulmuştunuz?

Led Zeppelin 12 yıl sürdü. 1970'lerin sonlarında bize "dinozor" diyorlardı; halbuki o zamanlar bize miadını doldurmuş ihtiyarlar diyen ve bugün hâlâ ortada olan grupların çoğundan çok daha kısa sürmüştü kariyerimiz. Yapımı tartışılır olsa da, "The Song Remains The Same" sound bakımından döneminin çok ilerisindeydi.

Niye muhteşem bir Led Zeppelin konser albümü yok diye merak ediyor insan. "The Songs Remains The Same", sahnedeki ihtişamı hakkıyla yansıtmıyor sanki...

1970-1979 dönemini kapsayan bantlar aslında elimizde var. Vaktiyle, her dönemin malzemelerini bir araya getirecek kronolojik bir konser albümü yapmayı düşünmüştüm. O albüm aracılığıyla sahne bağlamında parçalarımızı nasıl geliştirdiğimizi gösterebilmek ilginç olurdu. Çünkü stüdyo kaydı sürecin sadece başlangıcıydı, sahnede her şarkıya eklemeler yapıyorduk ve bu şekilde büyü ortaya çıkıyordu. Ama kronolojik bir konser albümü fikrini ötekilere açtığımda suskunlukla karşılandım, ben de vazgeçtim... Mesela Royal Albert Hall konseri (1970) harikulâde bir geceydi, ikinci albümü çalmak için

devamı 57'de→

LU EDMONDS

Eduardo Galeano'nun "mide ruhun kapılarından biridir" sözünü düstur alıp ihdas ettiğimiz Roll Çilingir Sofrası'nı geçen sayı kompostoyla açmıştık, Marc Ribot eşliğinde. Şimdi sıra cacıkta. Kompostodan sonra cacık olur mu demeyin, adı Lu Edmonds olursa pekâlâ olur. Bir kere yoğurt süzme, muhteviyatında da neler var neler. Sırasıyla söyleyelim: Punk yıllarının kadim grubu The Damned, Sex Pistol John Lydon'ın PiL'i, Sibirya punk'ı namlı Yat-Kha, halk ozanı Billy Bragg ve orkestrası, arada 3 Mustaphas 3 ve her daim The Mekons. Bastan cümbüşe, sazdan söze ne ararsanız var, sarımsak niyetine de tansiyon doktoru bir siyasi tavır. Pamir dağlarına doğru yollanmadan önce konakladığı İstanbul'da, önce bir meyhane oturumu yaptık, ardından Irish Pub cilası, sonra da bir muhallebici geyiği... Son kısmı şahsa mahsus, gerisi cacığın nimetleri, hikmetleri... Lou Edmonds'a buyrun.

NEFİS YAPRAK MÜZİK

Lu Edmonds: *(mönüyü inceliyor)* Cacık, Yunanistan'daki caciki mi?

Evet, ama buradaki oradakinden farklı. Buradaki daha sulu, daha akışkan, oradaki daha yoğun, daha katı.

Niye öyle?

O bizim için de bir muamma. Belki de bu fark, iki kültür arasındaki farkın özeti.

Nasıl yani?

Mecazen tabii. Bu kıyıdaki hayat, kültür daha akışkan. Hangi kâseye girse onun formunu alabiliyor, karışımlara da açık. Karşı kıyıdaysa her şey daha yoğun sanki, karışıma pek o kadar açık değil gibi.

Aynı şeyi bugün biz konuşuyorduk, İstanbul çok akışkan... Her şey su gibi, akışkan. Hareketler, düşünceler, konuşmalar... Bu cacık metaforunu sevdim. İşe yarıyor. Atina'da cacık hakikaten yoğun, duvara atsan yapışır.

Başka bir boyut da var. Bizim için "cacık işte", bir umursamazlık, kaale almazlık var sanki. Ya da kalendermeşreplik. Onlar için "caciki", bir sahiplenme, bir tutku imi gibi... Zaten sulanmamasına çok dikkat ediyorlar, salatalığın bile suyunu süzüyorlar, cacık sulanmasın diye. Kıbrıs'taki de yoğun, ama onlar salatalığın suyunu süzmeye kadar vardırmıyorlar işi.

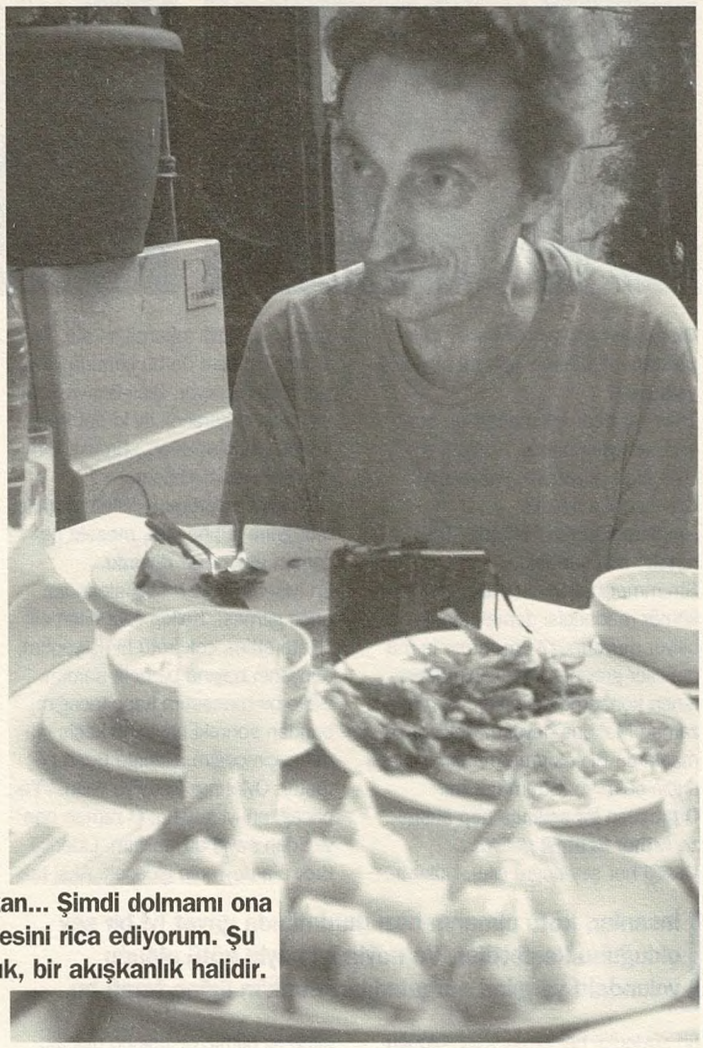

Foto: Serkan Seymen

Bu cacık çok güzelmiş. Akışkan... Şimdi dolmamı ona banacağım. Bunun kaydedilmesini rica ediyorum. Şu lafım da kaydedilsin: Yaratıcılık, bir akışkanlık halidir.

Sizin tercihiniz hangisi?

Kıbrıs cacığı. Bu da güzel ama.

O zaman söyleyelim. *(garsona işaret ediyor)*

Listede iki tane cacık var, bu kış cacığı ne?

Garson: O spesiyalimiz.

Sadece cacık yazan, bildiğimiz cacık değil mi?

Garson: Evet, o klasik.

Hangisinden söyleyelim, klasiğinden mi, moderninden mi?

Edmonds: Önce bir klasikten söyleyelim.

Bu cümbüş hikâyesi ne? Arkadaşlar cümbüşe meraklı olduğunuzu söyledi...

Enstrümanlarla sapık bir ilişkim var. Cümbüşe Kosova'da rastladım ilk, 1986'ydı galiba. Ne olduğunu bilmiyordum. Yıllar sonra İzmir'de tekrar karşılaştım, küçük bir dükkânda. O dükkânda başka bir dükkânı arıyordum aslında. O başka dükkâna bir elektro saz siparişi vermek istiyordum. Benimki çok yaşlandı artık.

Kaç yaşında?

Yirmi oldu. Türkischer Bazaar'da bir Türkten almıştım, Berlin'de, Nollendorf Platz'da. Dükkânın duvarında sazlar asılıydı. Bir tanesini gözüme kestirdim, "şu kaça" dedim. Elektro bir sazdı. Adam "600 mark" dedi. "Tamam" dedim. Hayal kırıklığına uğradı, çünkü pazarlık etmem gerekiyordu. Fakat böyle saygıdeğer görünüşlü bir amcayla pazarlık etmemem gerektiğini düşünmüştüm. Raflara gözüm takıldı, bir sürü kaset vardı, hepsinin üzerinde de bizim amcanın fotoğrafı. "Müzisyensiniz demek" dedim, "öyleyim" dedi. Kasetlerin üstündeki yazıyı okudum: Neşet Ertaş... *(gülüyor)*

Doğru adrese gitmişsiniz.

En doğru adrese! *(cacıktan bir kaşık alıyor)* Bu çok güzelmiş. Akışkan... Bir tane daha söyleyelim. Bu sefer öbüründen isteyelim. *(garsona iletiyoruz, o da içeri sesleniyor: "Bir kış cacık, üzerine zeytinyağı koyun!")* Modern cacık kış cacığı olduğuna göre, klasiği yaz cacığı mı? *(soruyu garsona iletiyoruz)*

Garson: Yok abi, bildiğin cacık işte.

O kategorik mantık geçmez burada, cacık meselesini daha fazla kurcalamayalım, "cacık işte". Berlin'e gidişinizin sebebi neydi?

İngiltere'de ekonomi yokuş aşağı gitmeye başlayınca kapağı Berlin'e attım. "Ich bin ein Gastarbeiter." Yabancı işçiydim orada... Kış cacığı ha? Havuç var bunda. Gözlere iyi. Dibinde de acısı güzel bir şey var. Fantastik. Şimdi dolmamı ona banacağım. Bunun kaydedilmesini rica ediyorum. Şu lafım da kaydedilsin: Yaratıcılık, bir akışkanlık halidir.

Cümbüşe dönelim mi, ya da Neşet Ertaş'a?

Külüstür arabalara yapıştırılan sticker var ya, "öteki arabam Rolls Royce'tur" diye... *(gülüyor)* Cümbüş öyle bir şey. Ud çalan birisini görünce, cümbüşe üzülüyorsun... Oysa çalmaya çabaladım, zor alet. Hâlâ da öğreniyorum. Sonra keşfettim ki, cümbüşe bir Frankenstein operasyonu yapılabilir. Üç çeşit gövdeleri var cümbüşlerin, boyunları, sapları da beş çeşit. Birinin sapını alıp ötekinin boynundan gövdesine monte edebilirsin. Çok kolay. Gülme, ciddi söylüyorum. Bir de farklı telleri tecrübe etmek lazım. Mesela bas-cümbüşler yapmaya başladım. Çok güzel bir sound'u var. Hatta belki de mümkün olan en iyi cümbüş o: Bas-cümbüş. Cümbüş 12 telli olmamalı, sapı da şişman olmamalı. Banjo'nun gövdesine de saz sapı oturtunca şahane bir sound elde ediliyor. Altı tel yerine de üç tel takmak lazım. 36, 32, 28 numaralı teller mesela. Ve birbirlerine çok yakın olmalılar. Harika sound veriyor.

Erkan Oğur'la ahbaplığınız var mı?

Perdesiz gitar çalan o, değil mi? Müthiş herif. Hiç tanışmadık. Bir arkadaşım dinletmişti. Özgün işler yayınlayan Alman bir plak şirketinden çıkmış bir albümüydü. Oğur dünyaca meşhur, bunu hak ediyor. Ulaş (Özdemir), Kalan Müzik'te tanıştığım çocuk, Erkan Oğur'un yeniden saz çalmaya başladığını söyledi. Doğru mu?

Ulaş söylediyse doğrudur. Oğur tarihî bir şahsiyet. Müzisyen olarak da, kafa olarak da... Neşet Er-

→09

Üstte The Damned'la (1977), altta solda PiL'le (1988), sağda Billy Bragg'le (2003)

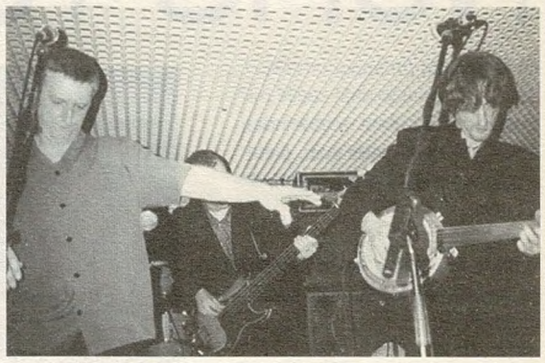

taş'ta kalmıştık.
Büyük saz ustası. Türkiye'nin Woody Guthrie'lerinden biri... Sazı şahane, normalden biraz daha kısa, fakat sapının şekli nefis. Ortasında çok güzel bir gül var. Mustafa Gök diye bir adam var, saz yapıyor, ondan aynısını yapmasını istedim, hatta parasını da verdim. Fakat Mustafa biraz dalgacı, üç ay oldu, hâlâ bekliyorum sazı. Kısasadan hisse: Parayı iş bittikten sonra öde.
İzmir'deki dükkânın hikâyesi ne?
Neşet Ertaş'tan aldığım sazın aynısını yaptırmak istiyordum, onun yapıldığı yerin adresini almıştım. Fakat aradan çok zaman geçtiği için kapanmıştı. Başka bir dükkân buldum, orada cümbüş görünce –kendisini Kosova'dan tanıyordum– aldım, 15 dolara. Bir de davul... İstanbul'a ilk gelişimde, Şemsi Yastıman Saz Evi'ne gitmiştim Beşiktaş'ta. Sonra her sene bir-iki sefer geldim İstanbul'a.
Cümbüşün Kosova'da ilginizi çekmesi nasıl olmuştu?
Çingeneler çalıyordu. Önce sadece sesini duydum, banjo zannetmiştim. Sonra baktım ki, bambaşka bir şey. Bunu nasıl yiyoruz? Patlıcan salatası ha? Vay vay vay...
Billy Bragg'le de çalıyorsunuz, hayranıyız kendisinin. Nasıl biri o?
Bragg fanısınız ha! Güzel! İstanbul'a geldi o, bir Galatasaray maçına. Taksim'de iki Leeds'li bıçaklanmıştı ya, dayanışma için geldi. Futbol taraftarlarıyla, sadece futbol seyretmek isteyenlerle dayanışmaya. "Nerelere gideyim Türkiye'de?" demişti, ben de ona "Kalan Müzik'e git, Aşık Veysel ve Neşet Ertaş CD'lerini al" dedim. Siyasî adamdır. Şimdi daha da siyasîleşti. Lordlar kamarasının kaldırılması için kampanya yapıyor. Ayrıca sıkı West Ham taraftarıdır.
Siz hangi takımı tutuyorsunuz?
Partizan'ı. Partizan Tiran'ı.
Niye onu?
Desteğe ihtiyaçları var da ondan. Siz kimi tutuyorsunuz?
Shaktar Donetsk'i.
Niye? Madencilerin takımı olduğu için mi?
Daha yeniyiz, bunu bilmiyorduk. Şimdiye kadar iki sebep vardı, üç oldu. Zaten takım tutmuyoruz, adam tutuyoruz. Birinci sebep, yeni hocaları Lucescu. Şahane adam, iki sene Galatasaray'ı, iki sene de Beşiktaş'ı çalıştırdı, ikisini de birer defa şampiyon yaptı.
Siyah-beyaz, en büyük Beşiktaş! Fenerbahçe tezahüratını da biliyorum. O daha güzel, daha müzikal. Çok enteresan bir ritmi var. Aksak ritm... 15/16... Fener, Fener, dünyayı yener... Bu 15/16'dır, müzisyenlere sesleniyorum. *(gülüyor)* Dünyadaki tek aksak ritmli tezahüratı olan takım Fenerbahçe'dir.
Bu gerçek mi, yoksa Fener sempatizanı olduğunuz için mi böyle diyorsunuz?
Takımlar beni ilgilendirmiyor, beni şarkılar ilgilendiriyor. Shaktar'a 9/8'lik bir tezahürat yazsanıza... Öteki sebep neydi?
Joe Strummer'ın "Shaktar Donetsk" adlı şarkısı...
Strummer ha! Shaktar Donetsk'in kömür madencisi demek olduğunu biliyor muydunuz? Strummer'la madenciler grevine destek için düzenlenen konserde çalmıştık. Ben o zaman Mekons'daydım. Çok zor zamanlardı. Birçok grup maden işçileri için çalmıştı. Strummer ha!
O grevden laf açılınca hep aklımıza Arthur Scargill geliyor...
Dediği her şey doğru çıktı. Hükümetin söylediği her şeyin yalan olduğu da... Öyle değil dediler, böyle değil dediler, medyayı kafaya aldılar...
Şu cacık teorisini biraz geliştirelim diyorum. Akışkanlık teorisi, Amerikan seçimlerine de uygulanabilir. Hepimiz o seçimlerde oy kullanabilmeliyiz. Amerika bütün dünyayı yönetmiyor mu?.. Hepimizin Amerikan seçimlerinde oy kullanabilmesi lazım.
Britanya'da ne yapmalı? Blair'e alternatif var mı?
Alternatif, Gordon Brown... Blair'le Brown iki seçim önce ünlü Granita anlaşmasını yapmışlardı. İşçi Partisi'nin liderliği için Brown'un da adı geçiyordu. Brown, Blair'e "ilk yedi-sekiz sene sen lider ol, sonra ben devralırım" dedi. Granita, o anlaşmanın yapıldığı lokantanın adı. Şu sıralar İngiltere'de bu konuda iki kitap birden çıkıyor. Blair-Brown ilişkisini acayip gerecek iki kitap. Kedi-köpek gibi olacaklar... Brown, Blair'in solunda bir adam.
BBC'de bir yorumcu "Blair'in gidici olduğuna şüphe yok, mesele ne zaman gideceği" diyordu...
En iyisi, Amerikan seçimlerinden önce gitmesi. Kalkıp özür dilemeli: "Hata ettim, çok kötü bir iş yaptım, dünyanın başına bir bela sardım. Gidip bir manastıra kapanacağım, bundan sonraki hayatımı keşiş olarak geçireceğim. George Bush götoştur. Oylarınızı Kerry'ye verin." Yapacağı en iyi şey bu. O zaman ona yeniden saygı duyabilirim. Liderliği Brown'a devredip gidecek. Aksi takdirde iki elimiz yakasında olacak.

İnsanlar, kötü olmanın bazı durumlarda gayet iyi bir şey olduğunu keşfettiler. Ve neyin iyi neyin kötü olduğu yolundaki yargıları sorguladılar. Punk'ın ilginç tarafı bu.

Anlattığınız Brown bağlanabileceğimiz birisi gibi değil. Daha bizden tarafa bir isim yok mu?
Var. Ken Livingstone. Kızıl Ken diyorlar ona. Londra belediye başkanı. Hükümete acayip posta koyuyor. Thatcher zamanında belediye başkanıydı, Demir Lady'ye kök söktürmüştü. Bir sürü iyi iş yaptı, "fare is fair" (adil ulaşım) mesela. Toplu ulaşımı acayip ucuzlattı. Daha az araba, daha az kirlilik... Sanata da büyük destek veriyor. 1982'de, ekonominin harbiden darboğazda olduğu günlerde, New Variety adlı projeye 200 bin pound koydu. Londra'daki kulüpler arasında bir network kurdu, sekiz-on mekânda her gece kabare tarzında gösteriler oluyordu. Şahane müzisyenler, stand up'çılar, sihirbazlar... Birçoğu sonradan meşhur oldu televizyonda. İnsanlar her gece yedi-sekiz farklı şovu çok az bir paraya izleyebiliyordu. Londra'nın kültür-sanat hayatı resmen vites değiştirdi. Thatcher bundan hoşlanmadı, derhal taş koydu. İngiltere'de valilik kurumu yoktur, Thatcher Londra'ya mahsus bir kanun çıkarıp valilik ihdas etti. Düşünün, sadece Londra'ya mahsus bir yasa. Ve Londra, 15-16 yıl belediye başkanı olmadan yönetildi. Her şey özelleştirildi. Tam kepazelik. İşçi Partisi iktidara geldiğinde yaptığı ilk işlerden biri, Londra'da yeniden büyükşehir belediyesi kurmak oldu. Ken Livingstone, İşçi Partisi hükümetine de muhalif olduğu için başka birini aday gösterdiler. O da gitti, bağımsız aday olarak kazandı seçimi. Sonra adamın ağzından girdiler, burnundan çıktılar, partiye dönmeye ikna ettiler.
Peki bu Londra'ya mahsus yasayı nasıl gerekçelendirdiler, topluma nasıl izah ettiler?
Londra'yı semt belediyeleri yönetecekmiş, merkezî idare kötüymüş, desantralizasyon yapacaklarmış, malûm liberal tezgahlar. Düşmanından nasıl kurtulursun, bir kanun çıkarırsın. "Bundan sonra böyle" dersin. Thatcher da öyle yaptı.
Livingstone'un parti başkanı olma ihtimali var mı?
Sanmam. Belediye başkanlığı onu mutlu ediyor. Ayrıca partinin şimdiki yapısı Livingstone'u başa geçirmeye cesaret edemez.
John Lydon, Blair için "Marks and Spencer suratlı herif" diyor.
(gülüyor) Güzel. Johnny'nin ağzına sağlık. İyi laf ebesidir zaten. *(PiL'in*

1978'de çekilmiş bir fotoğrafını gösteriyoruz.) Johnny, Jim Walker –Vancouver, Kanada'dan gelmişti–, Jah Wobble, Keith Levene...

PiL'e siz ne zaman katılmıştınız?

1987'ydi galiba. Keith bırakmıştı, eroin sorunu vardı... Daha önce çok iyi bir davulcuları vardı. Martin Atkins... "Flowers Of Romance"i onunla yapmışlardı. Ben iki-üç yıl çaldım onlarla.

Bir söyleşide ilk grubunuz The Damned için "biz Pistols'dan çok farklı bir ekiptik" diyorsunuz. Neydi farkı Damned'in?

Pistols çok daha profesyoneldi, Clash de öyleydi. Ne yaptıklarını biliyorlardı, biz bilmiyorduk. Bizimkisi tam bir kaostu. Üstelik tehlikeli kaos; her nevi "patlayıcı madde" mevcuttu. Biz Pistols'dan daha fazla konser verdik. Pistols aslında hiç çalmadı, sadece başlangıçta birkaç konser, hepsi o. Damned'se turne yapıp duruyordu. Amerika'ya giden ilk Britanyalı punk grubuyduk. Pistols yasaklıydı, inanılır gibi değil, değil mi? "Dead On Arrival" o günleri anlatan harika bir belgeseldir... Clash çok organizeydi. Çok iyi menejerleri vardı, Bernie Rhodes, sonra Pete Jenner, Pink Floyd'un ilk zamanlardaki menejeri... Clash iyi örgütlenmişti. Damned'inse bir menejeri olamazdı, çok dağınıktık.

Damned'e nasıl katıldınız?

Çok basit. Melody Maker'daki bir ilana cevap yazdım. Ve işi kaptım. Sırada 25 kişi vardı, beni seçtiler.

"Punk ölmedi, doğuya göç etti" diye bir laf var.

Nereye göç etmiş?

Doğu Avrupa'ya mesela, hatta Sibirya'ya... 1990'larda dahil olduğunuz Yat-Kha Sibiryalı değil mi?

Yolda yürürken önüne bakmazsan belediye çukuruna düşersin ya, Yat-Kha da o hesap. Neyse ki bir yerim kırılmadı. Yat-Kha sadece punk değil, başka birçok şey...

Bugüne kadar çaldığınız en akışkan grup hangisiydi?

The Mekons. Çünkü onlarla çalmak çok kolay. Beraber takılıyorsun, çalıyorsun. Tartışma filan çıkmıyor. Kimse ego tribi yapmıyor. Arada duvarlar yok.

Yat-Kha?

O da bayağı akışkandı.

3 Mustaphas 3 peki?

Anlatmak zor. 3 Mustaphas 3'nin asıl mevzuları, kafa yordukları şey "Hırvatistan, Sırbistan ve Bosna'ya ne oldu?" sorusuydu. Mustapha 3'yi bir mecaz olarak kullanıyorlardı.

Mekons günlerinden konuşalım...

Tanrı onları korusun. 28 yıldır beraberiz. Ben 21 yıl önce katıldım, madenciler grevi zamanında, 1983'te. Dolayısıyla yeni bir üyeyim. Hâlâ çalıyoruz. Geçen mart Amerika'da turne yaptık, Britanya'da yeni bir albüm yaptık. Cacık gibiyiz. Hep masadayız. Bitiyor, yeniden geliyor. Grubun dördü Amerika'da, dördü Britanya'da yaşıyor. Daha çok Amerika'da çalıyoruz. Dinleyicilerimiz güzel insanlar. Çekici, akıllı, iyi kalpli.

Cacık teorisini geliştirelim: Hepimiz ABD seçimlerde oy kullanabilmeliyiz. Amerika bütün dünyayı yönetmiyor mu? Hepimizin Amerikan seçimlerinde oy kullanabilmesi lazım.

Nasıl kurulmuştu grup?

Leeds'deki güzel sanatlar okulunda. Hiçbiri enstrüman çalamıyordu. Sıfırdan başladılar.

Neden müzik yapmayı seçtiler?

Çünkü punk etiğinin bir kısmı da oydu. Joe Strummer gibileri işin nasıl yapılacağını biliyordu. Joe 101'ers'dandı, Mick Jones iyi müzisyendi. Damned bile kıçını toplayabiliyordu, Soft Machine'e ve benzerlerine takılıyorlardı. Mekons'cular sadece müziği seviyorlardı, nasıl çalınır bilmiyorlardı. Pistols'ı gördüler, bunu biz de yapabiliriz dediler. Ucuz gitarlar aldılar ve başladılar. İlk kayıtları felaketti. Cesaretlerini kaybetmediler, devam ettiler. "Do it yourself" meselesi, kendin pişir, kendin ye. Biz bu ruhu yaşatıyoruz, bugün bile. Çok iyi olmak çok kötü bir şey. Al di Meola olabilirsiniz. Al di Meola'yı sever misiniz?

Yıllardır dinlediğimiz yok.

Al di Meola çok çok iyidir. Ama bakın, size bir şey ifade etmiyor iyiliği. Punk'ın ilginç tarafı şu: İnsanlar, kötü olmanın bazı durumlarda gayet iyi bir şey olduğunu keşfettiler. Ve neyin iyi neyin kötü olduğu yolundaki yargıları sorguladılar. Çok mükemmel çalabilirsiniz, peki bu neyi ifade eder? Sadece iyi çaldığınızı. *(mırıldanıyor)* Bu müzikal bir şey. Bel Canto! Bunu söylemek, nota okuyabildiğinizi gösterir. Ee? Belki de başka türlü bir müzik vardır ve onun temeli başka bir şeydir. Belki de Mısır Çarşısı'nın civarındaki kaosun müziğidir aslolan. Daha canlı, daha özerktir çünkü. Müziğin içindeki her bir unsur, çılgın bir otonomi olabilir. Yapılanmamış, itaatkâr olmayan, bir yapıya esir düşmemiş... Saçmalıyor muyum? Öyle de olsa, Mekons'un hikâyesi bu... 3 Mustaphas işte bu anlayışı bir adım ileri götürdü... 1980'lerde Amerika pazarının yüzde 30'u Britanya müzik sanayiinin elindeydi. İnanılmaz bir şey, değil mi? Beatles, Stones zamanlarından yıllar sonra, birdenbire piyasanın çok ballı bir dilimini elde etmişlerdi. "Amerika'yı sallamak" diye bir deyiş vardı. Mustaphas bunun tam tersini yaptı. Çok ciddi bir gruptu, benim içinde bulunduğum en ciddi grup onlardı.

3 Mustaphas 3 fikri nasıl çıktı?

Benim yeğenimden çıktı, Hicaz Mustafa'dan. Diğerleri Uşşak Mustafa, Nihavend Mustafa, Hüzzam Mustafa... Ben amcaydım. Herkes Amerika'yı sallamaya çalışırken, bu grup ortaya çıktı ve buzdolabı kaçakçılığına başladı, Balkan ülkelerinde... Arnavutluk'un bir köyünde traktör fabrikası kurdular, bir kültür sarayı yaptılar, aynen Enver Hoca zamanında olduğu gibi. Herkes bizim Arnavut olduğumuzu sanıyordu.

Kendinize lâkap aldığınız makamları biliyor muydunuz?

Bu grubun çok ciddi bir grup olduğunu söylemiştim. Herkes dersini çalışıyordu... Dünyanın dört bir tarafından gelen müzikleri yapıyorduk. Afrika, Latin, Türk, Balkan, Sibirya, Çin, Japon... 3 Mustaphas bir Top 40 grubuydu. Cover grubu gibiydik. Bir müzikhole gidiyorsun, Müslüm Gürses çalıyorsun, biz öyleydik işte. Ama enternasyonal bir cover grubuyduk. Popüler olan Top 40'ydi, biz de öyleydik. Bizim Top 40'miz dünyanın dört bir tarafından gelen şarkılardı. Konseptimiz buydu ve çok başarılıydık. Amerika'ya, Berlin'e, Japonya'ya gittik. Mustaphas'ın her konseri mükemmeldi. Seyirciler hopluyor, zıplıyor, gülüyor, eğleniyor, dans ediyordu. Eve gittiklerinde kalpleri mutlulukla dolup taşıyordu. Şaka etmiyorum. Tek bir kötü konser olmadı. Bir kişi olsun, bin kişi olsun, tavrımız aynıydı.

Niye sürdürmediniz?

John Lydon'la bir takım araştırma projelerine girdik, rock müziği hakkında. Bu arada grup devam etti. Sonra demir perde çöktü ve grup bir ihtiyaç olmaktan çıktı. *(kaset bitiyor, öteki yüzünü kontrol ederken teypten geçen sayıdaki John Cale söyleşisi duyuluyor)* Kim bu?

John Cale. Konser için buradaydı.

Ne konuşuyordunuz?

Bu bölümde, Türkçenin kulağına nasıl geldiğini... Rusçaya benzetmişti, yumuşak bir Rusçaya. "Sesliler daha yumuşak" diyordu.

Yuvarlak ve yumuşak, doğru. Sert bir şey yok. Ama bana Rusça gibi değil, Türkçe gibi geliyor. *(gülüyor)*

Türkçeniz nasıl?

Cacık gibi. Bildiğim kelimeler var, onları bir araya getirip bir takım cümleler kurabiliyorum. Espri bile yapabiliyorum. Aşık Veysel söylerken Türkçe bana farklı geliyor. Farklı. Tuhaf bir aksanı var. *(Veysel'in taklidini yapıyor)* "Kızılırmak, seni seni..." Aşık Veysel fantastik.

Veysel'i nasıl keşfettiniz?

Yıllar önce, İstiklâl caddesinde. Bir kasetçiye girdim, baktım, kör bir adam, elinde saz. Blues ustaları geldi gözümün önüne, Blind Lemon Jefferson'lar filan, tamam dedim, bu onlardan. Arkadaşım Memo'ya kasetin kapağını anlattım, "o Aşık Veysel" dedi, "aşıkların en iyisi..." Ertesi gün kaseti aldım ve hayal kırıklığına uğramadım. Çok kalpten söylüyor. "Sözleri anlıyor musun?" diye soruyorlar. Anlamak şart değil ki, hissediyorum. Müzik esrarengiz bir şey, açıklaması yok. Kalpten kalbe geçen bir şey.

Aşık Veysel, Neşet Ertaş, başka kimler var sevdiğiniz, dinlediğiniz?

Çetin Akdeniz çok iyi... Çok enteresan müzikler var Türkiye'de. Rock, groove, geleneksel... Nefis ve taze. Cama "nefis yaprak döner" diye yazıyorlar ya, müzik de öyle: Nefis yaprak müzik. *(gülüyor)* Amerika'da gitmiyor ama. Tarkan'ı nerede seviyorlar, biliyor musunuz? Küba'da. Kübalılar Türk müziğine bayılıyor. Türk müzisyenlerin Amerika'yı unutup Meksika'yı, Küba'yı, Kolombiya'yı, Venezuela'yı düşünmeleri lazım. Hem gitmek daha kolay, hem de asıl dinleyici orada. Bir de tabii Ortadoğu ve Asya'da. Yanımda bir Aşık Veysel CD'si var, onu Kırgızistan ve Tacikistan'a götürüyorum.

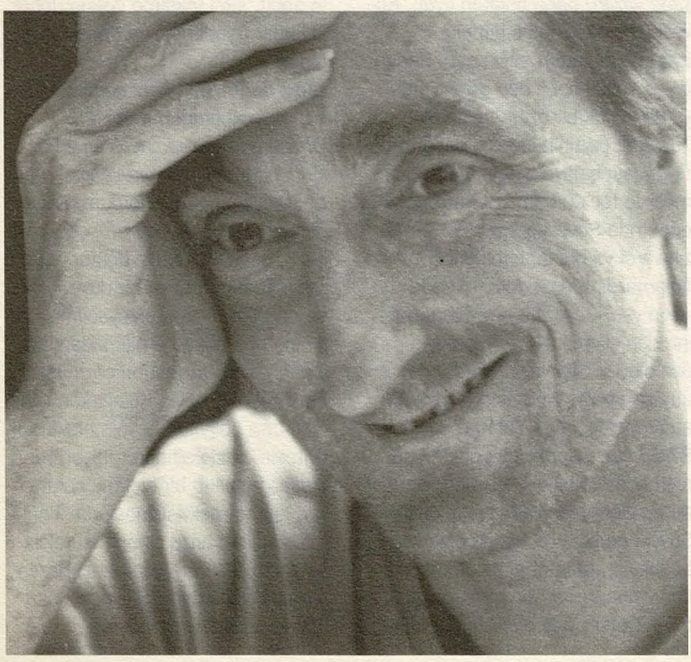

Radyo programlarında çalacağım.

O seyahatin vesilesi ne?

Music Heritage Project diye bir proje. Müziğe kültürün bir parçası olarak bakan, müziğin çeşitliliğini korumayı ve artırmayı, dünyanın dört bir yanındaki yerel müzisyenleri desteklemeyi amaçlayan bir proje; onların davetlisi olarak gidiyorum.

Bir nevi "anti-world music" yani...

Evet, anti-world music ve aynı zamanda anti-anti-world music. Projenin ana fikri dünya müziği değil, yerel müzik. Gelenekleri korumak, koruma altına almak, ama bunu yaparken o geleneklerin değişmelerini önlemeye çalışmak değil maksat. Tam tersine, bir yandan korurken, bir yandan da yeni gelenekler oluşmasına önayak olmak.

Erkan Oğur'dan söz açıldığında aklımızdan geçmişti... Emperyalist-global kuşatma altındaki kültürlerin sorumluluk sahibi sanatçıları, kültür mirasını korumak isterken muhafazakâr bir konuma düşebiliyor. Geleneklere dört elle sarılıyorlar, ama bunu yaparken, o geleneklerin bugünle ilişkilendirilmesi ve yeni geleneklerin oluşturulmasından ziyade, bir dokunulmazlık yaklaşımına yöneliyorlar. Sonuç ister istemez müzelik oluyor. Halbuki gelenek, üretilen, yaratılan bir şey. Erkan Oğur gibi kabiliyetlerden beklentimiz, yalnız gelenekların korunması değil, aşılması, bugünün geleneğinin yaratılması. Saçma bir beklenti mi bu?

Hayır, bu çok önemli. İşte Yat-Kha'nın başardığı bu. Onlar çaldıklarında, bugünü hissediyorsun. O müziğin nereden geldiğini bilmiyorsun, fakat bugüne dair olduğundan eminsin. Filanca ülkenin yaşayan en son ustasını kaydetmek önemli bir iş, bunu yapanlar var, çok değerli bir katkı. Ama ben bugünle meşgulum. Müzik sürekli devinim içinde, beni ilgilendiren bu boyut.

Prodigy'nin "Smack My Bitch Up"ında, on saniyelik bir Afrika "gazel"i dinliyoruz. O kaydedilmiş olmasa o sample olmaz, o sample olmasa "Smack My Bitch Up"ın da tadı kaçar. Ama, "Smack My Bitch Up" olmasa, o Afrika gazelinin bugün bir mânası olmaz, müzikologlara mahsus bir belge olur.

Deep Forest daha iyi bir örnek. "Deep Forest'in Pigme şarkısı" diye bilinen "Sweet Lullaby" bir Pigme şarkısı değildi, Güney Pasifik'ten bir ninniydi, bir yerlerde bir yanlışlık oldu, sonuçta dünya onu Pigme şarkısı olarak tanıdı. Ayrıca, o meselede bir sürü kirli iş var. Kolektif telif hakkı meselesi, miras hakları meselesi... Bu uluslararası hukuk açısından çok yeni bir alan. WIPO (World Intellectual Property Organization) sayesinde gündeme geldi bunlar. Ve geçenlerde kolektif haklar kavramı kabul edildi. Bunun anlamı şu: Diyelim belli bir resim geleneğini başlatan bir kabile var. Ve diyelim Coca Cola, reklamlarında o resim geleneğini kullanıyor. O zaman işte o kabilenin kolektif telif hakkı doğuyor, Coca Cola o insanlara telif hakkı ödemek zorunda kalacak. Tabii bunlar bugünden yarına gerçekleşecek şeyler değil. Bir ömre sığmayacak işler. Bizim yapmak istediğimiz, bir başlangıç noktası oluşturmak... İstanbul'dan Kırgızistan'a, Tacikistan'a bir sürü şey götürüyoruz. Teller, mızraplar, kasetler, Pamir dağlarında bunlar yok... Üç-dört cümbüş götürüyorum, bir de tanbur... New York, Londra ve İstanbul'daki müzik dükkânlarında bir araştırma yaptık, Tacikistan müziği bulamadık. Oradan da buralara Tacikistan müziği getireceğiz. *(Muhabbetimizin bundan sonrası Irish Pub'da devam ediyor)*

Yat-Kha'yı nasıl keşfetmiştiniz?

Yat-Kha beni keşfetti. *(gülüyor)* PiL'le çıktığım son konser Talinn'deydi, Estonya'da. Tarihî bir konserdi, Sovyet bloğundaki ilk rock konseriydi. Orada bir gazeteciyle tanıştım. Bir rock kulübü vardı, ayrıca bir rock kulüpleri ağı kurmuştu. Sun Ra, Sonic Youth filan takılan bir adamdı. Yat-Kha'yı ve Albert Kuvezin'i *(Yat-Kha'nın solisti ve şarkı yazarı)* bana anlatan oydu. Kuvezin, çok acayip bir gırtlak. Lydon'a dinlettim, aklı şaştı. Benim diyen solisti cebinden çıkarır. Rusya'da küçük bir özerk bölge olan Tuva'da, partinin ideoloji departmanıyla başı belaya girmiş, geleneksel müzikle rock'u harmanlıyor diye. O dönemde Sovyetler'de beş tür müzik vardı ve bunlar birbirlerine karıştırılamazdı. Klasik, folk, estrada –pop yani–, caz, bir şey daha, hatırımdan çıkmış. Kuvezin partiyle papaz olunca Sibirya'ya, Sverdlovsk'a atmış kapağı. Ve Sibirya punk'ının ateşleyicisi olmuş Yat-Kha'yla, yıl 87-88 filan. Gorbaçov döneminde rock serbest bırakılınca DDT, Aquarium gibi yirmi yıldır yeraltındaki Sovyet grupları her yerde çalmaya başladılar. Mantar gibi punk grupları meydana çıktı. Bir süre sonra, Artemy Trotsky adlı bir yazarla tanıştım, Sovyet underground'u hakkında yazdığı kitap şaheser. O bana Albert'in Moskova'da olduğunu söyledi. O sırada Berlin'deydim. Yat-Kha'yı bir konsere davet ettim, geldiler, öyle tanıştık. Sonra Finlandiya, Belçika ve İtalya'ya turne yaptık. Giderek gruba daha fazla dahil oldum. Basçıları oldum, turne menejerleri, prodüktörleri, şoförleri, ses teknisyenleri oldum.

Tarkan'ı Küba'da seviyorlar. Türk müzisyenlerin Amerika'yı unutup Kolombiya'yı, Venezuela'yı, Küba'yı düşünmesi lazım. Asıl dinleyici orada. Ve tabii Ortadoğu ve Asya'da.

Sibirya nasıl bir yer?

Harika. İnanılmaz bir doğa. Irmaklar, ormanlar, dağlar... Yazları çok sıcak, 35 derece, bazen 40. Eylül, ekim şaheser. Kışın eksi 40. Bazen de eksi 50. Vadilerde böyle, dağlık bölgelerde eksi 25 filan. Yükseğe çıkmak daha iyi, yukarısı daha sıcak her zaman. Siber ırmağının doğduğu yer eksi 20 civarında. Aşağıda, Kızıl'da eksi 40. Evet, şehrin adı Kızıl. Türkçedeki kızıl. Tuzhol diye bir yer var, tuz gölü yani. Harika bir yer. Hakasya dağları var bir de, Kırgızlar oralı. İklim çok sağlıklı. Lenin'i oraya göndermişlerdi. Sürgün olarak. En iyi kitaplarını orada yazdı. *(gülüyor)*

Eksi 40 derecede yaşam nasıl mümkün oluyor?

Hava çok kuru, o sayede. İstanbul'unki ıslak soğuk, insanın kemiklerine işliyor. Eksi 4, eksi 5 bayağı üşütüyor. Orada nem neredeyse sıfır olduğu için, kuru bir soğuk var, iyi giyinirseniz bir sorun yok. Güneşli havalarda paltonuzu çıkarmak zorunda kalıyorsunuz. Burnunuzu ve parmaklarınızı kollamanız gerekiyor. Kulaklarınızı. Şapka giymek şart. En önemlisi bu. Eksi 53 derecede –benim limitim o– sokağa çıktım. Üç pantolon, üç gömlek, üç kaşkol, iki ceket ve bir palto. Peki eksik olan neydi? Çizme, eldiven tamamdı. Külot eksikti. Sadece bir tane külot vardı. Ve bu çok büyük problemdi. İki tane bile az, üç tane olması lazım. Samimi söylüyorum. Tecrübeyle sabit. Aksi takdirde bokun donar. O kadar üşüdüm ki, koşmaya başladım.

Biraz da PiL'den bahsedelim mi? "9" adlı albümden mesela...

O albümde çalmadım, o sıralarda ciddi bir kulak rahatsızlığı çıktı bende. Öleceğime inanıyordum. Sağır olmuştum. Doktor da aynı şeyi söyledi. "Bittin" dedi. Ne doktor, değil mi! İşitme çok tuhaf bir duyu. Kimse onu tam olarak anlayabilmiş değil, ne doktorlar, ne bilimadamları. Gözü, görme duyusunu çözmüşler, ama işitmeyi hayır. Kulağınızın içindeki bazı bölgeler, beynin elektroaktivitesini baskı altında tutuyor. Kafatasınızda mikro bir elektrik santrali var, işitme mekanizmasında "tinnitus" denilen arıza çıkarsa sürekli bir "zzz" sesi duyuyorsunuz. Bazıları o ses yüzünden deliriyor. Çünkü işitme kapasiten konuşma düzeyi-

nin frekansını geçiyor... Benim de işitme frekansım konuşma sesinin üzerine çıkmıştı. Dolayısıyla yüksek bir "zzz" sesi duymaya başladım. Doktora gittim, bir takım ölçümler yaptı ve "sağır olacaksın" dedi. O zaman gruba "hadi bana eyvallah" dedim, "gidiyorum". Orospu çocuğunun tekiydi o doktor. Townshend çok ünlü bir vakadır mesela. Birçok müzisyende, klasikçilerde de görülen bir arazdır tinnitus. Özellikle ikinci kemanlarda görülür. Çünkü tam ortadalar, aynı zamanda trompetlerin arkasındalar... Herkes lütfen not alsın: Kulaklarınız çok hassastır! Ben kulaklarıma çok kötü davrandım. PiL çok gürültülü bir gruptu.

Nasıl deva buldunuz?

Bulmadım. Zihin okumaya başladım. Sizin zihninizi okuyorum. *(gülüyor)* Bir buçuk yıl duyma konusunda o kadar çok şey okudum ki... Okuduğum her şeyi anladığımı söylemiyorum, okudum ama. Ziller nasıl çalışır, kulağın içinde neler var... Ve öğrendim ki, dinlemek öğrenilebilen bir şey. Dinleme gücüm, işitme gücümden daha fazla.

Nasıl yani?

Dinlemeyi odaklayabilirsin. Zihnini bir sese kapatıp başka bir sese açabilirsin. Yüksek sesli müzikten kaçınabilirsin. Ben öyle yaptım, akustiğe yöneldim. İstanbul'a geldim. Saz, cümbüş, başka enstrümanlar keşfettim. Hepsi bana yabancı şeylerdi. Saatlerce çaldım, dinledim, başka türlü dinlemeye çalıştım. Şimdi çalabiliyorum, çok dakik olabiliyorum, özellikle ritmde. Başka yetiler geliştirmek zorunda kaldım. Her zaman umut vardır. *(sunucu taklidi yapıyor)* "Bayanlar baylar, her zaman umut vardır." Hayatımda bir sürü boktan şey oldu aynı dönemde. Ev, aile, çeşitli baskılar... Bir gün, çok kötü bir başağrısı başladı. İki yıl çektim o başağrısını. Bir kulağımla sadece bası duyabiliyordum, öbür kulağımla asla bası duyamıyordum. Şarkı söylerken, beyninin bir kısmı sesi artır diyor, öteki düşür diyor. Eğer tam anlamıyla sağır olsaydım, grup için taşıması çok ağır bir şey olacaktı bu. İş o raddeye gelmeden yolları ayırmak en iyisiydi. "9"u kaydetmeye başlamadan önce başka birini bulabilirlerdi, uyum sağlamak için vakitleri olabilirdi.

Lydon'ın tepkisi ne olmuştu?

Şok oldu. Üzüldü. Ayrıca biraz endişelendi, onu dava edebilirim diye. Niye dava edeyim ki? Onun ne kabahati var? Johnny sağlam dosttur, kimseyi kazıkladığını görmedim. Adildir, ilkelidir.

"9" enteresan bir albüm ismi. Sihirli bir rakam...

Üç tane üç. Vals ritmi. Güzel ritm. İstanbul 9 ritm şehri. En akışkan ritm 9/8.

Dokuz, Bektaşi felsefesinde önemli bir rakam.

Bektaşi dendi mi Beşiktaş geliyor benim aklıma. *(gülüyor)* Ayrıca benim uğurlu rakamım beş.

Altı da güzel rakam; Billy Bragg'in kulakları çınlasın, West Ham'in efsane kaptanı Bobby Moore "6" giyerdi...

Ona West End'de cockney'ler Moro derlerdi. Bütün zamanların en sıkı içkicisiydi. Herkesi yere sererdi. Futbol oynadığı zamanlarda da içerdi, hem de sünger gibi.

Arsenal'in kaptanı Tony Adams da sıkı içkiciydi, o "5" giyerdi.

Onu tanımıyorum.

Strummer'ın gözdesiydi, hatta "Tony Adams" diye bir şarkısı var.

Strummer'ın babasının Ankara'da çalıştığını biliyor muydunuz?

Evet. Bunu sizden duyduğumuza sevindik, hep biz söylüyorduk, kimse bilmiyor oluyordu.

Kaç yaşında öldü? 50. Çok genç, değil mi? Türkiye ona iyi bakmıştır, bu yemeklerden o da yemiştir, değil mi? Güzel bir sütlaç yiyebileceğimiz bir yer var mı buralarda?.. Şu an çalan ne, biliyor musun? Ewan McColl çalıyor. 50'lerde Britanya folk'una hayat veren adamdı. Peggy Seeger'la evlendi, Pete Seeger'ın üvey kardeşiyle. Onun kızı Kirsty MacColl, Pogues'la "Fairy Tale Of New York" şarkısını yapmıştı. Kirsty'yle epey çalıştım, çok kıyak kadındı.

Pogues'un günün anlam ve önemine uygun bir şarkısı var: "Turkish Song Of The Damned".

Hadi ya! Bilmiyordum onu. "Lanetlilerin Türk şarkısı" ha! Gidip bir sütlaç yiyelim...

Anti-world music ve aynı zamanda anti-anti-world music: Projenin ana fikri yerel müzik. Gelenekleri korurken, bir yandan yeni gelenekler oluşmasına önayak olmak.

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

DÜNYA KİTAPLARI / ŞİİR

Geleceğin sınırlarındaki şiir

Apollinaire
Mirabeau Köprüsü

Sınır tanımazlığın ve geleceğin sınırlarını genişleten bir şair Apollinaire. Çağdaş Fransız şiirinin en büyük isimlerinden olan şair, o döneme dek alışılmamış imgeler ve yenilikçi deneylerle örülü, şaşırtıcı şiirleriyle okur karşısında. Gertrude Durusoy ve Ahmet Necdet'in yeniden gözden geçirdikleri özenli çevirileriyle...

dünya
"İyi kitapla buluşturur"

http:// www.dunya.com
e-posta: dunyayayincilik@dunya.com
Tel: (0212) 440 23 08
Faks: (0212) 440 23 88
Ücretsiz Sipariş Hattı: 0800 219 20 24-25

RICHIE HAWTIN

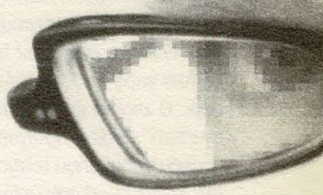

Tekno müziğinin minimal tekno, tech-house gibi farklı alt kategorilerle tekrardan yükselişe geçtiği bugünlerde alemin nevi şahsına münhasır isimlerinden Richie Hawtin, namı diğer Plastikman İstanbul'a uğradı. Tekno müziğinin genç ustasıyla sırt ağrılarına rağmen sevenlerini utandırmayacak bir set çıkardığı gecenin öncesinde buluştuk. Detroit'in babalarından, Final Scratch'in doğuşuna, Miles Davis'ten Ricardo Villalobos'a uzanan bir söyleşi yaptık.

İKİ PİNG PONG TOPU YETER

Detroit'le başlayalım isterseniz: Genç yaşınıza rağmen Detroit tekno hareketinin Derrick May, Jeff Mills, Kenny Larkin gibi babalarıyla uzun zamandır tanışıyorsunuz...

Richie Hawtin: Evet, Detroit tekno hareketi bizim kuşaktan bir sürü insan gibi benim de müziği algılayışımda belirleyici oldu. Saydığınız isimler bu alemde şüphesiz çok büyük isimler, bu müzisyenlerin birçoğuyla dünyanın çeşitli yerlerinde birlikte çalma şansımız oldu, bazılarıyla ortak prodüksiyonlar yaptık. Detroit tekno müziğinin de kendi içinde bir evrimi var şüphesiz. Genellikle bu evrimi belirgin kılabilmek için birinci kuşak, ikinci, üçüncü kuşak Detroitilier diye ayrılırlar. Derrick May, Jeff Mills gibi bu işin mucidi sayılabilecek müzisyenlerden sonra, Kevin Saunderson, Carl Craig gibi isimler geliyor. Kenny Larkin ise üçüncü kuşaktan. Kenny Larkin, zamanında bana oldukça destek olmuş biri. Yaptığı müziği de orijinal Detroit sound'unu korumak, kendi kişisel çizgisi içinde geliştirmek kaygısıyla yaptığını düşünüyorum; bu özelliği nedeniyle de kendisine çok büyük saygım var.

Miles'ın müzik anlayışıyla tekno müziğinin felsefesi şaşırtıcı bir şekilde benzeşiyor. Her ikisi de dinleyiciye belirli referans noktaları vermekle yetiniyor...

Yaklaşık iki yıl kadar önce bir söyleşimizde Laurent Garnier, sizin müziğinizi beğenmekle birlikte, zaman zaman fazlasıyla temiz, beyaz bulduğunu söylemişti. Katılıyor musunuz?

Bu değerlendirmeyi bir eleştiri olarak algılamıyorum aslına bakarsanız. Bir nevi laboratuar ortamında müzik yaptığım doğru galiba. Garnier ise artık geleneksel diye adlandırabileceğimiz Detroit sound'unun peşinde. İlk ortaya çıktığında eni konu fütüristik bir vurgusu vardı teknonunun. O dönemde müziğin algılanışı kökünden değişiyordu. Dolayısıyla, yapılan müzikteki kirlilik diyelim, bu yeniliğin bir ifadesi, ortaya çıkan iştah kabartıcı bileşimin süsü olarak görülüyordu. Detroit hareketine saygımı ve sevgimi korumakla birlikte, ben müzikte daha çok sürekli bir ilerlemenin, evrimin peşinde olduğumu itiraf etmeliyim. Dolayısıyla hikâye benim için siyah ya da beyaz müziği yapmaktan çok, yeni ifade yolları aramakla geleneğe bağlı kalmak arasında bir seçim yapmaktan ibaret. Ben de tercihimi başından beri gelecekten yana kullanan bir müzisyenim.

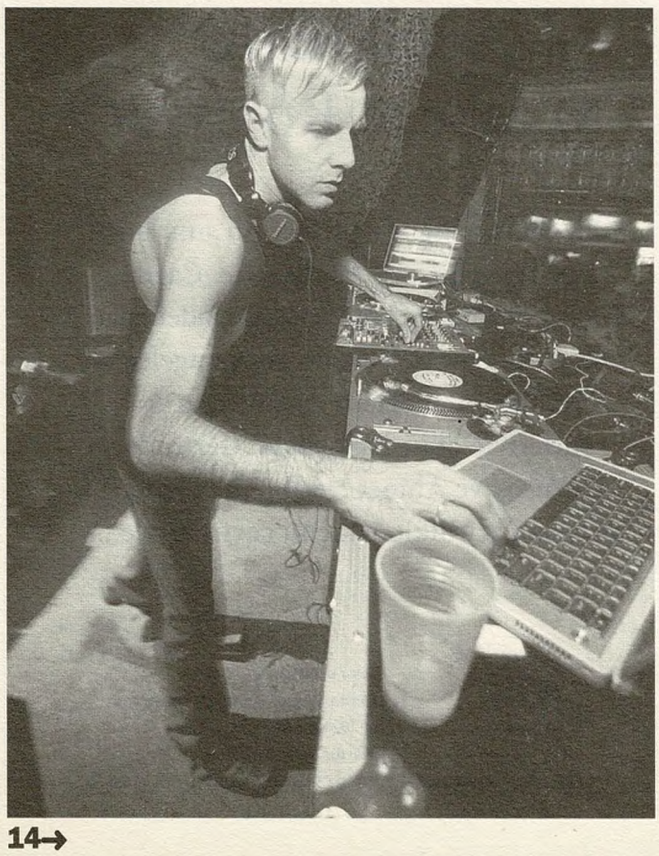

Yenilikçi olmak kağıt üzerinde her zaman cazip, ama siz bahsettiğiniz arayışı sanatsal anlamda da başarıyla işlerinize yansıtabilen müzisyenler arasında yer alıyorsunuz.

Müzik yaparken en dikkat ettiğim şey tekrara düşmemek. Bir fikir oluşturup sürekli onun etrafında dolanmaktansa, fikirlerden fikirlere geçmek her zaman heyecan verici. İnsanlar bazen bir sound yakalayıp kendilerini koyveriyorlar, bense sürekli bir ilerlemeye inanıyorum, açıkçası bunun da belirli bir yöntemi yok, belki de en doğru yöntem deneme yanılma yöntemi. Bahsettiğim arayışlarda şüphesiz bir sürü yeni teknoloji devreye giriyor. Müzik yapmaya başladığımdan beri yeniliklere açık olmak temel düsturum olmuştur.

Miles Davis'e olan hayranlığınızı da bu yenilik arayışına bağlayabiliriz belki de...

Evet, Miles! Miles Davis'in müziğinde de hep bir fikir vardır, hayal gücü demek daha doğru belki de. O benzersiz melodilerini ortaya saçar ve sizi daha önce bilmediğiniz alemlere sürükler. Bence Miles'ın müzik anlayışıyla tekno müziğinin felsefesi şaşırtıcı bir şekilde benzeşiyor. Her ikisi de dinleyiciye belirli referans noktaları vermekle yetiniyor, işin gerisi dinleyicilere kalmış. Müzikte ya da daha genel anlamda sanatta, ortaya konan eserlerin başı sonu belirli cümleler ifade etmesinden çok, insanların kafasında bir hareketlenmeye yol açmayı hedeflemesi önemli bence. İnsanların bir parçadan bekledikleri her şeyi önlerine koymak son derece sıkıcı.

Thomas Brinkmann tekno müziğini Antik Yunan mimarisine benzetiyor: Temel ritmlerle oluşturulan bir zemin ve o zemin üzerinde dinleyenlerin serbestçe dolanabileceği boş bir alan...

Güzel bir benzetme. Biraz önce söylediklerimle bağlantılı olarak, müzikte en rahatsız olduğum şeyin haddinden fazla altı çizilmiş, belirginleştirilmiş işler olduğunu söyleyebilirim. Hiçbir boşluk bırakmadan tamamen bitirilmiş işler hep sıkıcı gelir bana. Ne bileyim, sevgilisinden yarılanlar için aşk şarkıları vs. son derece sıkıcı. Yaptığım müzikte doğal olarak benim düşüncelerime rastlarsınız, ama her zaman dinleyicilerin duygu ve düşüncelerine de yer vardır.

Thomas Brinkmann'la ortak çalışmalarınız da oldu, kendisiyle nasıl tanıştınız?

Bir gün kapım çaldı, karşımda bir adam duruyordu, Plastikman adıyla yaptığım bazı işler üzerinde çalıştığını söyledi, ben de kendisini içeri buyur ettim. Thomas Brinkmann'la dostluğumuz böyle başladı, o günden önce Thomas Brinkmann diye birinin varlığından haberdar değildim. Yaptığı işler çok hoşuma gitti, üzerinde beraber çalıştık, sonra da çalışmalarımızı kendi label'ımdan yayınladım. Bence Brinkmann günümüzün en yaratıcı müzisyenlerinden biri.

Ricardo Villalobos bugünlerde giderek popülerleşen minimal tekno hareketinin gözde isimlerinden. Nasıl buluyorsunuz Villalobos'un işlerini?

Ricardo en yakın arkadaşlarımdan biri. Her yıl bir defa birlikte Fabric'te çalıyoruz. Ricardo olmasaydı, son dönemde ortalıkta dolanan sound'un yarısı bile olmazdı kanımca.

Son zamanlarda Alman tekno müzisyenlerinin atakta olduğu gözlemleniyor; Thomas Brinkmann, Ricardo Vllalobos, Superpitcher, Heiko Laux gibi prodüktörler, Kanzleramt, Kompakt gibi şirketler giderek popülerleşiyor...

Kesinlikle. Almanya'da elektronik müzik alemi belki de en verimli dönemini yaşıyor. Ben de bu nedenle Berlin'e taşınmaya karar verdim bir süre önce. Berlin çok güzel bir şehir, kendine has bir ruhu var ve sürekli bir gelişme içinde. Almanlar zaten elektronik müzikte her zaman kendilerine özgü kuvvetli bir konuma sahip olmuşlardır.

Bir söyleşinizde ABD'deki dinleyici kitlesinden pek de memnun olmadı-

ğınızı, Avrupa'da çalmayı tercih ettiğinizi söylüyorsunuz...
Doğru, maalesef bir süredir ABD'de adam gibi tekno dinlenmiyor. Her yerde house ve trance DJ'leri var, hal böyle olunca doğal olarak dinleyici kitlesi de tekno müziğinin nereye gittiği konusunda bihaber. Avrupa bu konuda çok daha açık fikirli: DJ'ler daha cesur setler çıkarabiliyorlar, prodüktörler çekinmeden deneysel alanlara el atabiliyorlar, üstelik her yerde yeni taze fikirlerin peşinde koşan menajerler cirit atıyor. Bütün bunlar bir müzisyeni cezbedecek şeyler doğal olarak.
Teknonun kendi memleketinde bu kadar gerilemesi şaşırtıcı bir şey...
Sanırım bu dönemsel bir olgu. Popüler müziğe baktığınızda dönem dönem bazı türlerin ön plana geçtiğini görüyorsunuz. Sanırım şimdi de teknonun ikinci planda kaldığı bir dönemden geçiyoruz, ama bunun kalıcı olacağını da sanmıyorum. Geçenlerde New York'ta bir gündüz partisinde çaldım. Birbiriyle alâkasız gibi görünen iki bin kişilik bir kitle vardı. Önce benden bekleneceği üzere minimal havalarla başladım, olumlu tepkiler alınca bir süre sonra bir-iki klasik yolladım, millet iyice koptu, bunun üzerine ben de iyice sertleştirdim seti, insanlar deli gibi dans etmeye başladılar, durum çok da ümitsiz değil anlayacağınız. *(gülüyor)*
Avrupa'da nerelerde çalmak hoşunuza gidiyor?
Bir sürü mekân var. Şu sıralar Cocoon Ibiza'da resident olarak çaldığım için iki haftada bir oradayım, çok güzel geçiyor bu yaz. Onun dışında kışın Sven (Väth) Cocoon'u açınca orada da çalacağım. Cocoon'u seviyorum çünkü işine saygı duyduğum arkadaşlarla çalma şansım oluyor. Sven Väth, Laurent Garnier, Miss Kittin gibi sıkı DJ'ler. Caroline sağolsun, Berlin'e yerleşmeme de çok yardımcı oluyor.
Richie Hawtin'le konuşup John Aquaviva'yı sormamak olmaz. "Final scratch" macerasındaki ortağınız nasıl?
John'la birkaç yıl öncesine göre daha az görüşüyoruz. Ortak plak şirketimiz ise şu sıralar pratik olarak faal değil. Yine de John'la "final scratch" projesi kapsamında ortaklığımız sürüyor. Müzik maceramda en çok elimden tutan kişi olarak John'un hayatımdaki önemini teslim etmeliyim.
Şu final scratch'in hikâyesini bir de sizden dinlesek...
Teknolojiye olan merakımdan daha önce bahsetmiştim. Bundan üç-dört yıl kadar önce Kanada'da John ve benim ilgi alanlarımızı paylaşan bir grup hacker'la yollarımız kesişti. O dönem-

de, dijital sesleri, plakları miksledi̇ğimiz gibi kullanabilmenin peşindeydik. Onlar da kendi köşelerinde benzer bir çalışmanın içindeydiler. Kafa kafaya verip bir süre bu proje üzerinde çalıştıktan sonra konuyu Stanton'un üst düzey yöneticilerinden birine açtık. Fikir çok hoşlarına gitti, zaten sonrası da çorap söküğü gibi geldi. Final scratch üzerinde çalışmak için özel bir ekip kuruldu, teknik aksaklıkları makûl bir düzeye indirince de John final scratch'i alıp tanıtım için turneye çıktı. Daha önce denenmemiş bir şeyi hayata geçirmek çok heyecan verici. O günlerde her hafta yeni bir yama geliyordu çocuklardan, final scratch adım adım elimize doğdu denebilir.
Bugünlerde Macintosh'çulara çengel atmışsınız diye duyduk...
Doğru duymuşsunuz. Malûm, bugünlerin yeni yıldızı i-pod. Binlerce mp3 çalabilen taşınabilir bir teknoloji olması çok cezbedici. Yine de i-pod'un henüz yeterince efektif kullanılmadığını düşünüyorum, geliştirilmeye ihtiyacı var.
Ne gibi mesela?
En basitinden, i-pod'la miks yapamıyorsunuz. Binlerce mp3 kapasitesi olan bir aletin miks yapması gerekir bence. Ne de olsa bir DJ'le konuşuyorsunuz... Buna benzer fikirlerimi Mac yetkililerine ilettim, çok ilgilendiler, şimdi araştırma-geliştirme bölümlerinde i-pod'u bu yönde geliştirmek için hummalı bir çalışma içindeler.
Teknoloji merakınızın şimdilik en uç noktaya vardığı alan, geçtiğimiz ay Plastikman adıyla yaptığınız canlı görsel performans. Biraz bu projeden de bahsedebilir miyiz?
Son dönemde benim için en heyecan verici proje bu oldu doğrusu. Bilgisayarımda uzun süredir kullandığım canlı müzik programları var. Bu programlar arasında bir uyum yakalamak zaten başından beri peşinde koştuğum bir şey. Son dönemde bu programların arasına canlı görsel malzemeyi nasıl dahil edebilirim diye kafa patlatmaya başladım. Süreç içinde oldukça geniş bir ekip oluşturduk, bilgisayar mühendisi babamdan tutun da, Los Angeles'tan, Berlin'den arkadaşlarımın, hatta Türkiye'den Ali'nin (Mahmut Demirel) de dahil olduğu kalabalık bir kadro, altı ayı aşkın bir süre boyunca bu proje üzerinde çalıştık. Amaç, canlı müzik yaparken eşzamanlı olarak görüntü oluşturmak. Sesle görüntünün mükemmel uyumu da diyebiliriz buna. Tabii şimdi anlatması kolay, ama gerçekleştirilmesi oldukça güç bir iş. Uzun süre hazırlandıktan sonra beklemediğimiz sorunlarla karşılaştık, bir kısmını giderdik, ama hâlâ üzerinde bayağı emek sarf edilmesi gereken bir proje. Ekip geniş ve dağınık olduğu için acele etmeden sistemi geliştirmeye çalışacağız. Bu nedenle yakınlarda performans yapmayı düşünmüyoruz. O kadar karmaşık bir işin içine girdik ki, doğru zaman ve doğru yerde izleyicilerle buluşmazsa bir kıymeti olmayacak. Sadece elektronik alemde yeni bir evreye adım attığımızın müjdesini verebilirim size şimdilik.

Plastikman'de amacımız, canlı müzik yaparken eşzamanlı olarak görüntü oluşturmak. Elektronik alemde yeni bir evreye adım attığımızın müjdesini verebilirim.

Plastikman adıyla yaptığınız son albümün MTV'de yayınlanan kliplerinde Ali Mahmut Demirel imzasına rastlıyoruz, Ali'yle yollarınız nasıl kesişti?
Ali'yle olan hikâyemiz de biraz Thomas Brinkmann'a benziyor. Hiç hesapta yokken, bir gün elime Ali'nin "Psyk" adlı parçama yaptığı video geçti. İki ping pong topuyla yapılmış gayet basit bir işti. İlk seyrettiğimde "işte bu!" dedim kendi kendime. Yaptığınız müziğin nasıl bir görüntüyle ifadesini bulacağını kendinizden başkasına anlatmanız o kadar zor ki. Ali benim müziğimin görsel anlamda ne ifade ettiğini daha önce kimsenin algılayamadığı kadar net bir şekilde görmüştü. O gün bugündür, çeşitli projelerde Ali'yle işbirliği yapıyoruz. Klipleri yaptı, şimdi yine albümden bazı parçalar üzerinde çalışıyor, bahsettiğim canlı performans ekibinde yer alıyor. Umarım daha uzun yıllar işbirliği yaparız. Kendisi çok yetenekli bir sanatçı.
Bu kadar yoğun bir programın arasında prodüksiyon yapmaya vaktiniz kalıyor mu?
Son hazırladığımız performans çok zamanımızı ve enerjimizi aldı. Ondan önce de zaten Plastikman albümü üzerinde çalışıyordum. Bugünlerde bir de Berlin'e taşınma hikâyesi çıktı. Sanırım bir geçiş dönemindeyiz şu sıralar. Berlin'de çalışacağım stüdyo ortamını kurunca prodüksiyonlara da kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Söyleşi: ***Alişan Çapan***

7"10"12" PLAK.CD.VCD.VHS.DVD.DEMO.POSTER.T-SHIRT.STICKER.ROZET.MAGNET
punk.new wave.hardcore.post-punk.ambient.IDM.electro-pop.experimental.noise.garage
FANZİN.DERGİ.KİTAP.ARABA/UÇAK/GEMİ MAKETLERİ.HOBİ OYUNCAKLARI.İKİNCİ EL

room
recordings

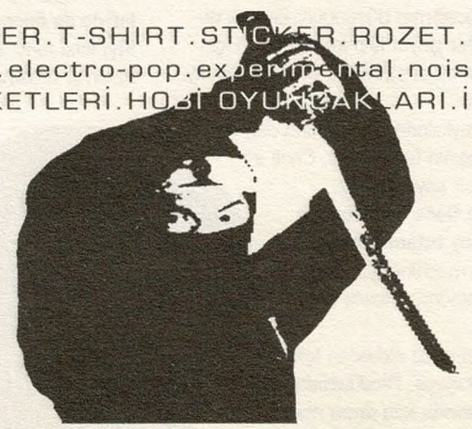

sıraselviler cad. sıraselviler pasajı no:74/18 taksim 02122490306 roomrecordings@mail.com

Sly & Robbie

Bir Rock'n Coke'u daha idrak ettik. Bazen sıcaktan kavrulduk, bazen fırtınadan uçtuk, ama esas dört mevsim heyecanını birbiri ardına sahneye çıkan gruplarla yaşadık, ekmeğimiz aşımız müzikti gene... Malûm, delicesine beklediğimiz Iggy Pop & The Stooges'dı. Muhteşem bir konsere hazırlanmıştık. Ama... Muhteşemden daha da ötesine geçti Iguana abi. Hele Stooges: Biraz daha ötesine... İlk günün mütevazı yıldızları Sly & Robbie de gönülde güzel bir iz bırakanlardandı. (Ertesi günkü Zion Train ekibinin coşkusunu da katarsanız, reggae'den yana bahtımız açıktı bu sene.) 70'li yılların ortalarından beri Jamaika müziğinin en önemli "karakter artistleri" olan "harbi drum'n'bass" ikilisi Sly ve Robbie'yle konser sonrası buluştuk. Sohbetimiz, Erkin Koray'ın sahneden süzülen tatlı nağmeleriyle sona erdi. Önce "ne güzel ritmler bunlar, kim bu böyle?" diye sordu, sonra da "en kısa zamanda Türk müziğini incelemeliyim" deyiverdi Sly Dunbar.

Beat Şeytanları

Sly ve Robbie olarak müzik kariyeriniz neredeyse reggae tarihinin bir özeti. Bob Marley'in dünya çapında patlamasıyla birlikte reggae Jamaika'nın alamet-i farikası haline geldi. Sizce Bob Marley olmasaydı ne olurdu?

Robbie Shakespeare: Yine burada, bu müziği yapıyor olurduk. Dışardan bakıldığında Bob Marley Jamaika'nın star'ı ve reggae'nin öncüsü gibi görünüyor, ama tek başına değildi. Peter Tosh, Burnin' Spear, Jimmy Cliff ve diğerleri bir bütün oluşturuyordu. Bob bu çevrenin bir parçasıydı, hiçbir zaman kendini farklı bir yere oturtmaya çalışmadı. Bob Marley olmasaydı –ki çok yazık olurdu– reggae bir şekilde gelişmeye devam edecekti.

75'de kurduğunuz grubun adı Revolutionaries. Bu ismi ne maksatla seçmiştiniz?

Sly Dunbar: Prodüktörün fikriydi. Radyoda DJ'di ve devrimci bir müzik yapmak istediğimizi söylediğimizde bu ismi önerdi. Gönlümüzde yatan sound'u anlatıyordu.

Foto: Şahan Nuhoğlu

Rolling Stones'la da herkesle olduğu gibi, bir-ki-üç dedik ve çaldık. Asıl onlarla turnede olmak ilginçti. Kuliste dolanmak, arkada olup bitenler... Hansel'le Gretel gibiydik.

Reggae'nin parlama dönemlerinde başka müzik türleri de etkin miydi Jamaika'da?

Robbie: İki radyo istasyonu vardı. Bolca Amerikan müziği çalardı: Disko, soul, funk... İnsanların dinlediği her tür müzik bir şekilde yaptıklarımızı etkiledi. Reggae'yi tek başına, yalıtılmış bir müzik türü olarak düşünmemek lazım.

Reggae içinde "rockers" tarzının öncüsü olmakla kalmadınız, 80'lerden itibaren bazen enstrümanlarınızı bir kenara bırakıp, bugün ragga, drum'n'bass diye anılan yeni türlerin ilk örneklerini verdiniz...

Robbie: Enstrümanlarımızı mı bıraktık? Asla!

Ama davul programlama makinesiyle çalışmaya ve dijital sound'lar oluşturmaya başladınız...

Robbie: Olabilir, ama beat'ler her zaman gerçektir. Hiçbir şey değişmedi.

Sly: "Davulu bırakalım, bu aletlerle çalışalım" diye düşünmedik hiç. Yakalamak istediğimiz sound'a nasıl ulaşacağımızı düşündük. Zaman değiştikçe yeni aletler giriyor işin içine. Benim için drum machine de bir enstrüman. Onu da çalmayı öğrenmek istedim.

Robbie: Bazı dinleyicilerin canlı sound'dan daha fazla hoşlandığının farkındayız. Canlı sound'un yerini hiçbir şey tutamaz.

"Stripped To The Bone" albümünün yerini de hiçbir şey tutamaz ama!

Sly: Bak, o drum machine işte. Doğru, biz de severiz o albümü. Howie B.'yle birlikte yapmıştık.

Drum machine'ler ucuz oldukları için Jamaika'da yaygınlaşmış. Prodüktörler daha hızlı plak çıkarmak için drum machine'le çalışanları tercih ederlermiş, doğru mu?

Sly: Drum machine'ler hiç de ucuz değildi, ucuz olan kayıt süreciydi. Çünkü doğrudan fişi alete sokup kayıt yapabiliyordun, ama drum machine'in kendisi tuzluydu.

Ragga, drum'n'bass gibi terminolojik ayrımlar ne ifade ediyor size?

Sly: Ragga temelde r&b ve reggae karışımıdır. Müziği alıyorsun, kendine göre çalıyorsun. Ortaya bir şey çıkıyor. Eyvallah diyorsun. Birileri gelip buna bir isim takıyor. Biz o sırada başka yerlerde dolanıyor oluyoruz.

Reggae'nin en önemli yanlarından biri politik olmasıydı...

Robbie: Politik derken ne kastediyorsun? Reggae politik değildir. Müzik politik değildir.

Ama reggae yoksulların çığlığı olarak şarkı sözleriyle de önemliydi.

Sly: İkisi farklı şeyler. Reggae neden bahseder: İnsanlar arasında sevgi eksikliği, mutluluk, ırk ayrımcılığı vs... Bunlar politik sözler değil. Sıradan insanların özlemleri. Reggae'de bazı politik şarkılar olmuştur. Biz de yaptık, ama biz politikacıları sevmeyiz ve onların kendi amaçları için kullanabileceği şarkılar yapmaktan kaçınırız.

Bugün Jamaika'da politik ortam nasıl peki?

Robbie: Hâlâ orada duruyor. Pislik!

Müziğe başladığınızda Rolling Stones cover'ları da yapıyordunuz. Aradan zaman geçti ve Rolling Stones birlikte albüm yapmak için sizin kapınızı çaldı. Ne hissettiniz?

Sly: Bilmem. Geldiler, birlikte çaldık. Her şey çok doğal gelişti. Onlarla turneye de çıktık. Asıl onlarla turnede olmak ilginçti. Kuliste dolanmak, arkada olup bitenler falan... Hansel ile Gretel gibiydik.

Bob Dylan'dan Joe Cocker'a, Quincy Jones'tan Ian Dury'ye kadar farklı isimlerle çalıştınız. Bu insanlar, müziklerine ne katmanızı umuyorlardı?

Sly: Bildiğimiz şeyi çalmamızı bekliyorlardı. Hiçbiriyle planlı programlı bir çalışmamız olmadı. Girdik stüdyoya, bir-ki-üç dedik ve çalmaya başladık her seferinde.

Birlikte çalıştığınız kişiler içinde Serge Gainsbourg'un müzik tarihinde özel bir yeri var. Birlikte kaydettiğiniz "Aux armes et caetera"da Fransız millî marşıyla reggae yaptınız. O albüm yarattığı skandalla ve müziğiyle hâlâ bir başyapıt.

Sly: Ah evet, şeytanî bir albümdü o!

Şeytanî bir albüm olduğunun yaparken farkında mıydınız?

Sly: Biliyorduk, her şeyi biliyorduk. Serge de biliyordu. Bence o albüm en iyi 10 reggae albümünden biridir. Jamaika dışından biri tarafından yapılmış olmasına rağmen.

Robbie: Üç haftalık bir turne de yaptık Serge'le.

Sly: O albümle ilgili her şey şeytanî ve mükemmeldi.

Nasıl tanıştınız Serge'le?

Robbie: Peter Tosh'la birlikte Fransa'da turnedeyken tanıştık. Sonra Jamaika'ya geldi, bir haftada yaptık tüm albümü.

Kingston batakhanelerini de dolaştınız mı beraber?

Robbie: Full time çalıştık abicim! Stüdyodan dışarı çıkmadık!

Söyleşi: ***Ogan Güner***

"it's only rock'n'roll!"

TUBORG

EYLÜL 2004

www.bronxclub.com

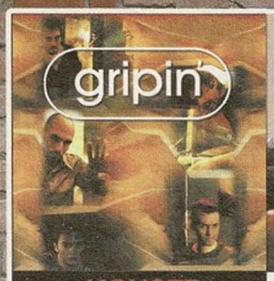

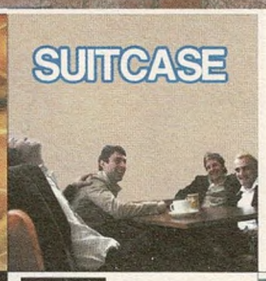

"The Cure" ve "Depeche Mode" gibi efsanevi gruplardan etkilenerek bir araya gelen bu melankolik-optimist üçlü Türkiye'deki pop-rock türlerine yepyeni bir soluk getirdi. 1999 yılında çıkan ilk albümleri "Tamam(Sustum)" dan sonra Teoman'ın ortaklığında "Tatlı Sert" i yayımladılar.

Grup bu sene içerisinde yeni albümlerini yayımlayacak.

KONSER
KRONİK

QUEENSRYCHE
ROCKISTANBUL KONSERİ
ÖZEL GÖSTERİMİ

DJ GÜVEN ERKİN ERKAL

Etkilendiği tüm kaynakları özümseyerek kendi avant-garde yapısı içerisinde eriten ve kendine has bir sound oluşturan Replikas yurtiçindeki seyircisinin yanısıra yurtdışında da Amerikalı ve Avrupalı müzik yazarlarının ilgisini çekti. Albümleri yabancı underground plak şirketleri tarafından satışa sunuldu ve çeşitli ülke radyolarında çalındı. VillageVoice dergisi olmak üzere çeşitli dergi ve e-dergilerde grupla ilgili röportajlar ve yazılar yayınlandı.

Punk-ska grubu 100°C (böyle yazılır, yüz derece diye okunur) de albümleniyor..

Ada Müzik etiketiyle çıkan albümde eğlence garanti. Uzun süredir müzik sektörünün öncü punk-ska gruplarından olan 100°C ilk bar konserini BRONX'ta veriyor.

DÜŞ SOKAĞI
(Murat Yılmazyıldırım)

düş devam ediyor...

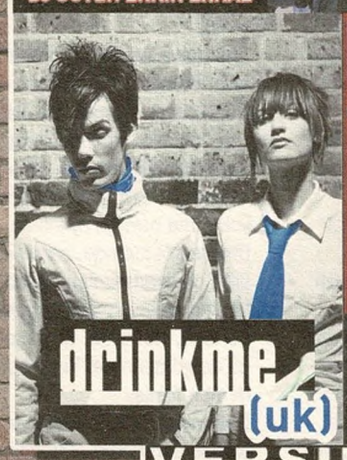

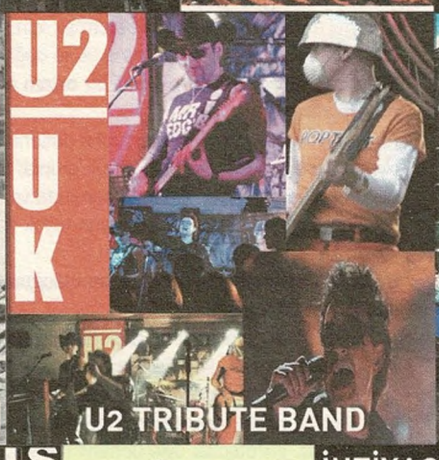

VERSUS

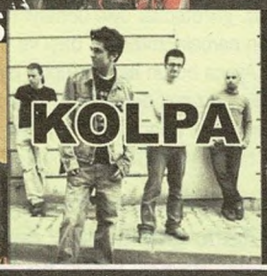

İHTİYAÇ MOLASI

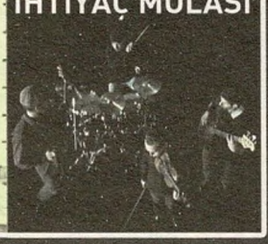

blue jean

yüxexes

EYLÜL PROGRAMI :

3 - 11 Eylül : Gripin / 4 Eylül : Suitcase / 9 Eylül : Dorian / 10 Eylül : Vega
12 Eylül : Kronik / 15 Eylül : Replikas / 16 Eylül : 100 C / 17 Eylül : Drink Me (UK)
18 Eylül : Versus / 22 Eylül : Düş Sokağı / 23 Eylül : İhtiyaç Molası / 24 Eylül : Kurban
25 Eylül : U2 UK (U2 Tribute Band) / 29 Eylül : Kolpa

BRONX

biletix
Eğlenceye giriş biletiniz.

Terkos Çıkmazı No:8 Tünel/Beyoğlu (Turkcell Gen. Müd. Yanı)
Tel: 0 212 2935398 - 2935399 | e-mail: info@bronxclub.com

dEUS

Beş senelik derin uykunun ardından "günaydın" demeye İstanbul'a uğradılar ve Rock'n Coke'un en baba konserlerinden birine imza çaktılar. Ne "For The Roses" gibi hitlerini ne de 2005 başında çıkacak albümlerindeki şarkıları esirgediler bizden. Şarkıcı Tom Barman ve gitarist Craig Ward, konser sonrası gazetecilerle kaynaşıp seneye tekrar geleceklerine dair söz de verdiler.

Rüzgar nereden eserse

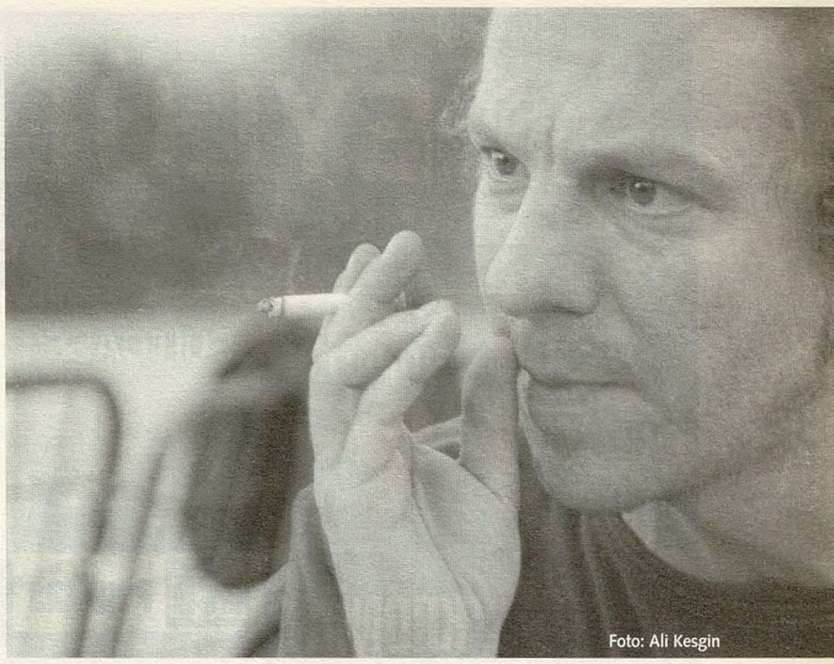

Foto: Ali Kesgin

Beş yıl önce Brüksel'de, Ancienne Belgique'de bir konserinizi izlemiştim. Demin girişte çaldığınız "Turnpike"ı enteresan bir mizansenle yorumlamıştınız. Garip garip hareket eden insanlar birbiri ardına sahneye girdiler... Parçanın sonunda sahne tıklım tıklım insan dolmuştu ve siz müzisyenler onların arasında kaybolmuştunuz.

Tom Barman: Bunları hatırlaman ne güzel. Evet, onlar profesyonel dansçıydı. O yıllarda ara sıra onlarla birlikte bir şeyler yapardık.

Sinema eğitimi gördüğünüzü biliyoruz. Bu tür mizansenler veya yönettiğiniz klipler, sinema eğitimini müziğinle birleştirme gayreti mi?

Hayır, illâ birleştirmek gerekmez. Doğrusunu istersen, Brüksel'deki sinema eğitimimi tamamlamadım, çünkü iyice müziğe kaptırmıştım ve dEUS'la turnelere başlamıştık.

Belki de asıl okulum, yönettiğim klipler oldu. Bizim grup için, Arno için ve başkaları için bugüne dek 15 kadar klip yaparak işi iyice öğrendim, sonunda da uygun bir zaman buldum ve bir uzun metraj yaptım: "Any Way The Wind Blows" (Rüzgar nereden eserse) diye bir film. Sinemaya devam etmeyi düşünüyorum. Aslında pek zamanım yok, ama yaratacağım. Bu filmi yapmam tam üç yılımı aldı.

Demek o yüzden dEUS'a bu kadar ara verdiniz.

Evet. O yıllar içinde iki başka albüm ve bir film yapmış oldum. Magnus'tan CJ Bolland'la elektronik bazlı bir albüm yaptık... Bir de eski arkadaşım piyanist Guy Van Neuten'la cover'lar çaldık, bir konser albümü kaydettik, adı da "Live". Nick Drake, J.J. Cale, Joni Mitchell parçaları... Doğrusu, şarkı söylemeyi özlemiştim. O arada dEUS'un öbür elemanları da başka gruplarla turneye çıktı. Klaas'ın (Janzoons) ise bir küçük kızı oldu.

Biraz Belçika sahnesinden bahsedelim. Sizce Avrupa'daki rock takipçileri, oranın ne kadar hareketli olduğunun farkında mı?

Galiba biraz farkındalar. Zaten 80'lerden itibaren güzel şeyler olmaya başladı: Telex, Front 242, T.C. Matic gibi grupları kastediyorum. Müzik gazetecileri, BBC muhabirleri falan geliyor bizi izlemeye. Anvers, Avrupa çapında önemli şeylerin olup bittiği on şehirden biri ilan edildi. Ama Belçika İngilizler için pek egzotik bir yer değil, bunun için fazla yakınız onlara. Mesela Finlandiya, İsveç onlara daha ilginç geliyor. Biz çok fazla burun burunayız, o yüzden kendimizi göstermek için daha fazla çırpınmamız gerekiyor. Ama buna değiyor.

Sizin için yeterince ilham verici bir ortam oldu mu Belçika?

(düşünüyor) Hayır, pek değil, çünkü düşünürsen, demin saydığım Belçika'daki büyük gruplar işin elektronik tarafındaydı. 80'lerin sonunda ve 90'ların başında orada rock namına hiçbir şey yoktu, "nada"! Tam bir boşluk!..

Rock'tan ziyade deneysel bir grup olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Hayır, rock'çu olduğumu düşünüyorum. Besteler yapıyorum, kendilerine ait tarzları olan müzisyenlerle çalışıyorum ve ben de kendi tarzımı ortaya koyuyorum. Hayır, deneysel değiliz, gazeteciler öyle demeyi seviyor, ama bütün parçalarımızın bir başı ve bir sonu var. Ayrıca bütün ilginç gruplar biraz deneyseldir, "biz çok deneyseliz" diye kendini ortaya atmak bence kibirli bir tavır olur. Daha ziyade yumuşak-sert, hafif-ağır müziklerin birleşiminden söz edilebilir bizim için.

> **Rock'çu olduğumuzu düşünüyorum. Hayır, deneysel değiliz, aslında bütün ilginç gruplar biraz deneyseldir, ama "biz çok deneyseliz" demek kibirli bir tavır.**

İngilizce söylemeniz ticarî bir tercih mi?

Yoo, hiç değil. Ailemde İngilizce çok konuşulur. Babam Norveçli, eğitimini İngiltere'de yaptı. Baba tarafından akrabalarım halen İngiltere'de oturuyor. Ayrıca plaklarımın çoğu da İngilizce. En büyük örnekler Velvet Underground, Neil Young, Leonard Cohen... Ama en çok Velvet Underground.

Fransızca şarkı söyleyenlerden sevdiğiniz isim yok mu hiç?

Manu Chao'yu çok seviyorum... Eskilerden Jacques Brel, Georges Brassens... Ve elbette Serge Gainsbourg: Zaten "Live" albümünde "Le Poinçonneur des Lilas"yı da yorumladık, eğer becerebildiysek...

Kiss My Jazz, Zita Swoon gibi dEUS elemanlarının yan grupları hâla faaliyetlerine devam ediyorlar mı?

90'larda böyle bir çeşit müzikal ensest vardı. Bunlar bayağı underground gruplardı ama. Pek o kadar ilgi çekmediler, ciddi bir izleyici kitlesi yoktu. Kiss My Jazz Rudy'nin (Trouvé) grubuydu, eski gitaristimizin. Zita Swoon da Stef'indi (Kamil Carlens).

Sinemaya ve müziğe yaklaşımınızda benzer noktalar olduğunu düşünüyor musunuz?

Buna cevap vermek zor. İkisi ayrı tutkular benim için. İnsanlar filmimle müziğim arasında benzerlikler bulabilir aslında, mesela ritmik açıdan. Çok normal bir film değil bu, içinde belli bir hikâye yok, ama hayatın ayrıntıları var... Şu anda dokuz ülkede gösterimde, ama biliyorum, Türkiye'de değil! Çok ticarî bir film olmadığı için İngiltere'de gösterilmesi bile çok büyük bir şey. Onun dışında Portekiz, Hollanda, Bulgaristan, Polonya ve Kanada'da gösterimde. Yirmi kadar da festivale katıldım bu filmle.

Beğendiğiniz birkaç yönetmen sayar mısınız?

Avrupa'dan Pedro Almodovar, Michael Winterbottom, Aki Kaurismaki... Amerika'dan David Lynch, Robert Altman, Jim Jarmusch, Abel Ferrara... Japonya'dan Takeshi Kitano... Fransa'dan Louis Malle, Robert Bresson...

Michael Moore'un filmini, "Fahrenheit 9/11"i seyrettiniz mi?

Hayır, ama en yakın zamanda seyredeceğim. "Bowling For Columbine"ı çok sevmiştim.

Rock'n Coke Türkiye'de çok tartışılan bir festival. Coca Cola'nın Irak'taki savaşa destek veren markalardan biri olduğu söyleniyor; böylesine ekonomik ve siyasî bir güç merkezi olan bir şirketin sponsor olduğu bir festivale katılmak size rahatsız edici geliyor mu?

Bizde Coca Cola'ya Coca Cola derler, Coke demezler. Coke sözcüğü sadece bu markaya gönderme yapmaz, bütün kolalar için kullanılır. Bunun Coca Cola'nın festivali olduğunu bilmiyordum. Peki ya bilseydim? Bilmiyorum, bizim müziğimizin Coca Cola'ya hizmet eden bir tarafı yok. Biliyor musun, bazı ülkelere müziğimizi götürmekte zorlanıyoruz. İsrail'de bayağı çaldık, şimdi artık orada çalmak isteyip istemediğimden emin değilim. Filistin topraklarında da çalmayı isterdik. Önümüzdeki sene bunu yapmayı deneyeceğiz. Bu mevzu benim de kafamı kurcalıyor, ama barikatların içinde ön saflarda değilim. Bu mevzular da önemli, ama biz müzik yapmak için buradayız, politika için değil.

Söyleşi: ***Gülüş Gülcügil***

Fun Lovin' Criminals

Huey ve Fast, biri gitarist ve şarkıcı, biri basçı, iki hergele, iki güzel insan. İlk kez geçen sene H2000'de ayazda titreyerek zar zor izlemiştik, bu sefer Rock'n Coke'da kıymetlerini anladık. Arkadaşlarıyla birlikte rock'tan soul'a, hiphop'tan caza dört döndükçe, karşılarında zevkten dört köşe olduk. Huey'la "yüzde yüz Kolombiya kahvesi" veyahut da ucuz şarap eşliğinde uzun uzun muhabbet etmeyi tercih ederdik ama, sahne arkasında belediye otobüsü nizamından farksız bir köşede kısa bir söyleşiye fit olduk.

SAFKAN NEW YORKER

Konser nasıl geçti sizin açınızdan?
Huey: Gayet iyiydi. Buraya ikinci gelişimiz ve ikisinde de zevk aldık. Hem eğlendik hem eğlendirdik galiba. Bu da yeterli.
Bu konser biraz kısa kaçtı tabii.
Evet, bu tür büyük organizasyonlarda zaman kısıtlı oluyor ve diğer müzisyenlere saygı duymak, sahneden vaktinde inmek zorundasınız.
Konserin güzelliklerinden biri Barry White'a ithafen söylediğiniz şarkıydı: "Barry White hayatımı kurtardı." Siz böyle racon adamlarını seviyorsunuz, bu durumda insan sizden bir de Marlon Brando şarkısı bekliyor.
Marlon Brando'nun müziğinden pek hazzetmem ama... *(gülüyor)* Evet, gelmiş geçmiş en iyi oyunculardan biri öldü. Gerçi adam öldükten sonra hayatındaki tüm kirli çamaşırların arkaya arkaya çıkması da ayrı bir ironi. Anlaşıldığı kadarıyla, tam bir belaymış adam. Biliyorsun, çocuklarıyla bir sürü sorun yaşadı. Biri intihar etti, öbürü cinayetten içeri girdi falan. Bu kadar karmaşık bir hayattan sonra adamın gerçekten de biraz dinlenmeye ihtiyacı varmış.
Favori filminiz "Apocalypse Now" üstelik.
Ama o uzun "redux" versiyonu değil, orijinal versiyonu. En sevdiğim filmdir gerçekten.
Amerikan filmlerini mi takip ediyorsunuz sadece, yoksa diğer ülkelerin sinemalarını da izliyor musunuz?
New York'ta yabancı ve bağımsız filmler gösteren sinemalar var. Evdeyken bolca vaktim oluyor ve buralara gelen filmleri mümkün olduğunca takip etmeye çalışıyorum. Tabii ki profesyonel bir sinema seyircisi değilim. Sadece sinemayı seviyorum ve izlemeye çalışıyorum.
O zaman size bir tavsiyede bulunalım. Almanya'da yaşayan Fatih Akın'ın bu sene Berlin'de Altın Ayı da alan bir filmi var. İngilizcesi "Head On". Mutlaka seyredin. Kendisi de bugün buralarda çekim yapıyor. İstanbul'da geçen bir müzik belgeseli hazırlıyor şu sıralar.
"Head On"? Duymadım ne yazık ki. Ama müzikle ilgili bir bir adam olduğuna göre, bu filmin de peşine düşmeliyim.
Müziğinizin en dikkat çekici yanı müzikal espri duygusu...
Teşekkürler. Bu benim aklıma gelmeyecek bir laftı. Tuttum bu lafı. Eğlenmeden müzik olmaz. Her şeyin başı eğlence. Ciddiyet, ciddi bir iş yaptığınızı kanıtlamaz. Mizah duygusu fikirlerden çok inançları değiştirir, ki bizim de yapmaya çalıştığımız bu. İnançları değiştirmek, fikirleri değiştirmekten daha zordur. Kendini çok fazla ciddiye alırsan, taşlaşır kalırsın.
Türler arasında çok rahat geziniyor, duygunuza ve havanıza göre aynı şarkı içinde birkaç tür arasında gidip geliyorsunuz...
Amerikan müzik endüstrisi türler arasındaki sert ayrımları seviyor. Dinleyicilerin çoğu da öyle... Bu bize anlamsız geliyor. Kendimizi bir türle sınırlandırmak, müziğimize tek bir sıfat takmak çok saçma. Benim isteğim, daha çok insanın ve grubun bizim gibi müzik yapması, sayımızın artması...
Sizin gibi daha esnek müzik yapan gruplar New York'a mı has?
Böyle bir genelleme yapmak yanlış olur. Mesela The Strokes da New York'lu, ama başka türlerle karıştırmadan saf rock yapıyorlar. Bizim şansımız, işimizi hoşumuza gittiği gibi yapabilmek.
Diğer gruplarla turneye çıktığınızda sorun yaşıyorsunuz galiba. Mesela Live grubuyla çıktığınız turnede, Live seyircisinin tepkisiyle karşılaşmışsınız.
Bir sürü grupla çıktık turneye, U2, Porno For Pyros, Garbage... Bazen insanlar hiç ummadıkları bir şekilde seviyorlar bizi. Oraya öbür gruplar için gelmişler, ama birden bizim müziğimizin de kıyak olduğunu görüyorlar. Live'la yaşadığımızsa tamamen olumsuz, berbat bir durumdu. Bizi sevmediler, biz de onları sevmedik. Bunu öğrenmek için o turneye çıkmamız gerekiyormuş.
Seyirci kitlelerinizin uyuştuğu grup hangisiydi?
Birlikte turneye çıktığımız en iyi grup U2'ydu. Eğer U2 dinliyorsan, biraz açık fikirli oluyorsun galiba. Porno For Pyros seyircisi de fena değildi.
Bu tür farklı dinleyici kitlelerinin farklı gruplar için bir araya geldiği büyük organizasyonlar sorun oluyor mu peki?
Hayır. Tek kitlenin olduğu, mesela sırf heavy metalcilerin olduğu festivaller çok daha sıkıcı. Her şeyin fazlası bunaltıcıdır. Farklı seyirci kitlesinin bir arada olması güzel, bizim müziğimiz hepsinin arasındaki ortak noktalarda dolaşıyor zaten.
Yarı Porto Riko'lu yarı İrlandalısın.
Ve saf kan New York'lu! *(gülüyor)*
New York'ta işler nasıl gidiyor?
Ortalık çok sıkı. Haftaya Bush şehre gövde gösterisine geliyor ve doğal olarak ortalık kaynıyor.
Bir de John Giuliani belası vardı New York'un başında: Faşist bir yönetim anlayışıyla şehri zaptetmeye çalışan vali...
O gitti, yerine milyarder Bloomberg geldi. Sıradan insanların ne istediği ve ne yaptığıyla uzaktan yakından ilgisi olmayan bir herif. New York hâlâ cool, ama kendi tepkilerini de veriyor.
Beastie Boys "To The 5 Boroughs" adındaki son albümünü New York'a ithaf etti.
Evet, çok güzel bir albüm. Böyle bir iş yapmalarına çok sevindim.
Bu arada yoğun müziğinizin içinde senin gitarın pekâlâ öne sıyrılmayı başarıyor. En kibar tarifiyle, iyi bir gitaristsin. Herhalde genel müzik zevkinde olduğu gibi gitar zevkinde de yelpazen geniştir.
Evet, Lynyrd Skynyrd, Allman Brothers, BB King, Muddy Waters, John Lee Hooker... Eddie Van Halen'ı da çok severim, çünkü onda da mizah duygusu vardır. Kendini ciddiye almaz fazla.
Bu arada iyi bir şarap içicisi olduğunu öğrendik. Pahalı şarapları mı seversin, ucuz şarapları mı?
Bin dolarlık olmuş, beş dolarlık olmuş, fark etmez, iyi şarap iyi şaraptır.

Foto: Muhsin Akgün

Ciddiyet, ciddi bir iş yaptığını kanıtlamaz. Mizah duygusu fikirlerden çok inançları değiştirir. Biz bunu yapmaya çalışıyoruz. Kendini çok fazla ciddiye alırsan taşlaşırsın.

Söyleşi: **O.G.**

babylon
BABYLON TURNS ISTANBUL ON
www.babylon.com.tr
28 EYLÜL'DE AÇILIYOR!
PARS/MCCANN ERICKSON
Radikal
iyi
RADI OXI-GEN
FM 95.9 ISTANBUL
-"Açık Radyo."
94.9
Wall
Doritos

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz - İlker Aksoy

BARIŞAROCK

Rabia Irmak Tanış, 14, öğrenci

Makyaj yapılıyor mu 14 yaşında?
Yapılır tabii, niye yapılmasın?
Ne zamandan beri makyaj yapıyorsun?
Bu yıl yapmaya başladım.
Festival nasıl gidiyor?
İyi gidiyor, ilk defa geldim bu yıl.
Müzikle aran nasıl?
Müzikle uğraşıyorum zaten.
Kimler ilgini çekiyor burada?
Moğollar ve Arka Bahçe'yi seyredeceğim. Sadece müzik için ya da ucuz olduğu için değil, karşı olmak için buradayız.

Senin için "karşı olmak" ne demek?
Ben insanların eşit bir biçimde, bir şeyleri hak ederek yaşamasını istiyorum.
En çok kimleri seviyorsun?
Yerlilerden Duman'ı beğeniyorum.
Müzikle uğraşıyorum demiştin.
Üç yıldır gitar çalıyorum. Şimdi elektro gitara geçeceğim.

Reha Tuna Özköse, öğrenci, 17

Nasıl gidiyor festival?
Çok iyi gidiyor, arkadaşlık ortamı da iyi.
Konserlerle, müzikle aran nasıl?
Metal gruplarını dinlemek için geldim.
Metalci misin?
Metalistim.
İlk hangi metal grubunu dinledin?
Metallica.
Metalciyi ne bozar?
Rap dinlemek, Rock'n Coke'a gitmek.
Metallica Rock'n Coke'a gelse?
Gitmem.
Defterden siler misin?
Silmem.
Neden?
Onları defterden silmem için çok neden var, mesela MTV'ye sattılar kendilerini. Ama ben zaten onların ilk albümlerini dinliyorum.
Barışarock'ın senin için önemi nedir?
Burası paylaşımcı ve özgürlükçü bir ortam. Fikirlerin, dostlukların paylaşımı...

ROCK'N COKE

Başak Yalçın, öğrenci, 17

Festivale kim için geldin?
Arkadaşlarım için geldim, beraber eğlenceli vakit geçireceğiz.
İlgini çeken bir grup yok mu?
Kurban'ı çok seviyorum, onlardan imza almaya falan geldim. Hoşuma gidiyor, çok rahatlar. Özellikle davulcuları.
Iggy Pop'u nasıl buldun sahnede?
Mükemmel. Hiç dinlememiştim.
Genelde ne dinlersin?
Soft metal. Yarın The Rasmus var.
Rahat mı sizin çadır?
Ne farkeder, eğlenmeye geldik buraya.
Eğlenmek ne demek senin için?
Arkadaşlarınla zaman geçirmek, dans etmek... Şu anda burada dolaşmaktan da çok keyif alıyorum. Sonuçta burada belli insanlar var ve hiçbir amele karşına çıkmıyor.
"Amele"ler ne yapar?
Yani laf atan yok, istediğim gibi yürürüm, çadırda kalırım, güvendeyim.

Ferhat Erden, 18, öğrenci

Festivale hangi grup için geldin?
Belli bir grup için gelmedim, farklılık için geldim.
Nasıl bir farklılık arayışı bu?
Ne bileyim, gelip çadırda kalıyorsun arkadaşlarla beraber. Ortam güzel.
Şu saate kadar çıkan grupları nasıl değerlendiriyorsun?
Kurban ve MFÖ en iyileriydi. Şimdi Iggy Pop çıkacak, ama zaten demin Mazhar Alanson sahneye Iggy Pop taklidi yaparak çıktı. Bayağı eğlendim, Mazhar bu, yapar!

Bu yıl başka festivale gittin mi?
Rockistanbul'a gitmiştim. Oradaki gruplar çıksa daha fazla eğlenirdik.
Mesela kimler?
Mor ve Ötesi...
Mor ve Ötesi, Rock'n Coke'a çıkmayı reddediyor. Bu sene Barışarock'ta çıksalardı, oraya gider miydin?
O zaman tek günlük alırdım ve yarın 50 Cent'i izlemektense, Barışarock'ta Mor ve Ötesi izlerdim.

İZMİR, KARABURUN ŞENLİĞİ

Fahri Akdoğan, 22, duvarcı

Konseri nasıl buldun?
Güzel... İsterdim ki Kürtçe de olsun, Kürtçe, Türkçe birlikte söylensin. Biz de burada yaşıyoruz, değil mi?
Muammer Ketencoğlu'nu dinlemiş miydin daha evvel?
Yok. Şimdi o Türkçe mi söylüyor, Yunanca mı?
İkisinden de... Şenliğin bir amacı da Türkiye-Yunanistan dostluğunu pekiştirmek...
Yunanlıları seviyorum, temiz insanlar, sıcak insanlar, tanıdım birkaç kişi.
Senin sevdiğin müzik ne?
Biz daha çok özgün müziği seviyoruz. Türkçe derseniz Ahmet Kaya var, Kürtçe derseniz Ciwan Haco var.

Karaburun'a sezonluk çalışmak için mi geldin?
Yerleşiğiz. Şartlar uyarsa geri döneriz Diyarbakır'a, ama burası da bizim ikinci memleketimiz oldu artık.

Metin Salıncı, 13, öğrenci

Kaç balon sattın bu gece?
20 tane.
Kaça?
Tane 500 bin.
Yazları balon mu satıyorsun hep?
Yoo, çaycılık yapıyorum, garsonluk, ahçılık, muavinlik, bulaşıkçılık yapıyorum, denize giriyorum...

Şenliği nasıl buldun?
İyi.
En sevdiğin şarkıcılar kimler?
Tarkan, Barış Manço, Sibel Can...
Ya sevdiğin şarkılar?
"Sexy Lady", "Sarı Çizmeli Mehmet Ağa", "Papuçuri"...
"Papuçuri" mi? O ne?
Bak söyleyeyim, "Pa-pu-çuri, pa-pu-çuri..." Ben de yarısını biliyorum ama. Ha bir de darbuka çalmayı seviyorum. Salı-perşembe, dokuzdan onbire darbuka kursuna gidiyorum Belediye'de.
Karnen nasıldı bu yaz?
Matematik biraz zayıf geldi.

İbrahim Demir, 22, Öğrenci

Neler dinliyorsun?
Müzeyyen Senar, Zeki Müren, Erkan Oğur, Laz müzikleri, zeybek, rembetiko... İran, Güney Amerika şarkıları... Joan Baez'i, Bob Dylan'ı da seviyorum.
Enstrüman çalıyor musun?
Bağlama çalıyorum. Flüt ve bendir çalmayı da istiyorum. Bir de arbani var: Tefe benziyor, kasnağının içinde küçük boncuklar var, vurdukça dalgaların denize vurması gibi ses çıkıyor...
Akşamki konseri nasıl buldun?
Çok güzeldi. Muammer Ketencoğlu'nun albümünü almamıştım ama, "Yağcılar Zeybeği"ni ilk ondan dinlemiştim. Yalnız seyircilerin hepsi yazlıkçıydı, kendi şarkılarına ilgi göstermiyor yerli halk.
Burada kim konser versin istersin?
Erkan Oğur, Kardeş Türküler. İnsanlar anlasın, Türkiye'de de kaliteli müzik var.
Sence kimin konser vermesini ister Karaburun'un yerlileri?
Tarkan.

BEYOĞLU

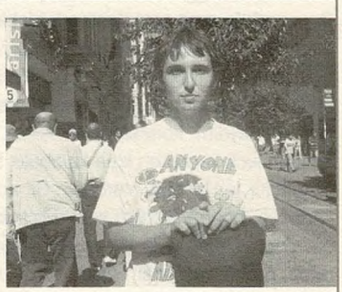

Gökay Gedik, 18, öğrenci

Gitar mı çalıyorsun?
Evet, üç yıldır gitar çalıyorum. Klasik caz çaldığımız bir grubumuz var.
Kendine ben cazcıyım diyor musun?
O seviyeye gelmek için daha vakit var. İnsanların dinledikleri müzikle tanımlanmasına karşıyım, zaten yaşım çok genç, oturmuş bir kişiliğim de yok.
Caz dışında dinlediğin müzik var mı?
Rock. Pink Floyd...
Sence bir cazcıya neler uymaz?
Bilemem... Çünkü etrafta big band'ler dolaşmıyor. Ama bayağı bir metalci ve punk'çı görebiliyorsunuz.
Türkiye'de caz denince ne anlaşılıyor?
Tamamen zenginlere hitap eden bir müzik tarzı gibi algılanıyor, entel müziği olarak biliniyor.
Sence de öyle mi?
Öyle olsa çalmazdım.

SASKA

Dört kişiler, biri firardaydı, yırttı, üçünün ifadesini aldık. Acayip bir vukuatları var, albümlerine "kör atsineği" adını takmışlar. "Sevdalı Harfler"le tanıdığımız on parmağında on marifetli Savaş Çağman'ı, İstanbul Blues Kumpanyası'nın ve Moe Joe'nun lokomotifi Sarp Keskiner'i, Replikas'ın atardamarı Orçun Baştürk'ü yakaladık, Saska vakasını ve "Sokkur Saska" hikâyesini anlattırdık. Olay Ural-Altay civarında bir yerlerde geçiyor, Türkçemsi bir dille cereyan ediyor. Cereyan lafın gelişi değil, bayağı çarpıyor; neyin, nasıl çarptığı da meçhul kalıyor... Kolları sıvayıp ipuçlarının peşine düştük.

ZİNCİRLERİN OK OK EYLE

Önce Mick Jagger maceranı kayıtlara geçirelim. Duymuştuk, ama yayınlanmadı hiçbir yerde...

Sarp Keskiner: 1998'de, grubumuz Moe Joe'yla Beyoğlu'ndaki Mojo'da çalıyoruz. Rolling Stones küçüklüğümden beri çok başka bir şey benim için. Hastaydım, konsere gidemedim. Ertesi gün soundcheck yaparken içeri kalabalık bir grup girdi. Gittiler, en arkaya oturdular. Bir adam geldi karşıdan, bodyguard tipli biri, "Mick Jagger burada" dedi ve gitti. Öyle bir kaldım. Başladık programa. Arada aynı adam geldi, "Mick Jagger seni görmek istiyor" dedi. Hayatımda çok az öyle heyecanlanmışımdır, çok başka bir heyecan tipi o. Hayran olduğun birini görmeye gitmek değil, görmenin mümkün olmadığına inandığın bir insana gitmek... Kalktım gittim, çok kısa geldi boyu bana. "Çok güzel grup" dedi, "dinlediğim en iyi blues gruplarından biri. İlginç bir repertuar çalıyorsunuz." Sonra "albüm var mı?" diye sordu. Albümün yolda olduğunu söyledim. Adresini, telefonunu yazdı, "albüm çıkar çıkmaz buraya gönder lütfen" dedi. Stones'un ilk zamanları üzerine konuştuk, 64-65 dönemi üzerine. Sonra el sıkıştık, kalkıp gittiler. Sonra öğrendik, meğer on dakikalığına bira içmek için bir yer arıyorlarmış, Mojo kelimesini görünce "buraya girelim" demişler.

Gönderdiniz mi albümü?

Keskiner: Gönderdik, "Chicago Istanbul Mainline" albümünü... O gün gelen grubun içinde Ayhan Sicimoğlu da vardı, birkaç zaman sonra aradı, "ne oldu, çıktı mı?" dedi. "Gönderdik" dedim. "İyi o zaman, Jagger ısrarla sordu çünkü" dedi. Bir daha haberleşmedik ama...

Savaş Çağman: Ben de Betty Carter anımı anlatayım. Ona bir şapka aldım Ankara'da. Takke şeklinde, üzerinde Türk motifleri olan bir şey. Biletim kaybolmuştu, konsere girmenin bir yolunu bulmaya çalışıyordum. Hilton'un bahçesinde dolanıyordum. Bir kadın "nereye gideceksiniz" diye sordu. "Konsere girmem lazım" filan dedim. "Tamam" dedi, "gel sen benimle". Birlikte yürüdük, bir el hareketi yaptı, kapı açıldı. O kadın konserin düzenleyicilerindenmiş. Carter'a deli gibi hayranım. Caz söylememe neden olan kişidir. Rica ettim, kulisine girdim. Şapkayı hediye ettim, o da beni dudaklarımdan öptü. *(gülüyor)*

Orçun, senin de var mı böyle bir hatıran?

Orçun Baştürk: Ben Erkin Koray'la öpüştüm. *(gülüşmeler)* Üstelik, babalar günüydü. Kemancı'daydık, o gün herkes Erkin Koray cover'ı yapıyordu, biz de Replikas olarak çıktık, "Gün Doğmuyor"u çaldık. Sonra bir telefon geldi bana, Kronik'in basçısı Tolga "Erkin Koray yeni davulcu arıyor, seninle çalışmak istiyor" dedi. İnanılmaz heyecanlandım. Arkasında en çok çalmak isteyeceğim adam. "Sürekli olarak sizinle çalamam, ama gelebildiğim konserlerinize gelirim, zaten bütün şarkılarınızı ezbere biliyorum" dedim. Erkin Koray da onu kabul etmedi, "ben sürekli bir davulcu istiyorum" dedi. Sonra Babylon konserinde kulisine gittim, çok sarhoştum. "Sizinle sürekli çalmak istiyorum, bütün şarkılarınızı ezbere biliyorum" dedim. "Tamam, tamam" dedi, sırtımı sıvazladı...

O gün Stones'dan sadece Jagger mı vardı?

Keskiner: Başka kimse yoktu, Ron Wood olsaydı sahneye çıkardı herhalde. "Keith Richards niye çıkmazdı?" diye bir Roll sorusu gelebilir şimdi...

Gelmez, çünkü Ron Wood'a gitti aklımız. Geçenlerde kulağını çınlattık, kıyak bir Faces albümü vardı, "A Nod Is A Good As A Wink"...

Keskiner: Çok güzeldir sahiden.

Anlattığınız üç buluşma, üç ayrı başlangıç noktasını imliyor...

Keskiner: 90'ların ortasından beri birbirimizin yaptıklarını takip ediyorduk, görüşüyorduk. Birlikte yaptığımız işler de vardı.

Bu albüme kadar ressamdık, tuvallerimiz vardı, boyalarımız vardı ve klasik anlamda resim yapan insanlardık. Bu albümde enstalasyona geçtik.

Saska albümünü ilk defa bir gece büroda çalışırken dinlemiştik. Sarp'tan ve İstanbul Blues Kumpanyası'ndan bahsettik biraz, sonra aramızda şöyle bir espri oldu: "Sonuçta bu da blues..."

Keskiner: Beni ve blues'u yan yana adlandırmak çok doğal. Ama blues dışında da denemelerimin olduğu ıskalanıyor. Blues, üstüne ayaklarımı çok sağlam bastığım bir müzik geleneğiydi. Sözlü bir gelenek; bugünkü popüler müzik formlarının klişelerinin hepsini içinde barındıran çok temel bir

22→

tür. Enstrüman çalıyorsan, ifade kurman için, ilk cümlelerini yaratabilmen için kolay taklit edebileceğin, öykünebileceğin bir müzik. Çok kendine has bir ses dünyası var; zorluğunu anladıktan sonra da altından kalkabilmen çok zor. Benim için blues bir okul oldu.

Bize o espriyi yaptıran neydi sence? "Sokkur Saska"nın bir blues albümü olmadığı ortada...

Baştürk: Blues'la hiç alâkası yok.

Keskiner: Şu anlamda belki: Blues pentatonik yapı üzerine kurulu bir müzik; Asya müziklerinin de çoğunda pentatonik yapı var.

Çağman: Benim itirazım var. Biz yeni bir etnik müzik yapmak için yola çıktık. Pentatonik müziğe birçok kültürde rastlayabilirsiniz, Çin'de, Moğolistan'da, Arnavutluk'ta, Macaristan'da...

Sanat bir üretimse ve diğer toplumsal üretimlerle bağlantılıysa, benzeri üretim tarzları olan toplumların müziklerinde yapısal benzerlikler olması doğal değil mi? Üslûp farklılıkları kültürel çeşitliliğin sonuçları, ama hayatın maddî üretimindeki yapısal benzerliklerin sanatsal üretimde de bazı benzerlikler doğurması kaçınılmaz gibi...

Çağman: Bir duygu durumu olarak alırsak bazı şeyler örtüşebilir, ama bazı şeyler de örtüşmüyor. Şarkı sözlerinin ve tınıların getirdiği bir evren, bir imgeler dünyası var. Doğayla kavga etmeyen, doğayla barışmaya çalışan bir imgeler dünyası o. Blues'a baktığımız zaman, işçi kültüründen gelen bir yabancılaşma var. O coğrafyadan gelen bir sanatetmiyor". Fakat zaman içinde onun blues'dan anladığı şeyle benim anladığım şey o kadar değişti ki, ben uzaklaşma noktasına gelirken o yakınlaşma noktasına geldi. Onun benim yakınlık noktama varmasındaki sebep, benim blues denen şeyin içinden neyi aldığımı anlamış olması. Mesele Muddy Waters dinlemek değil, Muddy Waters denen şeyin içindeki kimyanın ne olduğuna ilgi duymak.

Şu güzergahı genelleştirebiliriz galiba: Stones dinliyorsun, çünkü öyle bir fenomen var, her yerde çalınıyor, her kuşak dinliyor. Stones dinlerken bir dönemeç olabiliyor, Muddy Waters'a takılmaya başlıyorsun. Süreci tersinden izleyebiliyorsun, Stones vasıtasıyla Muddy Waters'ı, oradan da blues'un ruhunu keşfediyorsun. Blues'dan geçerek de başka "yerel"leri keşfediyorsun. Ve hatta yaşadığımız kültürel atmosferde –globalizm, emperyalizm, adına na derseniz deyin– kendi "yerel"ini keşfediyorsun. "Arabesk Türkiye'nin blues'udur" tartışmalarını hatırlayın.

"Sokkur Saska", "kör at sineği" demek. Duygusallıkla dalga geçmek gibi bir şey: Bir yandan at sineği çok rahatsız edici bir şey, ama kör at sineği çok trajik...

çıyla yaptığımız bir konuşmada, "siz sanatınızla içe mi dönüyorsunuz, sizin maneviyat anlayışınız içe mi dönmek" demiştim. "Hayır" dedi, "ben maneviyatı dışa dönmek olarak düşünüyorum". Bu bizim kavramlarımızdan çok uzak. Oradaki tanımlar ve kavramlar dünyası daha farklı... Blues diye bodoslama dalarsak konuya, onun kavramlar dünyasının açıkta bırakacağı bir çok şey var. O yüzden ben çok doğru bir zemin olarak görmüyorum.

Öyle bir zeminde değiliz, blues'un kendisini değil, imlediklerini kurcalıyoruz zaten...

Çağman: Batı müzik geleneklerinden de beslendik. Punk, caz, blues; albümün çerçevesini çizen şeyler arasında bir duygu, tad olarak, ama yemeği yönetmeyen bir baharat olarak kattıkları şeyler var, ama bu yemeği onlar yönetmiyor.

Keskiner: Orçun'la ilk tanıştığımızda bana "blues'dan hoşlanmıyorum" demişti, "bana bir şey ifade

Pekâlâ "blues Amerika'nın arabeskidir" de denebilir... Blues'dan yola çıkıp arabesk keşfedilebileceği gibi, arabeskten yola çıkıp blues da keşfedilebilir. Azer Bülbül'ün Joe Cocker'a hayran olması nasıl izah edilebilir?

Çağman: Ben bunu başka bir yolla izledim. Benim için punk'tı o, ama bir dönem içinde olduğum punk rocker çevrede, punk rock bir giyim tarzıydı, benim içinse bir kavramdı. Bir yanda punk bir parodidir, köklerden arınma sürecidir. Beni punk'a çeken buydu. Benim çevrem Slayer tişörtleri giyerken ben Kim Wilde tişörtü giyiyordum. Çünkü punk buydu, onların kutsadığı şeylerle oynamaktı. Bu iş de benim için kavramların üzerinde dönüyor. Bu albümdeki sesler, tınılar, anlatılar yine beni cezbeden kavramın çevresinde dönüyor. Doğaya düşman olmayan, doğayla diyalog kurmaya çalışan bir insan grubunun ürettiği kültürel ürünlere duyulan ilgi beni bu

HAYAL DÜNYANIZI SARSACAK YEPYENİ BİR SERİ:

EJDERHA PRENS

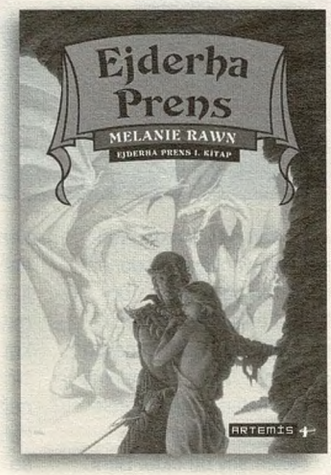

KİTAP I: EJDERHA PRENS

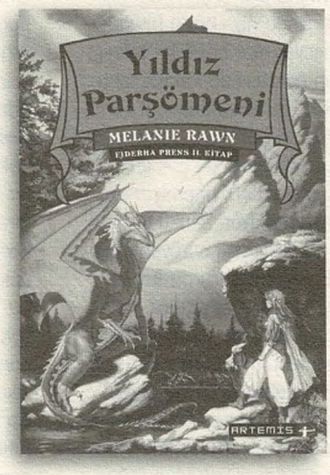

KİTAP II: YILDIZ PARŞÖMENİ

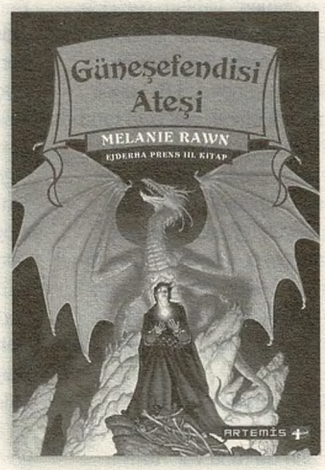

KİTAP III: GÜNEŞEFENDİSİ ATEŞİ

www.artemisyayinlari.com ARTEMİS

Sarp Keskiner, Orçun Baştürk, Savaş Çağman

müziğe yöneltti. Dünyanın dört bir yanından müzik dinleyeyim demedim, onu yaptığım bir dönem oldu, Çin'de ne var, Hindistan'da ne var?.. Doğu'nun güzelliği şu: Bir şeyi anlamlarla bezer, onu süslemesi imajlarla değildir... Yazılı olmayan bir kültürse söz konusu olan, ozanlar çok önemlidir. Adam 48 saat boyunca çalarak, söyleyerek bir efsaneyi anlatıyor. O insanların kitapları o ozanlar. Beni o müziğe çeken şey bu oldu: Beni alıp bir yerden bir yere götürmesinden çok, hangi anlam dünyasını kullandığı... Bir de şarkıcı olmamdan dolayı şarkı söyleme stilleri çok önemli. Dünyanın filanca bölgesinde niye böyle bir şarkıcılık var? Oradaki şarkıcılar niye böyle bir tekniği benimsiyor? Obsesyon noktasında kafaya taktığım şey şarkı teknikleri. Bu, operadaki bel canto geleneği de olabilir, gospel de. Hiçbir zaman blues şarkıcısı olmadım, ama blues da çok güzel bir kalıptı. Caz söylemek istiyordum, onun için de gospel ve blues bilmek gerekiyor, çünkü cazın kökleri orada. Benim şarkıcılıktaki serüvenim köke doğru gitmekti. Adını koyamadığımız şeyler var; bir şarkı dinliyoruz, hoşumuza gidiyor, peki ben onu niye seviyorum? Hep bunu analiz ettim. Sanat benim için sebeplendirme süreci: Bir şeyi ben niye söylüyorum? O sebeplendirme süreci içinde benim işlerim çıkıyor. Bir şey anlatma derdi olmadığı sürece bir şey yapılabileceğine inanmıyorum. Bir anlatma derdim olmalı ki, o ürüne dönüşmeli. Bir tarzda bir şey söylemekten çok, şarkı söylemenin kendisi bir serüven.

Keskiner: Scorsese'nin "Blues" filmleri, özellikle Wim Wenders'in çalışması bu gelenek içindeki üç adama çok güzel odaklanıyor. Skip James, Blind Willie Johnson ve J.B. Lenoir... J.B. Lenoir dışındaki ikisinin folk adamı olarak çok özel tarafları var. Willie Johnson, blues'u bırakıp yalnızca gospel çalmaya karar verir. Ölene kadar gospel çalan, gospel'i de blues kalıplarıyla çalmış bir adam, slide gitarın en büyük ustası. Diğeriyse, hiçbir blues'cuya benzemeyecek şekilde, tıpkı Afrika korosunu andıran bir şekilde piyano ve gitar çalan, bunları falsetto olarak, son derece feminen bir sesle söyleyen Skip James. Bizim ilgimizi çeken taraflar bunlar...

Çağman: Gospel, bir ayin müziği, işlev müziği... Baptistler gelip "zencileri de kurtaralım, onları da hıristiyanlaştıralım, onların da ruhu var" teziyle –bir zamanlar zencilerin ruhu var mı, yok mu diye tartışıldı, dehşet verici bir şey– siyahlar hıristiyanlaştırılırken, kilise müziği de Afrikalılaşmış. Beni gospel ve blues'da özellikle heyecanlandıran şey şu: Batı'nın o dikey armonizasyonuyla Batı Afrika'nın makamsallığı çarpışıyor. O çarpışmada bir sürü kırılma dökülme oluyor, o kırılma dökülmeden artakalanlar gospel oluyor. Beni o kavramsal katman ilgilendiriyor. Batı Afrika'nın o söyleyiş stili, o titreyen söyleme tarzıyla Batı'dan gelen, operadan gelen tekniğin birbirine karışması beni çekiyor. Gospel'de o iki müziğin karışamamazlığının bir kimyası var. Afrika'nın soru-cevap sistemi örneğin... Çok ilginçtir, gospeller hep Musa'dan bahseder, Mısır'dan çıkan köleleri kurtaran Musa'dan. Bence Jean Genet'nin söylediği lafa geliyor: Düşmanın diliyle konuşmak. Gospel, siyah adamın düşmanının diliyle konuştuğu bir şey. Onun için çok saygı duyduğum, çok siyasî bulduğum bir şey. Çünkü ezen insanın kavramıyla, Kitab-ı Mukaddes'teki köleliğin acısını işitiyorsun. "Halkını al ve Mısır'dan çık" diyor, "halkına iyilik edeceksin bunu yaptığında".

Keskiner: Üçümüzü de bir şeyin nasıl yan yana geldiği, ne kadar derinliğin içine yerleştiği ve onu bir kişinin nasıl ifade ettiği ilgilendiriyor. Four Tet dinledik dün, ya da Sigur Rós dinliyorsun, White Stripes dinliyorsun, oradaki ortak kodlarımız bizi çok ilgilendiriyor. Saska'yı bir araya getiren şey bu. Dört tane insanın –Burkay (Dönderici) burada yok, keşke olsaydı– çok kendilerine has müzik dünyalarının bir araya gelip ortaya yepyeni bir şey çıkarması...

Bu bahsi bir özet soruyla bağlayalım: Blues'un ruhuna nüfuz etmek, kültürel yabancılaşmaya panzehir olur mu?

Baştürk: Benim yazdığım şarkılar için bir sitede "psikedelik blues" diye bir tabir kullanmışlar. Bendeki blues'un nereden çıktığını ve gitarı elime aldığım zaman blues'a benzer bir şey –psikedelik diyorlar– çalmamın sebeplerini araştırmaya başladım. Köklerin nereden geldiğine dair bir yolculuğa çıktım ve blues'u keşfettim. Şehirlerde yapılan blues'lar değil de, Mississippi deltasında yapılan blues'lar, insanların hikâyeleri, insanı çok ön plana çıkarması, oradaki müzikal arızalar, hatalıymış gibi görünen şeyler beni çekti.

Bir Hakas ressamına resmini sordum: "Aydınlığı mı anlatıyor, karanlığı mı?" "İkisini de" dedi: "Bizde ak-kara diye bir şey yok. Olumlama da yok, olumsuzlama da."

Delta blues seni Anadolu'ya götürdü mü?

Baştürk: Zaten vardı bende; blues'la Anadolu müzikleri arasında bağlantı kuruyordum. İstanbul Blues Kumpanyası'nın yapmaya çalıştığı, o bağlantıyı göstermekti. Abdalların saz çalışıyla bluescuların gitar çalışı arasında bir bağlantı olabilir, çalma tekniği açısından. Ben Blues Kumpanyası'yla çaldığım dönemde blues'la ilgileniyor olsaydım, o zaman yaptığımız kayıtlara başka bir gözle bakabilirdim. Bendeki blues'un nereden geldiğini görebilirdim, yaptığım işe çok daha iyi girebilirdim.

Geldik Saska'ya ve "Sokkur Saska"ya... Önce bir sözcük etüdü yapalım mı?

Çağman: Saska, eski Bulgarcadan gelen bir kelime; Osetçede, Karaçay-Malkar'da da aynı kelime geçer, Tatarcada da var. Eski Türkçe bir kelime, "sinek" anlamına geliyor. 1997'de yaptığım demo "Sokkur Saska" adını taşıyordu, "kör at sineği" yani. Duygusallıkla dalga geçmek gibi bir şey: Bir yandan at sineği çok rahatsız edici bir şey, ama kör at sineği çok trajik, çünkü kör bir at sineği yaşayamaz, nereye uçacağını bilemez.

Bu fikir nasıl geldi sana, esin kaynağı neydi?

Çağman: Şuna benziyor: Bir sokak köpeğini seviyorsunuz, sakat bir sokak köpeğini. Fakat temiz bir kıyafet giymişsiniz, sevemiyorsunuz. "Sokkur Saska" da öyle bir duygu durumunu anlatıyor. Lirik tarafımızla, romantik durumumuzla dalga geçen bir şey aslında.

Keskiner: Sinek istediği yere uçar, fakat sinek dışında hiçbir varlık sineğin nereye gideceğini bilmiyor. Bir köpeği koşarken gördüğünüzde şuraya gidiyor diyebilirsiniz, ama sinek konusunda hiçbir karar veremiyoruz. Bu belirsizlik, bilinmezlik çok ilgi çekici. İkinci bir nokta şu: Yüksek dağlık yörelerde, baharın sonlarına doğru, ilk karşımıza çıkan şeylerden biri sinektir. Dünyadaki tüm şamanizm disiplinlerinde, farklı yörelerde, farklı güç hayvanlarının sembolleştirildiğini görüyoruz, ama sinek hiçbir şekilde o sembolizmde yok. Oysa ki mevsim döngüsü şaman için çok önemlidir. Mevsimin dönüşünde sinek çok önemli bir öge olmasına rağmen, hiç bahsi geçmiyor. Bir de seyahat diye bir kavramın şamanizmde çok ön planda olduğunu düşünürsek, sinek şaman sembolizminde niye yok diye takılıyor insanın aklına.

Çağman: Biraz dışarıda bırakılmışlık da var. Jean Genet'nin Fransa kurtuluş yıldönümünde Fransız bayrağının tüm renklerini giyerek sokağa çıkmasında, dışarıda bırakılmışlığına atıfta bulunan bir şey var.

İlk parçayla birlikte, albüm kulağı yakalıyor. Tanıdık bir şey gibi, ama değil. Bu sesler nerelere ait diye merak ediyorsun. Kabaca bir coğrafyayı hissediyorsun, ama haritada yerini bulmak istiyorsun, o müziği yaratan insanları tanımak istiyorsun. Parçalar anonim mi, beste mi, sözler ne anlatıyor, merak ediyorsun. Bazı parçaları mırıldanmaya çalışıyorsun. Bir bakıyorsun albüm bitmiş, baştan alıyorsun... Hasılı, esrarengiz bir albüm, bu esrarı biraz aydınlatalım mı?

Çağman: Albümde anonim bir parça yok. Anonim bir şarkıyı alıp onu çağdaş müzikle ya da başka disiplinlerle bir araya getirmeye inanmıyorum. Bu albümde yapılan çalışma şu: Genelde besteler bana ait, Sarp'ın besteleri de var. O müziği araştırdım, icra ettim, ama o şarkıları –ki çok sevdiklerim var– albüme koymayı istemedim, o süreçte edindiğim şeylerle besteler yaptım. Sadece seçtiğim bazı şarkı sözleri anonim olan, halk hikâyelerinden, çeşitli kitaplardan derlediğim sözler. Bana doğru gelen, oradaki evrene, imgeler dünyasına göndermeler yaptığına inandığım metinleri seçtim. Ve onları o tarz içinde besteledim. Yani o yöreden bir parçayı alıp yorumlamadık. Bunlar bestedir. O tarz içinde bir bestedir. Türk sanat müziği, hicaz şarkı yazmak gibi bir şey bu. Oradaki müzik geleneği içinde bir parça yazıyorum...

Sözlerin kaynakları ne tür metinler?

Çağman: Yıllardır çeşitli kitaplar topluyorum, o

dillere de ilgim var. Kazan Tatarcası ve Çuvaşça çalışıyorum şu sıralar ve Altay, Karaçay-Malkar lehçelerini. Bunlar Türk lehçeleri; dil mi, lehçe mi oldukları tartışılıyor aslında. Çuvaşça ayrı bir dil, ona lehçe demek doğru değil. Oralara dair kitaplar topluyorum, tarihleriyle, kültürleriyle ilgilenmeyi seviyorum.

Bu merak nasıl doğdu?

Çağman: Ta çocukluğumdan beri. *(gülüyor)* İlkokul 2'deyken babam bir kitap hediye etti, iki dilliydi kitap, bir tarafı Kiril alfabesiydi. O kitapla Kiril alfabesini öğrenmeye başladım. Hep ilgim oldu tarihe, arkeolojiye, yabancı kültürlere...

Okul neresi?

Çağman: Fransız Dili ve Edebiyatı, Hacettepe...

Metinleri nasıl seçtiğine değindin, onu biraz açar mısın?

Çağman: Seçmeme neden olan şey, an-

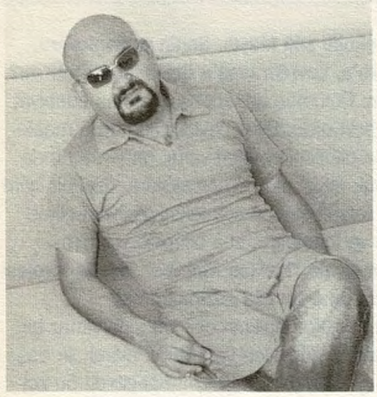

Blues bana bir okul oldu. Mesele Muddy Waters dinlemek değil, Muddy Waters denen şeyin içindeki kimyanın ne olduğuna ilgi duymak. Blues denen şeyin içinden ben bunu alıyorum.

lattığı şey. Ama hikâyesinden dolayı değil, oradaki yaşayışla ilgili söylediği sözler. Mesela, "sen zincirini ok yapmak için erittin". Çok güzel bir metafor. Zincirini eritmek ve bundan ok yapmak. Senin esaretin, aslında senin gücün. Bu bence çok hoş bir şey. O kültür dünyasında, doğa insan için değil, insan doğa için. İnsan doğanın dışında değil, içinde. Bizim yaşadığımız kültürde hayvanlar, ağaçlar bizim malımız, bizim için var. Hepsini kullanabiliriz, hepsini yok edebiliriz, hepsi bize tanrı tarafından hediye edilmiş... O kültürde öyle bir anlayış yok. İnsan bir şekilde, hasbelkader var ve doğayla barışık olmak zorunda.

Bu kavramların müzikal karşılığı nasıl oluştu?

Keskiner: Kavramın zihnimizde uyandırdığı fotoğraf, onu sesle resmetme isteği uyandırdı. Vokal bize bir altyapı bıraktı, o altyapının üzerine çaldık. "Siyah olandan ak olana" diye bir söz çıkıyor karşınıza, o andan itibaren resim ve fotoğraf üretme disiplinleri söz konusu. Nasıl şekillendiririz, nasıl tonlarız dediğimiz zaman, farklı disiplinlerin metodolojilerini kullanarak sesleri tasarlamaya başlıyoruz.

Çağman: İçinde yaşadığımız kültürde, siyah kötü bir semboldür, beyaz iyi bir semboldür. Yakın Asya'daki kavramlar dünyasındaysa "siyah kötüdür, beyaz iyidir" diye bir şey yok. Siyahla beyaz eşittir. Bir Hakas ressamına resmini sordum: "Aydınlığı mı anlatıyor, karanlığı mı?" "İkisini de" dedi ve şunu anlattı: "Bizde ak-kara diye bir şey yok. Bizde olumlama da yok, olumsuzlama da." Bu beni çok etkilemişti. Oranın evreniyle ilgili bir şey yaptığınızda, yeni kavramlar önermiş oluyorsunuz. Bu bakımdan önemli buluyorum yaptığımız işi. Şarkıların bir başka gücü de, çok görsel olmaları. Herkesin başka bir tarafından bakabileceği şeyler. Gözünüzü kapadığınızda size bir şeyler izleten bir albüm bu.

Keskiner: Saska projesini Savaş'la 2002'de konuşmaya başladık. Eğer seslerle fotoğraf çekeceksek, seslerle bir enstalasyon yaratacaksa, nelerden faydalanabiliriz diye sorular sorduk kendimize. Somut müziğin disiplinleri, klasik müziğin, çağdaş müziğin disiplinleri, bugünkü elektronikanın disiplinleri... Elimizde Osetya, Karaçay-Malkar, Altay cumhuriyeti, onun ardındaki bu uçsuz bucaksız kültürün bir takım verileri var. Bundan büyük bir resim yaratalım dediğimiz andan itibaren şu soruyu sorduk kendimize: "Acaba bu boşlukların içine, bizim üreteceğimiz ve proses edeceğimiz sesleri nasıl alıp, yerleştirip bir format kurarız ve insanlardan duymak istemediğimiz şeyleri nasıl bertaraf ederiz?" Misal: "Bu bir etnik müzik albümü." Değil. "Bu bir elektronika albümü." Değil. Acaba aynı anda hepsi birden olabilir mi? Ve biz bunu nasıl resmederiz? Bir ay resmedeceksek, oraya Orçun'u –davuluyla, gitarıyla, kolajlarıyla, ses tasarımıyla, bakış açısıyla, duyuşuyla– koyarsak nasıl olur? "Doğan bir güneşi nasıl resmedebilirim"in cevabını bulduktan sonra dört kişi olduk. Burkay zaten vardı. Burkay'dan bir CD geldi bana, bir takım loop'lar, örgüler vardı. Burkay'ın yazdığı iki yazılım var, bu projeye özel yazılmış olan. Bu looping programına örneğin 28 tane ses yüklediniz, her bir "diz" komutunda farklı bir dizim çıkarıyor. Albümdeki dört parça, Burkay'ın kurduğu ana yapının üzerine gittiğimiz parçalar.

Çağman: Biz bu albüme kadar ressamdık, tuvallerimiz vardı, boyalarımız vardı ve klasik anlamda resim yapan insanlardık. Bu albümde enstalasyona geçtik. Üretim tarzımız bugüne kadar standart anlamdaki müzisyenlikti. Benimki şarkıcılıktı, onlarınki enstrüman çalmaktı. Bu albümde şunu yaptık: Malzememiz tamamıyla ses, ama üretme tarzımız içinde artık boyayı kullanmayacağız, tuali kullanmayacağız, ressamlıktan edindiğimiz neler varsa onlarla başka bir şey yapacağız, bir enstalasyon...

Keskiner: Kavram üzerine bir buçuk yıl konuştuk. Saska bir müzik grubu değil, kavramsal sanat üzerine kafa patlatan, ortaya "Soskur Saska" albümüyle birlikte bir ses tasarımı örneği koymuş olan

bir tasarım grubu...

Burada bir mola verelim; albümü dinlerken yapılan bir espri de şuydu: "Nedir bu adamlardan çektiğimiz, neden hep anlamadığımız dillerde şarkı yapıyorlar?" Evet, niye hep anlamadığımız dillerden söylüyorsunuz? Sarp'tan başlayalım...

Keskiner: Niye benden başlıyoruz? *(gülüşmeler)* Bu seferki Savaş'ın başının altından çıktı. Ben sözle ve yazıyla olan ilişkimi yazı yazarak sürdürmek istiyorum. Söz, yazı bende müzikle bağdaşmıyor. Yazılmış bir şeye müzik kompoze etmeyi, onu müzikle canlandırmayı tercih ediyorum... Anadilimde yazmayı müzikle bir araya getirmek istediğimde, en uçta varabileceğim nokta "Sair Zamanlar"daki *(İstanbul Blues Kumpanyası albümü)* birkaç şarkıdır, en rahat varabildiğim nokta da "spoken word" işlerdir, bir metne müzik yapmak, bir metni müziklendirmek... Bunun dışında Türkçe bir şeyler yapmak için kendimi henüz hazırlıklı görmüyorum.

Çok resim lafı oldu, sevdiğiniz ressamlar kim?

Baştürk: Dadacı kolajlardan, onların şiir yazma tekniklerinden, otomatik şiirlerden, gerçeküstücülerden çok etkilenmiştim. Onlar iyi edebiyatçılardır aynı zamanda, ama dil kökenini, dilin insanlar üzerindeki etkilerini araştırırlar. O nokta beni çok cezbetmişti. Şimdiye kadar dinlediğim post-rock gruplar, endüstriyel gruplar bu noktada dururlar. Benim çok etkilendiğim, söz anlamında, Damo Suzuki vardır, Can'in vokalisti; bir takım İngilizce sözler dolaşır, hiçbir anlamı olmayan sözlerdir bunlar, sadece bazı kelimeleri seçersin. O kelimeler senin hayal dünyanda bir yerlere oturur. O geleneği çok seviyorum. Kendim de söz yazdığım için, bu Replikas'a tekabül ediyor. Belki de anlatacak çok fazla hikâyemin olmamasıyla da ilgilidir.

Keskiner: Anlatacağın hikâyeyi başka şekillerde anlatmayı tercih etmiyor olabilir misin?

Baştürk: Belki de öyle. Mutlaka herkesin hikâyesi vardır... Savaş gibi her şeyi analiz ederek, sorgulayarak yapan birisi değilim, kişiliğim öyle. Her şeyi akışına bırakıyorum. Bir heykel yaparken, heykel yapmaya başladığım andan itibaren heykelin nasıl olacağını düşünüyorum, Oscar Wilde'ın dediği gibi... Süreç beni götürüyor. O sorgulama süreçleri de hiç beklemediğim bir zamanda geliyorlar ve çok sert geçiyor bu sorgulamalar. Müziği türlere göre ayırmayı sevmiyorum. Söz noktasında da, çok fazla hikâye anlatmayan ya da anlatmıyormuş gibi görünen bir yapı benim hoşuma gidiyor.

Saska bir müzik grubu değil, kavramsal sanat üzerine kafa patlatan, "Sokkur Saska"yla ortaya bir ses tasarımı örneği koymuş olan bir tasarım grubu.

Çağman: Ben Türkçe üretiyorum zaten. Benim için dil, her şeyden önce bir müzik. Her dilin kendi müziği var, mesela Mevlâna'nın Farsça yazması tesadüf değil. Türkçenin ritmi daha "ta-ta-ta-ta" bir ritm. Farsçanınkiyse daha salınan bir ritm. Bence kendi şiirinde öyle bir ritmi tercih ettiği için Farsça yazdı Mevlâna. Bence zaten dil belli bir müziği getirir, eğer metin bir şiirse. Bir arkadaşım "gerçek şiirle dansedebilirsin" der. Çok hoşuma giden bir laf bu. Mayakovski de –onu çok severim, lisede kahramanımdı– "Şiir Nasıl Yazılır" kitabında ritmin öneminden bahseder. Her dilin getirdiği bir ritm var, her dilin bir ses dünyası var. Beni metinlere çeken bu oluyor.

Turgut Berkes "Türkçe perküsif bir dil" diyor. Sence de öyle mi?

Çağman: Kavramsal olarak, dilbilimsel olarak bakarsak, Türkçe sondan eklemeli bir dil, bu yüzden çok büyük şansı var. Çünkü bükümlü dillerde gelen son ekler kelimenin kökünü değiştirir. Türkçede kök değişmiyor. Sondan gelen ek sona bir şey eklerken, kelimenin aslını muhafaza ediyor. Gözlük dediğimizde onun gözden türediğini görebiliyoruz. Sondan eklemeli dillerin şansı bu.

Almanca rock olmaz denir, bize kalırsa oluyor, hem de çok güzel oluyor aslında.

Çağman: Bence her dilde olur. Almancanın geleneği çok ilginç. Hep televizyon örneği verilir ya, "uzağı gösteren cihaz"; Macarcada da öyle sözler var. Bazı diller özellikleşiyor, kendi kendisine kelime üretiyor. Bizim dil devriminin anlayışı da oydu. Almancanın getirdiği bir müzik var, Almanca işlenmemiş bir taş gibidir, serttir, cilalanması yoktur. Romantize edilemeyen bir dil, o özelliği çok hoşuma gidiyor... Benim iki dil ailesine çok büyük ilgim var. Biri Hint-Avrupa dilleri; şimdi Arnavutça ve Ermenice çalışıyorum. Türk dilleri içinde de, Ural-Altay öbeği içinde Fin dillerini öğrenmek istiyorum... Bir de şu ayrımı yapmak lazım: Ben dil öğrenmiyorum, dil çalışıyorum. Benim için dil çalışmak, o dilin gramerini çalışmaktır. Benimki, dilbilim çalışması gibi. Türk dilleri arasında benim ilgimi çeken ve bu albüme konu edilen diller Volgarik –Bulgarik de deniyor– dedikleri dil öbeği; Ural-Altay öbeğinin alt grubu. Onlar da şunu kapsıyor: Çuvaşça, Kazan Tatarcası, Karaçay-Malkar ve Kırım. Bu albümde benim seçtiğim sözler, bu alanda dönen sözler, onların kültür ürünleri. Seçmemin iki nedeni vardı. Bir, bahsettikleri şeyler. O imgeler evreninde benim sevdiğim, görmekten hoşlandığım şeylerden bahsettikleri için. Mesela şaman duaları. Yüce bir tanrıya yakarmaktan, yaltaklanmadan ziyade, kendini onunla eşit gören, onunla anlaşma yapmaya çalışan bir anlayış... Bir de mesela cin duası var: Hastalığı iyileştirmek için cini çağırmak zorunda, cini kandıran bir dua okuyor. Doğa-insan birlikteliğini çok güzel anlatan şeyler bunlar. Bir de şu boyutu var: Sesler, tabii ki o dilin sesleri. Mesela Çuvaşçada "ı" ile "i" arasında bir ses var. O telaffuz da beni çekiyor. Almanca örneğindeki gibi, işlenmemiş, ham sesler bunlar. Onların üzerine müzik yazıldığı zaman ya da o tarz müzik yazıldığı zaman, bestelendiği zaman oluşan ses evreni beni cezbediyor.

Hacettepe Fransız Dili ve Edebiyatı bölümü, yapısalcı ekolle sıkı fıkıydı. Senin yapısalcılara, Saussure'a, Levi-Strauss'a özel bir ilgin var mı?

Çağman: Bölümün adı edebiyattı, ama edebiyat da es geçiliyordu. Biraz çeviri bölümüydü maalesef. Ama dilbilimi dersleri vardı, onun üzerimde çok büyük etkisi oldu. Yapısalcılara özel bir ilgim yok. Dil felsefesinden çok leksikolojiye, kelime bilimine ve fonolojiye, ses bilimine yakınım.

Savaş'ın bir de "Kafkas Mambo" diye bir projesi var. Biraz da o tarafta gezinelim mi?

Çağman: Kafkas halkları çok lirik; inanılmaz bir şiir ve anlam dünyaları var. Müzik olarak ilk başta sıkıcı gibi gelebilir, Tibet müziği gibidir bu açıdan. Ama inanılmaz aşk şarkıları var. Çerkezce bükümlü bir dil, perküsif değil. Yumuşak bir coğrafyanın dili olmadığı belli. Kafkas dillerinde –Gürcücede var bu– kadınlar daha melodik konuşuyorlar, daha bir salınarak. Erkekler daha düz konuşuyorlar. Dilin dişilliği, erilliği de var yani.

Kafkas halkları içinde, müzikle ilişki bakımından Kabartaylar çok ilginç. Yaylı at arabalarıyla sabahları tarlaya giderken mızıkalarını, akordeonlarını yanlarından eksik etmezler, yolda kadın-erkek çalıp söylerlermiş. Tarlada her verdikleri molada da mızıkalar, akordeonlar fora edilirmiş. Türkiye'dekiler de yakın zamanlara kadar öyle yaparmış; Bandırma tarafının Çerkezlerinin yalancısıyız...

Çağman: Kabartayca, çalıştığım tek Kuzey Kafkas dili. Kafkaslar'da edebiyat dili Kabartayca üzerine kurulu. Çok sayıda dil, çok sayıda kültür var Kafkaslar'da. Orası Büyük İskender'in 82 tercümanla gezdiği bir dağ... *(gülüyor)*

Ressamlardan konuşurken araya Farsça girdi, Kabartaycaya kadar geldik. Resme dönelim mi, sevdiğiniz ressamlara...

Çağman: Benim takıntı gibi sevdiklerim Otto Dix ve Egon Schiele. Alman ekspresyonizmi aslında. Türkiye'den Erol Akyavaş'ı çok seviyorum. Bir röportajında şöyle diyor: "Bazı ressamlar vardır, iyi tual, iyi fırça alamadıkları için iyi resim yapmadıklarını söylerler. Ben gazete kağıdı üzerine resim yapıyorum." Bu da bizim malzeme anlayışımıza çok yakın bir duruş.

Baştürk: Bosch'u çok severim, 12. yüzyılın garip adamı... Post-empresyonistleri de çok seviyorum, Seurat'yı... Marinetti'nin bir lafını müzikle, hatta Saska'nın yaklaşımıyla çok bağlantılı buluyorum: "Resim, bir ağaç, bir ev olmaktan öte, tuale vurulan boyalardır."

Söyleşi: **Yücel Göktürk**

"Kütle'yi kulaklıkla dinlediğinizde üç boyut duyuluyor"

1- Kütle, Hakan Kurşun'un onbeş şarkısını içeriyor
2- 18 Şubat 2003 tarihinde başlanan kayıtlar 14 Eylül 2003 tarihinde tamamlandı
3- 60 dk.12 saniye müzik için 3.4 km uzunluğunda manyetik bant kullanıldı
4- Bu ürünü hazırlamak için toplam 42 kişi çalıştı
5- KÜTLE'nin perakende satış fiyatı KDV dahil sadece 7.500.000.-TL
6- Sürekli aynı sesleri duymaktan sıkıldıysanız ve yeni izler duymak istiyorsanız KÜTLEYİ DİNLEYİN

Pb Ltd. 0 212 272 10 55
info@pbmusicworld.com
www.pbmusicworld.com

KÜTLE HAKAN KURŞUN MC & CD

Satış Noktaları: **Adana**: Deka Müzik, 0322-363 49 79 **Ankara**: Dost Kitabevi, Kızılay, 0312-425 24 64 - Uzelli Armada, 0312-219 11 90 **Bursa**: Çokran Plak, 0224-222 47 66 **İstanbul**: Mephisto Beyoğlu, 0212-249 06 87 – Ada Beyoğlu, 0212-251 66 82 – Uzelli Akmerkez, 0212-282 05 82 – Kabalcı Beşiktaş, 0212-261 31 24 **Kayseri**: Uzelli, 0352-221 18 54 **İzmir**: Uzelli, 0232-425 98 18 **Trabzon**: Anılar Video, 0462-321 31 03 **Kahramanmaraş**: Deka, 0344-225 55 55 Tüm **D&R ve Raksotek**'lerde

EMI Music Turkey

GÜLDEN KARABÖCEK

Murathan Mungan'ın kaleminden akan şarkıların yorumlarından oluşan "Söz Vermiş Şarkılar"ın zirve anlarından biri Gülden Karaböcek'ten "Otel Odaları". Bu albüme, çok sevdiğimiz bu şarkıcıya, besteciye tekrar ses verdiği, yıllardır yapmak istediğimiz bir söyleşiye vesile olduğu için de teşekkür borçluyuz. Arabesk seviyoruz, ama onun arabeskini, özellikle 80'lerin ilk yarısında ürettiği, halk müziğinden, tavernadan popa doğru gamlı bir hat çizdiği kendine has sound'u daha bir seviyoruz. "Sürünüyorum", "Küstüm Sana Dünya", "İki Kelime", "Dilek Taşı"... Daha sayalım mı?.. Söyleşimiz kısa, ama öz: Buyrun Türkiye müziğinin "funky" kraliçesiyle tanışmaya...

sek sek mi atlıyoruz?

Uzunca bir aradan sonra sizi Murathan Mungan'ın "Söz Vermiş Şarkılar" albümünde gördük. Neler hissettirdi size böyle bir albümde yer almak?

Gülden Karaböcek: Çok hoşuma gitti. Besteyi de kendim yapacağım diye düşünüyordum, ama beste zaten hazırmış. Bana bir tek "evet" demek kaldı. Aslında çok büyük bir rizikoydu benim için, tarzımın dışında çünkü. Şahsen kendi yapıtımda öyle bir tarza yer vermezdim. Sanatçıyı kısıtlayan çok şeyler var; bir tarzda meşhur olduysanız, illa öyle gidecek. Belki Türk halk müziğini de çok güzel okuyorum, belki yabancı müziği de çok güzel yorumluyorum, ama yok, sağlamcı olalım, aman bozmayalım, böyle davranıyoruz. Ben aslında cesaretli bir insanımdır, yoksa zaten bu teklifi de kabul etmezdim.

Ama yine de kendi tarzınıza uydurabilmişsiniz şarkıyı...

Onda Burhan Bayar'ın da rolü oldu, o çaldırdı. Şarkının orijinali daha başka, bir gitar, bir ud çalmışlar, ya da gitarı ud gibi çalmışlar. Çok düz, çok farklı okunuyor orada. Şarkıyı benim okuyabileceğim tarza getiren Burhan Bayar'dır. Böylece gündeme gelmiş olduk işte. *(gülüyor)*

Daha önce Murathan Mungan'dan haberdar mıydınız?

Eş-dosttan "Yüksek Topuklar"ı duymuştum, yeğenim de bu tekliften sonra bana kitabı verdi. Daha bitirmedim, ama enteresan bir roman. Şiir kitaplarını hediye etti, onlar da çok ilginç. Görüş açısı, ufku çok geniş bir insan, gördüğüm kadarıyla. Belki de Türkiye'nin kaldıramayacağı genişlikte. Yabancı bir ülkede doğmuş olsaydı, çok daha farklı olacaktı belki. Ama iyi ki de Türkiye'de doğmuş, böyle gurur duyacağımız bir yazarımız, şairimiz çıkmış.

Siz Ankaralısınız, değil mi?

Evet, aileden bir ben doğmuşum Ankara'da. Çocukluğumun bir bölümü orada geçti, ama asıl İstanbul'da büyüdüm.

Ankaralı Karaböcek Kardeşler'den bir taş plak, "Tin tin tini mini hanım"... Siz var mısınız bu plakta?

Yokum. Neşe ablamın bir büyüğü var, Tezcan ablam, onlar ikisi çıkarlarmış. Biz sonraki jenerasyonuz. Beş kardeşiz: Tezcan, Neşecan, Taner, Gülden, Gülcan... Gülcan'ın da kasetleri vardı, abimin de müzisyen tarafı vardı.

Bu doğurganlığın, bütün çocukların müzisyen olmasının sebebi ne?

Annemle babam. Babam annemi aryalar söyleyerek tavlamış, Göksu'larda. *(gülüyor)* Annemde de yetenek varmış. Gizli gizli Halkevlerine gidermiş, tiyatroya, halk müziğine; dedem, babam yakalarmış annemi orada. "Bir türlü bana izin vermediler" derdi annem. Hep engellemişler, yazık, makyajına karışmışlar, oyunculuğuna karışmışlar. Şu şartlarda annem genç olsaydı, yanmıştınız. *(gülüyor)* "Sizden de şarkıcı mı olur, iki şeyi ezberleyemediniz" derdi. Karşısına alır, "şu şöyle okunacak" der, eş dost güler... Bir komedi geçti benim çocukluğum. Çok da komik bir kadındı annem, ama işe bir başladı mı ciddiye alırdı, işe ciddiyetle sarılırdı. "Hadi bir şarkı söyleyin" derdi biz küçükken, biz de okumayınca "bunlardan bir şey olmaz" derdi, "sahneye çağrıldığında hemen okuyacaksın, öyle nazlanmak olur mu"...

Desteklediler mi sizi çok?

Tabii canım, neredeyse benim yerime okuyacaktı kadın. *(gülüyor)* Babam da desteklerdi, ama çok fazla karışmazdı. Devlet Demiryolları'nda çalışırdı, muhasebe şefiydi. Çocukluğumu yaşayayım diye gittim Ankara garına, neredeyse ağlayacaktım. Bir de Fenerbahçe'de kampı vardır demiryollarının, oraya da gittim. Öyle duruyor hâlâ, o zamanki eşyalar, o zamanki teneke kutular... Pırıl pırıl denize girerdik oradan, şimdi galiba satacaklarmış. Şık, grantuvalet gidince adamlar da beni müfettiş zannettiler. *(gülüyor)*

Neler dinlerdiniz çocukken? İlk plaklarınız halk müziği ağırlıklı...

Türk halk müziği dinlerdim, doğru. Radyo dinlerdim, sabaha karşı, okuma olmadan bağlama çalardı, onları çok severdim.

> *Üç takımın taraftarı da söylüyor "Sürünüyorum"u. Bir geceye katılmıştım Dolmabahçe Stadı'nda, bir saat stadı dolaştım, durmuyor millet. Hababam "lay lay lay lay lay"...*

50'lerde, 60'larda Türk halk müziği dinlemek, en azından büyük şehirlerde, orta sınıflarda pek yaygın değildi galiba, "geri" bir müzik gibi görülürdü...

Yok canım, ben öyle görmezdim. Her şeyi dinlerim ben, her tür müziği severim. Müzik müziktir, gerisi ilerisi mi varmış, sek sek mi atlıyoruz? *(gülüyor)*

70'lerden, Hey dergilerinden fotoğraflarınızı hatırlıyoruz, hippi kızı gibiymişsiniz...

Kıyafetsizliktendir, ne buluyorsak giyiyorduk işte. *(gülüyor)*

İlk plağınız ne zaman çıktı?

1967'de, Gülden Göktürk diye. Folklorun arabeski gibi bir şey söylüyordum. O yıllarda öyle bir tarz vardı, Şükran Ay zamanlarında. Ne denir acaba onun tarzına? Folklor, ama arabesk nağmeler var...

Siz nasıl atıldınız müzik piyasasına, ablalarınız yolu açmış olduğu için mi?

Annemin teşvikiyle. Bana dersler aldırdı, Ankara Radyosu'ndan Yaşar Aybars diye bir bağlama üstadından. Ben de şarkı söylemeyi çok seviyordum. İlk plağımda Orhan Gencebay bağlama çalıyordu. O zamanın A grubu bir saz heyetiydi. Sonra daha birçok ünlü müzisyenle çalıştım: Arif Sağ, Onno Tunç, Garo Mafyan, Esin Engin, Norayr Demirci, Ülkü Aker...

Onno Tunç gibi isimlerle "Taka Taka" gibi pop plakları yaparken, bir yandan da Aşık Mahzuni, Nesimi

Foto: Ali Keşgin

okuyordunuz 70'lerde... Bunlar toplumcu bir bilinci de taşıyan aşıklar...

O zamanki anlayışta o türkülerde ne bulduğumuz değil, nasıl okuduğumuz önemliydi. Çok güzel yorumladığımı düşünerek okurdum o türküleri. Altındaki derin mânaları fazla araştırmazdım. İyi ki de öyle olmuş, çok bilincinde olsaydım, belki korkup okumayacaktım, o da olabilirdi. Bir tane okumadığım, çekindiğim türkü var, "Yürüyorum hakka doğru" diye, Hilmi Şahballı'nın. Öyle sözler ki, ne anlama çekersen çek.

70'ler demek, aynı zamanda turneler demek...

Benim öyle fazla turnem olmadı. Bir Ersen'le turnemiz olmuştu, o kadar. Gazinom da çok az; bir Çakıl, Selami Şahin'le, bir de İzmir Fuarı, İbrahim Tatlıses'le. Çakıl gibi büyük olmayan birkaç yerde çıktım, ama onun dışında yok. Plak, kaset, bunlara yoğunlaşmıştık biz.

Elenor Plakçılık'a geçtikten sonra mı tarzınız değişti, aşina olduğumuz hale geldi?

Evet. Bilinçli bir şey de değildi, olaylar öyle gelişti. "Dilek Taşı" diye bir film teklifi aldım Elenor'dayken. Hulki Saner "buna bir de beste yapalım" dedi. Erol Büyükburç'la, Emel Sayın'la hep öyle çalışırdı, müzikal filmler yapardı. "Ben artık eskisi gibi çalışamıyorum, sizin elinizin altında bir sürü imkânlar var" dedi, sözü, müziği bize bıraktı. Bir sürü söz yazarına kısa senaryoyu gönderdik, o kadar çok söz geldi ki. Bir göz atayım dedim sözlere, her biri başka başka şeyler. Üçüncü, dördüncü sayfaya geldiğimde, bir baktım, "gözümde canlanır koskoca mazi, sevdiğim nerede, ben neredeyim"... Hemen gitarımı aldım, tıngır tıngır çalmaya başladım. İçinden bir ses geliyor insanın, ilham da çok ilginç bir olay. Makaralı bir teyp vardı, ona kaydettim. Hulki Bey geldi birkaç gün sonra, "ne oldu" dedi, "ilgilendiniz mi şarkıyla?". "Dinleteyim" dedim, ama bestenin benim olduğunu söylemiyorum. Dinlediler, birdenbire ayağa kalktı Hulki Bey: "Kim yaptı bunu? Türkiye'yi sallayacak bu!" Öyle deyince, söyledim: "Ben." *(küçük bir sesle, çekinir gibi söylüyor)* Ancak o zaman cesaretim geldi. "Uyduruk bir şey" dese, Ahmet'in, Mehmet'in olacak beste.

Hulki Saner haklı çıktı, şarkı Türkiye'yi salladı gerçekten...

Ya. Hiç öyle tahmin etmiyordum. İnsan kendi yaptığı zaman öyle çok başarılı olacak diye düşünemiyor belki. "Dilek Taşı"ndan önce de kendimce ufak tefek besteler yapıyordum da, böylesini yapmamıştım. Üç enstrümanım var benim, bağlama, gitar, bir de piyano. "Dilek Taşı"nı gitarla yapmıştım, 86'ya doğru olan şarkılarımı da klavyeyle. Evde kendim hazırlardım, sonra yönetmenle bir araya gelirdik stüdyoda. Kendi bestelerimi artık ben de unuttum, başkaları hatırlatıyor. *(gülüyor)* Antep'te bir adamla iddiaya girdik, "bende bir kasetiniz var" diyor, "hayır" diyorum, "ben öyle bir şey okumadım". Göksel'in "Günün Birinde" şarkısıymış, herkes ben okuyorum zannediyor. *(gülüyor)*

Sadece bestelerde değil, düzenlemelerde de sizin adınız geçiyor pek çok albümde...

Çünkü stüdyoya girip karışıyordum hep. Şu şöyle olsun, bu böyle olsun, şurasını böyle çalın... Bir oturup nota yazmadığım kalıyordu. Yönetmen notası ayrı bir şey, biliyorsunuz, zor iş. Notayı çok iyi bilseydim, bu sefer beste yapamazdım belki. Öyleleri de var, beste yapamıyor, sadece önüne konan şeyi çok güzel çalıyor. Duygu meselesi çok ayrı. Eskiden besteciyim demek için çok iyi nota bilmek lazım diye düşünürdüm. Notaları milletin önüne koyup çaldırabilmek lazım diye. Bugün daktiloya tek parmak basar gibi piyanonun tuşuna bassa biri, "ben piyanistim" deyip çıkıyor ortaya. Bu işi bu kadar basit düşünmemiştim o yıllarda. Halen de direniyorum ama, bu kadar basit değil. İlham gelir içinize, bir takım şeyleri hissedersiniz ama, bestecilik gene de çok büyük bir şey. Ve zor bir şey. Kendime "dört dörtlük bir besteciyim" diyemem.

Ama başka hiçbir besteciye nasip olmayan bir durum da var sizde. Bazı şarkılar dönem dönem stadlarda söylenir, tezahürata dönüşür, ama bir süre sonra unutulur. Sizin "Sürünüyorum" şarkınız, üç büyükler için vazgeçilmez bir marş oldu: "Beşiktaş'sın sen, bizim canımız / Siyahla beyaz akar kanımız..." Yüz yıl geçse, söylenecek sanki...

Evet, üç takım da söylüyor, kendilerine göre de söz yazmışlar.

Sizin takım hangisi?

Fenerbahçe. Babam Fenerbahçeliydi, "ben de babam gibi olacağım" demiştim, öyle gidiyor yıllardır... Tercüman'ın bir gecesine katılmıştım yıllar evvel, Dolmabahçe Stadı'nda, kuponla hediye veriyorlarmış. Aman allahım, yıkılmıştı ortalık. Davul mavul getirmişler, "Sürünüyorum" okuyorum. Bir saat stadı dolaştım, durmuyor millet. Güya sazlarla çıkacağım falan, yok, bozuldu organizasyon. Millet hababam "lay lay lay lay lay"... *(gülüyor)*

Pek çok olan büyü "Sürünüyorum"da da var. Kahırlı bir şarkı, ama müzik tam öyle sayılmaz...

Evet. Sözler çok dramatik, "sürünüyorum ayaklar altında" falan. Sonradan farkına vardım durumun: Ritm hızlı, sözler öldüm, bittim, sürünüyorum. Hoşuma da gitmişti ama. Tam koyu bir arabesk yapılırmış başka bir bestecinin elinde. Ben niye onu öyle yapmışım, hâlâ anlamıyorum. *(gülüyor)*

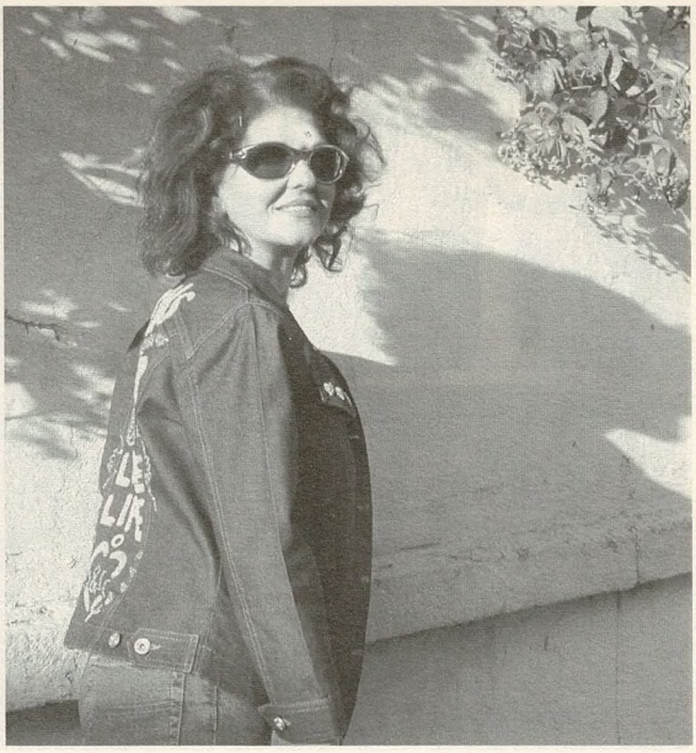

Neşeli bir gününüzmüş belki...

Ya da çok kafayı yemiş günlerimden biri... *(gülüyor)* Kendime moral vermeye çalışıyormuşum gibi.

Elenor'dan sonraki çalışmalarınızda besteleriniz azalmış gibi...

> *Antep'te bir adamla iddiaya girdik, "hayır" diyorum, "ben öyle bir şarkı okumadım". Göksel'in "Günün Birinde" şarkısıymış, herkes ben okuyorum zannediyor.*

Biraz da bestecilerin etkilemesinden kaynaklandı galiba. "Ne okursa satar" diye düşünüyorlardı, "şu makam Gülden Karaböcek'e gider" deyip yazıyorlardı. Hep benim bestem olmasın, şarkılar birbirine benzemesin diye bir değişiklik yapmıştık.

Bu arada, CD'si basılan ilk şarkıcı da sizsiniz galiba...

Evet, "Bir Mucize Allahım" albümü. Herkes güldü bize, "bu CD'yi çıkarıyorsunuz ama, onun çaları yok ki" dediler. *(gülüyor)* Biz de "artık bu teknoloji var, Türkiye'ye de gelir" dedik. Sonra çaları da geldi, herkes CD yaptı, bu sefer bizim CD ortadan kayboldu. Güzel bir albümdü, geri çektiler. Sonraya saklıyorlar albümleri, üç sene, beş sene sonraya. Artık "a" demeye korkuyorum stüdyoda. *(gülüyor)* Bu klasiktir, öldükten sonra da gider diye düşünüyorlar, birbirlerine satıyorlar.

İki isim var size sormak istediğimiz. Biricik'le Esengül'ü hatırlar mısınız?

İsmen biliyorum Biricik'i, tanışmışlığım yok. Esengül'le bir kere tanıştım, Urcan gazinosu vardı Sarıyer'de, bir matineye gitmiştik arkadaşımla, onu izlemeye. Geldi yanımıza, şarkılar söyledi, o kadardı tanışıklığımız. Çok iyi bir sesti o da. Yazık oldu. Yıllar önce annem misafirlikte akrabalarıyla tanışmış, plastik operasyonla yüzünü değiştirdiğini, Amerika'ya gittiğini duyduklarını söylemişler. Ama ne derece doğru, bilemiyorum. İnşallah öyledir.

Siz iki Ahmet Kaya şarkısı da yorumladınız: "Ağlama Bebeğim" ve "Derin Bir Ah Çektim"... Ahmet Kaya okumak da riskli bir iş...

Stüdyoda tanışmıştık. Çay içtik, sohbet ettik, onun tarzını çok sevdiğimi söyledim, o da benim sesime çok hayran olduğunu söyledi. "Ben öyle bestelerimi herkese vermem ha" dedi. *(gülüyor)* Allah rahmet eylesin, iyi de bir yorumcuydu, çok da güzel bir ses tonu vardı. Şimdi aynı onun gibi okuyan biri çıkmış, tüylerim diken diken oldu duyunca. Sırf bu yüzden dinleyebilirim onu..

Albümlere ağırlık verdiğinizi söylediniz, ama bir dönem var ki, plaktan, kasetten para kazanmak zorlaştı galiba. Konserlere ağırlık verdiğiniz bir dönem oldu mu?

O kadar çok değil. Albüm sattığı zaman güzel para kazanılabiliyor, bir de hakkını alabildiğin zaman tabii. Şu korsan yarı yarıya bile engellenemedi, onlar yiyor işin kaymağını.

"Hayrını Gör" albümünüzde bir Nâzım Hikmet de okumuşsunuz: "Niye Böyle Geç Kaldın"...

Evet, Şehrazat'la, Garo Mafyan'la çalışmıştık o albümde. Madem hatırlanıyor, Nâzım Hikmet'ten gene okumalı o zaman. Entel bir şarkıcı olup çıkacağım sonunda. *(gülüyor)*

Söyleşi: **Merve Erol**

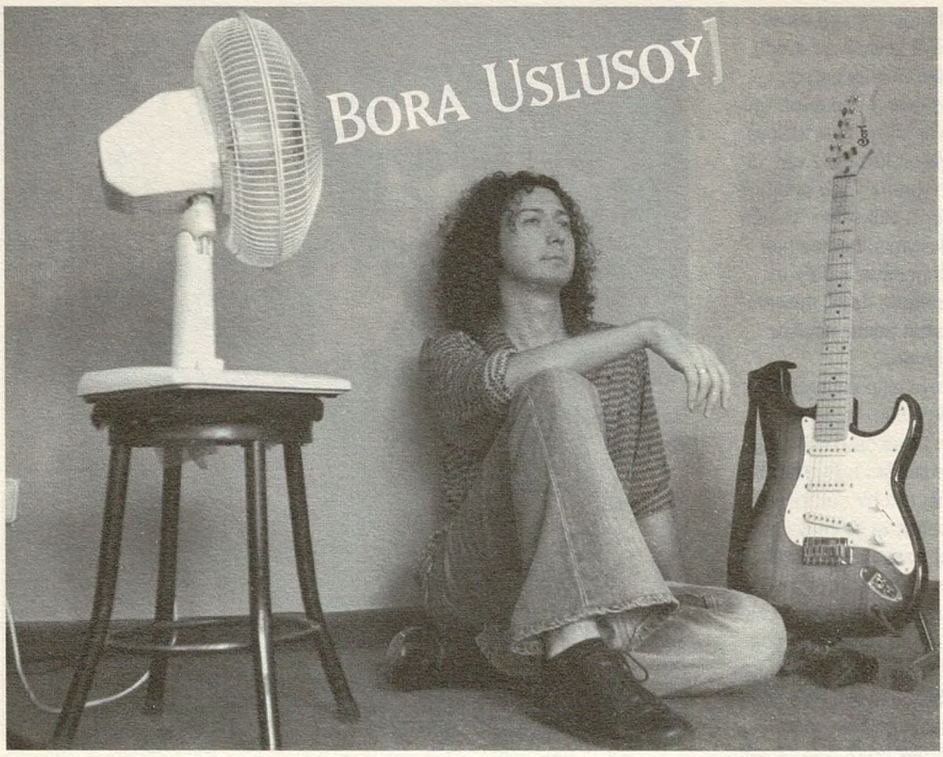

Tünel'de Guitar Club isminde bir dershanesi, "Progressive Solo Gitar Metodu" isminde bir kitabı var, kısacası birinci sınıf bir gitarist... Ama gitardaki marifetlerini serim serim sergilemektense, şarkılarının hizmetine sunan bir şarkıyazarı her şeyden önce... Bora Uslusoy geçenlerde Serdar Öztop'un prodüktörlüğünde ilk albümü "Umutsuz Aşk"ı yayınladı, fırsat bu fırsat, müzisyeni dershanesinde ziyaret ettik...

ŞARKISIZ GİTAR KAHRAMANLARI

Nasıl başladın bu işlere?

Bora Uslusoy: 17-18 yaşlarımda rock dinliyordum. Çevremdeki arkadaşlar çalıyordu zaten. Gitara en son ben başladım. 80'lerin sonu, 90'ların başıydı. Hard rock, Amerikan rock'u dinlerdik. Gitar hero muhabbetleri vardı, gitar çalmak çok cool bir şeydi.

Sen hangi hero gibi olmak istiyordun?

Özellikle biri yoktu. Ama o rock'n'roll dizaynı, o alem, o görüntü ilgimi çekiyordu.

Neden özellikle gitar? Bir rock grubu fotoğrafında direkt gitariste mi odaklanırdın mesela?

Hayır, değil. En azından şimdi değil. Şimdi artık şarkılara odaklanırım. Gerçi fotoğrafta şarkıları göremeyiz. *(gülüyor)* 96-97'de Londra'ya, meşhur GIT'ye (Guitar Institute Of Technology) gittim: Gitar hero'ların okuluna... Bu okulun büyük ağabeyi California'da. 80'lerdeki hard rock gruplarının beslendiği, okuduğu, daha sonra seminerler, workshop'lar vermeye gittikleri bir yer.

Gitmeden önce nasıl bir gitaristtin?

Burada, barlarda cover çalıyorduk, Pandora isminde bir gruptuk. 50 parçalık repertuarımız vardı. 35 tane Guns N' Roses, beş AC/DC, yedi-sekiz Aerosmith parçası filan... Birdenbire alternatif gruplar geldi: Nirvana, Pearl Jam, Soundgarden... Kemancı'daki DJ'ler "artık onları değil, bunları çalalım" demeye başladılar. Önce çok tepki gösterdim, ama sonra Pearl Jam'i sevdim... İşte, Londra'ya giderken bu kafadaydım...

Bu okulun methini nereden duymuştun?

Çalan insanlar arasında çok popülerdi. Guitar Player, Guitarist gibi dergilerde adı çok geçiyordu. 90'ların başından itibaren en büyük hayalimdi... Biz burada her şeyi geriden yaşıyoruz. Oysa 96'da Londra'ya gittiğimde her şey bitmişti. Zannediyordum ki, büyük rock grupları hâlâ stadyumlarda çalıyorlar. Malmsteen, Satriani gibi adamlar gelip Astoria diye iki bin kişilik bir salonda çaldılar halbuki. Aynı salonda Black Crowes'u yakaladım... Oradaki "scene" tamamen İngiliz rock gruplarına dönüşmüştü, Oasis ve Suede en baba dönemlerini yaşıyorlardı.

Yıllardır Guitar Player dergisinde "tapping'i kim keşfetti"yi tartışırlar. Oysa Anadolu'da şelpe tekniğini insanlar yüzyıllar öncesinden kullanıyorlardı.

Okul bu sebeple artık gözden düşmüş müydü?

Okul uzun bir dönem gitar virtüözü yetiştirme fabrikası olmuş. Megalomanyak, kendine tapan gitar hero'lar çıkarmış. Onların çaldıkları soloları hâlâ beğendiğimi söyleyebilirim, ama o tavrı doğru bulmuyorum. Şu an müziğin geldiği nokta, saatlerce süren progressive gitar sololarına ihtiyaç göstermiyor... İnsanlar o okulda okumuşlar, virtüöz olmuşlar, ama içine sololar atacakları güzel şarkıları olmamaya başlamış. Benim dönemimde okul bunun farkına varmıştı ve iyi şarkı yazmaya yönelik bir eğitim anlayışına evrilmişti... Verdikleri şarkıları çalışıp, düzenleyip her hafta grupla icra ediyorduk. Ben dikkatlerini çektim. Bernard Purdie'nin funkshop'ına katıldım, beni oraya songwriter olarak aldılar...

Gitaristten ziyade şarkı yazarı kimliğin öne çıktı, öyle mi?

Evet. Kendiliğinden öyle bir gelişim oldu. Songwriting derslerine gelen çok sevdiğim bir gitarist hoca vardı. Şarkıların formları nelerdir, bu formların dışına nasıl çıkılabilir gibi konular işleniyordu. Temel armoni kurallarını, şarkıdaki kafiyelerin, nakaratların, hook'ların (kanca) nasıl yapılacağını gösteriyordu... Bize plak şirketi sözleşmeleri okuyordu, uyarılarda bulunuyordu, tüyolar veriyordu.

Mesela nasıl tüyolar?

Bir şarkıyı kendi üzerine almanın, haklarını korumanın oradaki en kolay, ucuz yolu şu: Diyelim ki bir şarkı yazdın, ileride plak yapmayı veya birine satmayı düşünüyorsun. Bunu senden araklamasınlar diye, önce bir kasete kaydediyorsun ve kendi adresine normal "royal mail"le, postayla yolluyorsun. Gelince açmıyorsun, mühürlü zarfı saklı tutuyorsun. Diyelim ki beş sene sonra biri senin şarkını arakladı, adamı mahkemeye veriyorsun ve onu delil olarak kullanabiliyorsun.

İşin sözel kısmını nasıl öğretiyorlardı? "Ben bunları İngilizce öğreniyorum, ama ileride nasıl Türkçe şarkı yazacağım" diye kara kara düşünmüyor muydun?

Öyle planlarım yoktu. Geri dönmeyi tasarlamıyordum. Ben sadece orada olmak istiyordum.

Öğrenci yapısı nasıldı?

Avrupa'nın her yerinden öğrenciler vardı. Enteresan, bir de Amerikalı vardı, ordaki GIT'i, Amerikan mantalitesini tercih etmemiş, Londra'ya gelmiş. Bir de Brezilyalı bir eleman vardı...

Sen Türksün, öbürü Brezilyalı... Orada öğrendiklerinizi kendi kültürel dünyanızla birleştirmenizi tavsiye ediyorlar mıydı?

Hayır, biz istisnaydık ve kaideyi bozmuyorduk. Onlara göre tek bir kültür vardı...

Bu kültürel farkları sen kafana takıyor muydun?

Hiç takmıyordum. Ama son yıllarda çok değişti düşüncelerim. Adamlar yıllardır Guitar Player dergisinde "tapping'i kim keşfetti"yi tartışırlar. Biri der ki "Eddie Van Halen 1978'de sahnede keşfetti", öbürü der ki "Jimmy Page konserde kolunu sallayarak gitar çalarken buldu"... Oysa Anadolu'da şelpe tekniğini insanlar yüzyıllar öncesinden kullanıyorlardı. Adamlar Atlantik'in öbür kıyısından ellerini uzatıp bizi burdan her alanda bir kuşatma içine almışlar. Biz de burda oturup onların müziğini çalmaya çalışıyoruz. Bunu 30 yaşından sonra farkettim, acı bir gerçek... Sonuçta ben İngilizce eğitim yapan bir kolejde okudum, o kültüre kayıtsız kalmam mümkün değildi. Milliyetçi bir tarafım yok, ama böyle şeyler kafamı kurcalamaya başladı son yıllarda: Alman lisesi, Amerikan lisesi niye var mesela? Böyle olunca da böyle oluyor. Bu okullardan ben müzisyen olarak yetişiyorum, bir müzik yapıyorum, bana "bu bizim müziğimiz değil, müslüman mahallesinde salyangoz satıyorsun" diyorlar. Kullandığımız diziler pentatonik diziler, blues dizileri, bize ait diziler değil. Böylece benim gibi müzisyenler hayal kırıklığına uğruyor, niye bizi dinlemiyorsunuz diye... Neyse ki albümdeki parçaların bir kısmı daha yeni döneme denk geliyor. İlk beş şarkı, mesela "Asla Geri Dönme", "Bir Sonbahar

Yaprağı" daha alaturka ezgiler barındırıyor.

Gençlik yıllarında alaturka ezgilere hiç mi ilgi duymazdın?

Bu toprakların kültürü bize yeterince cazip gözükmedi nedense. Belki de kendimizle, dış görünüşümüzle, yaşam tarzımızla özdeşleştiremeyeceğimiz insanların tekelindeydi halk müzikleri. Bunun bir suçlusu var mı, bilemiyorum... Şimdi mesela "Neredesin Firuze"nin soundtrack'inde Özlem Tekin'in söylediği "Kara Sevda" adında bir Karadeniz türküsü var. Bunu benim kuşağımdan müzisyenler düzenlemiş. Çok beğendim, farklı bir düzenlemeyle sesime uygun tona çektim, konserlerde çalmak istiyorum. "Var midur" demek bile çok hoşuma gitti... *(gülüyor)* Öbür türlüsü de güzel, son dönemde Müslüm Gürses'le yapılan çalışmalar bana çok ilginç geliyor.

Türkçe şarkılara ilk kimin sayesinde ilgi duydun? Türkçe söyleyen bir "hero" bulabildin mi kendine?

Bunu söyleten ilk grup Bulutsuzluk Özlemi. O dönemde bir tek onlar vardı, "Uçtu Uçtu" çıkmıştı. Ben kurcalayıp ilk albümlerini de bulmuştum...

Kurcaladıkça daha eskiler çıkmıyor muydu? Barış Manço, Cem Karaca, Anadolu rock...

Bunlar hiç yoktu ortalıkta o dönem. Ayrıca onlarda farklı bir şey var. Ben kendi müziğimi tanımlarken kentli söylem kavramından bahsediyorum. Anadolu rock'ta çok saygı duyduğum abilerde bu yoktu. Kendimle özdeşleştiremiyordum. Ben o sıralar Whitesnake dinliyordum, bu kadar basit!

Peki, mesela Hardal? Al sana Türkçe söyleyen, kentli, sert bir rock grubu. 80'lerin başından.

Hardal'ı hiç doğru düzgün dinlemişliğim yok. Hep ismini duyarım oysa.

Bülent Ortaçgil de sert gitarlı olmadığı için ilgini çekmiyordu herhalde.

Aynen öyle. MFÖ de öyle. Distortion yok, gitar solo yok... Ama şimdi Mazhar Alanson'un gelmiş geçmiş en büyük şarkı yazarlarından biri olduğunu düşünüyorum.

Londra'dan buraya ne zaman döndün?

GIT'nin eğitimi bir yıllık bir sertifika programıydı. Tam 12 aya yayılan bir program. Bitince döndüm.

Döndüğünde rütbe almış mıydın? Buradaki arkadaşların sana gıpta ediyorlar mıydı?

Evet, öyleydi... Ama şunu fark etmiştim: Benim gibi "beni burda kimse anlamıyor, kaçıp gideceğim" deyip gidenler Amerika'da benzin istasyonunda pompacı oluyorlar, İngiltere'de ise hamburger pişiriyorlar... Oralarda kimse "Bora gelsin de, bizim müziğimizi bize öğretsin" demiyor...

İlk Türkçe şarkını ne zaman yazdın?

Londra'dayken... Workshop'ta yaptığım şarkılardan bir tanesi "Little Lies"dı. Şarkıcı bir kız İngilizce sözleri yazmıştı. Sonra bu şarkıya Türkçe özgün sözler yazdım. O sıralar evden hiç çıkmıyordum, günde 15 saat müzik yapıyordum. Param da çok az kalmıştı. Annem telefon etti, "oğlum, Lady Diana ölmüş" dedi, haberi annemden öğrenmiş oldum... Bazı başka Türkçe parçalar da yazdım. O dönemlerde artık dilin kıvraklığını kullanabilmek istediğimin farkına varmıştım. Şimdi de bunu çok iyi yaptığımı iddia edemem, ama bu müziği insan ancak anadiliyle gerçekleştirebilir.

Bora Uslusoy Band ne zaman kuruldu? Barlarda kendi bestelerinizi çalıyordunuz, değil mi?

2002 Ocak'ında Beyoğlu, Line'da ilk konseri verdik. Davulcu Berke Özgümüş arkadaşımdı ve Buzuki Orhan'la çalıyordu. Orada basçı Savaş (Yatmaz) ve klavyeci Tolga'yla (Özdemir) tanışmış. "Etnik müzikler çalınıyor, ilginç şeyler yapılıyor" dedi bana. Dördümüz böylece parçalar hazırlamaya başladık...

Bütün repertuarınız Türkçe miydi?

Freakpower'dan "Freak Power"ı, "Roxanne"in George Michael versiyonunu çalıyorduk. Enstrümantal olarak Billy Cobham'dan "Red Baron"...

Yeni basın bülteninde MFÖ, Fikret Kızılok, Erkin Koray'dan şarkılar çaldığınız yazılı. Oysa bir-iki sene önce Roll'a yolladığınız basın bülteninde, Mirkelam cover'ı da yaptığınız söyleniyordu.

Mirkelam'ı çok beğeniyorum. Mirkelam'ın bir önceki albümünden "Terle" parçasını çalışmıştık. Çok güzel, funky bir parça... Daha dün akşam "Laubali" parçasına baktım, belki ona da çalışırız... Onlar yaptıklarına funky-alaturka diyorlar. Sound ve armoni olarak ikisini güzel oturtuyorlar.

Neden Mirkelam yeni bültene yazılmaya değer bulunmadı? Diğer isimlerin yanında fiyakası yok diye mi?

Biraz doğru. Basın bültenini okuyan herkes dikkatli olmayabilir ve popüler isme takılıp geçebilir. Gerçekten efsane olmuş abileri özellikle belirtmek istedik. Tavır olarak çok beğendiğim, uzun yıllar sonra benzer bir kaderi paylaşacağımı hayal ettiğim insanları yazdık...

Mirkelam'ı anmamakla, ona haksızlık etmiş olabileceğini düşünmedin mi?

Yoo, mutlaka başka platformlarda adı geçer zaten... Ben ona kredi vermiş olsam onun için ne fark eder ki?

Tam tersine, her platformda görmezden gelinen biri gibi geliyor bize... Peki, MFÖ'den, Fikret Kızılok'tan hangi şarkıları çalardınız?

MFÖ'den "Peki Peki Anladık"ı progressive blues rock şeklinde çalıyorduk... Bir dönem, büyürken atladığım bir takım abileri etüd etmek için, albümlerini toplayıp dinliyordum. Kızılok da bunlardan biri. "Sevda Çiçeği"ne değişik bir düzenleme yapmıştık, bayağı acid caz gibi... Oğlu Yağmur Kızılok'u arayıp "albüme koymak istiyoruz, ama maalesef bütçemizde bir pay yok" dedim, uygun olmayacağını söyledi, haklıydı, teşekkür ettim... Sonra bu parçayı Mor ve Ötesi'nin albüme aldığını duydum. Çok farklı bir düzenlemeyle, iyice rock yapmışlar, çok beğendim. Tesadüfe bakın, yüz parça içerisinden "Sevda Çiçeği"ni seçmişiz...

Sözel dünya olarak kendini nasıl buluyorsun?

Müzikler, armoniler, ritmler daha iyi olabilir. Sözler ise, daha daha iyi olabilir. Doğrusu, ben gitaristim. Şarkı yazarı olarak ortaya çıksam da, olayın melodik, armonik kısmına biraz daha ağırlık veren bir durumum var... Albümdekilerin yedi-sekiz tanesi aşk şarkısı. Özellikle aşkı işlemeliyim gibi bir derdim yok. Kendiliğinden öyle çıktı. Ama slogancı, mesaj veren, mesaj kaygısı güden ve söylemek istediği şeyi direkt söyleyen şarkılar hiç ilgimi çekmiyor. Protest müziği kastediyorum. Belki bu dünyada sevmediğim, değişmesi gerektiğini düşündüğüm şeyler var, ama onları daha şairane anlatmak lazım, çok ince kelimelerle. O yüzden şikayet ettiğim konularda yazarken, yeterince ince bir işçilik yapamadığım için rafa kaldırdığım konular, şarkılar olmuştur.

Bu "mesaj vermeyi sevmiyorum" lafları çok klişe hale geldi. Aşk şarkıları mesaj vermiyor mu sanki?.. Üstelik, aşk şarkıları yazmakla, protesto şarkılarını protesto eden bir mesaj verdiğin düşünülebilir pekâlâ.

Mesela "Şili'ye Özgürlük" şarkısının bir hikâyesi var. Hikâye anlatıcısı olmak da çok baba bir şey. Şimdi 18 yaşında olan kardeşim o gün sekiz yaşındaydı ve benim kasetlerimi dinleyip salonda "Şili'ye Özgürlük" diye bağırıyordu, babam da "n'oluyoruz lan" diyordu... *(gülüyor)* Genç birine, "Şili'de bir şeyler olmuş, Amerikalılar ellerini oralara uzatmışlar, tarihte böyle bir şey var" dedirten, bir duyarlılık yaratan fonksiyonu var. Ama bu benim tercihim değil. Derdimi daha çok sembollerle, imgelerle anlatmaya çalışmak beni daha çok heyecanlandırır.

Farklı bir aşk şarkısı dili kurabildiğini düşünüyor musun?

Belki sözel içerik olarak benzerlikler olabilir, ama Türk müziğinde, Akdeniz müziğinde alışık olduğumuz kalıplara girmeden, öbür sokaktan dolanarak armonik olarak bir şeyleri anlatabilmeyi biraz olsun başardığımı düşünüyorum... Pentatonik diziler ise benim için bir diğer tuzak. Ben bu müziklerden çok beslendiğim halde, uzak durmaya çalışıyorum. Mesela "Yalan Dünya" gibi çok tipik bir Lenny Kravitz tarzı blues-rock yazmak, "Asla Geri Dönme" gibi bir parça yazmaktan çok daha kolay benim için. Mirkelam bu zorluğu çok iyi aşıyor. Tamamen alaturka ezgileri acayip groovy bir tarzda çalabiliyorlar.

Benim gibi "kaçacağım" deyip gidenler Amerika'da pompacı oluyorlar, İngiltere'de hamburger pişiriyorlar. Kimse "Bora bizim müziğimizi bize öğretsin" demiyor.

Foto: Sinan Kolat

Söyleşi: **Derya Bengi**

Yağmur, gözyaşı, şarap, kan, buz, ebru... Mercan Dede son albümünde deyişlerden girmiş, rap'lerden çıkmış, "Su"yun ardına düşmüş. Bir yanıyla mistik, ruhanî, "su gibi aziz" bir müzik, diğer yanıyla dünyevî, gündelik hayatın kıyısında, "ben yârimi beklerim çeşme başında..." Transglobal Underground'dan Sheema Mukherjee sitarıyla, Aykut Sütoğlu klarneti ve trompetiyle, Göksel Baktagir kanunuyla, Hugh Marsh kemanıyla, Erol Parlak bağlamasıyla Mercan Dede'nin nefesine, neyine ortak olmuş "Su"da... Arkın Ilıcalı'yla buluştuk, renkli dünyasında bir-iki kulaç attık.

[MERCAN DEDE]

HAMAMA GİRER KENTOPUKLARI IKI ZARAN DİLBER

Foto: Yağmur Kızılok

Beyhan Murphy'yle senelerdir birlikte çalışıyorsun, Nedim Hazar senin hakkında bir belgesel çekti, Fatih Akın da klibini yönetecek bildiğimiz kadarıyla... Birkaç kültürü harmanlamış insanlar sana özel bir yakınlık mı hissediyor acaba?

Arkın Ilıcalı: Evet, herhalde bir ortaklık, bir benzerlik söz konusu. Bende de öyle bir yarım kalmışlık var. Yarım burda, yarım orda. 38 yaşındayım, tam yarısını Türkiye'de geçirmişim, yarısını yurtdışında. Bu ikisinin yarattığı farklı bir dünya, bir bakış açısı var... Yurtdışına giden bazı insanlarda tamamen bir terk durumu oluyor. Geriye dönmek, geriye bakmak istemiyorlar. Dağa tırmanan dağcıda dağ perspektifi kaybolur, dışarıdan bakan biri ise o perspektifi görür... Bizim gibi insanlardaysa hep bir geriye dönüş, geçmişte yaşadıklarını tekrar bir sorgulama var. Ortak noktamız şu: Anadolu, Türkiye bize heyecan ve ilham veriyor... Biz ormanda tek başına yürüyen insanlarız. Benim, doğduğum andan itibaren başlayan bir yalnızlığım, bir dışta kalmışlığım var. O patikada yalnız yürürken, başkalarının ayak seslerini, ayak izlerini farkediyorsun. Bu Fatih ya da Beyhan oluyor, yolların bir şekilde birleşiyor.

Fatih Akın'la klip çalışması nasıl gidiyor?

Bugüne kadar hiç klip yapmamıştım. Fatih'in bana klip yapmak istediğini duyduğumda çok heyecanlandım, "parçayı sen seç" dedim. Albümdeki altıncı parçaya, "Ab-ı Hayat"a çekecek. Goran Bregoviç'inki gibi, trompetlerin, klarnetlerin olduğu bir parça. Çingene bir kız ve çingene bir çocuğun, bir su kenarında, "bu su nereye gider" sorusuyla başlayıp o suyla beraber hikâyelerini anlatan bir klip olacak. Şu anki fikir bu... Fatih'le daha geçen ay tanıştık. Önce gittim, "Duvara Karşı"yı seyrettim, çok etkilendim. Tanıştığımızda, on dakika içinde bir gönül birliği hissettik.

Nedim Hazar'ın çektiği "Mercan Dede ile Bir Yolculuk" belgeselini ne diyorsun?

O da bir "Alamancı". Onunla da yeni tanıştık, Almanya'da Yarınistan diye bir grubu varmış eskiden, bilmiyordum. Ama Babylon'da onu akordeon çalarken izledim. Müziği şehvetle seven insanlar vardır, çalarken kişilikleri değişir, başka bir dünyada yaşarlar. Nedim de bu türden biri. Müziği böyle hisseden bir insanın benimle ilgili bir dokümanter yapması çok güzel. "Gittiğim yerlere gel, ne çekiyorsan çek, ben hiç karışmam, tamamen senin gözünden bir Mercan Dede olsun" dedim. Biz Türkiye turnesine giderken Nedim ve ekibi de geldi. Garip bir şekilde, onun enerjisinden ya da karma'sından, nereye geldiyse güzel şeyler oldu. Normalde bir film ekibinin yaratamayacağı, evvelden planlayamayacağın şeyler: Mesela Diyarbakır'a gittik, bir baktık, bir ilkokul tiyatro salonunda Ceza söylüyor. 15 Kürt çocuk da Ceza'yla birlikte rap yapıyor. Müthiş etkilenmiştim... Malatya'ya gittik, Fazıl (Say) orada konser veriyor. Özcan'la (Deniz) evde kayıt yapıyorduk, Nedim de geldi. Peter (Murphy) İstanbul'a geldiğinde Nedim de buradaydı. Hiç hesaplanmamış şekilde. Filmi merak ediyorum, henüz görmedim.

Bu insanlarla aranızda, bahsettiğimiz gibi iki-kültürlülükle ilgili diyaloglar geçiyor mu? Yoksa bu duyguyu bir tür yarı-farkındalık olarak, kafaya pek takmadan mı yaşıyorsunuz?

Artık iki ayrı kültür gibi düşünmüyorum bu olayı. Füzyon kelimesini de hiç sevmiyorum, bir evvelki albümüme o yüzden "Füzyon Canavarı" ismini koydum. Füzyonun içinde en az iki ayrı şey olması lazım. Halbuki artık öyle değil. Belki de çok fazla seyahat ettiğim için. Dün akşam San Francisco'daydım, şimdi buradayım, dört gün sonra yine Kanada'dayım. Kafamda mekân ayrımı kalmadı. Benim Kanadalılığım, Fatih'in Almanlığı ne kadar? Sürekli bir arayış var, bu arayış başlangıçta mekânla ilgili gibi görünüyor. Ülkeni terketmiş olduğunu, başka bir ülkede yaşadığını, o ülkede hangi sınıfın içinde olduğunu düşünüyorsun... Ama en sonunda bu, kendi içinde kendini bulma süreci. Bu insanların hepsinde bu duygu var. Daha çok bunu konuşuyoruz. İlhan'da (Erşahin) da bu var. İlhan'la Fatih'i birbirine çok benzetiyorum. Kişilik, duruş olarak. İkisi de hayatın içini yaşamaya çalışıyorlar, dışarıda kalan adamlar değillller.

İlhan Erşahin de Fatih Akın kadar "deli" midir?

Tabii. O buraya gelince efendi oluyor. *(gülüyor)* İlhan'ın New York'ta Nublu isminde bir kulübü var. Bir gece Nublu'ya gittim. Şoför adresi söyleyince şaşırdı, "emin misin?" diye sordu: "Pek tekin değildir orası." Hakikaten bana göre sert bir yer.

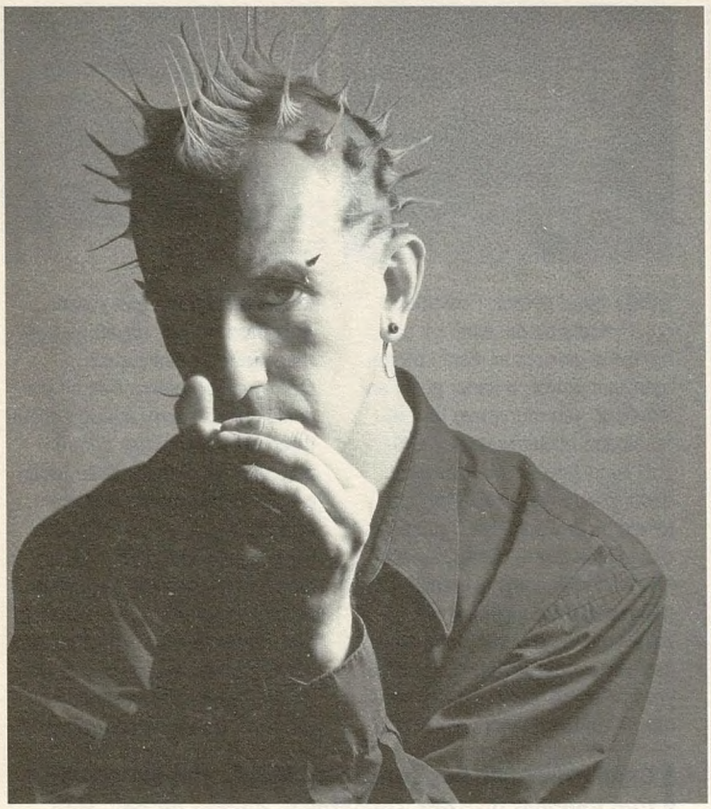

Güzel anlamda sert. Farklı yaşayan insanlar var, ama hayatın içerisindeki insanlar onlar. Gece insanları. Kenarda, kendi dünyalarında yaşayan güzel insanlar. İlhan'da da var o güzellik. Bence Türkiye-İsveç-Amerika'dan çok, hayatta durduğu yerde kendini bulmaya çalışıyor. Fizikî mekân değil, içsel bir mekân bu. İngilizcede bir laf var, "evin kalbinin olduğu yerdir" diye.

Ama mesela senin Anadolu'dan ilham alabilmen için, ta Kanada'ya kadar gitmen gerekti.

Yüzde yüz doğru. O kopuş önemli. Oraya gitmek gerekiyordu, gittik. Kanada'nın küçük bir kazasında, eksi kırk derecede, hiçbir dil bilmeden, cebinde beş kuruş para olmadan... Süreç çok önemliydi. Biliyorsun, tasavvufla ilgilenen bir adam değilim ben. Neyin hikâyesi tam benimle örtüşen bir hikâye. Ney yüzünden tasavvufla ilgilenmeye başladım, yoksa ilâhî bir sebepten dolayı değil.

Doğduğun yer, Bursa ne kadar önemli oldu hayatında?

Çok bir şey yok Bursa'da... Kötü devlet okulu, orta sınıftan, çok mutlu olmayan bir aile... Bursa'dan İstanbul'a kaçışım, bence Kanada'ya kaçışımdan daha önemliydi.

Ailede bu kaçışlar nasıl karşılandı?

Bizimki tipik Türk ailesi. Gitmemi istemezlerdi. Babam muhasebeciydi. Ben de muhasebeci olacaktım. İlkokula giderken bir yandan babama yardım ediyordum. Ama muhasebeden, para pul işlerinden hiç anlamam, belki de çocukluğumda o işlerle büyüyüp de nefret ettiğim için... Kanada'ya gitmem gereksiz bir şeydi onlara göre. Benden böyle bir şey beklemiyorlardı, ama bunun sinyallerini vermiştim bana kalırsa. Okulda hocalarımı çok iyi dinler, söylediklerinin tam tersini yapardım. Bana bir yerde hep yamukluk var gibi gelirdi. Ailede anlatılanlarla ailenin yapısı, okulda anlatılanlarla okulun yapısı, camide anlatılanlarla caminin yapısı... Hep için için bir bit yeniği olduğunu düşünürdüm.

Camiye gider miydin?

Hep giderdim. Bir dönem, ilkokuldayken beş vakit de giderdim.

Babanla birlikte mi?

Tek başıma giderdim, ailemin pek işi olmazdı o tür şeylerle. Ama ilkokulu çok zor bitirdiğim, kötü bir öğrenci olduğum için, ailem beni İmam Hatip'e gönderecekti, normal bir okulda hiç başarılı olamam diye. İmam Hatip evimizin tam karşısında olduğundan, oğlumuz gözümüzün önünde olsun düşüncesiyle de olabilir tabii. *(gülüyor)*

Tek çocuk musun?

Bir abim var, doktor, o da kafasına buyruk bir insandı, istediği şeyi yaptı... Aslında müzisyen olan oydu, iyi bir gitaristti. Bursa Anadolu Lisesi'yle Milliyet'in yarışmalarına katılıp ödüller almışlardı. Nezih Ünen'in çok yakın arkadaşıdır... Geçen gün bana "hayatta ihtimal vermezdim senin müzisyen olacağına" dedi abim. Doğru söylüyor. Beklenmedik bir durum!.. Hayatım bana şöyle geliyor: Çok uyumak istersin, yatarsın, bir türlü uyuyamazsın, sağa sola dönersin, yastığı oradan oraya alırsın, yorganı üstünden atarsın, sürekli dönersin, sonunda bir noktada yorgunluktan sızar kalırsın. Bursa, İstanbul, Kanada filan, ait olduğum yeri bulma sürecindeki sağa sola dönüşlerim... Artık nereye ait olduğumu değil ama, nereye ait olmadığımı çok iyi biliyorum. Nerede uyuyamayacağımı iyi biliyorum, çok cazip bir yatak gibi görünse dahi. Bu süreç kendimle ilgili bir süreç, dış dünyayla fazla ilgili değil. Dış dünyan aslında iç dünyanın yansımasıdır. Oysa hep tersi düşünülür.

Bir taraftan Bursa, Zeki Müren'i, İlhan İrem'i çıkaran yer. Bir memba.

Evet, belki de. Emin de değilim. Belki de İstanbul'a çok yakın olduğu içindir... Hatırlıyorum, Çatalfırın'da, İlhan İrem'in babasının bir bakkal dükkanı vardı. Duvarda İlhan İrem'in uzun saçlı, ilk halinin fotoğrafı dururdu... Zeki Müren'in babası Kaya Müren'le uzaktan bir aile yakınlığımız vardır mesela... Bursa'da hep bir müzik olayı sürdü aslında. Ortasında gölü olan Kültür Park'ta, yazları, körlerden oluşan sekiz kişilik bir grup vardı, inanılmaz güzel çalıp söylerlerdi. Ailenle otursun, semaverde gelen çayı içersin, belki iki bin kişiyle sessiz sakin o adamların faslını dinlersin... Ben Ajda Pekkan'ı ilk defa Bursa'da seyrettim, "Gurbetten gelmişim yorgunum hancı" şarkısını hatırlarım o günden... Zeki Müren'i de ilk defa Bursa'da seyrettim. Kısa bir şort giymişti, üzerinde altın rengi bir gömlek vardı ve bağrı açıktı... Safiye Ayla, Cem Karaca, Beyaz Kelebekler... Matinelere giderdik ailece...

Peter Murphy, senin belgeselinde ilginç bir şey söyledi, birlikte kaydettiğiniz "Dust"tan bahsederken, "albümde Türk unsurlarına ben dikkat ediyordum, Mercan Dede ise Batı unsurlarına dikkat ediyordu" dedi...

Yaptığın albümlerden sadece birini seç deseler, Peter'ın "Dust"ını seçerim ben. Olağanüstü bir albüm. Bence dünyada da atlandı. Plak şirketi kötü çıktı, "management" kötü çıktı, ama ileride çok önemli bir yerde olacak müzik tarihinde... Peter herhalde şunu kastetti: Peter, sonuçta Batı müziği sanatçısı, bense Türk müziği. Benim fokus noktamın Türk müziği, onunkinin Batı müziği olması lazım. Ama ben Peter'ın sesinden, tarzından çok etkilendiğim için, daha çok ona fokus oldum. Sesiyle, söyleyişiyle o kadar acayip bir insan ki. Montreal'de giriyor stüdyoya, altında bir eşofman, bir bardak çay, elinde bir sigara, hemen bir tane parça besteliyor ve söylüyor. Stüdyoda herkes şaşkın halde bakıyor. Çok geniş bir yelpazede müzik üretiyor. Doğu onun ilgisini çekiyor. "Sufi Dreams"i çok sevmiş. O kendi albümünde "Sufi Dreams"i bulmaya çalışırken, ben de Peter Murphy sesini bulmaya çalıştım... Böyle bir kontrast oldu. Bir yanda Jamaaladeen Tacuma, Michael Brooks, Hugh Marsh, bir yanda Ertan Tekin, Göksel Baktagir... Çok güzel bir denge var o albümde.

"Dust" çıkalı iki-üç sene oldu. Şimdi ne yapıyor Peter Murphy?

Los Angeles'a gitti, yeni bir plak anlaşması var. Çok da iyi bir prodüktörü var, A-Ha'nın keyboard'cusu. Birkaç şarkı dinledim, çok heyecanlandım... Peter çok büyük paralar kazanabilecekken, gelen teklifleri elinin tersiyle çeviren, kendi dünyasında yaşayan, ama çok has kitlesi olan biri. O yüzden Mexico City'de iki saatte dört bin bilet satıyor. Depeche Mode'un geçen seneki turnesinde Peter ön grup olacaktı, ben de DJ olacaktım. Ama proje kafasına yatmadı...

16 yaşında bir çocuktan e-mail aldım. "Arkın abi, müziğin çok sıkıcı" diye yazmış, "ama sana teşekkür etmek istiyorum, annem seni çok sevdiği için küpe takmama izin verdi".

Birkaç senedir gayet oturmuş bir grupla, pek benzeri olmayan bir müzik üretiyorsun. Sana da "yeni" geliyor mu bu müzik?

Mevlâna'nın sözünü biliyorsun, "düne ait sözler dünde kaldı, bugün yeni bir söz söylemek lazım" diyor. Bu çok devrimci ve geleceği açık bir söz. Benim söylediğim, aslında yeni bir söz değil, ama bugünün diliyle söylenmiş bir söz. İçinde güzel mesajlar var, dostluk, sevgi, barış, tasavvuf... Ben bunlara salak bir çocuk gibi inanıyorum hâlâ. Laf olsun diye söylediğim şeyler değil. Hakikaten hayatı anlamlı kılan şeyin aşk olduğuna inanıyorum mesela. "Seyahatname", insanlık tarihi boyunca söylenmiş bu sözlerin bugünün diliyle söylenmiş şekliydi... Avrupa'da, Amerika'da çok iyi yerlerde çalıyoruz ve insanlar ağız birliği etmişçesine aynı şeyleri söylüyorlar: Müziğe son dönemde getirilen en yeni, en farklı, en heyecan verici bakışlardan biri. Ama bir yere oturtamıyorlar. Müzik dükkanlarında da bir yere oturtamıyorlar: Kimi world music, kimi ambient bölümüne koyuyor... Türkiye'de kendimize ait belli bir dil oluşmaya başladı. Başlangıçta bir kitlemiz yoktu. Çünkü böyle bir müzik yoktu. Kendi kitlemizi kendimiz yarattık. Benim "gönül müziği" dediğim, hiç akademik olmayan bir müzik bu. Evvelden hesaplanmamış, kurgusu yapılmamış, ticarî kaygılar taşımayan, yaşadığım tecrübelerin izlerini anlatmaya çalışan kişisel bir müzik türü.

Bu kendine ait yeni müzik dilindeki parçalarının ismi neden "Ab-ı Rû", "Ab-ı Tarab"? Neden böyle alabildiğine eski bir dil?

Birçok sebebi var. Bir tanesi, çok melodik. Bugün kullandığımız Türkçe bana hiç melodik gelmiyor. Müziğin beni çok ilgilendirmediğini sık sık söylüyorum. Ama sesler çok ilgilendiriyor. Bence ab-ı rû kelimesi çok melodik,

Paramparça
ailelerle
ilgili bir kitap:
biri içine doğduğumuz,
diğerleri ise yarattığımız
aileler...

Paramparça

T Cooper

Türkçesi: Deniz Çiftçi Valente

T Cooper, dört kişinin özelinde geleneksel aile tanımını değiştirerek, günümüz aile hayatını çarpıcı bir şekilde resmediyor. Uzun süre önce boşanan yalnız ve hap bağımlısı Arlene, kızının gidişiyle hayatına ve anneliğine bakışını değiştirerek, kendi sessiz iç yolculuğuna çıkar; her şeyi kolaylıkla elde etmeye alışmış kızı güzel ama kaprisli Taylor, başka türlü de var olunabileceğini öğrenmek için Amerika'yı boydan boya kat etmek zorunda kalacaktır; Arlene'in erkek kardeşi Charlie beklenmeyen ve istenmeyen bir felaketle yüzleşmek zorundadır. AIDS olan Charlie hâlâ bir umut taşısa da son günlerini geçirmek üzere Arlene'in yanına taşınır, bu zorunlu birliktelik ilişkiyi değiştirecektir. Charlie'nin arkadaşı ve adeta New York'taki ailesi olan Isak tam bir cinsiyet ucubesidir. Erkek mi, kadın mı belli olmayan Isak ile Taylor'ın Arlene ile Charlie'nin yanına yaptığı uzun araba yolculuğu hepsinin paramparça hayatında önemli bir yer tutacak.

"İncinebilirliklerini göstermekten hiç çekinmeyen karakterleriyle güçlü ve korkusuz bir yazar."
Kirkus Reviews

Çitlembik

Mira Burke sahnede

kulağa güzel geliyor. Farsça da çok melodik bir dil. İranlı bir ailenin evine gidiyorsun, kadın menemen tarif ediyor, o kadar güzel anlatıyor ki, sen menemen tarif etmesinden etkileniyorsun. *(gülüyor)* İkinci boyutu; bu kelimeleri okuduğunda genç kuşaktan hiç kimse bir şey anlamaz. Anlamıyor olması çok güzel, çünkü böylece kendi istediği anlamı verebilir. Bir resim sergisine gidersin, çok güzel bir resim görürsün, ama altında, bilmem nerde gün batımı diye yazar. Sanatçı sana "bu resme bak ve onda günbatımını gör" demek istemiştir. Ben tam tersini yapmak istiyorum: Her sese insanlar kendi hayatlarından bir şeyler koyabilsinler...

Bende bunun tam zıddı bir etki uyandırıyor, omzuma bir sorumluluk yüklüyor. Albüm kapağı bana sanki şöyle diyor: "Bunun ne olduğunu bilmiyorsan, ilk fırsatta öğren! Ne demek istediğimi ancak o zaman anlarsın!"

Albüm kapağındaki yazılarda, parantez içlerinde belirttim, mesela ab-ı rû, ebru demek. İsmi "Ebru" koysam, bu sefer yük hissetmeyecek misin?

Hayır. Bu hepimizin kullandığı bir dil ve parçaların da bir ismi olması gerekiyor... Osmanlıcayı da bilmemiz gerekir, ama Cumhuriyet eğitim sisteminin yapısı gereği eski dille bütün bağlarımız koparılmış maalesef... İnsanı bütün bunların muhasebesini yapmaya itiyor senin parça isimlerin... Belki de bu anlamda çok yararlı, ama pardon yani, dayak mı yiyoruz, müzik mi dinliyoruz?

(gülüyor) Ben olsam öyle bir yorgunluk hissetmem, atlayıp geçebileceğim bir şey olarak görürüm parça ismini. Sergilerde bir kitapçık verilir, ben onu hiç okumam. Aynı onun gibi... "Ab-ı Rû"yu ise bilmek istiyorsan öğrenebilirsin, ama bilmek zorunda da değilsin... Ama diğer taraftan, –senden benden bahsetmiyorum– bir Türk aydınının Osmanlıcayı bilmesi lazım... Bir de özellikle kaçındığım bir şey var: Şu anda yapılan albümlerin çoğunda özenti, saçmasapan İngilizce isimler oluyor.

Cami avlusunda beş semazenle Matrix'vari bir videoyu tüm kanallar gösterir. Oryantalist, saçma bir şey. Hep bir sürtüşme var, insanların beklentileriyle benim aramda.

Bu yeni müzik, yeni bir ismi hak ediyor. Kendi gibi bir ismi, kendini tarif eden bir ismi bekliyor... Albüm kapağında "Ab-ı Rû"nun hikâyesini okuyunca parçaya bir isim buldum. Bence süper. Şarkının "gerçek" ismi hikâyenin içinde zaten.

Nedir o isim? Çok merak ettim.

"Ebru Apartmanı".

(gülüyor) Çok güzel. Tam Elif Şafak'lık!

Çünkü senin müziğinde hem "ebru" duygusu var, hem de, elektronik müzik unsurlarından beslendiğine göre, şehir duygusu, apartman duygusu var. Senin müziğin, apartmanda yapılan bir ebru. Eski zaman konaklarının bahçesinde, havuzda sular şırıl şırıl akarken yapılan "ab-ı rû" değil.

Şu anda çok iyi anladım. Çok ilginç söylediğin... Yazdığım gibi,

rahmetli Mustafa Düzgünman hocanın Ebru apartmanındaki bodrum katında yaşadığım duygunun etkisi altındaydım o parçada. Ama o ismin, o hikâyenin içinde, albümü alıp dinledikten bir süre sonra bulunması bana daha heyecan verici geliyor. Mesela "Mesnevi"yi yıllardır okuyorum, her okuduğumda farklı bir şeyler buluyorum. "Mesnevi" de hikâyeler dizisi aslında, tıpkı Andersen'in masalları gibi... "Ebru Apartmanı" ismi çok güzel örtüşüyor bu müzikle. Ama bunu, o örtüşmeyi kurabilen insanlar bilmeli. Bir iç tekst olmalı. Bu albümü yaparken ilk planım neydi biliyor musun? Beyaz bir albüm. Kapağı açtığında, alüminyum folyo gibi ayna görevi gören bir sayfa olacaktı. Hiçbir yerde hiçbir bilgi olmayacaktı. Arkada sadece bir barkod. Ve mürekkeple yazılmadan emboss edilmiş, kabartma bir yazı: su.com. Gerisi ise internet üstünde, gitmek isteyen gider. Ama bu fikri benim dışımda kimse sevmedi.

"Ab-ı Lal" parçasının hikâyesinde de Beyoğlu'ndaki uzaylı çocuktan bahsediyorsun. Uzaylı kıyafetiyle UFO Müzesi'nin reklamını yapan çocuktan. Başlı başına komik bir hikâye...

O parçaya video yaptım, kimse göstermiyor. O çocuk oynayacaktı, ama oynatmadılar. Başka bir çocuk oynuyor. O da uzaylı. Küçük bir bütçeyle, kendi arkadaşlarımla, underground bir video. İstanbul'da kaybolan bir uzaylı...

Böyle matrak hikâyeleri duyunca insan şunu düşünüyor: Hem sende, hem müziğinde varolan mizah duygusunun üstünü örtüyorsun. Asıl ortaya çıkarman gereken şeyi saklıyorsun. Saçını, başını, punk'ını göstermiyorsun. Parçalara koyduğun isimler, hatta Mercan Dede ismi, bu amaca hizmet ediyor sanki.

Ben yaptığım işleri ciddiye alıp kendini ciddiye almayan biriyim. Bu Mercan Dede, İhsan Oktay Anar'ın kitabında şamata bir tip aslında.

Alman gerekeni bırakmışsın, gerisini almışsın. Tam ismi Havai Mercan Dede değil miydi o karakterin?

İşte benim orada çizmeye çalıştığım bir kontrast var sürekli olarak. Mercan Dede deyince insanlarda oluşturduğum bir önyargı var, bir adım atıp onun altına geçtiklerinde ise başka şeyleri görebiliyorlar. Ben her şeyi kör gözüm parmağına göstermek istemiyorum.

Mercan Dede ismi başarılı ve hoş bir provokasyon galiba...

Havai Mercan Dede bu kitapta kimdi diye düşündüğünde, benim mizahî tarafım, kendimi ciddiye almayan daha fırlama halim, belki punk'ım ortaya çıkacak. Saçlarım punk, ama sokakta şapka takıyorum. İstiyorum ki her şey açık seçik olmasın, bazı şeyler örtülü olsun. Bunu müziğin arkalarına bir yerlerine koymak istiyorum. Uzaylı klibi de öyleydi. Tam sağ gösterip sol vuran bir video. Oysa benden nasıl bir video beklendiğini ben çok iyi biliyorum.

Nasıl bir video bekleniyormuş?

Sultanahmet'in avlusunda beş semazenle birazcık Matrix'vari bir video yapsam, bütün televizyonlar gösterir, yurtdışında bile. Oryantalist, saçma, klişe bir şey. Halbuki hayatta benim ilgimi çeken en son şey bu... Bizim uzaylıyı gerçekten polisler tutukladı sokakta. İnsanların kafasındaki Mercan Dede'ye hiç uymayan bir video. Zaten sürekli bir sürtüşme var insanların benden bekledikleriyle benim aramda... Sıkıcı bir adam olmadığımı, gerçekten bulmak isteyenler bulsun... Osman isminde, Kanada'da bir tanıdığım var, çok sevdiğim biri. Osman abi Trabzon'da, bir konakta büyümüş. Konaktaki bir odada, duvarın üzerinde, Arapça eski bir hat yazısı varmış. Yıllar boyu o odanın önünden bile geçerken, mesela konağın içinde saklambaç oynarken, şöyle bir titrerler, üstlerini başlarını düzeltirlermiş. Yıllarca bu böyle gitmiş. Bir gün konağa aile büyüklerinden biri gelmiş, adam odaya girince "yaa, ne kadar enteresan, ne güzel bir yazı bu" demiş. Annesi merakla "ne yazıyor orada" diye sorunca, adam okumuş: "O öyle bir dilberdir ki, hamama girerken topukları kızarır." *(gülüşmeler)* Arapça ve hat sanatı olduğu için yıllarca onu kutsal bir metin olarak algılamışlar... Benim albümümde de aynı şey var... Neyse, Osman abi bunu anlattığında yıkılmıştım gülmekten. Süper hikâye değil mi?

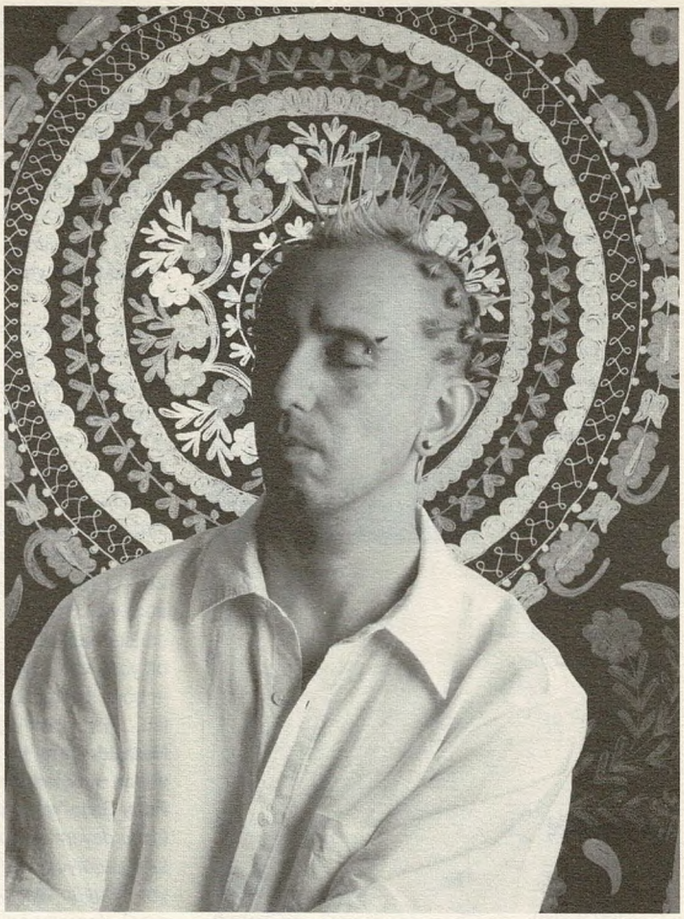

Benim söylediğim yeni bir söz değil, ama bugünün diliyle söylenmiş bir söz. İçinde güzel mesajlar var, sevgi, barış, tasavvuf... Bunlara salak bir çocuk gibi inanıyorum hâlâ.

"Seyahatname", "Nar", "Su"... Şimdi bir parça çalsan, hangi albümden olduğunu kolay kolay anlayamam... Bu üçünü birbirinden ayıran, bazı parçaları su, diğerlerini ateş kılan nedir?

"Sufi Dreams", "Journeys Of A Dervish" ve "Seyahatname" bana bir üçleme gibi, sanki bir arada gibi geliyor. Hem müzik olarak, hem içerik olarak... Önce sufi bir rüya görüyor, sonra gördüğü rüyayı, yani seyahati anlatıyor, en sonda da seyahatin kendisi anlatılıyor... Sonra "Nar" (ateş), "Su" var, kısmet olursa, bundan sonra "Hava" ve "Toprak"la biter gibi geliyor bu iş bana. Zaten her şey toprakta bittiğine göre, müzik de orada bitsin. İlk albüm "Sufi Dreams" çok yalın bir albüm, imkânsızlıktan. Bir tek Brenna (McCrimmon), Allah razı olsun, iki parçada vokal yapmıştı, onun dışında her şeyi kendim çaldım... Bu yeni albüm "Su" ise acemilik döneminin bitip çıraklık döneminin başlaması gibi. "Su"yun içinde daha derli toplu dokular var. Bugüne kadar yaptığım en vokal ağırlıklı albüm. Sabahat Akkiraz, Dhafer Youssef, Özcan Deniz, Susheela Raman, Ceza... Bu ikisi arasındaki albümler arasında pek fark yok, dediğin gibi...

İçlerindeki benzer müzikler, kendi adlarını yalanlamıyor mu o halde?

"Su"da su teması var bence. Bir Boğaz, bir Akdeniz duygusu hissediyorum, su sesi, damla sesi sample'ları var... "Nar"ın içinde yer yer gerçekten bir ateş havası var. Daha Ortadoğu ağırlıklı bir albüm "Nar". Yine de "Seyahatname"yle "Nar"ın isimlerini değiştirsen çok da fazla bir şey sarsılmaz... Bu dört elementin bir araya gelmesi ve tamamlanması benim hayatımın kendisi gibi geliyor bana. "Su" daha sakinleştiğim bir dönem. Yağmur yağdıktan sonra toz toprak durulur ya, öyle bir haldeyim şimdi. Hugh (Marsh) da aynı şeyi söyledi. "Şu ana kadar yaptığın işler içinde, en güçlü, en sana ait bir dili olan albüm bu" dedi, "suyun insana getirdiği temizlenme, ferahlama hissi var albümde".

Beyhan Murphy iki ay önce "Güldestan" isminde bir gösteri sahneye koydu. Dansları ve görselliği arkasına alabildiği için böyle bir gösterinin "gül"ü anlatabilmesi çok daha mümkün. Sen bu gösteride "Nar" için, "Su" için yazdığın besteleri "Güldestan" başlığı altında yorumladın. "Ee, hani ateşti, hani suydu, bak aynı parça şimdi gül oluvermiş" diye düşünüyor insan.

(gülüyor) Ama ben onu benim "ateş"imin başka bir sanatçı tarafından yorumlanması olarak görüyorum. Benim "ateş"im onda "gül" haline geliyor. Zaten gül de kırmızı.

Renkten kurtarıyor yani?

Kesinlikle kurtarıyor. *(gülüyor)* Hz. İbrahim inananlardan biri olduğu için, onu yakalayıp ateşe atıyorlar, fakat o kadar güçlü bir inancı var ki, ateş gül bahçesi haline dönüşüyor... Tasavvufdaki en önemli hikâyelerden biri bu. "Mesnevi"de de var... Montreal'de, güzel sanatlarda resim-baskı üzerine master'ımı yaparken, bir gün bizi sekiz saatliğine bir stüdyoya soktular. Ortaya bir elma, bir ütü, bir de vazo getirdiler. "Bunları çizeceksiniz, sonra sergisini yapacağız" dediler. Sonuçta o kadar acayip şeyler çıktı ki. Heykeltraşlar onda başka bir şey gördü, ressamlar başka bir şey. Belli somut eşyaların bile insanlarda farklı yansıması vardır... Aynı şekilde, Pina Bausch "Seyahatname"den "Semaname"yi beğendi, bambaşka bir koreografi uyguladı mesela... Bana bir e-mail geldi Etiyopya'dan, bir kadından. Hollandalı bir arkadaşı ona "Journeys Of A Dervish" albümünü götürmüş. "Bu müzik tarzı hakkında hiçbir bilgim yok" diye yazmış. O küçükken onu annesi

ROMAN >

Mehmet Eroğlu, hayatında bulamadığı ilahiliği edebiyatta arayan, yedi kişiyi öldürdüğü savaşta edindiği pişmanlığından oyduğu puta taparak, geçmiş, şimdiki zaman ve gelecekte ruhsal yolculuklar yapan kahramanının gözünden, 1988-2002 yılları arasındaki Türkiye'yi, Güneydoğu'da binlerce hayata mâl olan savaşı, yolsuzluk, rüşvet ve talanları, ölüme yatanları, acıları ve trajik bir aşkı anlatıyor.

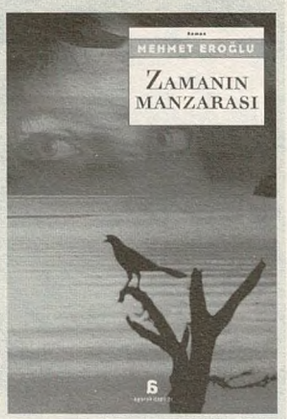

Zamanın Manzarası
Mehmet Eroğlu
439 sayfa
15 milyon

ROMAN >

Mehmet Eroğlu sekizinci romanı "Kusma Kulübü"nde zenginliği, yerleşik sistemi, medya ve magazin dünyasını kıyasıya eleştiriyor ve buradan hareketle insanı en çok insan kılan bir erdemi büyük bir ustalıkla çarpıcı bir edebiyat temasına dönüştürüyor...

Kusma Kulübü
Mehmet Eroğlu
368 sayfa
14 milyon

SİYASET >

Tarık Ali, Amerikan İmparatorluğu'nun kalemşörlerinin en az on, on beş yıl sürüp, yaklaşık 60 ülkeyi kapsayacağını söyledikleri yeni emperyal planlarına karşı Anti-Emperyalist Birlik kurulması çağrısında bulunuyor ve siyasal alternatif olarak Sosyalizm sözcüğünün yeniden bir slogan haline gelmesi gerektiğini belirtiyor.

İmparatorluk, Direniş ve İsyan
David Barsamian'la konuşmalar
Tarık Ali
199 sayfa
10 milyon

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

sırtında tarlaya götürürmüş, o tarlaların arasında giderken başakların rengini, sesini, dokusunu, kargaların sesini artık bugün gibi hatırladığını söylüyor. "Bu unuttuğum duyguyu senin albümünü dinlediğim zaman net bir şekilde hatırladım" diyor... Olağanüstü güzel. Bir sanatçı başka ne isteyebilir ki? Benim ney sesiyle anlatmak istediğim, kalbin sesi. O kadın da kalbinin sesini duyabilmiş.

Su hakkında yazılmış iyi bir şarkı biliyor musun?

Aklıma gelmiyor, ama şiir olarak Fuzuli'nin "Su Kasidesi" var, çok etkilendiğim.

Bir şarkı dinlemek ister misin? Türkçenin en güçlü protest şarkılarından biri.

(Özdemir Erdoğan'ın "Su İçin Şarkı / Suya İthaf"ını çalıyoruz: "Bütün canlı varlıklar seninle varoldular / İnsan bunun bilincinde, akıl insanlarda var / Diğer canlılar öldürmez karınları doyunca / Güçlü olmak uğruna cinayet insanlarda var...") Tabii, çok iyi biliyorum bu şarkıyı... Çok etkileyici. Özdemir Erdoğan'ın o dönem yaptığı şarkılar hep böyle, hem protest, hem de aşık bir yönü var... Bu tam bir "şarkı". Ben müziğimle böyle belirgin çerçeveler çizmekten yana değilim... Kaç yıl olmuştur bu parça çıkalı?

Herhalde yirmi yıl vardır. Levent Kırca'nın televizyon skeçleri için yapılmış bir şarkıydı. Tam Pınar Şaşal'ın çıktığı dönemler...

(şarkı devam ediyor: "Sana senden yararlananlar kastediyor / Seni senle temizlenenler kirletiyor / Bugün seni şişeleyip satanlar / Yarın kement atacaklar bulutlarına / Güçlü olan ülkelere yağacaksın çaresiz / Ben yârimi beklerim çeşme başında.") Varoluş, her şeyin suyla başlaması, ama insanın tam da varoluşuna ihanet ederek yaşamaya devam etmesi üzerine harika yazmış... Buluta kement atmalar, suyu şişeye koyup satmalar... Adam hem gündemi yakalıyor, hem geleceği görüyor. Kesinlikle çok iyi bir şarkı. Benim sevmediğim bir şey vardır. Kuru politik sözlere hiç gelemem. Ama en sonuna "ben yârimi beklerim çeşme başında"yı koyduğu anda, bambaşka bir mizah, bambaşka bir şiir çıkıyor ortaya.

Sabahat Akkiraz'ın söylediği "Ab-ı Çeşm" (Gözyaşı) şarkısında da bir protesto söz konusu.

"Su" albümündeki en protest parça o. Amerika turnesinde bu parçayı söylediğimizde beni sınırdışı edebileceklerini düşündüm. Irak savaşına ve Bush hükümetine karşı olduğumuzu söyledik, şarkıyı Irak ve Filistin'de işkence gören kardeşlerimize ithaf ettik. Konserimize gelen kitle, bizimle aynı kafada olan bir kitleydi, iyi tepkiler aldık... O "Kerbela" türküsünde, Hz. Ali'nin hikâyesi bence haksızlığın hikâyesi. Aleviler haksızlığa yüzyıllar boyu sanatla, müzikle, yani kibar bir dille karşı çıkmışlar. Bugün Irak'ta olanlar da bundan farklı değil. Ona karşı çıkabilmek için en güçlü dilin sanat olduğunu düşünüyorum. Sabahat Akkiraz'ın türküsü oraya çok iyi oturdu... O topraklarda yüzyıllara dayanan haksızlığın hâlâ sürdüğüne dair bir parça.

Konserlerinin en etkileyici anları, Mira'nın dansları. Biraz Mira'dan bahsedebilir miyiz?

Mira Kanadalı. Mercan Dede konseptinin en eski üyesi. Ben Mira'yı on yıldır tanıyorum. Tanıştığımda 14 yaşındaydı. Babası Ragıp Burke, Kanada'da çok önemli bir semazen ve sema hocası. Onun hocası ise 1960'ların sonunda Konya'dan Amerika'ya giden, Beatnik generation'ın, hippilerin olduğu dönemde San Francisco'da mevleviliği ve tasavvufu tanıtan Süleyman Hayati Dede: Çok önemli biridir, son elli yıldaki en önemli mevlevidir. Şimdi oğlu Celaleddin Loras, San Francisco'daki önemli bir mevlevi kuruluşunun başında. Süleyman Dede'nin enteresan bir fotoğrafını gördüm: Adeta Beatnik generation, geniş paçalı blucinli, uzun saçlı insanlar ve kırlık bir alanda, bu insanların içinde oturmuş, çok sevimli, küçücük bir adam, tertemiz giyinmiş, yakası kapalı, ak sakallı Süleyman Dede. *(gülümsüyor)* Mira'nın babası müslüman olup Ragıp adını almış bir Kanadalı. Esas adı Brian Burke. Kızı da Emine Mira Burke. Çok güzel insanlar... Mira aynı zamanda ressam. Dans ve performans sanatları üstüne eğildi. Geleneksel sema da etmiş bir kız. Geleneksel sema ile modern dans arasında bir çizgisi var. Bu benim müziğimle çok uyuşan bir çizgi.

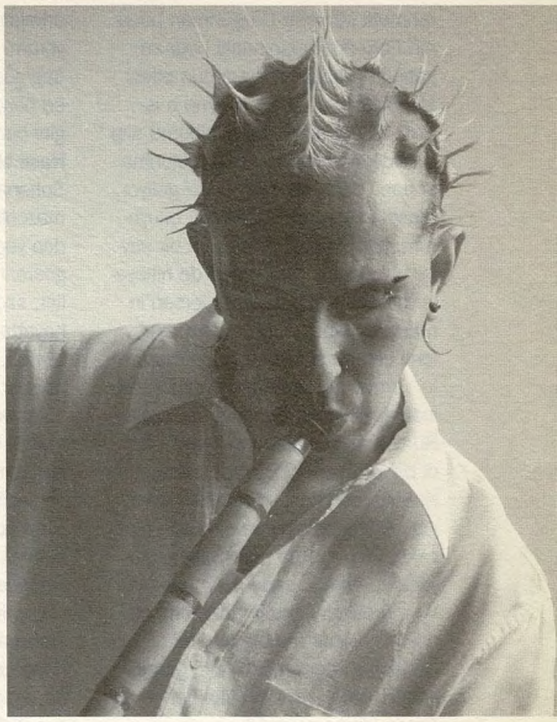

Yaptığım işi ciddiye alıp kendini ciddiye almayan biriyim. Saçlarım punk, ama sokakta şapka takıyorum. İstiyorum ki her şey açık seçik olmasın, bazı şeyler örtülü olsun.

Yakın geçmişteki "kadından semazen olmaz" tartışmaları da geliyor akla ister istemez.

Ne kadar gereksiz, anlamsız tartışmalar... Mevlâna'yı anlamaya çalışan insanın alfabesinde, A'nın karşılığında "cinsiyet, milliyet ve dinî background'lara aldırış etmeksizin herkesi eşit olarak sevmek" var. Kadınla erkeği ayırdığın zaman Mevlâna'yı anlamadın demektir. Aşıkların adımını attığı her yer onların mabedidir... Mira, benim müzikle yapmaya çalıştığımı dansla yapan bir insan. Önyargıların kırılması sürecinde benim üzerime düşen belli şeyler var. Onlardan biri de bu işte: Bayan bir dansçının sema yaptığını göstermemiz müzikten de daha önemli... Geçen gün Erzurum'dan, 16 yaşında bir çocuktan e-mail aldım. "Arkın abi, senin müziklerin bana çok sıkıcı geliyor" diye yazmış. Şöyle devam ediyor: "Ama sana teşekkür etmek istiyorum, annem seni çok seviyor, sürekli senin albümlerini dinliyor ve seni çok sevdiği için küpe takmama izin verdi." *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Derya Bengi***

TamKafanaGöre!!!
CD
PLAK
KASET
DVD
POSTER
DERGİ
T-SHIRT
İKİNCİ EL
MUHABBET
HAVA
CIVA
TARIK
FARUK
ÖRGÜT ÇAYLI

Beyoğlu/Music
İstiklal Caddesi
Halep Pasajı No:140/95
Beyoğlu İstanbul TR
T: +90(212) 244 98 22

Beyoğlu/Style
İstiklal Caddesi
Aznavur Pasajı Alt Kat No:11
Beyoğlu İstanbul TR
T: +90(212) 244 99 13

Beşiktaş/Music
Hasfırın Caddesi
Sinanpaşa İş Merkezi No:67/5
Beşiktaş İstanbul TR
T: +90(212) 258 84 21

köstebek
music shop

MORRISSEY

The Smiths, 80'lerin boktan Thatcher günlerinde, memnuniyetsiz gençliğin arka sokak peygamberleri olmuştu İngiltere'de... 88'den itibaren şarkıcı Morrissey solo albümler atağına geçti, gitti gitti, durdu... Sonunda "You Are The Quarry": Yedi yıllık hasreti bitiren Morrissey albümü... Sevgili Manchester'ını terkedip Hollywood ellerine yerleşse de, kırılganlığından ve sertliğinden bir şey yitirmemiş, şiirini, cambaz vokalini birbirinden kıyak 12 şarkıda sergilemiş... Hoşgeldin merasimini Les Inrockuptibles, Mojo ve Uncut yardımıyla yapıyoruz...

Ben DE LEZBİYENİM

Son albümün "Maladjusted"dan (1997) bu yana ortalıklarda gözükmüyordun. Unutulma korkusu mu geldi?

Morrissey: Bu kadar uzun süre sonra hâlâ insanların beni hatırlıyor olması şaşırtıcı geliyor. Yedi senemi müzik endüstrisiyle boğuşarak geçirdim ve şimdi buna şükrediyorum. Çünkü eğer "Maladjusted" döneminde bir albüm daha yapsaydım, muhtemelen hiç dikkat çekmezdi. Her gün bir sürü alâkasız insanın beni referans olarak gösterdikleri söyleşiler okuyorum, "Harry Potter"ların yazarı J.K. Rowling'den OutKast'e, Randy Newman'dan System Of A Down'a, Franz Ferdinand'dan Libertines'a... Son 21 yılımın bir işe yaramış olduğunu görmek içimi rahatlatıyor.

Senin gibi gündem hakkında konuşmayı seven biri için, bu uzun süren mola bayağı zor olmuştur...

Çıkıp da gevezelik etmek istemiyordum. En akla gelmedik konularda gelip sorular sordular bana. İlgi alanıma girmeyen, hakkında hiçbir fikrim olmayan binlerce konu... Şu bir gerçek ki, 80'lerde sahip olduğum önemli pozisyonu da özlüyordum. Ama milletin kapısına dayanıp dikkat çekmeye çalışacak bir tip de değilim. Mesela Blair'in yenilediği İşçi Partisi'nden bahsetmek isterdim. Hiçbir zaman tek sözüne inanmadığım bu adam beni depresyona sürükledi. Thatcher yıllarında, İşçi Partisi'ne büyük içtenlikle veriyordum oyumu, sırf o çekip gitsin diye. Ama bu partinin bu egosantrik ve dikkafalı herife gebe olduğunu bilmiyordum. En azından Thatcher görünür hedefti, o nefretlik tavırlarında bir sabitliği vardı. Kendini kimseye matrak, arkadaş canlısı ve bir yoldaş olarak tanıtmaya çalışmadı. Politik olarak İngiltere büyük çöküş yaşıyor, uluslararası bir utanç kaynağı. Ve müzisyenlerin nasıl politikadan böylesine elini eteğini çektiğini görmek beni şok ediyor.

İngiltere'de hâlâ oy kullanıyor musun?

Hayır. Kimseye yakınlık duymuyorum ki. Siyaset dünyasında benim adıma konuşan ya da bana benzeyen kimseye rastlayamıyorum. Hiç "işte bu adam benim için konuşuyor, ona inanıyorum!" dediğin oldu mu? Bir kere oldu mu?

Tony Blair tarafından müzisyenlere dağıtılan onur madalyalarına ne diyorsun?

Mick Jagger'ın dünyayı nasıl değiştirdiğini, mevcut sisteme, polise ve adlî makamlara karşı giriştiği savaşla koca bir jenerasyon için neler ifade ettiğini çok iyi hatırlıyorum. Madem öyle, neden otuz yıl sonra o soyluluk ünvanını kabul ediyor ki? David Bowie bile bunları reddetti, ki herkesin ona hayran olmasını düşler durur... Kraliçenin beni çaya davet edeceğini sanmıyorum. Bana teklif edilen ve kabul ettiğim türden ödüller, mesela Meltdown Festivali'nin *(Londra'da 11-27 Haziran arası düzenlendi)* programını hazırlamak gibi olaylar. Böylece New York Dolls'un kalan üyelerini bir araya getirme fırsatım oldu ve bir sürü sanatçıyı davet ettim: Sparks, Sacha Distel, Jane Birkin, Nancy Sinatra, Franz Ferdinand, The Ordinary Boys, Linder, James Maker, Loudon Wainwright III, Buffy Sainte-Mary, Damien Dempsey, Libertines, aktör Alan Bennett... Diğer onurlandırmalar bana göre değil. Hep biraz paryaydım ve öyle kalacağım.

Çok sevdiğim, şarkılarda anlattığım İngiltere sönüp gitti. Oradan kirişi kırmam gerekiyordu. Yüzde 92 eminim ki, Thomas Mann'ın sözüydü: Bir daha asla eve dönemezsin.

Yıllardır Los Angeles'ta yaşıyorsun. İngiltere seni yavaş yavaş öldürecek gibi miydi?

En azından oradaki biri, evet! *(Morrissey'in şarkı hakları yüzünden mahkemelik olduğu Smiths'in bateristi Mike Jones'a gönderme)* Ve o çok sevdiğim, şarkılarımda anlattığım, şarkılarımda gitgide gerilediğine de değindiğim o İngiltere sönüp gitti. En kısa yoldan kirişi kırmam gerekiyordu. Cebelitarık'tan Fas'a, neresi olursa... Sonunda Los Angeles oldu, hiç de bayıldığım bir şehir değildir üstelik. Bir senelik gitmeyi düşünüyordum, altı yıl oluyor. İnsan uykuya dalınca zaman amma hızlı geçiyor. *(gülüyor)* Artık kader beni nereye sürüklerse oraya gideceğim. Yüzde 92 eminim ki, Thomas Mann'ın sözüydü: Bir daha asla eve dönemezsin. Hayatın her bir zerresi zamanla, anın atmosferiyle ilintili. İnsan geçmişin geri dönebileceği bir mekân olduğunu düşünür, ama öyle değildir. Mutlu bir çocukluk için hiçbir zaman geç olmadığını da söylüyorlar, değil mi? Belli bir yere dönmeden de bu gerçekleştirilebilir herhalde. Çocukluğunu başka bir mekânda gerçekleştirebilirsin. Zihindeki karabasanları ortadan kaldırmak için hiçbir zaman geç değil...

İngiltere'de kalmış olsan ne olurdu?

Her şeyden uzaklaşmış, bir kenara çekilmiş olurdum. Benim gibi müzik basınının içinde büyümüş, pop single'larıyla yetişmiş birinin ne gazetelere ne radyolara tahammül edemez hale gelmesi vahim bir durum.

"Irish Blood, English Heart" şarkısı neden bahsediyor?

Kendimden bahsediyorum aslında. Sözler çok sade, en ufak bir dolambaçlılık yok. Kimsenin bilmediği bir gizemi açıklıyor değilim. Ama Manchester'da İrlanda kökenli, ailesi İrlandalı olan, yalnızca birinci kuşaktan İngilizlerin sayısı oldukça fazla.

Gallagher'lar (Oasis) gibi mi?

Eh... evet, onlar gibi. Kendimize has bir tarzımız var ve itilip kakılmaya karşı çıkıyoruz.

Senin için "vatansever" demek yerinde olur mu?

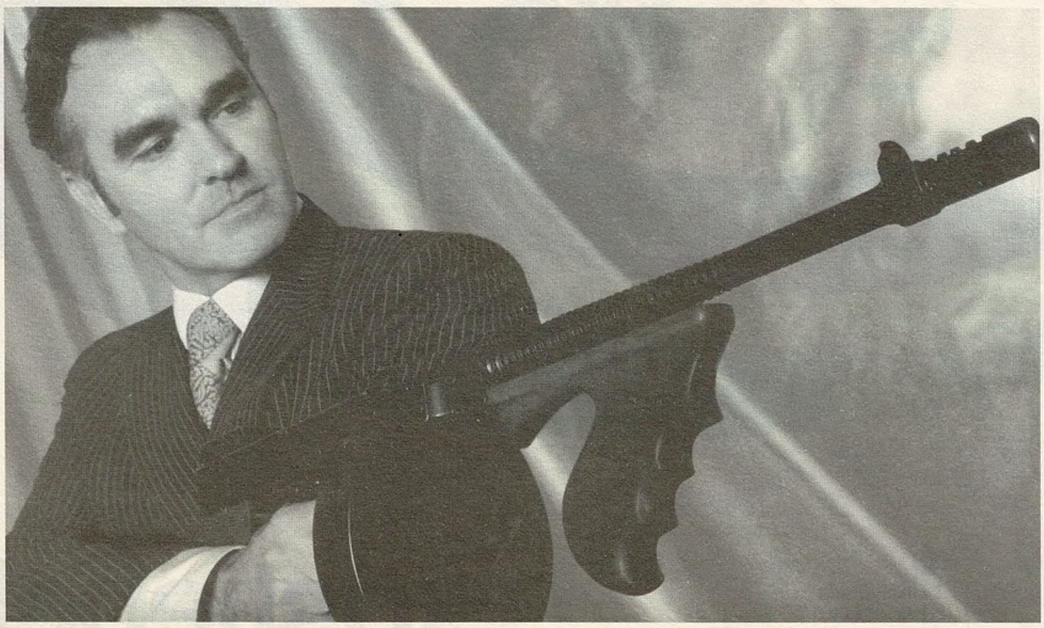

1986, The Smiths: Andy Rourke, Morrissey, Johnny Marr ve Mike Joyce

Hayır.

Millî gurur denen mesele sana da abes gelmiyor mu? Dünyanın herhangi bir yerinde doğmuş olmanın nesinde kutlanacak bir taraf var?

Diğer ülkelerde de kutlamalar yapılıyor. Ama özellikle de bizde bu daha zor, zira insanlar bu kutlamaya teşvik edilmiyorlar. *(gülüyor)* Aslında gülmemem lazım, çünkü sebep tam da bu: Hepimizin bildiği gibi, Britanya bayrağı sadece mavrası yapılan bir nesne. O yüzden millî gurur nutukları atmak kolay değil.

1992'de sahneye bir İngiltere bayrağıyla çıktığında anında herkes seni ırkçılıkla suçlamıştı. Ama birkaç sene sonra aynı bayrak Britpop'un sembolü haline geldi...

Sonuç bu kadar ciddi ve korkunç olmamış olsaydı, bu hikâyeyi komik bile bulabilirdim. Ama şimdi dalga geçmemi imkânsız kılacak kadar adice saldırılara maruz kaldım. O zaman o kadar abes gelmişti ki, tartışmalara katılmamıştım bile. Ama bu "ırkçı" yaftası adıma yapıştı kaldı; bu feci bir şey ve büyük bir haksızlık. Çünkü gerçekten birkaç yıl sonra o bayrağı kuşanmak, ünlü olup gazetelerde boy göstermek için yeterli bir sebep haline geldi. Ne şarkısı, ne sahne tecrübesi olan tüm bir kuşak bu şekilde otomatik hitler yaptılar. Artık her şeyin ambalajlandığını, çıtanın düştüğünü, pop müziğin gardını açtığını ve ne yapsalar kabul gördüğünü düşünmeye başladım.

Sen plakların hüküm sürdüğü bir çağda büyüdün, şimdi müziğin hızla sanallaşmasına ne diyorsun?

İnternetten tek bir şarkı bile "download" etmedim. Bana bir i-pod hediye ettiler, paketi açmayı bile becerememedim. Bana çok üzücü geliyor: Müziğin hak edilmesi gereken bir şey olması gerekirdi. Armut piş ağzıma düş mantığıyla nasıl bir albüm gerçekten sevilebilir ki? Benim veletliğimde sevdiğim grupların plaklarına ulaşabilmek kolay iş değildi, ne radyoda ne televizyonda çalınırdı. Tek tutkum müzikti ve ona sahip olabilmek için sürekli bir mücadele vermem gerekiyordu. O plaklar ve gizemleri olmasaydı, asla şimdiki ben olamazdım. Gelişmemi sağladılar, evdeki her bir single'ın arkasında derin bir ruhiyat yatıyor benim için. Onları saatlerce incelerdim, pikabın iğnesinin plağın üzerinde gezinmesini izlerdim. Otobüsle şehre inerdim ve dönüş yolunda kapak kitapçıklarını yalayıp yutardım, ne varsa ezberlerdim. Müzik dükkanlarında öğleden sonralarımı kim hangi albümde hangi enstrümanı çalmış, bunları okuyarak geçirirdim. Şimdi her şey fazlasıyla kolay oldu: Müzik dinlemek, yapmak, bir star olmak... 12 yaşındaki herhangi bir velet de bilgisayarının başına geçip bir albüm yapabilir, en azından teknik olarak bu mümkün. Bütün bu Popstar gibi programların tek bir amacı var: Müziği aşağılamak, saygınlığını yok etmek, onu hafif, anlamsız ve zayıf bir hale sokmak...

İngiltere'de kalsaydın, Morrissey imajının içine mi hapsolurdun?

Bangkok'ta bile bu böyle. Ben Morrissey'im ve bunu değiştiremem. Bu bir oyun değil. Hiçbir zaman karikatür bir imaja hapsolmadım. Kendimi özgür hissediyorum. Kaliforniya sayesinde açık havada yaşamı keşfettim. İngiltere beni içime kapanmaya, dört duvar arasında yaşamaya itiyordu. Ama şimdi Kaliforniya'da kedimle beraber denizde sörf yapabiliyorum. *(gülüyor)* Araba kullanmanın zevkini keşfettim bir de. İngiltere'de mümkün olmayan bir şey bu, olay bir noktadan başka bir noktaya gitmekten ibaret. Kaçınılmaz olarak bir son var, aslında asla ilerlemiyorsun. Ayrıca kar altında araba sürmek de pek özgürleştirici bir durum değil. Ama Kaliforniya'da amaçsızca yola çıkıp kendimi Meksika'da bulabilir, içimden geldiği gibi şehrin Latin mahallelerinde dolaşabilirim. Araba benim için gerçek bir tutku oldu, bir yandan müziği kökleyip bir yandan da kafamı bir düzene sokuyorum direksiyonun başında. Bu aralar esaslı bir Jaguar kullanıyorum.

Bush'un iktidarı altında yaşamak nasıl bir duygu?

Bir kere, Amerika'nın çoğunluğunu temsil etmiyor, iktidara da hakkıyla gelmedi, aslında kimse onu sevmiyor ve bu iyi bir işaret. Eğer sevilen bir şahsiyet olsaydı, o zaman gerçekten korkutucu olurdu, Saddam iktidarı gibi... Ama böyle bir durum yok.

Radyoda olup biteni takip ediyor musun?

Pek beceremiyorum, çünkü beğenmediğim bir şarkıya denk geldiğim anda kanalı değiştirmem gerekiyor, ki bu gittikçe sık başıma gelmeye başladı. Söz konusu olan yaşam da olsa, bir şarkı da olsa, kendimi daha fazla acı çekmeye zorlayamam. *(gülüyor)* Hiphop mesela, benim için hâlâ koca bir gizem. Birinin gelip bana anlatmasını bekliyorum.

İngiltere'yi özlediğin oluyor mu?

Manchester'da, Londra'da yaptığım gibi şehirde yürüyüşe çıkmak, aylak aylak gezinmek istiyorum, ama Los Angeles'ta tuhaf kaçar. İnsanlar birbirleriyle karşılaşmamak için yeminli adeta. Barları, süpermarketleri, ekmeği bile özlüyorum. Burada çok sevdiğim vejetaryen yiyeceklerinden bulmak çok zor. Allahtan iki adım ötede bir kitapçı var, kültürün o güzel kokusunu tadabiliyorum. Ama onun dışında pek ortalıkta dolaşmıyorum, komşularımı tanımıyorum bile. *(bir tanesi Johny Depp)* Havadan sudan muhabbetlere karışmayı hiç beceremem. Ama bu yeni bir şey de değil. Hep kendimi biraz yalnız, bir kenara atılmış hissetmişimdir. Hatta 20 ya da 30 yaşımdayken, şimdi 44 yaşımdakinden daha terkedilmiş hissederdim. O yüzden kendi kendime yetmeyi öğrendim. Sonunda dışarıda o kadar da fazla ilginç insan olmadığını anladım, ben de evde tek başıma takılıyorum. *(gülüyor)* En iyi arkadaşım kendimim. Kendimle yatıp kendimle kalkıyorum, asla boşanmayacağız ve gayet iyi vakit geçiriyoruz. Şanslıyım yani.

Manchester'a gidiyor musun arada sırada?

Annem hâlâ orada. Ama şehri tanıyamıyorum. Her şeyi yeniden inşa ettiler. İnanılmaz şehir, insanlar havalı ve seksîler. Benim gençliğimde solgun, gri, yaralı bir şehirdi. Savaşın izleri silinmemişti. Şimdi birden bakıyorsun, yaşlı kalmamış; nereye saklamışlar onca ihtiyarı, hepsi ölmüş mü? Her tarafta son moda kıyafetleri ve kusursuz bronzlaşmış ciltleriyle bir takım gençler var. Ama olsun, kendimi pek öyle bronzlaşmış ve seksi tahayyül edemediğim için bir şey kaçırıyor sayılmam. *(gülüyor)*

İnternetten tek bir şarkı bile "download" etmedim. Müzik hak edilmesi gereken bir şey olmalı. Armut piş ağzıma düş mantığıyla nasıl bir albüm gerçekten sevilebilir ki?

Manchester müziğinin patlamasını anlatan "24 Hour Party People" filminde canlandırılan gençlik halini nasıl buldun?

Sex Pistols'ın o ilk Factory konserlerinde ben de oradaydım ve filmin atmosferini beğendim. 70'lerde Manchester'daki ortamın ne kadar da acımasız olduğunu iyi anlatmışlar. Aslında ben de oynayacaktım, ama eski dostum Linder'la (Sterling) ilgili nahoş sahneler olduğu için reddettim. O yüzden Smiths şarkıları kullanmalarına da izin vermedim, ama bu biraz saçma oldu, çünkü o sahneyi atmışlar sonradan.

Yirmi yıl önce Manchester'ın kenar mahallelerinde yaşarken şimdi Hollywood'da bir villadasın. Bunu bir tür intikam gibi mi görüyorsun?

Kafayı bu tür intikamlara takmayacak kadar ciddi bir hayat yaşıyorum. Manchester'daki eski mahallem Hulme'de daha fazla yaşamam mümkün değildi. Bir saat daha kalamazdım, gebertirlerdi beni. Ama ruhen asla terketmedim Manchester'ı, yalnızca kader beni uzaklara sürdü. O yüzden buradaki komşularımla, rock starlarla pek içli dışlı değilim. Onların dünyasına çok yabancı ve uzak hissediyorum kendimi. Minik bir Manchester müziği fanından başka bir şey değilim ki. Kuzey İngiltere'nin tanınmamış müzisyenlerine MTV yıldızlarından daha yakın görüyorum kendimi.

Hollywood'daki villanın fildişinden bir kuleye dönmesinden korkmuyor musun?

Biraz benziyor. Ama hiçbir şeyden çekinmiyorum, para başımı döndürmüş falan değil. Sabahları kalkarken "aman tanrım, neredeyim ben!" demiyorum, daha ziyade kahkahalarla gülüyorum. Bütün geçmişim koca bir şaka gibi, ve bundan sıkılmadım.

Peki fiziksel veya ruhî rahatlığın için iyi olan, müziğin için de iyi mi demek?

Hayır, haklısın. Beni kendimden uzaklaştıran her şeyden nefret ediyorum. Hayatı belki daha sade kılabilirdim. Ama ben bir sanatçıyım ve bu yarı zamanlı bir iş değil. 24 saat sanatçı olmak zorundayım. Her şeyi bunun için

kayıp metnin izinde...

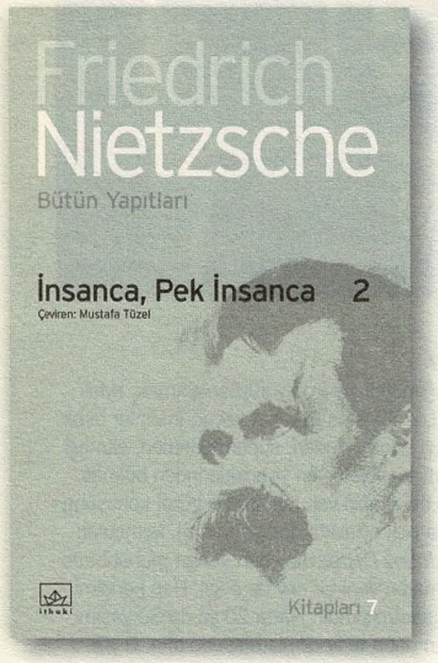

Nietzsche Bütün Yapıtları / Kitapları 7

Türkiye'deki, Nietzsche ve Almanca'dan çeviri uzmanı olduklarını kanıtlamış kişileri bir araya getiren İthaki, Eleştirel Toplu Basım'ın Türkçe edisyonunu gerçekleştirmeye devam ediyor...

Türkçede ilk defa!

feda ettim, bütün zevkleri, aşkı... Aslında hayatım düzenli bir fedakârlıklar silsilesi, ateşe attım kendimi. *(gülüyor)*

Ama yine de çok sert ve mantıklı bir mizaca sahipsin: Hiç kendini sekse, uyuşturuculara ya da alkole kaptırma arzusu duyduğun olmuyor mu?

Evet, bazen kendimi kaybetmek istediğim oluyor. Ama fazla prensip sahibi bir insanım, görünüşüm ve tepkilerim üzerinde çok duruyorum. bir şeyi gizlediğim yok. Seks hayatım diye bir şey yok, bu kadar basit. Zaten kimseden bir teklif geldiği de yok.

Homoseksüalite hakkında hiç bu albümde olduğu kadar direkt bir şekilde konuşmamıştın. Özellikle de lezbiyenlerden bahseden "All The Lazy Dykes" şarkısında...

Herhalde ben de lezbiyen olduğum içindir. Bu şarkı bütün itilmiş lezbiyenler için yazılmış bir marş. Evlilikler ve sözleşmelerle sıkıştırılmış

Ölümcül derecede sıkıcı bir adamım. Hiçbir zaman sekse ihtiyaç duymadım, bugün 20 yaşımdakinden de az. Sefahat nedir bilmem. Yine de bir ara denemek lazım.

Kendimi diz çöküp kusan bir adam olarak düşünemiyorum. Hiç hoş bir görüntü değil. Sağlığıma dikkat ediyorum. "I'm Not Sorry" adlı şarkımda şöyle diyorum: "Beynimin içinde vahşi bir adam saklı..." O vahşiyi anlıyorum. Ama maalesef her akşam olaysız bir şekilde yatağa giriyorum, hem de erkenden. Bu benim lanetim.

Yalnız başına mı?

Ölümcül derecede sıkıcı bir adamım. Hiçbir zaman sekse ihtiyaç duymadım, bugün 20 yaşımdakinden de az. Sefahat nedir bilmem. Bu yaştan sonra!.. *(gülüyor)* Belki zamanla bu da başıma gelir, ama o zamana kadar içi geçmiş, yüzü kırışık dolu bir adam olacağım. Yine de bir ara denemek lazım. Hiçbütün lezbiyenlere bir çağrı bu; onlara Santa Monica bulvarındaki Palms isimli lezbiyen barına gelmelerini söylüyorum şarkıda. İnanılmaz bir yer, onlar için tartışmasız bir mutluluk yuvası olur. Daha gençken Manchester'da Berlin, Legends gibi gay club'lar vardı, ama içeri adım atmaya cesaret edemezdim. Benim olayım hep konserler olmuştur.

Gençliğinde dans pistinin kenarında ayakta dikilip dans edenleri seyredip duran, bir yandan da içten içe onlar gibi olmak için can atan çekingen tiplerden miydin?

Evet, işte o bendim. Kıskançlıktan çatlardım. Ben de dansetmek, diğerleri gibi olmak için yanıp tutuşurdum, ama bir türlü kendimi bı-

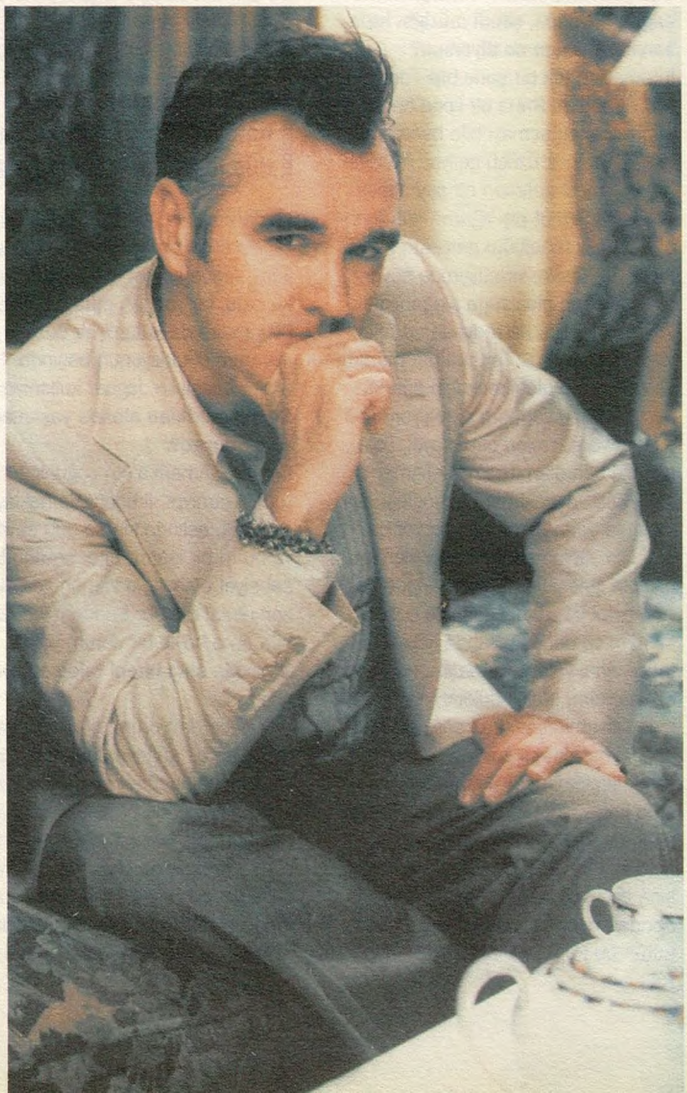

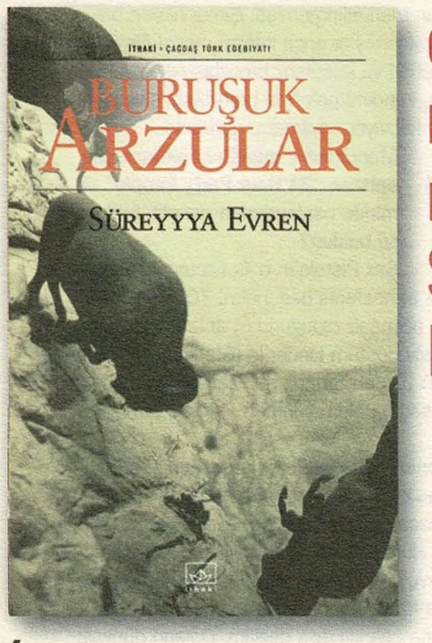

edebiyatımızın yaramaz çocuğu Süreyyya Evren'den...

"Sevdiler içerisini daha oturmadan bile ve lokantanın edası, onlara rakıyı işaret ediyordu. Dinlediler çağrıyı. Rakıları söylediler. Susuzluğu suyla giderip rakıyı rakı için içtiler. Fazla meze almadılar. Sadece ezme ve peynir. Hızlı gidecekleri bir gündü.
İkinci rakılar edebiyat dedikodularıyla geçti. Üçüncü rakıda balığa gelmişti sıra. Levrek kaldı tabaklarında, garsonun ağzından dökülen menüyü toplarken.
"Neden içiyoruz? Neden LSD değil, marihuana değil, esrar bile nadir?" Gözlerine bakıyordu Halil'in.
"Biz sıvı adamlarız," diye yanıtladı Halil."

ithaki

www.ithaki.com.tr

rakamazdım. Beceriksizliğimin fazlasıyla farkındaydım. Dans ederken kendimi izlerdim. Bütün bunları düşünmemek için bayağı içmem gerekirdi, ama öyle gitse bugün çoktan göbek yapmış olurdum.

Etrafındaki insanlar da öyle miydi?

Ailemde kimse alkolik değildi, hepsi çok çekingen ve fazla mantıklı insanlar. Evde en ufak sertlik bile olmamıştır asla. Ama dışarıda, Manchester sokaklarında her türlü vahşeti gördüm, sokakta kontrollülük diye bir şey yoktu.

Smiths nasıl yürüyebildi? Turneler sırasında diğerleri hep kızlar ve uyuşturucu peşindeydi...

Belki garip gelecek, ama ben kuliste bir kere bile uyuşturucu alındığını görmedim. Bunların hepsini basından öğreniyorum. Eh, biraz sinir bozucu tabii, en azından teklif edebilirlerdi. Belki de kulübe girmek bana iyi gelirdi. *(gülüyor)* Beni böyle şeyler için fazla kırılgan buluyorlardı herhalde, hatta benim yanımda küfür etmemeye özen gösterirlerdi. Hayatın bu hedonist tarafına dair çok şey kaçırdım aslında. Ama neyse, benim başka meşguliyetlerim vardı. Grubu ayakta tutabilmek için ayık ve aklı başında olmam lazımdı. Farklılığımızı koruyabilmek için dişimi tırnağıma takmış çalışıyordum.

Smiths'i yükseltmek, sonra da kurtarmak için varını yoğunu ortaya koydun. Bu grup kurulduğunda senin için son şans mıydı?

Kesinlikle. O yüzden Smiths'e bu kadar bağlanmıştım, onlar için her şeyimi feda edip bütün enerjimi bu gruba odaklamıştım. Ya hep ya hiç meselesiydi.

Smiths'in dağılması kaçınılmaz bir şey miydi?

Bence değildi. En az Queen kadar büyük bir grup olacağımızı düşünüyordum. Queen'in istikametinde ilerliyorduk –büyük harfle Queen'in tabii.

Daha sonraları, "Southpaw Grammar" (1995), "Maladjusted" gibi albümlerde kavgacı karakterinden biraz ödün mü verdin?

"Maladjusted"da birçok yanlış yaptım. Getirdiği bütün bıkkınlık hissine rağmen prodüktör olarak üçüncü kez üst üste Steve Lillywhite'la çalışmak ve olayı hiç iplemeyen bir plak şirketiyle anlaşmak gibi... Bu kadar umursamazlığın üstüne boyun eğdim ben de. Gazeteler benden bahsetmiyor, radyolar şarkılarımı çalmıyorlardı. Batmaya başlamıştım, yapabileceğimin en iyisini yapamıyordum.

Neden bu kadar çok düşmanın var?

Sanırım güçlü bir kişiliğim olduğu ve kimseye arkamı yaslamadığım için. Kimseden yardım dilenmiyorum, sonuç olarak da kimse bana merhamet duymuyor.

Sana merhamet duyulmasını tercih eder miydin?

Tabii ki hayır. Devasa bir ego endüstrisinden bahsediyoruz. Eğer birine sırtını dönersen, hayatının sonuna kadar senden intikam almaya uğraşıyor. Ve o kadar fazla menajer, plak şirketi ve müzisyenle çalıştım ki... Yakana yapışıp bırakmıyorlar. Kendi istekleriyle çekip gitmiş olsalar bile rahat vermiyorlar. Hayallerini gerçekleştirmeni engellemek için her yolu deniyorlar. Evet, çok fazla düşmanım var, ama olsun, yapacak bir şey yok.

Müzik endüstrisinden nefret ettiğini söyleyebilir miyiz?

Evet.

Ama onunla işbirliği içindesin.

Kapana kısıldım.

Gerçekten öyle mi? O alemden bu kadar nefret ediyorsan, neden devam ediyorsun?

Kanımda olan bir şey bu, önüne geçmek mümkün değil. Ben eski tarz bir insanım. Sadece şarkı söylemeyi seviyorum. Bütün o tuzakların bir kısmı gerçekten gerekli. İyi bir albüm yapmışsan, mümkün olan en fazla insanın onu dinlemesini, beğenmesini istersin. Dolayısıyla çok çok zor, zorunluluklarımın bir kısmı bana büyük bir eziyet gibi geliyor, ama n'aparsın...

Birkaç sene önce Paul Weller müzik endüstrisindeki otomasyona isyan etmiş, albüm yapmayı bırakıp haftada mahalledeki pub'da çıkacağını söylemişti...

İlginç. Gidebileceği kadar gitti bu yolda. Eğer sabun köpüğü, hava cıva biri değilseniz –ki ben öyle biri değilim, Weller'ın da öyle olmadığını alem biliyor– bu otomasyonun içinde yer almanız, onunla başa çıkabilmeniz pek mümkün olmuyor; bu durumla başa çıkmaya hazır değilseniz de, plak şirketi yeni albümü tanıtmak için zahmete katlanmıyor. Korkunç derecede nazik bir denge...

"Maladjusted"dan sonra her şeyin bittiğini mi düşündün?

Bu albümü takip eden yedi yıllık sefalet hayatı boyunca hep umudumu korudum. Son yıllarda çok yıpratıcı tecrübelerim oldu. Birileriyle buluşuyorum, bana "sesin güzel de, grubunda iş yok" ya da "süper bir fikrimiz var, bir sonraki albümünü Radiohead'le birlikte yap" gibi şeyler söylüyorlar. Hemen anladım ki, Los Angeles'taki müzik endüstrisi bir tutulmayan sözler fabrikasından başka bir şey değil. Bir süs eşyası haline gelmiştim, millet beni yanına alıp havalı lokantalarda boy göstermek istiyordu. Gerisi gelmeyen muhabbetler... Böyle davranışlar insanın midesini bulandırıyor. Eve her dönüşümde depresyon geçiriyordum. Ama şansıma, daha ufak bir plak şirketi olan Sanctuary'yi buldum. Onlara imza attığımda, bana vaktiyle New York Dolls'dan Johnny Thunders'a ait olan bir gitar hediye ettiler: Beyaz bir Vox Teardrop. Stüdyoya girdiğimizde de koca bir sepet meyve yolladılar. Hayatımda ilk kez bir plak şirketi gönlümü hoş tutmak için çaba sarfediyordu.

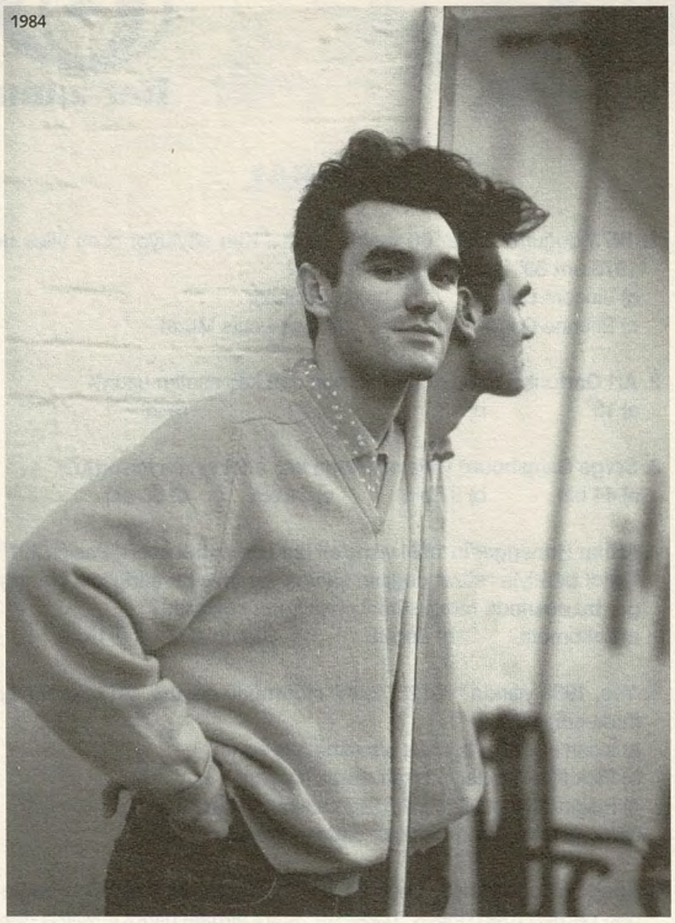
1984

Mick Jagger'ın sisteme karşı giriştiği savaşla koca bir jenerasyon için neler ifade ettiğini çok iyi hatırlıyorum. Neden otuz yıl sonra o soyluluk ünvanını kabul ediyor ki?

Son albümde gerginlik ve kızgınlıklarından arınmış gözüküyorsun. Sesin hiç olmadığı kadar rahat çıkıyor...

Evet, albüm salon müziği sayılmasa da, relaks olduğum söylenebilir. Prodüktör olarak Jerry Finn'in seçilmiş olmasının da büyük katkısı var. Önceki çalışmalarını da bayağı beğenmiştim, Blink 182'yle olan da dahil. İlk defa taviz verebildim, benim için daha önce yaşanmamış bir deneyim, hem de çok genç biriyle, daha 34 yaşında. Kendi dünyamda yaşadığımdan, daha önce birlikte çalıştığı AFI, Green Day gibi punk gruplarının yaptığım işleri sevdiklerinden habersizdim.

Şarkı yazış tarzında da değişiklikler var. 1985'teki "Meat Is Murder"ın ağır edebiyatından "hamburgerini nerene sokacağını biliyorsun..." gibi sözlere geçtin...

(gülüyor) Aslında gülmemeliyim, çünkü ana tema aynı. Sadece biraz kendimi salabilmeye başladım. Herkesin biraz olsun gülebileceğini farkettim.

Önümüzdeki günlerde New York Dolls'u yeniden bir araya getireceksin, Smiths'le de bir gün tekrar çalar mısın?

Johnny Marr'la buluştuğum iddialarının hepsini gazetelerden öğreniyorum. En kötüsü de, ben bu söylentileri yalanladığımda insanlar bana kızıyor. Johnny'yle beraber bir odada şarkı yazma fikri gittikçe uzaklaşan bir hatıra artık. Zaten bu yönde hiçbir teklif almadım. Üstelik bir de bu işi iyice zorlaştıran aramızdaki mahkeme hikâyesi var.

Johnny Marr'la hiç konuşuyor musunuz?

Geçen yaz biraz lafladık. Gayet arkadaşça bir tavır içindeydik. Ama bu mahkeme sürerken zor, çok zor. Bir canavar gibi bu dava, uzadıkça uzuyor, detaylara bürünüyor. Müzik tarihi boyunca bir grubun bıraktığı en berbat miras bu. Bütün bu hikâye öylesine karanlıklaştı, dal budak sardı ki, ancak bir cinayetle bitebileceğine ikna oldum. Ve şu anda da potansiyel kurbanla konuşuyorsun...

Bir gün bir kitap yayınlayacak mısın?

Bence zaten bir romancı sayılırım. Ama hikâyelerimi şarkılarla anlatıyorum. Bu da biraz zor bir iş, çünkü üç dakika elli saniyeye koca bir hikâyeyi sıkıştırman lazım. O yüzden dır dır edecek vaktim yok. Bunun için bir otobiyografi yazarım. Her şarkı bir hikâye anlatıyor ve ben bunlardan yüzlerce yazdım. Dolayısıyla bu alanda kendimi asla kısıtlandırılmış hissetmedim. Eğer sütçü olsaydım, öyle hissederdim.

Çeviren: ***Alican Tayla***

ÖSS
her zaman her yerde

SAYISAL

1. 1973 doğumlu kızlar **30 yaşına geldi... Kim söylüyor "Les filles de 1973 ont 30" isimli bu güzel şarkıyı?**
a) Vincent Delerm b) Bénabar
c) Etienne Daho d) Jean-Louis Murat

2. **Art Garfunkel'ın** boyu **Paul Simon'dan** kaç santim **uzun?**
a) 13 b) 18 c) 23 d) 28

3. **Serge Gainsbourg** yılda **ortalama** kaç adet sigara **içiyordu?**
a) 44 bin b) 37 bin c) 51 bin d) 58 bin

4. **Arthur Honegger'in 1924 yılına ait ünlü orkestral eseri** "Pasifik 231", **kendi tabiriyle "sürat çağının şanına yazılmış bir şarkı"dır. Honegger bu eserinde** hangi süratli aracı **konu ediyordu?**
a) Lokomotif b) Zeplin c) Otomobil d) Uçak

5. **Yes, 1983 yılında** "90125" **isimli albümünü çıkardı. Bu rakam neyi ifade ediyor?**
a) İnsan nabzının haftalık ortalama atış sayısı
b) Plak fiyatının İtalyan lireti olarak karşılığı
c) Plağın Atlantic Records'daki katalog numarası
d) İngiltere'nin kilometrekare olarak yüzölçümü

6. **Anadolu'da kullanılan uzun kollu ve telli sazların, üzerlerine bağlanan perdelerden dolayı** "bağlama" **adını alması** hangi yüzyılda **gerçekleşti, biliyor musunuz?**
a) XVII b) XVI c) XV d) XIV

7. **Aşağıda rock dünyasının kayıplarından sekiz** davulcu **sıralanıyor. Acaba hangi ikisi** eylül ayında **aramızdan ayrıldı?**
a) Keith Moon (1978, The Who)
John Bonham (1980, Led Zeppelin)
b) Dennis Wilson (1983, Beach Boys)
Jerry Nolan (1992, New York Dolls)
c) Jeff Porcaro (1992, Toto)
Sedat Avcı (2001, Yeraltı Dörtlüsü, Hardal)
d) Pete de Freitas (1989, Echo & The Bunnymen)
Jim Hodder (1990, Steely Dan)

8. **Aşağıda sayılan dört yıldızın üçü** terazi **burcu. Biri ise** akrep, **acaba hangisi?**
a) Bryan Ferry b) Simon Le Bon c) Chris de Burgh d) Bob Geldof

9. **Mamas And Papas grubundan** Michelle Phillips, **1971 yılında aktör** Dennis Hopper'la **hayatını birleştirdi. Jet hızıyla biten bu evlilik** kaç gün **sürdü?**
a) 7 b) 8 c) 12 d) 15

10. Elvis Costello **aşağıdaki filmlerden birinin oyuncu kadrosunda yer aldı ve kendini canlandırdı.** Hangi film **bu?**
a) 24 Hour Party People b) 101 Reykjavik
c) 21 Grams d) 200 Cigarettes

SÖZEL

1. **İtalyan afet** Sabrina, **1987 tarihli klibinde, minik beyaz bikinisiyle havuzda hoplaya zıplaya** hangi şarkıyı **söylerdi?**
a) Dolls, Dolls, Dolls b) Boys, Boys, Boys
c) Sea, Sex & Sun d) Girls and Boys

2. **Hangisi** Nick Cave'e **damga vurmuş şehirlerden biri değildir?**
a) Melbourne b) Sao Paolo c) Seattle d) Berlin

3. **1983'te, 79 yaşında** Eurovision **seçmelerine katılan, ancak şarkısı ön elemede takılınca finale kalamayan** ünlü bestecimiz **kimdir?**
a) Ahmet Adnan Saygun b) Cemal Reşit Rey
c) Ekrem Zeki Ün d) Necil Kâzım Akses

4. **Elton John'un Doğu Alman bir asker kıza olan aşkını anlatan** "Nikita" **klibinin fonunda** Berlin Duvarı **bol bol gözükür. Duvarda koca harflerle yazılı** sloganı **hatırlıyor musunuz?**
a) Kahrolsun faşizm b) Kurdara azadi
c) Türken raus d) Buraya işeyen eşektir

5. **"Makber"le ünlü ses sanatçısı Hafız Burhan'ın** soyadı **nedir?**
a) Açıkses b) Acıses c) Sesyılmaz d) Seslitürk

6. "The Good, The Bad and The Funky": **Bu güzel isimli albüm, aşağıdaki "kulüplü" gruplardan hangisinin?**
a) Gun Club b) Culture Club c) Tom Tom Club d) Teenage Fanclub

7. "Layla" **şarkısının Mecnun'u elbette Eric Clapton, Leyla'sı ise** Patti Boyd **idi. Ancak Patti Boyd o sıralarda (1971) Clapton'la değil, bir başka ünlüyle evliydi. Acaba kiminle?**
a) Pete Townshend b) George Harrison c) Ron Wood d) Donovan

8. "Bleed American" **adlı albümlerinin hemen ardından 11 Eylül saldırıları oldu. Bir süreliğine çareyi albümün** sakıncalı **adını değiştirmekte ve direkt kendi adlarını koymakta buldular. Hangi grup bu?**
a) Johnny Hates Jazz b) Michael Learns To Rock
c) Frankie Goes To Hollywood d) Jimmy Eat World

9. **Afrika'daki** AIDS'le savaş **amacıyla Mandela öncülüğünde 2003'te düzenlenen "46664" konserinde, "Wild World"ü** Yusuf İslam **(Cat Stevens) ve** Peter Gabriel **sahnede birlikte seslendirdi. İki sanatçının yolları ilk ne zaman, ne sebeple kesişmişti, biliyor musunuz?**
a) Peter Gabriel 1975'te Genesis'ten ayrıldığında, Cat Stevens grubun yeni şarkıcısı olarak provalara başlamıştı
b) 1971'de, Cat Stevens'ın "Lady D'Arbanville" şarkısının kayıtlarında Peter Gabriel flüt çalıyordu
c) İki sanatçı da 1977 yılında Londra'da bir Şii tarikatının toplantılarına devam ediyordu
d) Cat Stevens, 1968'de, ilk Genesis 45'liği "Silent Sun"ın kendisinden araklandığı iddiasıyla mahkemeye dava açmıştı

10. **Aşağıdakilerden hangisi** Cartel'e **dahil değildi?**
a) Cinai Şebeke b) Karakan c) Erci-E d) Ceza

sayısal 2

sözel 7

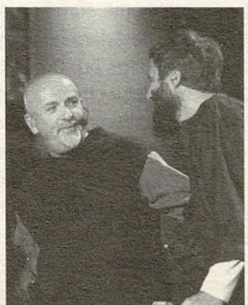
sözel 9

sözel 1

sayısal 3

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU » Sayısal: 1.a, 2.c, 3.c, 4.a, 5.c, 6.a, 7.a, 8.b, 9.b, 10.d Sözel: 1.b, 2.c, 3.b, 4.a, 5.c, 6.c, 7.b, 8.d, 9.b, 10.d

Buck 65

Aylardır dur durak vermeden Buck 65 dinliyoruz, garip, tedirgin edici, ama aynı zamanda bir memleket türküsü gibi insanı hemen sarıveren nağmelerinde kaybolup gidiyoruz. Wire dergisine dört dörtlük bir "blind-test" mülâkatı verdiğini görünce, hemen harekete geçtik, Kanadalı hiphopçuyu Roll sayfalarına taşıdık.

Dans eden iskeletler

Woody Guthrie - Worried Man Blues *(Worried Man Blues)*

Buck 65: Bu kolaymış. Woody Guthrie, karşınıza çıkabilecek en has adamlardan biri. Onun laflarını okumaya da bayılırım: "Bu şarkı elleri su toplamış insanlar için" mesela... Kendisi gibi gerçek işçi olmayıp da öyle görünmeye çalışanlardan nefret ediyor adam. Ailesinden birçok kimsenin ve arkadaşlarından bazılarının farklı yangınlarda ölmüş olması da çok garip bir hikâye. Kör talihin bu kadarı!.. Ama en olağanüstü olanı, Guthrie'nin Yahudi-komünist pozisyonu. Sadece folk dilinden değil, blues dilinden de konuşabilen Yahudi bir komünist...

Konserlerde Guthrie'nin "Talking Fish Blues" şarkısını yorumluyorsun. Guthrie'yle günümüz hiphop'u arasındaki bağı vurgulamak için mi?

Kesinlikle evet. İnsanlar hiphop ve rap tarihinden bahsederken nedense Guthrie'yi hatıra getirmez. Niye ki? Ta 30'larda rap yapıyor adam. Beni onunla ilgili en çok etkileyen de bu. Kısa zaman önce bir kere daha ona hayran oldum; çocukluğumdan beri duymadığım bazı şarkılarını keşfettim. Çocukken arkadaşlarla evin etrafında oynarken bu şarkıları söylerdik, meğerse onun şarkılarıymış. Kuzey Amerika kırsalında yaşıyorsanız, folk müzik sürekli havada dolaşıyor demektir. Bu şarkıları söyler ve senden sonra gelene devredersin. Hangisini Woody yazmış, hangisini yorumlamış, belli değildir. İlk dönem Bob Dylan'ınına bu yüzden hayranım, bana Guthrie'yi hatırlatır.

Phil Ochs'u Bob Dylan'a tercih edenler de var ama. Ochs sonuna dek Guthrie'den devraldığı politik meşaleyi taşıdı çünkü...

Bazı açılardan ben de o gruba girebilirim... Gözyaşlarına boğulduğum birkaç an var. Bunlardan biri, Guthrie'nin 1913'teki madenciler katliamıyla ilgili yazdığı şarkı. Grev kırıcıların sahte alarmıyla 70'ten fazla madenci çocuğunun öldüğü olayla ilgili olan... Guthrie sizi böyle bir duygusallığa taşıdıktan birkaç saniye sonra gülmekten kırıp geçirebilir de... Bu espri anlayışına bayılıyorum, ironi ve keder iç içe... İnsanoğluna derinden bağlı, insanî bir mizah. Ve üstelik Guthrie bu şarkıları söylerken bizzat o hayatın içinde yaşıyordu. Kasaba kasaba dolaşıp akşam yemeği için şarkı söylüyor, sıradan insanı ve haklıyı savunuyordu.

Kıyafetlerinde de Guthrie'ye bir öykünme var sanki...

Evet, evet. Kabul ediyorum. Dünyayı dolaşırken, trenlerde seyahat ederken, kulaklıklarımda onu dinlerken, bazen bir Woody Guthrie fantezisine kaptırıyorum kendimi.

Steven Jesse Bernstein - No No Man *(Prison)*

Jack Kerouac'ın kayıtlarından biri mi?

Hayır. 90'ların başlarından bir kayıt...

(duraksıyor) Valla bilmiyorum.

Steven Jesse Bernstein. Çağdaş Beat şairi olarak anılan bir adam. Pigeonhed'den Steve Fisk'in Burroughs'vari loop'larının üzerine şiir okuyor. Ekim 1991'de intihar etti.

Evet, bu şarkıyı seçme nedeninizi anlıyorum. Beat edebiyatı benim yazdıklarımı ve müziğimi çok etkiledi. Müzikle bunca ilgilenmezden önce kelimelere kafayı taktım. Ritm ve kafiye ile spoken word'u müzikle birleştirmekti ilk zamanlar yaptığım. Böyle bir parçanın hit olmaması ne acı...

Bernstein da sanki seninle aynı diyardan sesleniyor gibi... Kasabanın karanlık köşelerinden...

İlkesel olarak her albümde bir tane serbest formlu parça yaparım. Bu benim için Beat kavramına saygı duruşudur. Yapıyı arada bir tamamen kaldırıp atmak ve söylemek istediğini olduğu gibi söylemek iyidir. İnsanlar spoken word'den bahsederken, bunun sadece içerikten ibaret olduğunu düşünüyor. İşin içinde hiç üslûp olmadığını zannediyorlar. Bukowski, Burroughs veya Kerouac dinlediğinde bir tarz, bir stil olduğunu rahatlıkla fark edebilirsin oysa... Bu adamların yazdıklarını doğrudan kendilerinin okumasını gerektiren bir durum var demek ki. Yoksa başkasına okuturlardı... Demek adı Steven Jesse Bernstein? Bir yere yazayım şu ismi.

Guthrie, şarkılarını söylerken bizzat o hayatın içinde yaşıyordu. Dünyayı dolaşırken, trenlerde seyahat ederken, kulaklıklarımda onu dinlerken, bazen bir Woody Guthrie fantezisine kaptırıyorum kendimi.

Grandmaster Flash & The Furious Five The Adventures Of Grandmaster Flash On The Wheels Of Steel *(Adventures On The Wheels Of Steel)*

Bu şarkı bende çocukluğuma dair anılar canlandırıyor. Sanki ayağımda lastik botlarla küçük bir kasabadayım; çamurlu bir yolda kocaman bir teypte hiphop dinlediğim, o sırada insanların çiftliklerinde hayvanlarıyla çalışıyor oldukları zamanlar canlanıyor gözümün önünde. Hiphop'la çok erken ilgilenmeye başladım, ama asıl aklımı baştan alan DJ'in yaptıklarıydı... DJ DST'nin ilk zamanlarını veya Herbie Hancock'un "Rockit"ini dinlediğimde heyecandan nefes bile alamazdım. Sanki uzaydan gelen bir müzik gibiydi.

Bu müzik hayatına nasıl girdi?

Henüz bizimkilerin akşamları başıma bakıcı diktikleri zamanlarda, eve en iyi arkadaşımın ablasının gelmesi konusunda ısrar ederdim. Kısmen kıza aşık olduğum için, ama daha çok sevgilisinin kasabadaki nadir DJ'lerden biri olması nedeniyle. Bu sayede haftasonları çalıştığı yere gidip çocuğun DJ kabinine girme ve plakları karıştırma hakkını elde etmiş olurdum. O zamanlar bir adet vardı. Eğer biri New York'a giderse, Marley Marl, Mr Magic, DJ Red Alert gibi radyo programlarını kasete çeker, getirirdi. Kasetler elden ele dolaşırdı. O zamanki küçük internetimiz böyle yürürdü.

Hiphop'un avangard öncülerini ne zaman keşfettin? 1939'larda pikaplar kullanan John Cage, kes-yapıştır tekniğiyle çalışan Burroughs ve Tristan Tzara gibi adamlar mesela...

Burroughs'u çok erken keşfettim. "Break Through In Grey Room"la... Şu anda çantamda onun bir kitabı var mesela. Cage'i ise daha sonradan keşfettim ve geç kaldığım için hep pişman oldum. İnsanlar hep benim müziğimin hiphop olup olmadığını sorguluyorlar; aklımı başımdan alanlar Skip James ve William Burroughs gibi adamlar olduğuna göre, yaptığım da hiphop olmalı. Benim için Kraftwerk'i Bronx'a getiren Afrika Bambaataa ile Woody Guthrie aynı kefededir.

Öncelikle bir kelime işçisi gibi görülmene rağmen konserlerinde bol bol DJ'lik de yapıyorsun...

Ben kendimi öncelikle bir DJ olarak görüyorum. Özellikle de DJ'likteki o testosteron dolu atışma geleneği içinde...

Ama pikabının başındayken diğer DJ'lerin çoğu gibi maço tavırlar takınmıyorsun. Eller cepte, kamburun çıkmış, sanki bir acemiymişsin gibi...

Evet, şu Dee Dee Ramone, Elvis Costello tavırları... Bence DJ'lik geleneğindeki maço unsurlar sanatın kendisini gölgeliyor. Mixmaster Mike ve Z-Trip gibi DJ'leri seyrettiğimde, onların performansının konser ortamına taşınabileceğini düşünürüm hep. DJ'likle birlikte anılan tavırların çoğu sonradan ekleme şeyler. İlk başlarda eğlence olsun diye çıkan şeyler sonradan ciddiye alınır oldu. Geçenlerde Polonyalı bir breakdance grubu Papa'nın karşısında gösteri yapmış. Breakdance'in o agresif hareketlerini Papa'nın karşısında da yaptılar mı acaba?

→43

The Congos - Open Up The Gate
(Heart Of The Congos)

Bence bu şimdiye kadar kaydedilmiş en güzel albüm. Her şey var bu plakta. Lee Scratch Perry'nin yaptığı en iyi prodüksiyon. Cedric Myton'un sesi kulağı hemen yakalıyor, çok da ürpertici. Şarkılar dışardan bakıldığında çok neşeli, ama dikkatli dinlendiğinde karanlık ve depresif, yine de dansedilebilir dozajda. Lee Perry'nin müziğiyle ilgili söylenebilecek o kadar çok şey var ki, ama tüm radikalliğine rağmen dinlenebilir bir müzik yapması daha da ilginç. Kara plak koleksiyonu konusunda tutucuyumdur, ama bu albüm söz konusu olduğunda koleksiyonculara Blood and Fire şirketinden çıkan ikili CD baskısını tavsiye ederim, kapak çalışması da harika.

Senin yetiştiğin kentte, Halifax'ta reggae ortamı var mıydı?

Evet, vardı. Ama Halifax'ta her şeyden o kadar uzaksınız ki, sadece haritada bir noktasınız. Konsere gelen de olmaz pek. 1988 ya da 89 yılında Linton Kwesi Johnson geldi, şansımıza. Zaten onun müziğini biliyordum. Onu sahnede seyretmek, dub şairlerinin hip-hop'u ne kadar etkilediğinin bir kanıtıydı benim için. Reggae'de sevdiğim bir şey de kelime oyunlarıdır. Mesela "Sodom ve Gomorrow" gibi, Gomorra'nın yerine.

James Joyce'un "Finnegans Wake"i gibi...

Aynen. Bu albüm tüylerimi diken diken eder. Mesela Lee Perry'nin "Kiss My Neck"i. Tam bir kara büyü! O arkadaki sesler nedir öyle?

Gavin Bryars
Tramp With Orchestra III (No Strings)
(Jesus' Blood Never Failed Me Yet)

Biraz yakından dinlemem lazım. *(sandalyeyi yakınlaştırıyor)* Evet, bu harika bir kayıttır. "Jesus' Blood Never Failed Me Yet" ilahisinin bir sokak serserisi tarafından mırıldanılmış hali. Tom Waits'in bu şarkıyı araba kullanırken ilk kez radyodan dinlediğine dair bir hikâye okumuştum, az kalsın yoldan çıkıyormuş...

Bu albümün sonunda Tom Waits de var zaten.

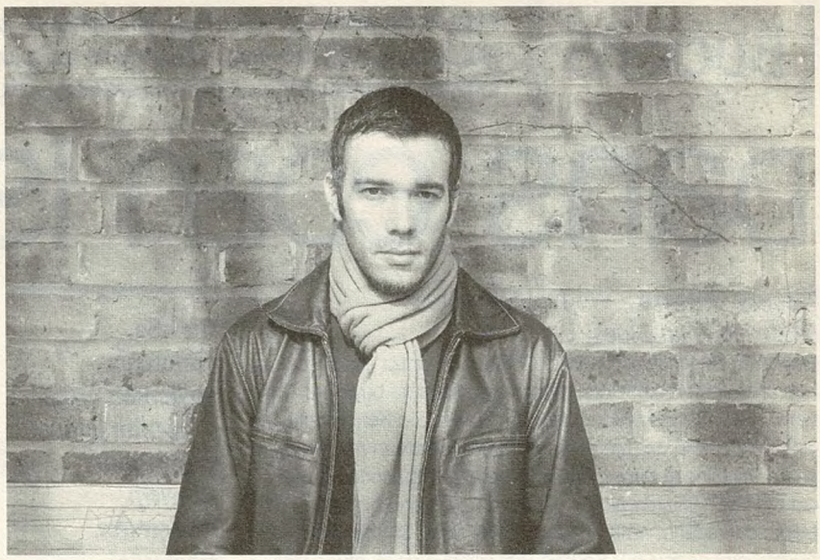

Kayaları tersyüz etmeyi seviyorum. Şarkılarımdan birinin sözleri şöyleydi: "Biz çöplerden ve talihsiz düşlerden müzik üretiyoruz". Benim için tüm mesele bu.

Oraya atlayabilir miyiz? *("Coda: Tom Waits with High Strings"i dinliyor.)* Evet, işte Tom! Önem verdiğim birkaç adamdan biridir Tom Waits. Modern müziğin probleminin insanların artık tanrıdan korkmaması olduğunu söyleyen Bob Dylan gibi... Bu tür şarkıları ya da Harry Smith, Alan Lomax gibi adamların yaptıkları alan kayıtlarını dinledikçe, insanların korku ya da neşe aracılığıyla ruhanî bir güç tarafından iteklendiğini görüyorsun. Bu tüylerini diken diken ediyor. Bunun için dindar biri olman da gerekmiyor. Eğer ruhun varsa, hissedebilirsin bunu.

Bryars bu kaydı çalıştığı ofiste çok alçak sesle çalmış gizlice. Duyulmayacak kadar kısık sesle... Ve insanların durduk yerde ağladığına şahit olmuş. Orijinal kayıt 1971 yılında Londra'da sokakta yaşayanlarla ilgili yapılmış bir belgeselden alınma. Tabii ironi, İsa'nın bu adama hiç de kıyak çekmiş olmaması...

Ben böyle ironileri seviyorum zaten. Geçenlerde bir geceyarısı bir tren istasyonunda buldum kendimi. Bu tür durumlarda yaratıcılığım azıyor nedense. Yazdıklarıma hayatın kıyısındaki karakterler sızıveriyor. Sarhoşlar, evsizler, dilenciler... Körkütük sarhoş olup da şarkı söyleyenler hep büyüler beni. Sesleri güzel değildir belki, ama çok saf, çok derinden bir yerden gelir...

Tom Waits'in gezgin, derbeder kavramına duyduğu empatiyi paylaşıyorsun yani, özellikle gezgin şarkıcılara sempatisini?..

Evet, çok. Waits, Bukowski, Dylan gibi adamları özel yapan, toplumun sınırlarındaki hayatın içinde insancıllık, güzellik ve hüzün bulabilmeleri... Çocukluğumda yaşadığım çevre çok yoksuldu. Resmen Üçüncü Dünyaydı. Üstlerine kıyafet alamayan insanlardan bahsediyorum. Ben bu insanlarla büyüdüm ve onların değerlerinin ne kadar büyük ve önemli olduğunu fark ettim. Onların gururlarını ellerinden almaya hakkımız yok. Tek sahip oldukları şey bu ve aldıkları nefes, günü çıkarmaya çalışmak. En çıplak haliyle, hayatın ta kendisi...

Throbbing Gristle - Weeping
(Doa: The Third And Final Report Of Throbbing Gristle)

Genesis P-Orridge, değil mi?

Evet.

Buradaki kişilik Nietzsche'yi hatırlatıyor bana. Yatağında kitaplar okuyan hasta bir çocuk... Hasta deha imgesi... Hiphop'un maço dünyasında bu duruma düştü Throbbing Gristle. Her şeyi biliyorlardı, fazlaca biliyorlardı ve bu yüzden dışarda kaldılar. Tüm albümlerimde Throbbing Gristle etkisi vardır. Dinleyiciyi dibine kadar zorlarlar... Kanadalı The Nihilist Spasm Band'i de öneririm. Onlar da çok iyi.

Geçenlerde Throbbing Gristle'ı "Eraserhead" filminin soundtrack'i olarak kullanarak bir gösteri yaptın Londra'da...

Ve tüm yanlış çağrışımlarını katarak da söylemeliyim ki, "sanatsal" açıdan şimdiye kadarki en tatminkâr işimdi. Filmi sessiz oynattım ve Andrew Braxton karakterinin repliklerini çaldım. Cevap olarak da saksofon sesleri, hiphop ve Radiohead kullandım. Yoğun gerilimli sahnelerde de Throbbing Gristle'dan "Hamburger Lady"... Sesi o kadar açtım ki, duvarlar sallanıyordu. Bence birine Throbbing Gristle sevdirmek için aşina olduğu bir şeyle onu yan yana getirmek çok iyi bir yöntem. Genesis P-Orridge'e olan hay-

HİTCHCOCK MİZAHI

Evet, bir hiphopçu, ama ona "hiphop'un Tom Waits'i" diyorlar. Evet, bir rap'çi, ama "Johnny Cash eğer yaşasaydı, mutlaka onun bir şarkısını yorumlamak isterdi" diyorlar... Buck 65 folk'la, blues'la arası sıkı fıkı bir hiphop sanatçısı. Bir "soundwriter" olduğu kadar, bir "songwriter". Paris'i mesken tutmuş durumda, sık sık Londra'ya gidip geliyor, hatta Radiohead'le ortak bir çalışma yapacağı söyleniyor, ama aslında bir Kanadalı. Gerçek adı Richard Terfry. 33 yaşında. İlk gençliğinde beyzbol delisiymiş, profesyonel bir oyuncu olması an meselesiymiş, ama hiphop baskın çıkmış. Son albümü "Talkin' Honky Blues"dan "4 6 3" parçasının klibini MTV'de görenler, iyi bir müzisyen olduğu kadar, iyi bir beyzbolcu da olduğunu farketmişlerdir.

Buck 65 hiphop'unda Beck'in "Loser"ına, DJ Shadow'a, Massive Attack'a yakın tınılar var. Şarkılarında akustik ve elektrikli gitar, harmonium, klavsen gibi enstrümanlara bol bol rastlayabilirsiniz... Hiphop'un farklı türlere kapısı en açık müzik olduğunun farkında: *"Kendi müziğimi yapmaya başladığımda devir sampling devriydi, ilhamı başka müzik tarzlarında aramak gerekiyordu. İlk başta funk, daha sonra fusion ve caz olmak üzere koca bir müzik birikimini, binlerce plak karıştırarak bir araya getirmek gerekti. Sonunda akımları ve zamanı aşabildim, eski caza tapmaya başladım, aynı zamanda folk dinliyordum. Müziğim, insanların hiphop diye adlandırdıkları şeyden çok farklı. En son bir hiphop albümü aldığımda sene 1996'ydı. Bence hiphop ilk zamanlardaki bağımsızlığını kaybetti, artık sadece bir 'teenager' müziği."*

Buck 65'ın dünyasında sinemaya da büyük yer var. David Lynch'i, Godard'ı, Bunuel'i, Alfred Hitchcock'u etki kaynakları arasında en başta sayıyor. Dört uzun isimsiz parçadan oluşan "Square" albümünde Hitchcock'un bir konuşmasından sample bile almış: *"Hitchcock'a tapıyorum. Ondan öğrendiğim şeylerden biri de, vermek istediğin mesaj ne olursa olsun, mizaha her zaman bir yer bırakılması gerektiği. Kendine gülebilmek çok temel bir şey."*

Her hafta bir albüm çıkarmak isteyecek kadar üretken bir sanatçı olan Buck 65'ın bugüne kadar yayınlanmış işleri şöyle sıralanabilir: "Language Arts" (97), "Weirdo Magnet" (97), "Vertex" (99), "Man Overboard" (01), "Synesthesia" (01), "Square" (2003), "Talkin' Honky Blues" (03).

Sıra geldi en çok sorulan soruyu cevaplamaya. Buck 65 ne demek oluyor, o ne biçim isim öyle? *"Babam beni küçükken nedense Buck diye çağırırdı, adımı öyle koymuştu... Seneler sonra müzik yapmaya başladığımda tanıştığım biri, bana tıpkı 65 model bir Buick Riviera gibi çalıştığımı söyledi. Bu iyi bir şey mi, kötü bir şey mi bilmiyorum, adamın ne kastettiğini hiç öğrenemedim. Ama hoşuma gitti, ikisini birleştirip Buck 65 ismini uydurdum..."*

Derleyen: ***Kerime Camadan***

ranlığım biraz da o heriften korkmamamdan kaynaklanıyor. Yaptıklarından ürküyorum, ama ürktüğüm şeyler cezbeder beni.

MC Solaar - Nouveau Western
(Prose Combat)
Loop'u tanıyorum. Serge Gainsbourg.
Evet. Ama parça bir Fransız rap'çinin.
MC Solaar, değil mi? Gainsbourg az sayıdaki dahilerden biridir bence, bu kelimeyi hakkıyla taşır. Paris'te yaşarken haftada bir onun mezarına gidiyordum. Sırf biraz vakit geçirmek için onunla. Diğer yandan, Fransız rap'i olaya başka bir boyut katıyor. Geleneksel şanson söz ağırlıklıdır ve bu yüzden şanson geleneğinden rap'e doğru doğal bir evrim yaşandı, Fransız rap'i çıktı ortaya. Ve şu anda Fransız hiphop underground'unda çok garip deneysel bir elektronik müzik yapılıyor.
Oysa kısa zaman öncesine kadar, Fransızların kendilerine has bir modern müzik sahneleri yoktu.
Kimin var ki? Mesela Yunan müzik dünyasında yaşananları takip etmek kimin umrunda? Gariptir ki, en çok hayranım Fransa'da. Kötü müzik zevki olduğu söylenen bir ulus beni seviyor yani. *(gülüyor)*
Niye Paris'e taşındın?
David Lynch, Tom Waits gibi adamların kariyerlerinin başında en çok Paris'te desteklenmiş olması bir sebeptir belki. Ta Sidney Bechet'ye kadar uzanan bir gelenek var, onun da bütün kariyeri Paris'te çizilmişti. Benim durumumda farklı bir biçim alıyor, ama aslında aynı şey.

Sixtoo - Boxcutter Emporium Pt 1
(Chewing On Glass & Other Miracle Cures)
Buraya kadar sevdim.
Senin dostlarından biri.
Galiba Sixtoo. Bildim mi?.. Ne kadar iyi arkadaş olsak da, yaptığı işleri kimseye, bana da dinletmez. Kilit altında tutar kayıtlarını. Damo Suzuki'yle yaptığı "Storm Clouds And Silver Linings" parçasını dinlemelisin. Can hayranları için de iyi bir parça. Sixtoo her albümle büyük bir sıçrama yapıyor. Caza ve progresif müziğe dalmış durumda, canlı enstrümanlarla çalışıyor. Son zamanlarda Cabaret Voltaire ve Joy Division dinliyor çoğunlukla. Hayatımda gördüğüm en mızmız tiptir. Sürekli söylenir. Varolan en tutkulu müziği yapmak istiyor; bu maceranın sonunu ben de merak ediyorum. Mat Kelly gibi Halifaxlı başka bir arkadaşımla çalışıyor. İkimiz birlikte yeni bir Sebutones albümü yapmak istiyoruz. Amacımız Throbbing Gristle, Sun Ra gibi adamları hiphop'a adapte etmek.

Harry Partch - The Bewitched (Scene 1)
(Enclosure Five: Harry Partch)
Harry Partch mı? Bazı plakları var bende, ama bunu çıkaramadım.
1957'de yazdığı "The Bewitched" adlı tiyatro müziği. Bir üniversite tiyatro topluluğunu bu müziği icra etmek üzere eğitmiş. Bu albüm Almanya'da, ölümünden sonra kaydedilmiş.
Bu adama olan ilgimin sebebi Tom Waits'tir. Çöp ve hurdadan kendi müzik aletlerini yapan bu meczup adam figürü ilgi çekici. Gözlerini kapa ve hayal et. Ne geliyor gözünün önüne? Dans eden iskeletler?..
Ayrıca Batı müzik formlarına da hiç benzemiyor.
Evet. Java ya da Güney Pasifik müziğine benziyor.
Partch, Amerikan müzik dünyası tarafından hiç kabul edilmedi. Yarattığı notasyon sistemi "piç" addedildi. Ve sürekli olarak hayatın kıyısında, bir hobo olarak yaşadı ve bir alkolik olarak öldü.
Bence Harry Partch'ın en önemli özelliği hobo karakteri. Ruhu müzik tarafından ele geçirilmiş bir gezgin. Onun motivasyonunu hayal etmek bile acı veriyor.
Harry Partch, hiphop, hobolar... Ortak bir bağ var sanki...
Kesinlikle. Sürekli aynı şeylerden konuşuyorum zaten. Afrika Bambaataa'dan Kool Herc'e, Güney Amerika'daki adamlara kadar herkes beat'lerin peşinde. Yıllansa da eskimeyen, tarihin derinliklerinden gelen beat'lerin... Müzik arkeoloğu gibi davranmayı, kayaları tersyüz etmeyi seviyorum. Ben de bir çerçöp koleksiyoncusuyum. "Square" albümümdeki şarkılardan birinin sözleri şöyleydi: "Biz çöplerden ve talihsiz düşlerden müzik üretiyoruz". Benim için tüm mesele bu. İşin kolayına kaçmaktansa, bataklığa gitmeyi, yıllanmış, yıpranmış olanı aramayı tercih ederim. Benim için hurdalık, sanat galerisinden daha anlamlıdır. Trende hurdalıkların yanından geçerken kafam işlemeye başlar.

Çeviren: ***Ogan Güner***

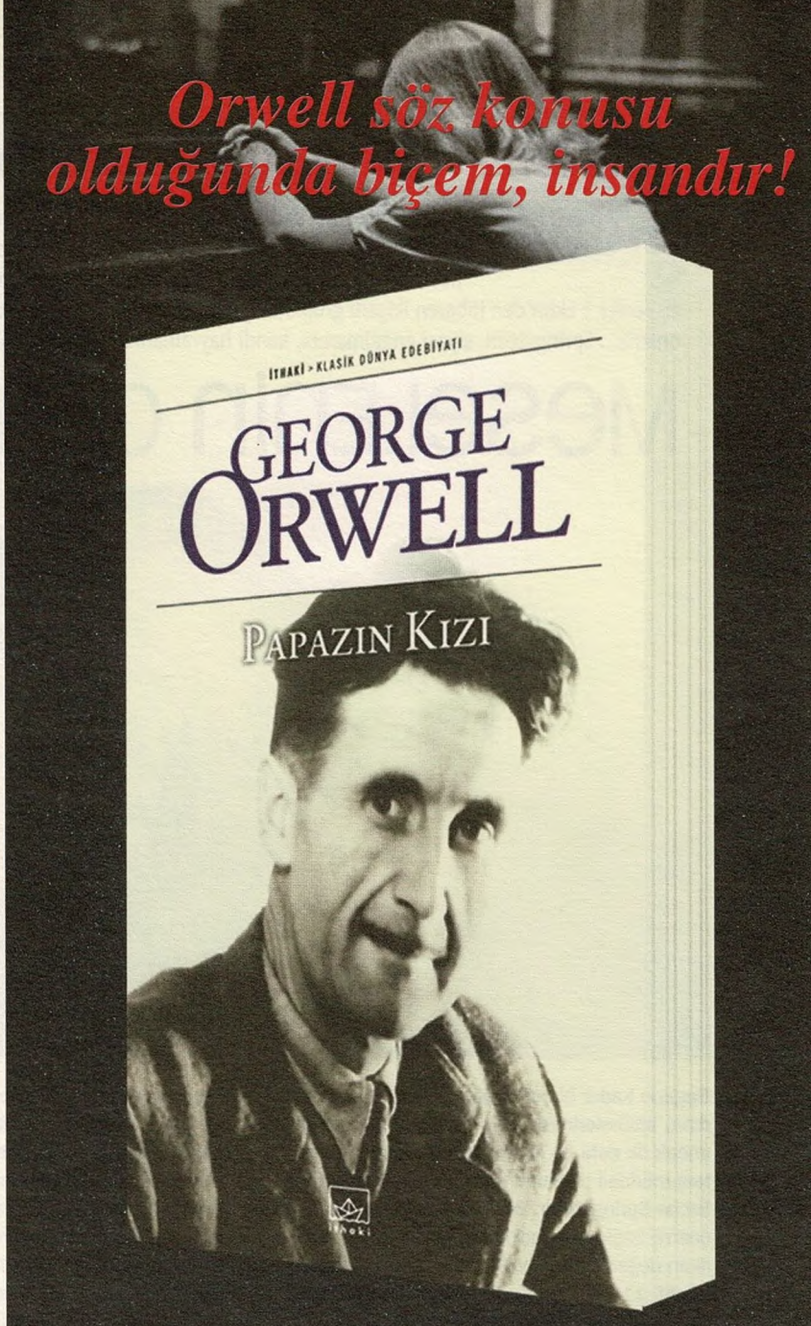

1930'ların mali kriz içindeki İngiltere'si...
Papaz babasının kendisine dayattığı 'itaatkar ev kızı' kimliğini zorla da olsa kabullenen ve kafası hem mesleği hem de yoksullarla kurduğu ilişkilerle karmakarışık bir genç kız, Dorothy...
Ve hayatını alt üst eden, adını dahi unutturan toplumsal çalkantılar...
Orwell'ın sert ve 'insan' kalemi; işsizliğin, yoksulluğun ve açlığın dünyasını yani dünyamızı tüm çıplaklığı ve vahşetiyle gözler önüne seriyor.

ORWELL'IN TÜRKÇEDE YAYIMLANMAMIŞ DİĞER BİR ROMANI
"PARİS VE LONDRA'DA BEŞPARASIZ"
EKİM AYINDA KİTAPÇILARDA...

ithaki
www.ithaki.com.tr

SPRINGSTEEN'DEN MESAJ VAR: **DEĞİŞİM İÇİN OY VER!**

VOTE FOR CHANGE

2 Kasım'da ABD'de başkanlık seçimleri var... Milyonlarca insanın oy vermeye tenezzül etmediği ülkede, başlarını Bruce Springsteen'in çektiği rock, folk ve r&b müzisyenleri duruma müdahil oluyor. Slogan: Değişim için oy ver! Maksat: Bush yeniden seçilmesin... Müzisyenler 1 Ekim'den itibaren ikişerli gruplara ayrılıp ABD'nin dört bir yanında toplam 33 konser verecek. Kalbimiz onlarla... Springsteen, siyasî angajmanını, kendi hayranlarının yayınladığı Backstreets dergisine anlatmış.

MESELENİN CAN DAMARI

Bugüne kadar birçok toplumsal konuda tavır aldınız, albümlerinizde de o tavrı hep korudunuz, ancak ilk defa bu kadar net bir biçimde seçimlere müdahil oluyorsunuz. Nereden icap etti?

Bruce Springsteen: Benim hayatımdaki en önemli başkanlık seçimi bu. Beyaz Saray'ın Amerikan değerlerinden çok fazla uzaklaştığı kanısındayım. 11 Eylül ertesinde bugüne kadar hiç olmadığı ölçüde bir birlik havası vardı ülkede. 11 Eylül büyük bir üzüntüydü, ama aynı zamanda büyük bir imkândı da. Apar topar Irak'a savaş açmak –bunun sebebini hiç anlayamadım zaten– bu imkânı heba etti. Konserlerde hep bunu söyledim: Irak'a savaş açmamızın sebebini hiç anlamadım. Gencecik insanlarımızın hayatlarını, gayrımeşru bir savaşa kurban verdik. Aynı şeye gençliğimde de tanık olmuştum, Vietnam savaşı sırasında... Irak savaşının yanısıra, bütçe açıkları, okullarda ders saatleri sonrasında verilen kurslar gibi kamu hizmetlerinin kısılması, gelir dağılımındaki adaletsizlik son yirmi yıldır toplumsal bağlarımızı fena halde tehdit ediyor. Bu seçimlerde taraf olmazsam, otuz yıldır söylediğim şarkılara ihanet etmiş olurum. Ülkenin bu kadar kötü yönetildiğini hiç görmedim. Özgürlükler erozyona uğruyor. Geçmişte, faaliyetleri düşüncelerimle örtüşen kitle örgütlerinin etkinliklerine katıldım. Yirmi yıldır yaptığım şey bu, böyle yaptığım için de mutluyum. Sanatçının iktidar koltuğundan uzak durmasını, bağımsızlığını korumasını savundum hep, kendi işimi de öyle yaptım. Ama şimdi mesafeli durmanın, taraf olmaktan kaçınmanın bedelinin çok ağır olduğu bir zamandayız. Yıllardır söylediğimiz şarkıların arkasında durabilmemiz için bu seçimlerde tavır almamız gerekiyordu.

Turnede yer alan isimlere bakılınca –R.E.M., Pearl Jam, Dave Matthews Band, Dixie Chicks, Jackson Browne– her ne kadar bir amaç etrafında toplanılmış olsa da, farklı perspektiflerin söz konusu olduğu dikkat çekiyor. Konserlerde farklılıklar da vurgulanacak mı?

Hepimiz tek bir amaç etrafında bir araya geliyoruz. O amacı gerçekleştirdikten sonra herkes kendi yoluna gidebilir. Kendi payıma, Kerry'yi beğeniyorum. Onun ya da John Edwards'ın bütün cevaplara sahip olduğunu sanmıyorum, ama tecrübeleri var, hayat tecrübeleri var. Ve Amerika hakkında zor sorular sorabilecek samimiyete ve dürüst çözümler bulmak için çaba gösterecek sorumluluk duygusuna sahipler. Bugünkü yönetim için aynı şeyi söyleyemem. Bugünkü iktidara güvenimiz yok.

Kerry'nin Demokrat Parti kurultayında yaptığı konuşmayı nasıl buldunuz?

Harikaydı. Bugüne kadar yaptığı en iyi konuşma oydu.

> **Anneme sordum: "Biz hangi taraftayız?" Annem "tabii ki Demokratız, çünkü çalışan insanlardan yanayız" dedi. 18 yıl boyunca evdeki yegâne siyasî konuşma buydu.**

Kürsüye "No Surrender" eşliğinde çıkmasını nasıl karşıladınız?

Birçok mitingde o şarkının söylendiğini duydum. İyi tercih bence.

Bugüne kadar parti düzeyinde bir siyasî tercih belirtmemiştiniz. Bu seçimlerde bu kadar açık bir şekilde Kerry'yi desteklemenizin sebebi ne?

Ben Demokrat bir evde büyüdüm. Sekiz-dokuz yaşımdayken, sanırım yine bir seçim dönemiydi, okulda birileri "siz hangi taraftasınız" diye sormuştu. Ben de eve geldiğimde anneme sordum: "Biz hangi taraftayız?" Annem, "tabii ki Demokratız" dedi, "Demokratız, çünkü çalışan insanlardan yanayız". 18 yıl boyunca, bizim evdeki yegâne siyasî konuşma buydu. Ben hep ilerici, özgürlükçü düşüncelere sahip oldum. İnsan şarkı yazarken toplumsal kökeni önemli bir rol oynuyor, ondan âzade olmak mümkün değil. Ben kıt kanaat geçinen bir evde büyüdüm. Her Noel'de, annem banka kredisi alır, yıl boyunca da o borç ödenirdi, bir sonraki Noel'de de yeniden borçlanılırdı. Ay sonunu getirmenin nasıl bir şey olduğunu bilirim. Dolayısıyla, seçimlerde tarafsız kalmam mümkün değildi.

Bu söyledikleriniz size sık sık yapılan bir eleştiriyi akla getiriyor: "Bir milyoner nasıl olur da çalışanların sorunları hakkında şarkı yazabilir?"

Mark Twain'in evini gördünüz mü hiç?

Hayır.

Çalışma odası çok güzel. Ev de öyle, Viktorya tarzında yapılmış çok güzel bir bina. Yani, Mark Twain güzel bir evde oturup halkın dertlerini dile getirebiliyordu... Nedense bu eleştiriye daha çok müzisyenler muhatap oluyor, örneğin sinemacılara kimse bir şey söylemiyor. Kimse "Martin Scorsese niye mafyaya katılmıyor?" diye şikâyetlenmiyor. Galiba ömür boyu bu soruyla karşı karşıya olacağım. Şarkı yazmanın nasıl bir şey olduğundan bihaber olanların yaptığı bir eleştiri bu.

Bir seferinde, "bir yazar anlaşılmak için yazar" demiştiniz. Fakat şarkılarınız, en başta "Born In The USA" ve "American Skin (41 Shots)" olmak üzere, çok farklı biçimlerde yorumlandı. Şarkıların kendilerini anlatmasından yana olduğunuzu birçok defa söylediniz, ama bu turnede, seyircilere mesajınızı, meramınızı muğlaklığa izin vermeyecek şekilde ifade etmeyi düşünüyor musunuz?

Şarkılarıma inanıyorum. Fakat şu da var: Bir şarkı yayınlandığı andan itibaren, şarkının yazarı, o şarkı hakkında yapılan tartışmalardaki seslerden biridir sadece. Bu realiteyi kabullenmek gerekir. "American Skin" meselesinde, New York Post'un yorumunu benimseyen insanlarla da

46→

karşılaştım, şarkıyı tamamen benim düşündüğüm gibi anlayanlarla da. Şarkılar bir kere toplumla buluştu mu, onu yazan da, tartışma korosunda bir ses oluyor sadece. Benim avantajım, gitarın benim elimde olması. Şarkıda ne demek istediğimi anlatmaktan imtina etmem. Sonuçta ben, şarkılarımla tek tek bireylere hitap ediyorum. Belli bir anda durup niyetimi beyan etmekte mahzur görmem. Ayrıca, şimdi internet diye mucizevî bir araç var. Onun sayesinde meseleleri daha hızlı bir şekilde netleştirmek mümkün. Bazen işleri iyice karıştırıyor, o ayrı. Ancak, benim gibi geniş bir dinleyici kitlesine hitap edince, yelpaze de geniş oluyor haliyle. Mesela geçen seferki turnede, Irak savaşı hakkındaki hakikatler daha ortaya dökülmemişken, yaptığım konuşmayı kimileri alkışladı, kimileri yuhaladı. Bu işler böyledir. Yorumlarımı gecenin sonunda dile getiriyorum; iki dakika sadece. Üç saat çalıp iki dakika konuşmak adil bir dağılım bence. Evet, dinleyici velinimettir, ama benim ve bizim grubun görüşleri ve inançları da yaptığımız müziğin, söylediğimiz şarkıların ayrılmaz bir parçasıdır; bu görüşleri, inançları, çeşitli konularda aldığımız tavırları mümkün olduğunca berrak bir şekilde ifade etmemiz de bir ödevdir. İnsanlar da bizden bunu bekliyor zaten. Herhangi bir konserimde, dinleyicilerden bir kısmı "Tom Joad"cudur, bir kısmı "Dancing In The Dark"çıdır, ama hepsi oradadır. Ve o konser belli bir zaman dilimindedir, biz de o anın gerektirdiği tavrı alıyoruz.

Yani, "herkese kapımız açık, ama bu inandığım şeyleri söylemekten kaçınmamı gerektirmez" diyorsunuz...

Doğru. Mesele çok basit. Yaptığım, söylediğim her şeyin alkışlanmasını bekleyemem. Yıllar içinde madalyonun iki yüzünü de gördük. Buna bir itirazımız yok. Bir konser, bir fikirler forumudur; gece boyunca bizim sunduğumuz da o forumdur.

Bazı hayranlarınız, sitenize Al Gore'un yaptığı konuşmayı koymanızı yadırgadı... O konuşma sizin siyasî tavrınızla, toplumsal sorumluluk anlayışınızla çelişki içinde değildi, dolayısıyla sizin açınızdan bir tutarsızlık söz konusu değildi, ancak yine de yadırganmasına engel olmadı. Sizce sebebi ne bunun?

Kadim fanlarımız yadırgamışsa, buna çok şaşarım. Konserlerimize öylesine gelmiş biri belli bir şarkıya tepki gösterirse bunu anlarım, ama otuz yıldır bizi takip edenler toplumsal konulardaki tavrımızı, tutarlı ve doğrudan olduğumuzu bilir. İzleyici-sanatçı ilişkisi yoğun bir özdeşleşmedir: "Ben senim, sen bensin." Meselenin can damarı budur. Öte yandan, şu da var ama: Evet, "bir"iz, ama aynı kişi değiliz. John Wayne filmlerinin hastasıyım mesela. Bana esin kaynağı olmuşlardır. Ama John Wayne'in siyasî görüşlerinden hazzetmem. John Wayne'i ve filmlerini severim; işin bir de bu boyutu var.

Yorumlarımı konser sonunda dile getiririm. Üç saat çalıp iki dakika konuşmak adil bir dağılım. Dinleyici velinimettir, ama bizim görüşlerimiz şarkılarımızın ayrılmaz bir parçasıdır.

Sizi sadece müzikal olarak değil, politik olarak da esinlendirenler kimlerdi?

Gençken, daha Steel Mill'deyken *(Springsteen'in 1969-70 yıllarındaki grubu)*, birçok toplumsal amaçlı konserde çalmıştık. 1960'ların sonuydu; benim kuşağımdan olup da alternatif kültürün herhangi bir kolunda büyümüşseniz, bunları yapmak eşyanın tabiatı gereğidir. Adına ister aktivizm, ister eylemcilik, ister sorumlu yurttaşlık deyin, o zamanlar soluduğumuz hava buydu. Benim kuşağımdan olup da böyle düşünmeyen birini gördüğümde çok şaşırıyorum. Ben ve arkadaşlarım böyle yetiştik. Hayran olduğumuz ve bu tavrın bayraktarlığını yaparak bizi esinlendiren isimlerin başında Dylan geliyor tabii. Dylan çok net bir şekilde veriyordu mesajını, John Fogerty'ninki daha örtüktü, ama çok etkileyiciydi. Ben onu kılavuz aldım; niye yönümü öyle çizdim, bilmiyorum... En siyasî şarkıları Steve Van Zandt yazardı, fakat hep "acaba bu ikisini –müzikle siyaseti– birbirine karıştırmakla iyi etmiyor muyum?" diye yakınırdı. *(gülüyor)* Steve öyledir. *(gülüyor)* Belki yetiştiğim çevre nedeniyle, belki dinlediğim müzik nedeniyle –Animals'ın sınıf bilinçli müziği ilgimi çekerdi– ben böyle bir tavır geliştirdim. Gençliğimde siyasî eğitim almadım, ailem siyasetle pek ilgili değildi. Zaten bizim kasabadaki politika da kasaba politikasından ibaretti. Dolayısıyla, siyasî eğitimimi popüler müzik vasıtasıyla aldım. Popüler müzik ve zamanın ruhu iç içeydi o zamanlar.

"River" dönemi sizin için –ve Steve için– bir dönüm noktası oldu galiba. Amerika dışına çıkmanız, başka kültürlerle temas etmeniz...

Steve için bir dönüm noktası olduğu kesin, ama ben yurtdışına çıkmadan önce "The River" ve "Darkness On The Edge Of Town"u yazmaya başlamıştım bile. Doğu Berlin'e gitmiştik; müthiş bir tecrübeydi bizim için. ABD'nin dışına çıkınca, kendi ülkesine eleştirel bir gözle bakmaya başlıyor insan. Elimden gelse, bütün lise öğrencilerini iki aylığına Avrupa'ya yollardım. Çünkü, ABD sınırları içinde yaşayıp gerçek bir dünya vizyonuna sahip olmak çok zor... ABD çok geniş bir ülke, ayrıca Amerikan kültürünün öyle bir hegemonyası var ki, onun dışına çıkmadan, ona eleştirel bir gözle bakmak pek mümkün olamıyor.

"Değişim için oy ver" turnesinin kadrosu → Soldan sağa: Stone Gossard (Pearl Jam), Boyd Tinsley (Dave Matthews Band), Jackson Browne, Martie Maguire (Dixie Chicks), "Little" Steven Van Zandt (E Street Band), Dave Matthews, Bruce Springsteen, Emily Robison (Dixie Chicks), Patti Scialfa (E Street Band), Eddie Vedder (Pearl Jam), Bonnie Raitt, Ben Gibbard (Death Cab For Cutie), John Mellencamp, Nick Harmer (Death Cab For Cutie), Mike Mills (R.E.M.) → Fotoğrafta yer alamayanlar: Jurassic 5, James Taylor, Ben Harper, My Morning Jacket, John Fogerty, Keb' Mo', Bright Eyes, Babyface

KALBİMİZDEKİ ÜLKE

Bir ulusun sanatçı ve müzisyenlerinin sosyal ve siyasal hayatta önemli bir yeri vardır. Yıllar boyunca Amerikalı olmanın ne anlama geldiğini uzun uzun düşündüm. Onur duygumuza seslenen, hatalarımızı eleştiren şarkılar yazmaya çalıştım.

Bu başkanlık seçiminin kalbinde bu sorular yatıyor: Biz kimiz, neye karşı duruyoruz, niçin savaşıyoruz? Şahsen, son 25 sene içinde, partizan politikalara hep bir adım mesafeyle yaklaştım. Bunun yerine, bir dizi ideale taraftar oldum: Ekonomik adalet, sivil haklar, insanî bir dış politika, özgürlük ve tüm yurttaşlar için iyi bir hayat...

Çalışma hayatım boyunca zor sorular sormaya gayret ettim. Nasıl oluyor da dünyanın en zengin ülkesi için kendi yoksullarına verdiği sözü yerine getiremiyor? Irk perdesinin ardından bakmayı neden sürdürüyoruz? Zor zamanlarda öldürmeye başvurmadan kendimizi nasıl idare edebiliriz?.. John Kerry'de ya da John Edwards'da bütün cevapların olduğunu sanmıyorum. Ama samimiyetle doğru soruları sormaya çalıştıklarına inanıyorum...

11 Eylül'ün ardından ülkede oluşan birlik hissini başkaları gibi ben de paylaştım. Afganistan müdahalesini destekledim ve umdum ki yaşadığımız zamanların ciddiyeti liderlerimize kuvvet, tevazu ve zeka getirecektir. Bunun yerine, Irak'ta gereksiz bir savaşın içine bodoslama daldık. Okul sonrası programlar gibi sosyal hizmetleri ortadan kaldırırken, bir yandan da rekor bütçe açıkları verdik. Vergilerimizi en zengin yüzde 1'e (şirket kodamanlarına, işleri tıkırında gitarcılara) bağışladık, toplumsal sözleşmeyi ve "bölünmez bir bütün" şiarını tehlikeye atan servet farklılığını artırdık.

Tanrının gözünde hayatımız insanî erdemlerin –başkalarına saygı, dürüstlük, ideallerimize inanç– vücuda getirilmesiyle değer kazanır. Bu, bir ulus ya da bir birey olarak, ruhumuzu nasıl gösterdiğimizle ilgilidir. Şimdiki hükümetimiz Amerikan değerlerinden çok uzaklaştı. Artık harekete geçmenin vaktidir. Kalplerimizde taşıdığımız ülke bizi bekliyor.

(Bruce Springsteen'in 6 Ağustos'ta New York Times'da yayınlanan yazısından kısaltarak)

karga©

Eylül 04

010904 Ça Wed	karga	bahadır
020904 Pe Thr	On the BEATen tracks	bahadır
030904 Cu Fri	FUNKY STUFF	Cem Çınlar
040904 Ct Sat	MAINTIMESTREAM	bahadır
050904 Pr Sun	HALETİRUHİYE	bahadır
080904 Ça Wed	MONKEY SUITE	Deniz-Pelin
090904 Pe Thr	altüst	Güney
100904 Cu Fri	INDEPENDENT	bahadır
110904 Ct Sat	SALTYSPINZITFUNKY	Salty
120904 Pr Sun	HALETİRUHİYE	bahadır
150904 Ça Wed	MUSICAOTICA	MRT
160904 Pe Thr	VERTIGO-GO	Hilmi Tezgör
170904 Cu Fri	KARGAŞA	bahadır
180904 Ct Sat	INDUSTRY	bahadır
190904 Pr Sun	HALETİRUHİYE	Berk
220904 Ça Wed	FRENK ÜZÜMÜ	Cem - Esengül
230904 Pe Thr	GLOBALISTA'NBUL	ömeripek
240904 Cu Fri	db - abstract - dub - jungle	da-frogg-boogie
250904 Ct Sat	Sonderstab Muzik	bahadır
260904 Pr Sun	HALETİRUHİYE	Berk
290904 Ça Wed	PRESENT TENSE	Elif İzbırak
300904 Pe Thr	Cazır Cazır	Deniz K.

Kadife Sokak No: 16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51- 0216 449 17 25 F: 0216 346 5546 W: www.kargabar.org

Springsteen, Patti Scialfa, "Little" Steven Van Zandt ve "üç saatlik" klasik konserlerden biri

Eğer her Amerikalı çocuğa bir hediye verebilecek olsaydım, iki aylık bir Avrupa gezisi hediye ederdim. İşte o zaman, bize anlatılanları dinleyişimiz, kendimizi algılama biçimimiz, seçtiğimiz lider türleri değişirdi. Güney Amerika'da, Afrika'da dinlediğim inanılmaz müziklerden Amerika'da parmakla sayılacak kadar insan haberdar olabiliyor. Öte yandan, Jersey'den gelen altı-yedi kişilik rock grubu Fildişi Sahili'nde konser veriyor ve müziğimizi ilk kez duyan insanlar bizi çılgıncasına alkışlıyordu. Amerika dışındaki açıklık, bizim kapalılığımızla büyük bir tezat içinde. Kapalılığımızın nedeni niyetimizin öyle olması değil, kültürel bir sorun. Başka şeylerle karşılaşmadığımız için öyle oluyor.

Siyasî görüşlerinizin seyrinde dönüm noktaları neler oldu? "River" konserlerinde, Joe Klein'ın "Woody Guthrie: A Life" kitabından sitayişle söz ediyordunuz...

Büyük kitap o, çok güçlü... Başka sanatçıların eser yaratırken etraflarındaki duygusal, sosyal, politik atmosferle nasıl bir ilişki kurduklarına sardırmıştım. Yaratıcılıklarıyla siyasal tercihlerini nasıl dengeliyorlardı? Ben farklı bir türdüm: Başarılı bir pop müzisyeni. Bu tabii kartları değiştiren bir etken. İnsanın yüreğinde taşıdığı ülke nasıl bir yer, çocuklarımıza nasıl bir ülke miras bırakmak istiyoruz? Bizden önce meşaleyi taşıyanları inceledim. Ve bana doğru gelen şeyleri bir araya getirdim.

Sanatın işlevlerinden biri de yaşadığımız dünyayı bize aksettirmesi. Ancak, öyle bir zamanda yaşıyoruz ki, "kapa çeneni, çal gitarını" anlayışı hakim...

Ülkenin gidişatına, sosyal ve siyasal hayata müdahil olan bir sanat geleneğimiz var: Woody Guthrie, Bob Dylan, James Brown, Curtis Mayfield, Public Enemy... Bu isimlerin müzikleri sadece zevkli ve heyecanlı değildi, zamanın ruhunu da ifade ediyordu. Bu benim için çok temel bir şey, yaşadığımız günün olayları, sorunları. O isimleri dinlerken konuşan benmişim gibi geliyordu. O insanlarla aramda bir bağ olduğunu hissediyordum. Bir ülkede, biri birine "kapa çeneni" diyorsa, o ülke yanlış istikamette demektir. Hayır, tam aksine, ifade özgürlüğünü savunmalıyız. Duyduklarınız hoşunuza gitmeyebilir, benim duyduklarım da benim hoşuma gitmiyor. *(gülüyor)*

Elimden gelse, bütün lise öğrencilerini iki aylığına Avrupa'ya yollardım. Çünkü, ABD sınırları içinde yaşayıp gerçek bir dünya vizyonuna sahip olmak çok zor...

Tepkilerin çok sert olması şaşırtıcı. Las Vegas'ta Linda Ronstadt'a yapılanlar mesela: Ronstadt, konser sırasında sahneden Michael Moore'un filmi "Fahrenheit 9/11"i tavsiye edince salon bir anda boşaldı...

Dixie Chicks'in de başına benzer bir şey geldi. Çılgınlık. Toplum olarak ikiye bölündüğümüz bir zamandan geçiyoruz. Olup bitenlere karşı herkes çok yoğun duygular içinde. Ve insanlar, karşı taraftakilere karşı çok sert tepkiler gösteriyor. Hele çok sevdiğiniz, müziğine hayran olduğunuz bir sanatçı karşı taraftaysa... Sanatçı-seyirci bağı çok karmaşık bir şey, çok karmaşık...

Bu turnede vereceğiniz mesaj, elde etmek istediğiniz sonuç ne?

Bu turnenin en iyi tarafı şu: Çok basit bir hedefimiz var. Kasım ayında Beyaz Saray'da yeni bir yönetim görmek istiyoruz. Aynı zamanda, MoveOn ve America Coming'le birlikte seçmenleri kütüklere kaydolmaya ve sandığa gidip oy kullanmaya teşvik ediyoruz. İnsanları sokağa çıkmaya, ilerici oyları mobilize etmeye, seçmenleri demokrasi sürecine katılmaya davet ediyoruz. Amacımızın aracı da bu. Bu turnenin amacı çok net: Yönetimi değiştirmek istiyoruz.

Çeviren: **Y.G.**

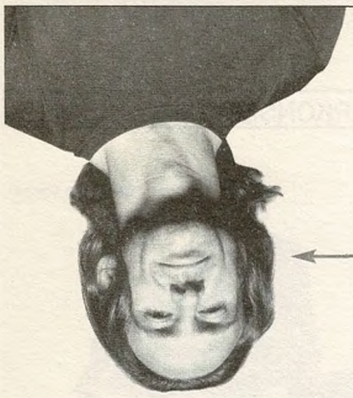

ROLL KİTAPLIĞI

Ahmet Haşim Bütün Kitapları (Oğlak)
Ariel Dorfman Dadı ile Buzdağı (Agora)
Behçet Çelik Düğün Birahanesi (Kanat)
Carlos Fuentes Koca Gringo (Can)
Chuck Palahniuk Tıkanma (Ayrıntı)
Cihan Çubuk *(haz.)* Estetize Edilmiş Şiddet –Tupamarolar (Mephisto)
Darian Leader Mona Lisa Kaçırıldı (Ayrıntı)
Eduardo Galeano Tepetaklak (Çitlembik)
George Orwell Papazın Kızı (İthaki)
Guillaume Apollinaire Mirabeau Köprüsü (Dünya)
Ingeborg Bachmann Malina (YKY)
John Fowles Zaman Tüneli (Ayrıntı)
Karen Houppert Lanet –Son Tabuyla Yüzleşme: Adet Kanaması (Ayrıntı)
Kevin Danaher *(der.)* Küresel Ekonomi ve Demokrasi (Metis)
Murathan Mungan *(der.)* Kadınlığın 21 Hikâyesi (Metis)
Octave Mirbeau Oda Hizmetçisinin Günlüğü (Ayrıntı)
Paco Ignacio Taibo II Nam-ı Diğer Che (Everest)
Pascal Bruckner Adsız Devler (Ayrıntı)
Şiir Erkök Yılmaz Hop Eden Şey (YKY)
T Cooper Paramparça (Çitlembik)

Minimal korku

Geçen sene kötü bir kaza sonucu genç yaşında yitirdiğimiz Sadi Konuralp'in film müziği tarihçesi ve dergilerde kalan yazıları bir kitapta toplandı. Başlangıcından bugüne sinema ve müzik ilişkisini inceleme niyetinde olan Konuralp'in girişimi, genç akademisyenler, sinemacılar ve müzisyenler için önemli bir başlangıç...

Genesis ve King Crimson müziklerinin etkisini taşıyan Cherry Five müzik grubunun asıl adı Oliver idi. Fakat 1975'de plak çıkartmak üzere anlaştıkları Cinevox firması bu adı beğenmemiş ve grubun hazırladığı şarkı isimleri arasından Cherry Five adını topluluk adı olarak uygun bulmuştu. Cherry Five bu biçimde İtalyan müzik piyasasında kendini duyurmaya başlamıştı.

Yine aynı yıl içinde İtalyan sinemasında Dario Argento adında bir yönetmen "Profondo Rosso" adlı bir filmin son işlemleriyle uğraşmaktadır. Yönetmen daha önceki filmlerinde Ennio Morricone, Rizzi Ortolani gibi, film müziği piyasasının en iyi müzisyenleriyle çalışmıştı. Bu filmde daha modern bir sound amacıyla jazz kökenli bir müzisyen olan Giorgio Gaslini'yi tutmuş, ama sonuçtan memnun kalmamıştı. Böylece Dario Argento, Cherry Five grubuna film müziği yapmaları teklifinde bulunuyor.

(..) Grup elemanları gerilim türünde bir film için Cherry Five adının garip kaçacağı düşüncesiyle (üstelik solistleri Tartarini ayrıldığı için eleman sayısı artık beşten dörde inmişti) yeni isim aramaya başlıyorlar ve sonunda Goblin isminde karar kılıyorlar. Böylece grup resmî olarak kurulmuş oluyor.

(...) Goblin'i bir rock grubundan çok bir progresif rock grubu olarak nitelemek daha doğru olacaktır. Normal müzik çalışmalarında Yes ve Genesis tarzında eserler verirlerken, film müziği alanında kimi zaman jazz (ve hatta minimal müzik) etkileri de hissedilir. Bu bakımdan Goblin'in film müziği stilini geliştirenin Dario Argento olduğunu söylemek yanlış sayılmaz. Şu unutulmamalıdır ki, filmlerde yönetmen-müzisyen işbirliği daima her iki tarafın tanınmasında önemli rol oynamıştır. İtalya'da "Magnetic System" ve "Libra" gibi korku filmlerine müzik yapan Goblin benzeri başka rock grupları da vardır. Fakat Dario Argento filmlerinde çalışmanın verdiği avantaj sayesinde Goblin en çok tanınanı olmuştur. Goblin skorlarında bestelerin grup içerisinde kime ait olduğu belli değildir. Genelde kolektif besteleme işine girişmişlerdir. Örneğin "Profondo Rosso"da arpegio kısımlar Fabio Pignatelli tarafından oluşturulmuş, Massimo Morante bunların üzerinde hafif değişiklikler yapmıştır. Müzikte moog ile çalınan kısımlar Walter Martino, org ile çalınan kısımlar Claudia Simonetti tarafından oluşturulmuştur.

Goblin'in "Profondo Rosso" için yaptığı müzikleri Mike Oldfield'ın "Tubular Bells" albümüne benzediği için eleştirenler vardır. Özellikle David Hemmings'in terkedilmiş ev içinde dolaşma sahnesindeki müzik, bu benzerliğe gösterilebilecek en bariz örnektir. Ana tema o kadar olmasa da, arka plandaki ritmin melodi olarak ön plana çıkartılmaya çalışılması açısından yine benzerlikler taşır. Bunda şaşılacak bir şey yok, çünkü Dario Argento ne tür müzik istediğini belirtirken Goblin'e "Tubular Bells"i örnek vermişti. Aslında "Tubular Bells", korku filmlerinde müzik açısından her zaman bir çıkış noktası vazifesi görmüştür. 1972'de "Exorcist" filmini çektiğinde William Friedkin, besteci Lalo Schifrin'nin bestelediği özel müzik skorunu beğenmeyince, filmi çeşitli plaklardan bulduğu müziklerle döşemişti (Lalo Schifrin, "Exorcist" için geliştirdiği müzik materyallerini daha sonra "The Amityville Horror" filminde kullanmıştır). Bu müzikler arasında Hans Werner Henze, Anton Webern, Krzysztof Penderecki gibi çağdaş bestecilerin eserlerinin yanısıra, yukarıda sözünü ettiğimiz Mike Oldfield'ın "Tubular Bells" albümünün giriş kısmı bulunmaktaydı. Bu albüme ilk zamanlar fazla bir ilgi gösterilmemişti, ancak "Exorcist" filminin vizyona girmesiyle bir anda liste başı oluverdi. Müzik bir gerilim ya da korkutma etkisine sahip değildi, ama melodinin sürekli tekrarlanmasının verdiği hipnotik etkiden olsa gerek, seyirciyi çok etkilemişti. Bu etkilenmenin farkına varan sinemacılar sonradan filmlerinde bu formülü uygulamaya başladılar. John Carpenter'ın "Halloween" (1978) skoru da bu açıdan "Tubular Bells"le benzerlikler içerir.

Ancak, Goblin'in tam anlamıyla Mike Oldfield'ı taklit ettiğini, onun yolunda gittiğini söyleyemeyiz. Eğer ille bir etkilenme aranacaksa, bunu "Tubular Bells"de değil, Mike Oldfield'ın da etkisi altında kaldığı minimal müzikte aramak gerekir. "Suspiria"da tavanın kurtlarla kaplı olduğu gösterilen sahnede kullanılan müzik bunun en iyi belirtisidir. Hatta yıllar sonra Michelle Soavi'nin "La Chiese" filminde Philip Glass'ın eserlerinin Goblin tarafından yorumlanarak kullandığını düşünürsek, bu etkilenmenin hâlâ sürmekte olduğu sonucuna varabiliriz.

Sadi Konuralp, "Film Müziği –Tarihçe ve Yazılar" (Oğlak)

Goblin'in George Romeo'nun "Zombi" filmi için yaptığı soundtrack'in kapağından

→49

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

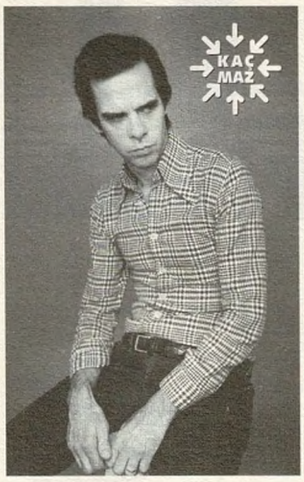

Nick Cave

Nick Cave İstanbul'a kötü tohumlar saçalı üç sene olmuş. Şimdi aynı tarlaya, Açıkhava Tiyatrosu'na filizleri görmeye, suyu tazelemeye geliyor. Yeni albüm "Abattoir Blues / The Lyre Of Orpheus" vesilesiyle çıktığı turne, ilanlarda yazdığı gibi solo değil, yanında The Bad Seeds'in yarısı var: Kemanda Warren Ellis, bas gitarda Martin P Casey, davulda Jim Sclavunos. Piyano başında da bizzat kendisi. Yeni ikili albümünün tempolu şarkıları da umarız repertuarda yerlerini alırlar. 19 Eylül saat 21:30'da bizi sakin sakin akan, yumuşak nağmeler çalan, "içten patlamalı" bir Nick Cave karşılayacak.

Patricia Kaas

İlk albümünü yayınladığı 1987'den beri Fransız müziğine –şansonuna ve rock'una– taze nefes üfleyen Patricia Kaas, birkaç senedir Celine Dion'ların ligine katılmaya namzetti. Son albümü "Sexe Fort" da gösteriyor ki, zararın neresinden dönülse kâr. Daha önceki İstanbul konserleri güzeldi, bu seferki de ondan aşağı kalmaz. Kaas, 11 Eylül'de Harbiye Açıkhava Tiyatrosu'nda...

Prodigy

Evvelki konserin tadı damağımızda kalmıştı. "Fat Of The Land" şarkılarının da öyle. Beş seneden fazladır sesi soluğu çıkmıyor bu müzik gerillalarının; single'lar, solo çalışmalar da kesmiyor. Prodigy, nihayet, tam kadro dönüyor: "Always Outnumbered, Never Outgunned" sıcağı sıcağına dilimizde dönerken, son on yılın bu büyük grubunu 3 Ekim'de Parkorman'da ağırlayacağız. Albümü Liam Howlett tek başına üstlendi, ama Keith Flint ve Maxim sahnede olacaklar, yangının fitilini ateşleyecekler...

14. Akbank Caz Festivali

6 Ekim, 20:30, Aya İrini **The New York Voices:** Önemli vokal gruplarından. George Benson'dan Bobby McFerrin'e, Count Basie Orchestra'ya pek çok isimle çalıştılar. Repertuarları caz ağırlıklı, ama Latin, r&b, pop durumlar da var...

6 Ekim, 21:30, Babylon **Nobukazu Takemura:** Japonya'dan bir hiphopçu, prodüktör. Başlarda trip hop sularında seyrederken sağlamcılıktan vazgeçip topluca o toplumda bir topluluk içinde deneylere doğru yol almaya başlamış. Minimalistlerden etkilenen, ama hiphop'u, popu ihmal etmeyen Takemura'nın sahnesinde canlı enstrümanlar da yer alıyor, interaktif video gösterimleri de...

7 Ekim, 21:30, Babylon **Chicago Underground Trio:** Chad Taylor ve Rob Mazurek, yanlarına Noel Kupersmith'i katarak İstanbul'a yeniden avdet ediyorlar. Mazurek'i post rock ekibi Tortoise'dan hatırlarsınız. Burada artık free cazcı bir Mazurek var. Caz, rock, elektronika...

8 Ekim, 19:30, Aksanat **Olcay Saral Trio**

8 Ekim, 23:00, Babylon **Jane Bunnett and The Spirit of Havana**

9 Ekim, 19:30, Aksanat **Me Caz-i Jazz Group**

9 Ekim, 22:00, Yeni Melek **Mark de Clive Lowe / Rubin Steiner / Jazzanova DJ set:** Bir dans, elektronika ve caz gecesi: NuJazz camiasından Mark de Clive-Lowe, free cazdan Krautrock'a yol alan Rubin Steiner ve kendi şarkılarına mola verip turntable başına geçen Jazzanova...

McCoy Tyner

9 Ekim, 23:00, Babylon **Aydın Esen Trio**

10 Ekim, 16:00, Babylon **Selen Gülün Trio** / *18:00* **Elvan Aracı Quartet** / *20:00* **Baba Zula Special Project "K-34":** Yani Köln - İstanbul... Baba Zula, artı Almanya'dan Last Affair, artı Can davulcusu Jackie Libezeit... Görsellerde Ceren Oykut, artı H.D. Moll...

11 Ekim, 21:00, Babylon **Han Bennink - Benjamin Herman - Ernst Glerum Trio / Misha Mengelberg Solo**

12 Ekim, 21:00, Babylon **Amina Claudine Myers Trio**

13 Ekim, 19:30, CRR **Gonzalo Rubalcaba Solo**

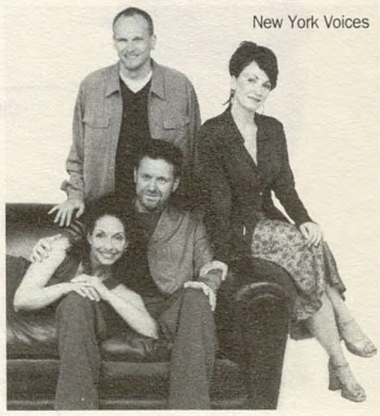
New York Voices

13 Ekim, 21:45, CRR **Nguyên Le (celebrating Jimi Hendrix):** 80'lerde caz sahnesine adım atıp Vietnam asıllı gitarist Nguyên Le, iki yıl önce çıkardığı "Purple" albümüyle bizden de alkış almıştı. Orada yaptığını burada da yapacak: Büyük usta Jimi Hendrix'in müziğini bugünün müziğiyle harmanlamaya çalışacak, ona selam duracak...

13 Ekim, 22:00, Babylon **Charlie Mariano - Daniel Humair - Ali Haurand**

14 Ekim, 20:30, CRR **McCoy Tyner Trio:** Son elli yılın en büyük caz piyanistlerinden biri, Coltrane'in efsanevî dörtlüsündeydi, sonra Sonny Rollins'in dörtlüsüne dahil oldu. Bu seneki festivalin kralı.

14 Ekim, 22:00, Babylon **Septeto Roberto Rodriguez:** John Zorn, Paul Simon, Joe Jackson, Julio Iglesias gibi geniş bir skalada eşlikçilik yapan Kübalı perküsyoncu, müziğinin temellerini Küba'da içinde yetiştiği Musevi cemaatin kültüründen örüyor.

15 Ekim, 19:30, Aksanat **Onur Türkmen "Anahata Project"**

15 Ekim, 20:30, CRR **Dino Saluzzi Trio**

15 - 16 Ekim, 23:00, Babylon **NoJazz:** İsmiyle müsemma; hem caz, hem karşıcaz. Hipnotik ritmler, funk, hiphop, drum'n'bass. Ama, festival bülteninde dendiği gibi, bir yandan da George Clinton'a, Frank Zappa'ya, Miles Davis'le canlı bağlantı...

16 Ekim, 19:30, Aksanat **Sarp Maden + Reğent Bölükbaşı Duo**

16 Ekim, 19:30, CRR **Miroslav Vitous Quartet**

16 Ekim, 21:45, CRR **The Mingus Big Band**

Uluslararası Eskişehir Festivali

"Üç büyükler"in, İstanbul, Ankara ve İzmir'in dışında da iyi festival yapılabileceğini gösteren Uluslararası Eskişehir Festivali, bu sene on yaşına basıyor. 2 - 10 Ekim arasında düzenlenecek festivalin açılışı, Carl Orff'un "Carmina Burana"sıyla yapılacak. Ama orkestra yerine iki piyano ve altı kişilik vurmalı ekibiyle (piyanoda Ferhan - Ferzan Önder yer alacak; solistler Pervin Çakar ve Güvenç Dağüstün). Program daha sonra açıklanacak; www.eskfest.org adresinden takip etmek mümkün...

James Zabiela

Lee Burridge & James Zabiela

"Urban Bug Gold Series"in konuğu Lee Burridge, 15 senelik DJ'lik kariyerinde "Tyrant" albümlerinde çalışmış, Global Underground albümleriyle dikkat çekmiş bir isim. Sasha'nın el verdiği genç James Zabiela, DJ Magazine Top 100 DJ sıralamasında geçen sene 11. sıradaydı. Murat Uncuoğlu ve Cervus da çalacak. 4 Eylül, 22:00'den itibaren Parkorman...

Therion

Metal grubu Therion 26 Eylül 18:00'de Maslak Venue'de konserde, 25 Eylül 16:00'da Beyoğlu Mephisto'da imza gününde...

50→

[film]

3. Komedi Filmleri Festivali

TÜRSAK Vakfı'nın düzenlediği Uluslararası Komedi Filmleri Festivali'nin üçüncüsü, bu sene 17 - 23 Eylül tarihleri arasında düzenleniyor. Sinema salonları Beyoğlu Majestik ve Levent Sinema TÜRSAK. Festivalin başlıca bölümlerinden biri "Ealing Komedileri". 1937'den 1957'ye kadar film üreten Ealing stüdyoları, son on senesinde komedi filmleriyle ünlenmiş, İngiliz mizahının tipik örneklerini ortaya çıkarmıştı. Charles Crichton'dan bir, Alexander MacKendrick'den iki film, bize bu geleneği tanıtacak...

Bu seneki festivale damgasını vuracak olan İngiliz mizahı, alemin ustası Peter Sellers anısına düzenlenen

"Kaprisli Yaz" (Jiri Menzel)

"Zus & Zo" (Paula van der Oest)

bölümde de kendisini hissettirecek. Blake Edwards'ın yönetmenliğini yaptığı üç filmin yanında, Sellers külliyatından başka dört film de izleyici karşısına çıkacak (Pembe Panter'le beraber, "Dr. Strangelove" da ihmal edilmemiş...

Jiri Menzel retrospektifini de kaçırmamak lazım. Doğu Bloku ülkelerinin gündelik hayattan nasıl nitelikli bir mizah çıkarabildiğini biliyoruz. Bu işin ustalarından biri de, filmleri Prag işgalinden sonra yasaklanan ve giderek 68 ruhunu ülkesinde filmleriyle var eden Çek yönetmen Jiri Menzel. Beş filmiyle karşımızda olacak Menzel...

"Komedi Dünyasından" bölümü de –sırf filmlerin adını, kısa öykülerini okusak bile– merak uyandırıcı. İsveç'ten, İskoçya'dan, Hollanda'dan, Fransa'dan, ABD'den, İngiltere'den gelen yeni yapımların çoğunun altında genç yönetmenlerin imzası bulunuyor... Biletler ucuz, güzel vakit garanti –bu festivali ihmal etmeyelim.

Sinema Seminerleri

Sinema tarihi, kamera ve ışık, kurgu, yönetim, senaryo yazımı, sinema kuramları, animasyon teknikleri gibi temel noktalarda eğitim veren TÜRSAK SInema Seminerleri'nin 25'cisi 11 Eylül'de başlıyor. 12 hafta boyunca cumartesi günleri yapılacak seminerlerin 50 kişilik kontenjanı var. Hocalar sağlam. Sinema yapmasak bile, seyretmek yetmez, filmleri "okumak" da lazım...

Kısa film afiş yarışması

Uluslararası İstanbul Kısa Film Günleri'nin 17'cisi nisan ayında düzenlenecek. Afişler benden, senden, bizden. Profesyonel, amatör, herkese açık olan bir müsabaka, bu seneki afişi belirleyecek, istenen miktarda tasarım gönderilebilecek, dikey çalışmalar tercih edilecek. Sadelik, kolay anlaşılır olması ve kısa film anlayışının yansıtılması başlıca kıstaslar. Boyutları en az 18x24 cm olan tasarımlar, en geç 31 Aralık tarihine kadar ulaştırılmalı. Adres: www.kisafilm.com/afis.htm...

Yazı Tura

Uğur Yücel'in yazıp yönettiği ilk uzun metraj film "Yazı Tura", 24 Eylül'de vizyona giriyor. Başrollerde Kenan İmirzalıoğlu ve Olgun Şimşek var. "Yazı Tura", netameli bir alanda geziniyor, Türkiye'nin son yirmi yılına eğilirken "iç savaş" diyenlere değil, "düşük yoğunluklu çatışma" diyenlere mercek tutuyor: Güneydoğu'dan acıyla dönen, giderken bıraktığı ortamı bulamayan Hayalet Cevher ve Şeytan Rıdvan... Yücel'in bu zor işin altından kalkabildiğini umuyoruz...

[mecmua]

Bant

Forward gibi, bir "genciz biz" dergisi; onun halefi, adı daha güzeli. Kendi tanımlarıyla: Bilişim çağının tüm nimetleriyle beslenmiş bir kuşağın temsilcilerinin ürünü; yeni oluşumların kristalize edildiği bir organizma; internetle birlikte her şey elinin altında olan ve farklı konularda bilgi sahibi olan, eleştiren ve tatminsiz bir kitlenin iletişim aracı vesaire... Hedef kitleleri: Tüketim çağında dengeli ve gerekli tüketim yapma çabasında olan ve özellikle de yaşamı kolaylaştıran ürünler üzerine yönelen bir kitle; yeniliklerden kaçmayan ve de araştırma, öğrenme yetisinden dolayı da kendine has eleştiriler geliştirebilen, sorgulayan ve sonucunda her zaman daha iyiye ulaşmak isteyen bireyler vesaire... Bu hedef kitleyi 17-30 yaş arası olarak göstermek yanlış olmazmış... Müzik, sinema, gezi, moda, kitap, yemek Bant'ın başlıca konuları. Cıvıl cıvıl, kıvıl kıvıl, rengarenk bir neşeli gençlik aktivitesi. Katılıma açık. Ağustosta demo sayılarını çıkardılar. Fotoğraftaki sıfırıncı sayıda Sonic Youth, Morrissey, Mor ve Ötesi, Johnny Depp, Olimpos rehberi, İstanbul'da serinlemenin ve serin yerler bulmanın yolları, ucuza ve güzel yemek tarifleri, bol bol moda sayfaları –ucuza ve "kişilikli" giyinmenin yolları– var. "Debut" sayısı eylül ayında...

[radyo]

Digweed ve Cox 103.8'de

Elektronik müzik kanalı Dinamo 103.8, eylül ayından itibaren iki büyük DJ'i evlerimize taşıyor. Bedrock Records'un kurucusu, Underworld'den New Order'a kadar birçok grup için yaptığı remikslerle ve Global Underground, Renaissance gibi derlemelere katkılarıyla da tanınan John Digweed'in radyo programını her cumartesi 22:00 - 24:00 arasında 103.8 kanalında dinleyebileceğiz. "Transitions" adlı programın

Carl Cox

John Digweed

tekrarı perşembe 02:00'den itibaren. DJ Carl Cox'un "Global" programı da her cuma gecesi Dinamo'da olacak, tekrarıysa çarşamba geceleri yayınlanacak. Her iki program da ikinci saatlerinde misafir DJ'ler ağırlayacak...

[nümayiş]

Anti-militer pilav günü

Vicdanî retçiler ve total retçiler, pilav gününe davetli. Türkiye'de en az konuşulan, dokunulmazlığını sürdüren, lafı açılsa herkesin şöyle bir sindiği bir konu olan militarizme karşı yürütülen faaliyetler, genellikle görmezden geliniyor. Bu yüzden, anti-militaristler kendilerini görmemekte direnenlere kendilerini göstermek için bir pilav günü düzenliyorlar: Ankara Sıhhiye Orduevi'nin yanında, Zafer Çarşısı'nın karşısında, askerlere baka baka, onlarla karşılıklı yemek yenecek. 5 Eylül Pazar günü, saat 12:00'de yemek başlayacak. Dileyen, 11:00'de Ankara tren garında hep beraber buluşup toplu hareket edebilir.

[konferans]

Barthes & Deleuze

Fransız Kültür Merkezi eylül ayında kapılarını yeniden açıyor. En dikkat çekici etkinlik "İşaretlerin Arayışında" başlıklı iki konferans: Edebiyat ve sinema eleştirmeni Raymond Bellour, 30 Eylül günü 19:00'da Roland Batrhes'ı anlatacak. Sorbonne Üniversitesi'nde felsefe profesörü olan David Lapoujade ise, 7 Ekim'de Gilles Deleuze üzerine bir konferans verecek. 20. yüzyılın ikinci yarısına damga vurmuş bu iki Fransız düşünürünü daha yakından tanımak isteyenler, ama Fransızca bilmeyenler korkmasın, simültane çeviri de yapılacak...

Düşünce ağızda yaratılır. **TRISTAN TZARA**

Ben bağımlıları takdir ederim. Herkesin bir kör kaza kurşununa veya ani bir hastalığa kurban gitmeyi beklediği bir dünyada, bağımlıların yolun sonunda kendilerini neyin beklediğini bilmek gibi bir lüksü var.
CHUCK PALAHNIUK, Tıkanma

Kendimi bildiğimden beri Türk Ordusu'nun gönlümde çok özel bir yeri vardır. Dikkat ediyorum, yazı işleri masamızda da aynı duygu paylaşılır. Mesela gazetenin sayfalarına girecek Türk askeri fotoğraflarını çok özenle seçeriz. Hürriyet gazetesinin sayfalarında çirkin bir Türk askeri fotoğrafı göremezsiniz. **ERTUĞRUL ÖZKÖK** *(Hürriyet, 6 Ağustos)*

NICK CAVE & THE BAD SEEDS

Abattoir Blues / The Lyre Of Orpheus

(EMI)

Birkaç senedir söylüyor, bir yandan da sanki biraz müstehzi, gülümsüyoruz: Nick Cave büro tutmuş, şarkı yazmak için... "Abattoir Blues / The Lyre Of Orpheus"u dinleyince, normal karşılamamak mümkün değil... "Nocturama" çıkalı bir sene oldu olmadı, iki albüm gibi görünen tek bir albümle çıkageldi Cave ve arkadaşları –üstelik Blixa Bargeld takviyesi olmadan...

Albümü iki seneye yaysa, kimse bir şey çakmazmış halbuki. Zira kendi içinde bütünlüklü iki albüm var ortada, ama birbirlerini de güzel tamamlıyorlar. İki albüm yan yana, bir tür "inişlerim çıkışlarım" derlemesi...

Temel şarkı kriterine, kıta-nakarat döngüsüne hep bağlı Cave. Bad Seeds'de de aşinalığı kıran bir şey yok, aynı güzellikte, giderek daha iyi, daha uyumlu, daha uyumsuz çalıyorlar. Sözler? Her biri sanki büyük bir şiir geleneğine bağlanan, birkaç yüzyıllık üslûp alışkanlığını bir-iki kelimeyle kırıveren has edebiyat. Yine ölüm, yine kalım, cinayet, kan, aşk, arzu, din, iman, İncil... Durdurulamaz bir ihtirasın hazzı, hazzın yüklediği vicdan azabı...

"Abattoir Blues", elektrikli bir Bad Seeds albümü. Epeydir hiçbir albüme böylesine balyoz gibi, fişek gibi girmemişlerdi. Londra Gospel Halk Korosu'nun ağırlığını daha ilk notalarda görmemek mümkün değil. İkinci albümde daha işlevli bir vokal tutturuyorlar, ama "Abattoir Blues"a yayılan bu gospel vokalini rock tarihinde nereye koymak lazım diye düşünüyor insan. En ateşli, güçlü bir vokalin yanına, Stones'un "Gimme Shelter"ının yanına mesela...

İki albümün kadrosunda sadece davulda değişiklik var: "Abattoir Blues"da Bad Seeds'in gediklisi Jim Sclavunos çalıyor, "The Lyre Of Orpheus"da Thomas Wydler (Bad Seeds'e sabit katkıysa klavyelerde göze çarpıyor –Gallon Drunk'tan James Johnston). Davuldaki bu değişiklik, iki albüm arasındaki farkı da açıklıyor. Bakmayın böyle dediğimize, mesela ilk albümün ikinci şarkısı "Cannibal's Hymn" pekâlâ ikinci albüme de girebilirmiş, ikincideki "Supernaturally" de bire. Ama o zaman da kör gözüm parmağına bir tempo ya da sertlik meselesine indirgenmiş olurmuş mesele. Temelde böyle bir ayrışma var ama, her bir albümün kendi içinde temposu, yükselişi, alçalışı da gözetilmiş; bu da iki albümü birbiriyle iyice kardeş kılıyor. En azından şu kadarını söyleyelim: Ne "The Boatman's Call"daki sadelik var bu şarkıların herhangi birinde, ne ilk dönem Bad Seeds'inin bodoslama dalışı. Ne mi var peki? Altın denge. Doğaçlamayla sağlam bir yapı inşa etme, kaptırıp gitmeyle kendine hakim olma, hamla olgun arasında... Radyo dostu kulaklara iki albüm de hoş gelebilir, ama ilk single "Naturee Boy" dışında bir hit isteyeceklerse "The Lyre Of Orpheus"dan olacaktır bu: Warren Ellis'in o flüt nağmelerini keman çalarkenki gibi bulandırmasına rağmen tatlılığından bir şey yitirmeyen "Breathless" mesela... Ya da "Babe, You Turn Me On", "Easy Money"... Bunların ardından gelen "Supernaturally" tempoyu iyice yükseltiyor; ama ne kadar yakışırmış bu şarkıya Nina Simone?..

Nick Cave ve Bad Seeds elemanları her sene bir albüm çıkarmak gibi bir düstur edinmişler. Hızlı başladılar. Yine de, hem Cave, hem Harvey "bugüne kadarki en iyi albümümüz bu" diyorlar; kulağımız iyice bir alışsın, galiba geleceğiz onların sözüne...

Dünyayı değiştirmek istediğini söyleyerek ilham için yalvardığı şarkısı "There She Goes, My Beautiful World"de anlatıyor: John Willmot şiirlerini yazarken frengiyle de boğuşurmuş, St. John en iyi işlerini hapiste çıkarmış, Johnny Thunders "Chinese Rocks"u yazarken yarı ölüymüş, Karl Marx "Das Kapital"i yazarken bir yandan da çıbanlarını sıkmakla meşgulmüş, Dylan Thomas hastanede sarhoş vaziyette ölmüş... Her sene bir albüm yapsınlar, hep böyle güzel şarkılar çıkacaksa ne âlâ, ama ya Cave'de de bir maraz çıkarsa? Üç kere tahtaya vuralım, ama "Abattoir Blues"da bahsettiği mesai belasından, şirket mezbahasından iyidir tabii... *Merve Erol*

J.J. CALE

To Tulsa and Back

(EMI)

J.J. Cale benim yol arkadaşımdır. Siz ne düşünürsünüz bilmem ama, benim için yolda dinlenen şarkıların özel bir önemi vardır. Öyle her müzik yola gelmez. Müzik geride kalmayacak, ama rahatsızlık verecek kadar da öne çıkmayacak. Yolun gürültüsüyle arasında gizli bir uyum olacak. Falan filan... Yani zor iştir yol için albüm seçmek. Ama bence böyle bir seçkide her zaman bir J.J. Cale albümü olmalıdır. Yolla birlikte akar gider... Özellikle ilk dönem albümlerinden hiç vazgeçmem: "Naturally", "Really", "Okie".

J.J. Cale'in müziği hem çok sıradandır, hem de çok özel. Birçok müzikten iz vardır şarkılarında. Country, rockabilly, folk, blues... Gitar sound'unu oluştururken Chet Atkins, Les Paul ve Chuck Berry'den etkilendiğini söyler. Ama bu bildik melodilerden beslenirken onları öyle bir yeniden harmanlar ki, bambaşka şeyler olurlar. Derinden, yokmuş gibi çalar söyler (gerçi kendisi bunu şarkı söylemeyi bir türlü beceremememesine bağlar). Bu, varlığını daha da güçlendirir. Öte yandan öne çıkmayı, görünmeyi, şöhret olmayı da istemez, şarkılarındaki eda gibidir bu konudaki tavrı. Öyle köşesinde, kendi halinde kalmayı sever. Karavanına biner, çölün ortasında yaşar. Ama onu keşfedenler, önemseyenler ve hatta taklit edenler de az değildir. Etkisinin en fazla olduğu isimler Mark Knopfler ve Eric Clapton'dır. Gitarlarında ve seslerinde Cale'in ruhundan izler saklıdır. Cale şarkılarını cover'layanlar arasında ilk akla gelenler Eric Clapton, Lynyrd Skynyrd, Deep Purple, Captain Beefheart, The Allman Brothers Band, The Band ve Bryan Ferry'dir.

İşte bu J.J. Cale uzun zamandır yeni albüm çıkarmıyordu. Bakıyorum, son stüdyo albümü "Guitar Man" çıkalı tam sekiz yıl olmuş. Onu da çok sevmiştim. 2001 yılında bir "Live" albüm çıkardıysa da, hasretle bu yeni albümü bekliyorduk. Haziranda çıktı, yaz yolculuklarına katıldı...

Albümün adı "To Tulsa and Back". Tulsa, üstadın memleketi. Oklahoma'da, Amerika'nın tam göbeğinde. Cale, büyüdüğü yılları anlatırken "Tulsa iyi bir gece kulübü kentidir" der, "birçok bar vardır. Size fazla para ödemezler, ama fakir olduğunuzu unutacak kadar da iyi vakit geçirirsiniz"...

Albüm burada, Tulsa'nın 30 kilometre dışındaki bir çiftlik evinde kurulu stüdyoda, eski arkadaşlarla birlikte kaydedildi. Bazılarını yıllardır görmediği bu müzisyenler için Cale, "Çoğuyla tam kırk yıl önce çalmıştım. Tahmin edeceğiniz gibi, bu albümde altmış yaşın altında kimse yok" diyor. Cale, Tulsa kulüplerinde 1950'li yıllarda çalmaya başlamış. O zamanlar adı Johnny Cale & The Valentines. 1964'te Los Angeles'a göç etmiş. Daha sonraki yıllarda yine Tulsa çıkışlı Leon Russell ve Delaney & Bonnie gibi isimlerle çalmış. Sonra yıllar ve yıllar geçmiş. Eski saz arkadaşlarından epeydir uzak kalan Cale, 2002 turnesinde bunların bir bölümünü topluluğuna katmış. Arkadan da bu albümün çalışmaları gelmiş. Sonuç yumuşacık, ritmik ve organik bir müzik. Cale stili, ama daha özel bir lezzeti var.

Albümdeki parçalara baktığımızda, içeriğiyle öne çıkan üç şarkı var. "Stone River"ı Environmental Earthjustice Campaign için yazmış. Güncel dünya sorunlarının yansıdığı "The Problem" ve "Homeless" da bu kapsamda anılması gereken parçalar. Müzikal olarak dikkatimi çeken parçalarsa "My Gal", "New Lover", "These Blues", "Rio", "Blues For Mama" ve "Another Song". Ama şuna eminim ki, yolda albümün hepsi iyi gider. Baştan sona... *Gökhan Akçura*

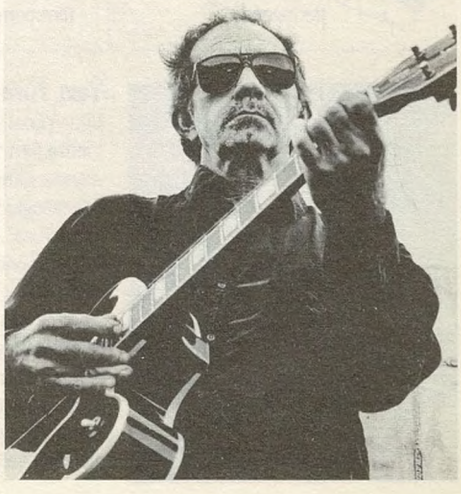

52→

Şahsi keyfi, mesleki değer haline getirenlerden birisi de benim. Geçmiş yıllarda yazdığım yazılara bakıyorum. Kaç tane şarap, kaç tane zeytinyağı yazısı yazmışım. Kaç tane müzik, eğlence, ziyaret konusu işlemişim. Kaç tane, 'kendime ait' sandığım zevkin, ne kadar çok insan tarafından paylaşıldığını hayretle izlemişim. Gazeteciliği, sadece 'biz' diye konuşan, ama bizi zerre kadar ilgilendirmeyen sözde ciddi konulara hapseden bir elitin elinden kurtarmışız. Diyorum ya, iyi ki de böyle yapmışız. **ERTUĞRUL ÖZKÖK** *(Hürriyet, 15 Ağustos)*

Şimdilerde İngiltere'de bir takım kızlar var. Birdenbire ünlü oluyorlar. Gazeteler bunlara köşe veriyor, onlar da köşelerinde kendi hatıra defterlerine yazıyormuş gibi, ne yiyip ne içtiklerini, neler yaptıklarını, çeşitli konular hakkındaki kanaatlerini yazıyorlar. En önemli özellikleri "tın tın"lıkları. Ama şöhretler. Şöhretli oldukları için şöhretler, bir marifetleri olduğu için değil. *(Chumbawamba'dan Boff Whaley, "She's Got All The Friends Money Can Buy / Paranın satın alabileceği bütün arkadaşlara sahip" şarkısından bahsediyor, Roll 42, mayıs 2000)*

The Concretes

The Concretes

(EMI)

Isveç'ten boş grup çıkmıyor. Bu senenin piyangosu iki gitar, bir bas, davul, trompet, sax, org ve vokalden oluşan kalabalık kadrosuyla The Concretes. Kendileri kuzeylerde açan çiçekli böcekli bir sekiz-tet. 90'lardan bu yana muhtelif EP'lerle, sonra ilk ikisinin toplamı "Boy, You Better Run Now" albümleriyle bağımsızlar liginde boy gösteriyorlar, ama esas patlamayı bu seneki "self titled" albümle yapıyorlar. Maria, Lisa ve Victoria, senelerdir The Concretes'i adam etmek için sayısız elemanla çalışıp bugünkü duruma getiren çekirdek trio. Ekibin dişi kuşları. "Honorary Concretes" olarak piyanosu, arpı, çellosu, kemanı veya mandoliniyle albümde ağırladıkları bir düzine müzisyen daha var...

Slipknot hariç, bildiğimiz hemen bütün kalabalık ekipler gibi The Concretes de, nüfusuna rağmen, sakin, mükemmel popun peşinde.

Reveransı "erken dönem" Mercury Rev veya "Sunday Morning" mahmuru VU gibi yapıyorlar, bazen Godspeed You! Black Emperor tayfası kadar telleri geriyorlar, ama Mazzy Star, Dubstar veya "Life" zamanlarındaki Cardigans misali yarı hayal-yarı noisy bir popla öbür uçtan çıkıyorlar. Senelerce boyaları kardıktan sonra, şimdi "yeni" debut albümleriyle 12'den vuruyorlar...

"The Concretes"den çıkan ilk 45'lik "You Can't Hurry Love". Bu ara kanallarda bolca yer bulan şarkı, hem albümün hem ekibin tayfı gibi. Tınılarına direkt burdan da geçit var: Ahenkle mızıldayan veya tane tane çınlayan gitarlar, şenlik içinde yaylı-nefesli grubu, 60'lardan miras bir org ve tül perde gibi salınan şarkılar... Aynı zamanda pek serin, ama pek latif bir duruşa da sahipler. Dinlemeden önce hepimiz bir Supremes cover'ı beklerken, onlar ilk feyki atıp kendi adaş şarkılarını söylüyorlar. Sonra bir çalım daha atıp "Diana Ross" isimli şarkıda bu sefer çikolata divanın kendisinden çok, 70'lerdeki hit'i "Love Hangover" üzerine güzelleme yapıyorlar. Daha doğrusu, bütün lirikleri de yazan Victoria yapıyor, uykulu sesiyle.

The Concretes'ciler, "Say Something New" diye başladıkları albümü yine pek şık bir veda baladıyla bitirmişler: "This One's For You". Mandolinden uğultulu gitarlara, kırk dakikaya sığdırdıkları 11 şarkı boyunca perili bir oda orkestrası gibiler. Kaynağı ister telli ister nefesli olsun, drone eden sesleri duyduğunda "shoegazer"lık yerine saatine bakanlar için bunlar pek çekici gelmeyebilir. Ama az önce andığımız grupları yakın bulanlar, The Concretes'i de onların yanına ekleyebilir, sayısız kırk dakikaları su gibi akabilir. *Gökhan Pamuk*

Ben Harper & Blind Boys Of Alabama

There Will Be A Light

(EMI)

Müsaade ederseniz, edebiyatla başlayalım: "Kök sözcüğünü sevmem, imgesinden daha da az hoşlanırım. Kökler toprağa gömülür, çamurun içinde kıvrılıp bükülür, karanlıklarda dal budak sarar. Daha doğumundan başlayarak ağacı tutsak eder ve gözünü korkutarak beslerler: 'Özgür kalırsan ölürsün!' Ağaçlar boyun eğmek zorundadır, kökleri onlara gereklidir. İnsanlara değildir oysa." (Amin Maalouf, "Yolların Başlangıcı")

Ben Harper hiç kopmadığı, kopamadığı köklerine "dönmüş" gene. "There Will Be A Light"ı Blind Boys Of Alabama'yla kaydetmiş ve yağma yok, çok güzel bir albüm. Aralarındaki hukuk yeni değil. Harper, babasının plaklarından, küçükken keşfetmiş onları. Hatırlarsınız, 99'da Açıkhava Tiyatrosu'nda, aynı gece birbirleri ardına sahne almışlardı. Blind Boys, Harper'ın "Give A Man A Home"unu bazı konserlerinde yorumladı, hatta Harper'ı geçen seneki albümlerine gitarıyla misafir ettiler... Bu emektar müzisyenler, Alabama'daki körler okulunda 40'larda başlayan gospel ve blues geleneğinin günümüzdeki temsilcileri.

Ben Harper başrolü Blind Boys'la paylaştığı albümünde ilginç bir repertuar oluşturmuş pekâlâ. "Diamonds On The Inside" albümünden "Picture of Jesus" bunlardan biri... Joe "Red" Hayes / Jack Rhodes bestesi, eski bir country klasiği olan "Satisfied Mind" (Joan Baez, Jeff Buckley, Byrds, Lucinda Williams tarafından da yorumlandı) bir diğeri... Ya da mesela "Well, Well, Well": Bob Dylan ve Danny O'Keefe imzalı bu parçayı, 90'larda O'Keefe plağa okudu, ama Dylan daha hiç dokunmadı. Don Henley'nin konserlerinde söylediği, Yes gitaristi Steve Howe'un da "Portraits Of Bob Dylan" albümüne aldığı şarkı, Ben Harper & Blind Boys'a çok yakışmış doğrusu... Uzatmayalım, aşçılık birinci sınıf. Geleneksel mutfak işi bir ziyafet sofrası!

Harper, 1994'deki ilk albümü (ve başyapıtı) "Welcome To The Cruel World"de, özgürlüğün, köklerinden kopmadan da elde edilebileceğini ispatlamıştı, Amin Maalouf'un iddiasının tersine. Ama gitgide, ortada hiçbir tehlike yokken, kendini zincirlerle köklerine bağlar oldu ne hikmetse. Reggae yazıyor, Bob Marley gibi. Funk çalıyor, Sly Stone gibi. Hendrix'se Hendrix gibi, Beatles'sa Beatles gibi. Bravo, helal olsun. Ama bereket var, hareket yok. Ağaç olmayı istiyor: Ulu bir çınar!

Daha dün bir, bugün iki. Ben Harper rock dünyasında henüz onuncu yılında. İyi yaşlanmak güzel şey elbette, ama ya erken iyi yaşlanmak? *Derya Bengi*

Angela McCluskey

The Things We Do

(EMI)

Yıllar boyu içindeki folk'u rock'la yeşerten, uzun yollar katettikten sonra ilk albümünü yayınlayan bütün hanım singer-songwriter'ların kalbimizdeki yeri ayrı. Bu yıl listemize sessiz sedasız yanaşan bir isim daha var: Angela McCluskey. O da yıllarca folk'la rock arasında ilmek dokumuş, şimdi ilk solo albümü "The Things We Do" ile 2004 katarını yakalıyor.

Angela McCluskey, bu ilk albümü öncesinde de az çok bilinen bir isim. 90'lar boyunca İskoç folk'uyla ada rock'unu harmanladığı grubu Wild Colonials'la birlikte epey albümü var. O zaman kendisini ayırt edemesek de, Fransız dansronikçilerden Telepopmusik'in chill-out hiti "Breathe"deki ses de ona ait. Ama kendi albümü, bu iki ayrık ucun biraz dışında. Çoğunda Shudder To Think grubundan Nathan Larson'la işbirliği yaptığı şarkıları, folk'tan çok soul'la, elektronik'ten çok akustik'le alışverişte. Gitarıyla vokali, arkadaki bütün çalgıların iki adım önünde.

"Yaptıkları"nı anlatmaya "It's Been Done"la başlıyor McCluskey. Kendi dipnotuyla, içinden geçirip söylemekten çekindiği kırgınlıklarını deşiyor. Albüm boyunca belli belirsiz yaydığı "noir" havasının ilk sinyalleri de burda. Sesi başta Macy Gary'i çağrıştırıyor, ama daha çok onun beyaz hali gibi. "This Night" veya "A Thousand Drunken Dreams" gibi baladlardaysa Nina Persson'un, bazen de Ruby'den Leslie Rankine'in ruhu dolaşıyor, ama onların da en siyaha bulanmış halleri gibi. Meramını anlatırken genelde küçük harfleri seçiyor, ara ara "Perfect Girl Eleven"daki gibi, sesini yükselttiği de oluyor. Albümün en güzel hediyesi, The The'nın destansı baladı "Love Is Stronger Than Death" için yaptığı cover. Söylerken dişi Matt Johnson olmasına ramak kalıyor.

11 Eylül'ün toz dumanıyla hayaletlerini andığı "Long Live I" da dahil, kaybettiklerinden, aşktan, ölümden, yatak odasından geçiyor, hayatında iz bırakan ne varsa şarkılarına açıyor McCluskey. Finaldeki "Hidden Song" isimli "hidden song"a kadar da devam ediyor. Belki o kadar derinlerde değil, ama olup biteni kabullenmiş, yine de sözünü sakınmayan bir kadının soluğuyla söylüyor. "The Things We Do"nun üzerine yıllar eklendikçe, herhalde şarkılarından çok onları nasıl söylediğiyle hatırlanacak kendisi. Olsun. Folk'la, soul'la çoğalmış eli gitarlı bir kadın; her halükârda dinlemeye değer. *Gökhan Pamuk*

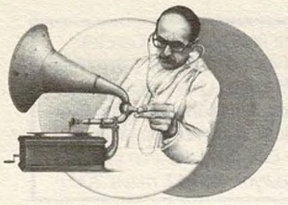

Yavaş yavaş, keyifle geçerdi geceler
Şimdi her şey acı, batıyor kum gibi
"Mantıklı olalım" ve benzeri hakaretler
YEHUDA AMİHAY

1. The Concretes'in "You Can't Hurry Love", Lou Reed'in "Satellite Of Love" (dance remix), Radio 4'un "Party Crashers" klipleri **2.** TV 5'deki Trafic Musique programında Carla Bruni'nin "Passengers" cover'ı, Ute Lemper ve Catherine Ringer'ın Edith Piaf yorumları

Pembe diziler, gerçek insanların gerçek problemlerini unutmak için izlediği, başka gerçek insanların sanal insanları oynadığı ve sanal problemlerle boğuştuğu bir dünyadır. **CHUCK PALAHNIUK**, Tıkanma

ÖZÜR: Geçen ay Roskilde Festivali yazısında Bugge Wesseltoft'u İsveçli yapmışız. Oysa Norveçli. Hata, yazarların değil, Yazı İşleri'nin.

WILCO
A Ghost Is Born
(Nonesuch / Balet)

Wilco'nun bugün sapasağlam bir şekilde ayakta olmasının en büyük sebebi, "değişim" kavramını bir hayatta kalma refleksi haline getirmesi. Maceraya on sene önce Uncle Tupelo'nun küllerinden doğarak bir alt-country grubu olarak başlayan Wilco, sürekli evrilerek ve yeni fikirlerle yoğrularak hiçbir müzikal akım ya da janra indirgenemeyecek sesleri üreten saygıdeğer bir grup halini aldı. Eleman değişikliklerinin gölgesinde, arka arkaya her albümde biraz daha kendini bulan grubun 2002 yılında kariyerlerini taçlandıran, üstünkörü tanımlara sığmayacak "Yankee Hotel Foxtrot" albümü, modern müzik dinlediğini iddia eden her kişinin arşivinde bulunmalı.

Wilco'nun bir rock grubu olarak duruşuna daha iyi vakıf olmak için şu olayı hatırlamak faydalı olacak. Grup, "Yankee Hotel Foxtrot"u o zamanki plak şirketleri olan Reprise'a dinlettiklerinde şirket albümü ticarî ve sanatsal açıdan yeterli bulmamış ve albüm üzerinde değişiklikler istemişti. Wilco, bu noktada geri adım atmak yerine tüm şarkıları internet sitelerine koyarak ziyaretçilere bedava erişim olanağı sunmuş ve şirketler diz çökene kadar dinleyicileriyle bu yöntemle buluşmuştu. Müzik festivallerine giden kitlelere sanatseverden ziyade tüketici gözüyle bakılabildiği günümüzde, sanatçıların insiyatifi bu şekilde ellerine almaları örnek bir davranış. Sanatlarıyla, dünyamızı esir almış şirket tiranlığını ve markalaşma çılgınlığını eleştiren müzisyen ya da sinemacıların eserlerini olabildiğince çok insana ulaştırabilmek için karşıt durdukları şirketlerin elindeki iletişim kanallarına ihtiyaç duymalarında bir gariplik yok mu sizce de? İşte Wilco gibi grupların önemi burada ortaya çıkıyor; ancak çarka kendini kaptırmadan inandığı yolda giden gruplar sayesinde geleceğe umutla bakabiliyoruz. Zira müziğin görevi uzlaşmak değil, ödün vermeden normları zorlamak olmalı.

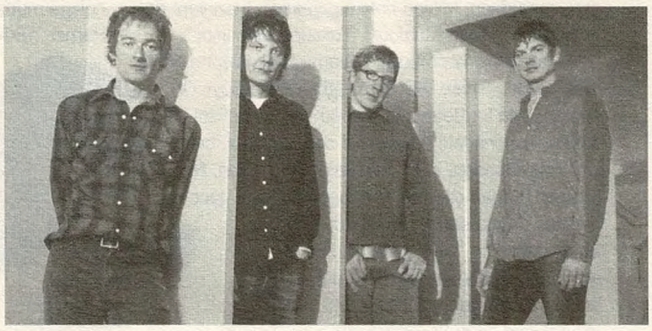

Müzik basınının Wilco'yu eleştirirken şarkıların monotonluğundan ya da deneylerin mânalı bir bütün oluşturmamasından dem vurduğu oluyor; müzik basını iyicene cilalanmış ürünlere prim veriyor zira. Oysa Wilco gibi eskiden güç alıp ne pahasına olursa olsun yeniyi deneyen gruplar olmasa, endüstrinin dayanakları bir bir çökecek. Sırf bunun aksini düşünenlere inat, "Less Than You Think"in on dakikaya yakın bir süre radyo cızırtısına dönüşen finalini sabırla dinlemeye davet ediyoruz dinleyicileri; zira bu on dakika, "A Ghost Is Born"un en büyük isyan çığlığı... Eskiden güç almak dedik; Wilco'yu tanıyanların aklına grubun, Woody Guthrie'nin şiirlerini Billy Bragg'le birlikte şarkılara aktardıkları "Mermaid Avenue" albümleri gelecektir. Bu bağlamda, Wilco'nun beyni Jeff Tweedy'nin Bob Dylan ve Neil Young gibilerinin geleneğiyle yoğrulduğunu söylemek abes olmayacak.

"Yankee Hotel Foxtrot"da ses katmanlarının altına gömülen bu miras "A Ghost Is Born"da daha belirgin. Albüme özünde bir gitar-piyano albümü diyebiliriz; usul melodilerle ve Tweedy'nin fısıltılarıyla başlayan "At Least That's What You Said" gibi şarkılar zamanla tüm enstrümanların katılmasıyla cümbüş halini alıyorlar. Bu cümbüşte "Spiders (Kidsmoke)" örneğinde olduğu gibi Krautrock'a bile yer var; başta da dediğimiz gibi, Wilco ringin tek köşesine sıkışmayı reddeden bir grup. "Hummingbird", "Company In My Back" ve "The Late Greats" ise canlı performanslara enerji pompalayabilecek parçalar, albümün en kolay sindirilebilir ve yeni dinleyicileri en güçlü şekilde kendine çekecek anları. Tweedy'nin insanî varlığın muğlaklığına dair şarkı sözleri albüme tematik bir öz yaratmış; "Handshake Drugs" parçasında sürekli tekrarlanan "tam olarak ne olmamı istiyorsun" sözü bu özü özetliyor.

Wilco, müzikal biçeme gösterdiği özen ve yarattığı benzersiz ses katmanlarıyla bugün varolan en ilginç gruplardan biri; gerçekten de bir Wilco parçası şu ya da bu gruba değil, sadece ve sadece Wilco'ya benziyor. "A Ghost Is Born" da, hiçbir şey değilse bile, bu benzersiz grubun en güncel eseri. *Yiğit Atılgan*

THE KILLERS
Hot Fuss
(Universal)

Günah şehri Las Vegas, kumarhaneleri, parlak neonları, 24 saat açık kokteyl barları ve kendi yarattığı sürreel gerçeklik duygusuyla Amerikan Rüyasının (ya da riyasının) başkenti. Çölün ortasındaki lunapark, yeni yıldızlarını yarattı. Las Vegaslı dörtlü The Killers, 2002'de solist ve klavyeci Brandon Flowers'ın, gitarist Dave Keuning'in gazeteye verdiği "vokalist aranıyor" ilanına başvurmasıyla kurulmuş. İngiltere'de, ilk single "Mr. Brightside" çıktığından beri özellikle İngiliz basının yere göğe koyamadığı, yeni harika çocuklar. Albümleri "Hot Fuss", şimdiden yılın albümü ilan edildi bile. Bu kadar Amerikalı çocukların İngilizler tarafından sevilmesi ilginç mi? Aslında değil. Brandon Flowers, demeçleriyle aslında İngiliz müzik piyasasına oynuyor gibi... Flowers, gitarist Dave Keuning'in gazete ilanına başvurma sebebini şöyle açıklıyor: "Vegas'taki her grup Limp Bizkit gibi tınlıyor, ama Dave'in ilanında 'Oasis ve Beatles sevenler' deniyordu." Ayrıca röportajlarında, nisan ayında hayranı olduklarını üstüne basa basa belirttikleri Morrissey'in Los Angeles'taki iki konserinde ön grup olarak

çıkmanın "sonsuz mutluluk ve gururunu yaşadıklarını" da belirtmişler. İngiliz müziğine referanslar bu kadarla da kalmıyor. Sözlerden müziğe, grubun fotoğraflarından konser performanslarına, hatta Flowers'ın ara ara denediği sahte İngiliz aksanına kadar, örnekler çoğaltılabilir.

"Hot Fuss" albümünün açılış parçası "Jenny Was A Friend Of Mine", bas ritmi ve gotik, gergin klavyesiyle sanki Robert Smith'in yokluğunda kayıt edilmiş erken dönem The Cure şarkılarına benziyor. Flowers'ın sesini duyduktan sonra bile nakaratta "F-i-r-e-in-C-a-i-r-o" denmesini bekliyor insan. Yerine üç tane "Oh, come on" duyunca, emin oluyorsunuz şarkının The Cure'a ait olmadığına... Bir cinayet baladı kıvamındaki şarkı, grubun çıkaracağı single'lardan biri olacak, belli. 2003'te İngiltere'de çıktığında ortalığı birbirine katan "Mr. Brightside" ise fazlasıyla Duran Duran'ı anımsatıyor. Arzu nesnesi kadını, başka bir adamın kollarında düşleyen ve kendine işkence eden bir adam hakkında ritmi iyi bir parça; dinlerken ayağınız farkında olmadan tempoya eşlik ediyor. Albümden çıkan son single "Somebody Told Me"deki "birilerinden duydum ki benim geçen şubattaki kız arkadaşıma benzeyen bir erkek arkadaşın varmış" gibi esprili sözleri duyunca, ilham perisinin Jarvis Cocker bedenine bürünerek, liriklerde gruba sufle verdiği hissi uyanıyor insanda. Müzikse The Strokes kıvamında. Casablancas ve grubu, başkalarından esinlendiklerini zaten hiç gizlemediler. İşin tuhaf yönü de bu. The Killers The Strokes'u anımsatınca, esinin esini gibi bir şey çıkıyor ortaya.

"Glamorous Indie Rock and Roll" şarkısında Flowers, "İhtiyacım olan tek şey indie Rock and Roll / O ruhuma işlemiş" diye bağırıyor. Neredeyse komik, daha da ileri gidersek utanç verici. Bir ortaokul grubu kendi arasında eğlenmek için böyle sözler yazsa, bu anlaşılabilir. Ama "Yılın Grubu"nun albümüne sırıtıyor. Aslında grubun tüm çekiciliği bu sözlerin yorumuyla anlaşılabilir. Dürüst, sevimli, fakat şuursuz. Zeki olmadığı için tehditkâr da değil. Romantik " Smile Like You Mean It", yumuşak vokali ve akılda kalıcı klavye melodisiyle sevimli bir şarkı, kulüplerde ortaya fırlayıp dans edebilirsiniz, zaten ritme uygun sallansanız bile iyi dans ediyor gibi görünürsünüz...

Dört-beş hit parçadan sonra albüm monotonlaşmaya başlıyor, diğer şarkılar aşırı prodüksiyon kurbanı. Fazlasıyla yapay ve heyecan verici değil. Ne akılda kalıcı bir söz, ne de melodi. Özellikle Joy Division'vari başlayıp umut veren, ama şarkının tam ortasında birdenbire durup yön değiştiren "On The Top". Kayıt esnasında iyi fikir olduğu düşünülmüş olabilir, ancak albümde sadece rahatsız edici bir parça olmaktan ileri gitmiyor.

Indie rock mı dediniz? Kendimizi kandırmayalım, bu bildiğimiz pop, daha parlatılmışı, daha gitar ve klavye ağırlıklı olanı, ama yine de pop. Belki hedef kitlesi farklı, değişik saç kesimli dinleyicilere hitap edecek, ama temeli değiştirir mi? Kesinlikle eğlenceli, ama yeni bir şey söylemiyor. Albüm boyunca, "bunu daha önce duymuştum" hissinden kurtulursanız ve benzettiğiniz şarkının adını hatırlamaya çalışıp kendinizi harap etmezseniz, keyifle dinlersiniz. Son derece çekici, ama baştan çıkarıcı mı, orası tartışılır. *Elif Kolcuoğlu*

54→

Geçmiş, kaçınılmaz olarak bölük pörçüktür, kaçınılmaz olarak yeniden kurgulanır, yeniden yaratılır. Orada, yalnızca bugünün gerçeklerinin hasadı yapılabilir. Bugünümüz geçmişten doğduysa, geçmişimiz de bugünden doğmuştur. Gelecek de bugünkü soysuzluklarımızın hasatçısı olacak. **AMIN MAALOUF**, Yolların Başlangıcı

Sokakların ellerinden öperim
Bana yaşamasını öğretmişlerdi
Dost olsun düşman olsun
İnsanlara iyi günler dilerim
MUZAFFER TAYYİP

Yazı her kademede işleri bok eder; kağıt elde etmek için kesilmesi gereken ağaçları, kitapları istiflemek için bulunması gereken yerleri, onları basmanın kaç paraya mal olacağını, o bahtsızların bunları okurken duyacakları sıkıntıyı, bunları satın alacak ama okuma cesareti bulamayacak zavallıların vicdan azaplarını, bunları anlamadan okuyacak kibar avanakların kederini, son olarak ve özellikle de bunların okunmamasının ya da okunmamasının ardından yapılacak konuşmaların kendini beğenmişliğini düşünün. Ve daha neler neler! O yüzden bana yazının zararlı olmadığını söylemeyin. **AMELIE NOTHOMB**, Katilin Temizliği

RADIO 4

Stealing Of A Nation

(City Slang / EMI)

Sanki Ian Curtis hiç canına kıymamış, Joe Strummer derin uykusundan uyanmış, sanki Shaun Ryder siyasala yazılmış... Meğerse PiL hâlâ albüm yaparmış; Gang Of Four, Big Audio Dynamite, hiçbiri dağılmamış. Bunlar Radio 4 dinleyenlerin aklından geçenlerin somutlaşmış hali, dile gelemeyenler de var, bir ölümsüzlük, bir ebedîlik hali, huşu vaziyeti, zevkten dört köşelik... Radio 4'a müzikal referanslar adadan, İngiliz punk'ı, new wave'i ve Manchester sound'dan veriliyor her zaman. "Tamam" diyorlar ama, "Talking Heads de var, James Brown da"... Laf arasında James Brown'ın adını geçiren bir rock grubundan iyi bir şey var mıdır bu dünyada?

Radio 4'un hikâyesi basçı ve vokalist Anthony Roman'ın çalıştırdığı plakçı dükkanına takılan ahbaplarıyla muhabbeti koyultmasıyla başlıyor. Hepsinin geçmişte çalmışlıkları, kayıt yapmışlıkları var orada burada. İsimlerini PiL'in "Metal Box" albümünün kapanış şarkısından alıyorlar, üç şarkılık bir EP kaydediyorlar. 2000 tarihli ilk albümleri "The New Song and Dance" ile de istikametlerinin adını koyuyorlar. Yeni single'ları "Dance To The Underground" için 12' bir dans remiksi yapmalarıyla hedef de ufukta görünüyor; Liars, Rapture, Interpol, Strokes, Le Tigre yoldaşlığında, Trans Am, U.N.K.L.E. ve David Holmes ile çalışan, Rapture, Primal Scream parçaları miksleyen Tim Goldsworthy ve James Murphy'den mürekkep Death From Above ikilisinin prodüktörlüğünde kaydettikleri, muhteşem "Gotham!" –Amerikan argosunda New York– albümü, 11 Eylül sonrası New York'una bir ağıt da oluyor aynı zamanda. Titreşimini yitiren, solan bir kente yakılan şarkılar, daha çok da boğaz parçalayan "savaş" çığlıkları. "Our Town", "Struggle", "Save Your City", hepsi "Gotham!"ın sonundaki ünlemin hakkını veriyor. Hükümetin televizyonla uyutup, paranoyaklaştırdığı bir "çoğunluk" ve şehirdeki suç oranını azaltmak için türlü hak ihlalini marifetmiş gibi CV'sine yazan bir belediye başkanı... Başkan Rudy Giuliani, 1997'de New York'ta üç kişinin bir barda (evet, üç kişinin senkronize hareketi yetiyor) bir araya gelip biraz kıpırdanması için o kulübün kabare lisansı almasını şart koşuyor. Kısacası, dans etmeyi bile yasaklıyor "kibarca", kanunsuzluğa götürür diye! Bir de adı var ki bunun, evlere şenlik: "Yaşam kalitesi" programı...

Lafı uzatmayalım, jilet gibi bir mikrofon, gözü bağlı bağıran "çizgi" bir adam, buz mavisi üzerine kara bir kapak... "Gotham!" çalındığı yeri kurtarılmış bölge haline getiriyordu birkaç sene evvellinde... Ama Radio 4'un daha gidecek yolu varmış, –şimdi şimdi anlıyoruz ki, bir yenisine kadar– hedef "Stealing Of A Nation"mış. Adamlarımız ilham kaçmasın diye kendilerini kapatmışlar, kafa kafaya verip düşünmüşler, çalmışlar, denemişler ve evet, bulmuşlar! "Gotham!"ın dans dozu katlanmış, hareket kan basıncını artırmış, kan da zihni tazelemiş. Artık en hasından bir Asian Dub Foundation'ımız daha var.

Doves, Primal Scream'den hatırlayacağınız Max Heyes yapımcılığında, bir ambarın altında, karton kutuların, demir boruların, türlü ıvır zıvırın arasında, buz gibi brüt beton bir bodrumda, 24 saatlik mesaiyle yazdıkları "Stealing Of A Nation", oyların yürütüldüğü son ABD başkanlık seçimlerine ("Bir Milletin "Çalınışı"), Irak işgaline ("...Gaspı"), korkusuna ("...Rehin Alınması") ve oralarda dönen her türlü dolaba ("...Soyuluşu") göndermelerle dolu, groove'u, dub'ı bol, bir "marş"lar albümü. İlk single "Party Crashers"ıyla, "The Death Of American Radio"suyla, "No Reaction" ve "(Give Your All Your) Money"siyle ile, "ölüyü mezarından kaldıracak voltajda, perküsyoncu PJ O'Connor'ın yankılı Afrika / Güney Amerika kırması vurmalıları, Roman'ın şaşmayan bası ve Tommy William'ın keskin gitarıyla uzanıp giden, Greg Collins'in davuluyla rock'a, gruba yeni katılan Gerard Gerone'un keyboard'uyla funk'a bulanan bir plak "Stealing Of A Nation". Deli gibi dans edin veya sözlere kulak kesilin, hayır yetmez, muhakkak ikisini birden yapın. Bir şeylerin değiştiğini göreceksiniz. *İlker Aksoy*

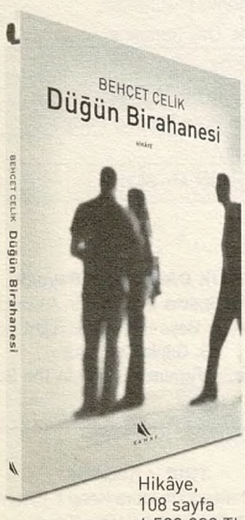

Hikâye,
108 sayfa
6.500.000 Tl.

Behçet Çelik

Düğün Birahanesi

Ne olursa olsun, bu birahane gelinlerin eski sevgililerinin efkârı için yapılmıştı düğün salonunun dibine.
O akşamki gelin bir başka gelin de olsa...
"Biz iyiyiz," dedi Akın, "kimsenin hayatını karartmadık."
"Sen öyle san,"dedim.
"Lan oğlum, yoksa..." dedi, ama arkasını getirmedi. Şakalaşmaya hazır, neşeli, fırlama bakışı dondu kaldı.
Ne gördüyse yüzümde?

Behçet Çelik, *Düğün Birahanesi*'nde derinden gelen, kolay seçilmeyen uğultulara kulak vermeye davet ediyor okuru. Aynı kişiler, farklı hikâyelerde karşımıza çıkıyorlar. Ama sahneye çıkmaktan hoşlanan insanlar değiller bunlar; kendilerini göstermiyorlar, şöyle bir görünüyorlar. Değil başka bir hikâyeye karışmak, kendi hikâyelerinin ve hayatlarının akışını bile değiştirmek istemiyor gibiler. Birileriyle başka bir hikâyede karşılaştığımızda emin olamayışımız bundan: O mu, başkası mı? Ne onlar geveze çünkü ne de hikâyeler. Benzer, ama birbirlerine değmeyen hikâyeler....

İnönü Cad., Emektar sok. No:24/B Gümüşsuyu / İst. **Tel:** (212) 252 42 80 **Faks:**(212) 293 15 44 **E-Posta:**kanat@kanatkitap.com

KANAT KİTAP BİR PUSULA YAYINCILIK LİMİTED ŞİRKETİ KURULUŞUDUR

KANAT

ONŞARKI

Bugge Wesseltoft My Street
CapaRezza Vengo dalla luna
Damien Rice Cannonball
Dire Straits In The Gallery
Fikret Kızılok Ama Babacığım
The Last Poets Niggers Are Scared Of Revolution
Smoke City Underwater Love
The Ventures Pipeline
The Von Bondies C'mon C'mon
Yıldız Tilbe Sevdiğime Hiç Pişman Olmadım

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Beastie Boys To The 5 Boroughs
Began Mabolla
The Cure The Cure
DeeJay Punk-Roc Chicken Eye
Demirhan Baylan Anlamlı Hatalar
Direc-t Rus Kozmonotları
Duke McVinnie Sex & Death
Erci-E Bin Arabama
Fleetwood Mac Rumours
Gülden Karaböcek Gülden Fırtınası
Jimi Hendrix Electric Ladyland
Laurent Garnier Shot In The Dark
Miles Davis Panthalassa: The Remixes
Mirkelam Kalbimde Parmak İzin Var
Morrissey You Are The Quarry
Nick Cave & The Bad Seeds Abattoir Blues / The Lyre Of Orpheus
Nouvelle Vague Nouvelle Vague
Outkast Speakerboxx / The Love Below
Pink Fairies Never Never Land
Rojhan Beken Lawo

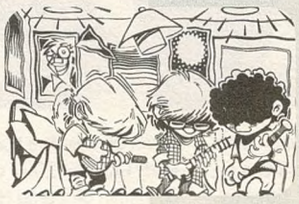

MÜZİĞE ŞARKILAR

A Horse Called Music - **Willie Nelson** • American Music - **Violent Femmes** • Les amis de la musique - **Brigitte Bardot** • Can't Stop Rock'n'Roll - **AC/DC** • Cello Song - **Nick Drake** • Çal Gitarcı - **Erkin Koray** • DJ - **David Bowie** • Les deux guitares - **Charles Aznavour** • Fender Stratocaster - **Jonathan Richman** • Guitar - **Cake** • Guitar Blues - **Ray Charles** • Heavy Metal Drummer - **Wilco** • I Love Rock'n'Roll - **Joan Jett & The Blackhearts** • I Rock, Therefore I Am - **Prince** • I'm The Music - **The Counts** • If Music Could Talk - **The Clash** • Juke Box Music - **The Kinks** • Let The Music Do The Talking - **Aerosmith** • Let The Music Play - **Barry White** • Long Live Rock'n'Roll - **Rainbow** • The Lyre Of Orpheus - **Nick Cave** • Mr. Tambourine Man - **Bob Dylan** • Music - **Kaleidoscope** • Music - **Madonna** • Music - **Petula Clark** • Music Is - **Amanda Lear** • Music Man - **REO Speedwagon** • Müziğe - **Meteor** • Les musiciens - **Léo Ferré** • Müzik ve Ben - **Claire Evren** • Opera Singer - **Cake** • Piano Player - **Georges Moustaki** • Pop Singer - **John Mellencamp** • Pop Song - **David Sylvian** • Rock & Roll - **Motörhead** • Rock & Roll - **Velvet Underground** • Rock and Roll - **Led Zeppelin** • Rock'n'Roll Heart - **Lou Reed** • Rock'n'Roll People - **John Lennon** • Rock'n'roll'u Bir Dinle - **Whisky** • Sex & Drugs & Rock'n'Roll - **Ian Dury** • Songwriter - **Van Morrison** • Stage Fright - **The Band** • Telecaster - **Francis Cabrel** • Whatever Happened To My Rock'n'Roll - **Black Rebel Motorcycle Club** • When The Music's Over - **Doors** • Why I Love Country Music - **Lloyd Cole** • Why I Sing The Blues - **BB King**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Maroon 5** Songs About Jane
2. **Keane** Hopes and Fears
3. **Anastacia** Anastacia
4. **Snow Patrol** Final Straw
5. **Scissor Sisters** Scissor Sisters
6. **Red Hot Chili Peppers** Live In Hyde Park
7. **Streets** A Grand Don't Come For Free
8. **Avril Lavigne** Under My Skin
9. **Usher** Confessions
10. **MC Fly** Room On The 3rd Floor

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Natasha Bedingfield** These Words
2. **3 Of A Kind** Baby Cakes
3. **Goldie Lookin Chain** Guns Don't Kill People...
4. **Busted** Thuderbirds/3AM
5. **Streets** Dry Your Eyes
6. **Stonebridge ft. Therese** Put 'Em High
7. **Shapeshifters** Lola's Theme
8. **Anastacia** Sick and Tired
9. **Avril Lavigne** My Happy Ending
10. **Keane** Bedshaped

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Ashlee Simpson** Autobiography
2. **"Now 16"** (Various Artists)
3. **Shyne** Godfather Buried Alive
4. **Mobb Deep** Amerikaz NightMare
5. **Alter Bridge** One Day Remains
6. **Usher** Confessions
7. **Jimmy Buffett** License To Chill
8. **Gretchen Wilson** Here For The Party
9. **Prince** Musicology
10. **Avril Lavigne** Under My Skin

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

ROOM RECORDINGS / Taksim
1. The Libertines The Libertines (CD/LP)
2. Kings Of Convenience Riot On An Empty Street (CD)
3. Einstürzende Neubaten Total Eclipse Of The Sun (CD)
4. Calexico World Drifts In (DVD)

KARGA / Atlas Pasajı
1. Zero 7 When It Falls
2. Chumbawamba Un
3. Beta Band Heroes + Zeroes
4. Mercan Dede Su

KARGA / Kadıköy
1. Talk Talk I Don't Believe In You
2. Two Lone Swordsmen Sex Beat (Jeffrey Lee Pierce)
3. Gavin Friday Next (Jacques Brel)
4. New Order Touched By The Hand Of God

KÜÇÜK CAMBAZ / Beyoğlu
1. The Smiths Girlfriend In A Coma
2. Beastie Boys Right Here Right Now
3. Gripin Çok Kısa
4. Violent Femmes Blister In The Sun

ZİHNİ / Akmar Pasajı
1. Radiohead Com Lag
2. Wilco A Ghost Is Born
3. Beastie Boys To The 5 Boroughs
4. Phoenix Alphabetical

KÖSTEBEK / Halep Pasajı
1. Keane Hopes And Fears
2. Linkin Park Live In Texas
3. Anthrax Volume 8: The Threat Is Real!
4. Queensrÿche Tribe

ARAF / Beyoğlu
1. Los de Abajo Sr. Judas
2. Taraf de Haidouks Caroline
3. Rebel Moves French Fries a la Turca
4. Mor ve Ötesi Cambaz

TRIP / Kadıköy
1. Camera Obscura Keep It Clean
2. Razorlight Golden Touch
3. Interpol Slow Hands
4. Johnny Cash Personal Jesus

→ baş tarafı 08'de

sahneye çıkmıştık... Büyülü bir etkisi vardı sahnede olmanın. Ne olacağını hiçbir zaman önceden bilemezdik. Bir parçayı stüdyoda kaydettiğimiz şekilde çalmamayı adeta şeref meselesi yapmıştık, doğaçlamada kendimizi tamamen özgür hissediyorduk.

Üçlü CD "How The West Was Won"da 1972'de Los Angeles'taki iki konserde kaydedilen yaklaşık üç saatlik performansınız var. Bazı parçalar "BBC Sessions" albümüyle benzerlik gösteriyor, bunları niye aldınız?

Parçalar aynı olsa da, L.A. performansları çok daha dinamik... "BBC Sessions"da "Stairway To Heaven"ı ilk defa çalıyoruz, daha önce parçayı hiç kimse işitmemiş, bu nedenle alkışlar çok seyrek. California'daki konserlerde "Stairway To Heaven"ın aldığı tezahüratsa inanılmaz. Aynı şekilde, "BBC Sessions"da "Communication Breakdown"ın birbirinden tamamen farklı üç versiyonu var. Bizim özgünlüğümüz buydu: Her konserde çok radikal değişiklikler vardır. Los Angeles'da hakikaten çok iyi olduğumuzu düşünüyorum, bu konserleri kaydetmek için de ben ısrar etmiştim, her parçada bir büyü yakalayacağımızı biliyordum. Albümün açılışındaki "L.A. Drone"u fark ettiniz mi? Konserin açılışında apayrı bir şey olmasını istiyordum ve alçaktan başlayan, her yana, bütün izleyicilere yayılan, sonra da ikinci parça "Immigrant Song"la yükselen bir sound elde etmek için Les Paul'umun telleri üzerinde yay kullandım.

DVD'yi seyrederken, neredeyse trans halinde çalıp söylüyormuşsunuz gibi geliyor, mesela "White Summer"daki doğaçlamanız...

ABD'deki ilk turnelerimizden birinde, William Burroughs'la sohbet etme fırsatım olmuştu. Konserlerimizi takip ettiğini bilmiyordum! O da bana transtan bahsetti, Fas'a gitmemi tavsiye etti. "Göreceksiniz, orada müzisyenler tıpkı sizin gibi çalıyor" dedi. Sözünü dinledim ve 1972'de ilk defa Fas'a gittim. Yerinde bir tavsiyeydi, çok yerinde!

Genel olarak oryantal müziğe ilginiz nasıl başladı?

Kelt müziğiyle oryantal müziğin büyük benzerlikleri olduğunu çok erken fark ettim. Akustik folk çalıyordum ve bunun ötesine geçmek, daha ileriye gitmek istiyordum. Yardbirds'le birlikte Avustralya'daki bir turneden sonra, Hindistan'da kaldım. Yanımda bir akustik gitar vardı. Yerel müzisyenlerle tanıştım. "No Quarter" döneminde kısmet oldu...

DVD'nin, Led Zeppelin'in 1969'dan 1979'a müzikal evrimini mi yansıtmasını arzu ettiniz?

Evet, birinci DVD'de Albert Hall var; ikincisinde "Immigrant Song" klibiyle bir tür ara taksimi ve birden "Black Dog"a geçtiyoruz: "Hey hey mama..." Orada çok kısa sürede kaydettiğimiz mesafeyi görebilirsiniz. Albert Hall'da, hâlâ çalışımıza, söyleyişimize konsantre olma aşamasındayız, ama "Black Dog"da kendimize güvenimiz öylesine gelmiş ki, bir yandan emprovizasyonlara devam ederken, bir yandan da çok daha fazla hareketliyiz; bu güven yıldan yıla büyüdü.

(Le Nouvel Observateur, Guitarist, Crossroads ve Le Monde'un 2003 söyleşilerinden)

Yandaki resim: Atlantic Records'un sahibi Ahmet Ertegün, Jimmy Page ve menejer Peter Grant, 1975

Burroughs'un konserlerimizi takip ettiğini bilmiyordum! Bana transtan bahsetti, Fas'a gitmemi tavsiye etti. "Orada müzisyenler tıpkı sizin gibi çalıyor" dedi. Sözünü dinledim.

Daha sonra 1972'de, kayıt yapmak üzere Robert Plant'le Hindistan'a tekrar gitme fikrinin esin kaynağı o gezidir. İlk başta, çok devasa bir projeydi bu, önce İngiltere'de, sonra da, Kahire, Hindistan ve Tayland'da kayıt yapmayı ve her ülkede konserler vermeyi planlamıştık. Ama Hindistan'da sahne yoktu ve sahneyi konser öncesinde bizim yapmamız gerekiyordu. Malzemelerin nakliyesi için Hindistan askerî havacılık teşkilatından insanlarla defalarca telefonda tartışmak zorunda kaldım ve sonunda bunun mümkün olamayacağını anladım, o dönem için fazla karmaşık bir mevzuydu. Sonuçta, Robert'la ben Bombay'a gittik ve Hintli perküsyoncularla "Friends" ve "Four Sticks"i kaydettik. Mısır ve Fas'ta kayıt yapabilmek çok sonraları,

Muhteşem bulutlar

Sizin gibi bir prodüksiyon büyücüsü Led Zeppelin külliyatını elden geçirerek yeniden basmayı düşünmüştür herhalde...

İlginç olurdu, ama sanat dünyasıyla iş dünyasını birbiriyle çakıştırmak çok zor, çok yıpratıcı. Tahayyül edebiliyor musunuz, "Led Zeppelin I, II, III, IV" ve "Physical Graffiti"yi yeniden biçimlendirmek üzere stüdyoya giriyorsunuz! Ağır mesai. Şu sıralar sadece gitarımı yeniden elime alıp beste yapmak istiyorum.

Kendiniz için mi, Zeppelin için mi?

Kendim için. 1980'den beri ne zaman bir araya geleceğimiz soruluyor. 1985'de Live Aid gibi özel bir vesileyle, sonra 1988'de Atlantic plak şirketinin kuruluş yıldönümünde üçümüz bir araya geldik, ama John Bonham'sız Zeppelin'in anlamı yok. Ama bir kıvılcım çakar, hepimizde birden birlikte bir şey yaratma arzusu uyanırsa, hayır demem. Bir araya gelirsek, bir çanta dolusu dolar verdikleri için olmaz bu. Geçen sene böyle bir teklif oldu, inanılmaz paralar telaffuz ediliyor. Reddettik. DVD ve CD birlikte "live" çalma arzumuzu depreştirdi, ama Robert solo kariyeriyle çok meşgul, ben de bir ortak çalışmaya girmek üzereyim.

Gitar kayıtlarında mikrofonların yerleştirilmesinde öncü bir rolünüz var, onu biraz anlatır mısınız?

O artık yeni bir şey değil. Benim için mesafe derinliktir. Her zaman bir mikrofonu amplinin önüne, birkaç mikrofonu da dört-beş metre arkaya ya da öne yerleştiririm. Bu bir ambient sound'u yaratıyor, o anın duygusunu, heyecanını en iyi yansıtmanın yolu... 50'li yılların rock'n'roll plaklarının bir partide kaydedilmiş duygusu uyandırmasının sebebi o. Big Jim Sullivan'la stüdyo müzisyenliği yaptığım sıralarda öğrenmiştim onu.

Page & Plant'in 1998 albümü "Walking Into Clarksdale"in prodüksiyonunu Steve Albini yaptı, prodüktörlük rolünü niye bıraktınız?

Zeppelin'in prodüksiyonunu yaptığım zamanlarda hem şarkı yazarı, hem gitarist hem de prodüktördüm. Diğerleri dinlenirken ben çalışmaya devam ediyordum. Zeppelin'le yatıp Zeppelin'le kalkıyordum. Zeppelin bir saplantı halini almıştı. Bundan kurtulmak için her yolu denedim, "Presence"da ve "In Through The Out Door"da gitarımı groove machine gibi kullanıyordum. Bu bir S.O.S. çağrısıydı aslında, robot haline gelmiştim ve tahammülüm kalmamıştı. Hiç kimse 24 saat bir makine gibi yaşayamaz. Zeppelin sonrası dönemde, bütün projelerde prodüksiyonu başkalarına bıraktım.

Nostaljiden hoşlanmadığınızı biliyoruz, yine de DVD'yi yaparken, kalbinizin sıkıştığı anlar olmadı mı?

Olmaz olur mu? Bonzo'yu (John Bonham) görmek, dinlemek beni çok heyecanlandırdı. Harika adamdı, olağanüstü bir bateristi. Öldü-

→57

günde (1980), ben bir dostumu, rock dünyası da çok büyük bir müzisyenini kaybetti.

1985'te, Live Aid'de, Phil Collins'in yanısıra size inanılmaz bir uyumla eşlik eden Chic'in bateristi Tony Thompson, Bonzo'nun yerini doldurabilecek gibi görünmüştü. Onunla başka girişimleriniz oldu mu?

Maalesef Tony'yle hiç kayıt yapmadık. Live Aid'den sonra Jones ve Plant'le gayet gayrıresmî bir buluşma oldu, Tony de katılmıştı. İlk gün kendi aramızda öylece çalıyorduk, Plant mikrofonları test ediyordu, ben bir köşede gitarımı tımbırdatıyordum.

Plant

İkinci gün bir aksilik oldu, önemlice bir şeydi, tam hatırlayamıyorum. Üçüncü gün, Tony otomobil kazası geçirdi, bacağını kırdı. *(gülüyor)* Üstümüzde kara bulutlar dolaştığı gibi bir batıl hisse kapıldım.

Bu kara bulut hep Led Zeppelin efsanesinin bir parçası olmadı mı? Bir dönem kara büyüye takılmamış mıydınız?

Evet, o bulutu muhteşem bulduğumu söyleyebilirim.

Hâlâ kara sanatlara, Aleister Crowley'e düşkün müsünüz?

Pek çok yazarın pek çok kitabını okudum. Aleister Crowley'i de okudum.

Black metal hakkında ne düşünüyorsunuz?

Orada burada dinliyorum. Enerjik, ama evde dinleyeceğim gibi değil.

İlk yıllarınızda Black Sabbath ya da Deep Purple dinler miydiniz?

Tamamen dürüstçe cevap vereyim. Rakiplerimizi hiçbir zaman dinlemedim, onların müziğinden etkilenip de bunun bizim müziğimize bir şekilde yansıyacağı korkusuyla, bilinçli bir şekilde olmasa da... Hayır, bütün samimiyetimle söylüyorum, hayır.

Beastie Boys'un ilk albümünde Bonzo'ya ithaflar vardı, "No Sleep Till Brooklyn" parçasında sizden sample'lar kullanmışlardı. Rapçiler Zeppelin'den hoşlanıyor...

Sample'lanan tek grup biz değiliz. Belli bir noktaya kadar bizden sample yapılmasına izin veriyoruz. İthaf nerede bitiyor, gasp nerede başlıyor? Bugün bu sınır biraz aşılıyor.

Page

Üçüncü albüm bizi heavy metal grubu olarak etiketleyenleri dumura uğrattı. Pardon, modası geçmiş çiçek çocukluğu mu? Meselenin özü barışa, sükûnete duyulan arzuydu.

Neyse, bu gençlerin kaliteli şeylere yönelmelerinden şikayet edecek değiliz herhalde, değil mi?

(Nouvel Observateur'ün 2003 ve Rock&Folk'un 1990 söyleşilerinden)

Avlu kuşları & "Blow Up"

Gitara başlamanız nasıl oldu?

Page: 12 yaşımdaydım, birisi bizim eve bir İspanyol gitarı bırakmıştı. Çok eski bir şeydi, hiç ilgimi çekmemişti. Haftalarca dokunmadım. Daha sonra dinlediğim birkaç plak nedeniyle ilgi duymaya başladım. Elvis'in "Baby, Let's Play House"u hayatımın dönüm noktası oldu. Onu çalmak istedim. Okuldan bir arkadaş birkaç akor gösterdi, hikâye başladı.

Sonraki yaşlarda sizi esinlendiren nelerdi, kimlerdi?

Rockabilly, Cliff Gallup, Scotty Moore... Blues'a tutulmuştum, kelimenin gerçek anlamıyla. İlkin, şehirli blues'u sevdim, akustik gitara olan aşkım nedeniyle kırsal blues'a geçtim. Ve hiçbir zaman da bundan sıkılmadım. Robert Johnson için deli oluyordum. İkinci albüm sırasında, BBC için onun "Travelling Riverside Blues"unu kaydettik. Aslında bir-iki Led Zeppelin parçası çalmıştık, prodüktörler bir parça daha istiyordu.

DAVE GROHL'UN GÖZÜYLE LED ZEPPELIN

YÜZÜKLERİN EFENDİSİ

Led Zeppelin olmadan heavy metal olmazdı, olsaydı da bayardı. Led Zeppelin, bir müzik grubundan çok daha fazlası, en güçlü unsurların mükemmel birleşimiydi: Tutku, gizem ve yetenek. Hep bir şeylerin peşindeydi. Tek bir noktada kalmak canını sıkıyor, daima yeni arayışlara girişiyordu. Her şeyi yapabilirdi ve bana kalırsa grubun ömrü John Bonham'ın ölümüyle bu kadar kısa sürmeseydi, her şeyi yapacaktı. Yaptığı her şeyde fantastik bir unsur vardı, zaten onu bu kadar önemli kılan şeyin en esaslı kısmı da buydu. Zeppelin olmasaydı, şimdi "Yüzüklerin Efendisi"ni seyrediyor olur muyduk?

Zamanında asla ciddi ciddi alkışlanmadı, çünkü hem fazlasıyla deneysel, hem de fazlasıyla çizgi dışıydı. 1968 ve 69'da ortada uçuk kaçık gariplikler dönüyordu, ama en "kaçık"ları Zeppelin'di. Jimmy Page'in Jimi Hendrix'ten daha kaçık olduğunu düşünürüm. Jimi Hendrix yanıp tutuşmuş bir dahiydi, oysa Page içine şeytan girmiş bir dahiydi. Zeppelin konserleri ve albümleri onlar için adeta şeytan kovma ayinleri gibiydi. Hendrix, Jeff Back ve Eric Clapton insanları kopartırken Page hepsini yepyeni bir aşamaya götürüyordu, üstelik de bunu son derece insani ve kusurlu bir güzellikle yapıyordu. Herif gitarı asit atmış yaşlı bir blues ustası gibi çalıyordu. Zeppelin'in konser kayıtlarını dinlerken, Page'in soloları beni kahkahaya ya da gözyaşlarına boğabilir. "Since I Been Loving You"nun herhangi bir uyarlaması sizi aynı anda hem ağlama noktasına getirip hem de neşeyle doldurmaya muktedirdir. Page gitarını sadece bir araç olarak kullanmaz. Gitar onun için duygusal bir tercüman gibidir.

John Bonham baterisini daha sonra ne olacağını kestiremeyen biri gibi çaldı, tıpkı yamacın kıyısında sendeleyen biri gibi. Ondan beridir de kimse buna yaklaşamadı, asla da yaklaşacağını sanmıyorum. Bence o sonsuza kadar da tüm zamanların en büyük davulcusu kalacak. Beni ne kadar etkilediğini hayal bile edemezsiniz. Yıllarca –kelimenin tam anlamıyla sikindirik yıllar boyunca– odamda Bonham'ın baterisini dinleyip ritmini, hızını, gücünü taklit etmeye çalıştım. Albümlerde yaptıklarını ezberlediğim kadar, kendimi onun gibi yönümü içgüdülerimle bulabileceğim bir yere getirmek için de uğraştım. Vücudumun her yanında John Bonham'ın dövmelerinden vardı: Bileklerimde, kollarımda, omuzlarımda. İlkini on beşimde yapmıştım: "Zeppelin IV"teki üç daireyi... "Zeppelin IV" albümündeki "Black Dog", Led Zeppelin'in en "rock" anlarının ürünü, onların büyüklüklerine mükemmel bir örnek. İlla ki distorsiyona boğulmuş ya da harbi hızlı olmak zorunda değil, sadece ve sadece Zeppelin ve harbi "ağır". Bir de Zeppelin'in hisli yönü vardır. Onları rock canavarları olarak düşündüğümüzden, kolaylıkla gözden kaçırılsa da, "Zeppelin III" kırılgan güzelliklerle doludur. Liseye devam etmediğim zamanların soundtrack'i olan bu albümü, hayatıma nasıl bir yön vereceğimle kafayı yediğim bir zamanda, her allahın günü Vosvos'umda dinledim. Bu albüm, her nasılsa hâlâ benimle olan bir parça ışığı saklamamı sağladı.

Onları ilk kez yetmişlerde bir radyo kanalında duyduğum sıralarda "Stairway To Heaven" acayip popülerdi. Müziği yeni yeni keşfediyordum. Ama yeniyetmeliğime kadar ilk iki Zeppelin plağını keşfetmiş değildim. O plakları bana alemin en hızlı abileri vermişti. Fıçı bira ve Zeppelin ve asit ve ot; bir şekilde hepsi eleleydi. Benim için Zeppelin ruhani bir esin kaynağıydı. Katolik okuluna gidiyor, Tanrıyı sorguluyor, ama Led Zeppelin'e inanıyordum. Katolik vaazları yemiyordum, ama ruhani bir varlık olarak Led Zeppelin'e itikatım vardı. Bana insanların bu müziği bir biçimde aktarabildiklerini göstermişti. Ve bu müziğin bir yerlerden geldiğini. Bir şarkı kitabından gelmiyordu, bir yapımcıdan da gelmiyordu, geldiği başka bir kaynak vardı. Zeppelin'in geri geleceğine inanıyorum. Gelecek ve bir kere daha tüm zamanların en muhteşem rock grubu olduğunu kanıtlayacak. Bu olacak. Davulu çalacak başka birini bulacak ve ben tam orada olacağım, her konserde en ön sırada. Ve mutlu bir adam olarak ölebileceğim.

Dave Grohl *(Nirvana, Foo Fighters)*

Page: "Hakkımızda yazılanların çoğunluğu seks, uyuşturucu, turnelerdeki taşkınlıklar, trajediler..."

Biz de bu cover'ı yaptık, bir kerede. Öylesine. Tek kayıt. Korsanı çıkana kadar o parçayı unutmuştuk. Ve o zaman spekülasyonlar başladı: "Travelling Riverside Blues" ikinci albümün unutulan bir parçası mıydı diye... Son derece dokunaklıydı, biz de albüm setine dahil ettik...

Profesyonel olarak müziğe başlamanız nasıl oldu?

Liseyi bitirdikten sonra Neil Christians'ın Crusaders adlı grubunda çalmaya başlamıştım. Boş vakitlerimde resim yapıyordum, birçok arkadaşım gibi güzel sanatlar okumaya niyetlenmiştim. Gitarımı tımbırdatmaya da devam ediyordum. Marquee'de çalan bir dolgu grubuyla takılıyordum. Kinks'in çaldığı caz kulüplerinde sahne alıyorduk. O arada stüdyo müzisyenliğine başlamıştım.

Stüdyo müzisyenliği döneminizi biraz anlatır mısınız?

Ben ritm gitaristtim, mesela Who'nun "I Can't Explain"indeki gibi, sadece ikinci gitarist.

Ama, "I Can't Explain"de ritm gitar başrolde. O şarkıya katkınızı niçin küçümsüyorsunuz?

Küçümsemiyorum, ama şarkıyı yazan ben değilim, Kinks'in "You Really Got Me"si için de aynı şey geçerli, tabiatıyla takdirin Pete Townshend'e ve Ray Davies'e gösterilmesi gerek. Bazen, Van Morrison ve Them'in "Mystic Eyes", "Gloria", "Baby Please Don't Go" gibi parçalarında olduğu gibi sololar çalıyordum. Ama orada da sadece katkıda bulunan durumundayım, bütün şeref Van Morrison'a ait.

Yine de 60'ların en önemli gitar sololarından bahsediyoruz...

Ben sadece işini yapan bir stüdyo müzisyeniydim, hepsi bu.

1965'te bir single yapmıştınız...

Bahsetmeye değmez bir plak. Ukalâlıktı sadece. Davul dışındaki bütün enstrümanları çalmıştım ve ben söylemiştim. "She Just Satisfies"dı adı, unutulmuş olması daha iyi.

Eric Clapton'ın ayrılması üzerine Yardbirds'e katıldınız...

Clapton'dan sonra basçıları Paul Samwell Smith de ayrılınca, ayazda kalmasınlar diye katıldım onlara. Ve Marquee'deki konserlerinde bas çaldım. O güne kadar hiç bas çalmamıştım. Stones'un 1966 turnesine katıldık... "Stroll On" adlı şarkımız "Blow Up"ın soundtrack'indeydi. Filmde bas çalıyordum. "Happenings Ten Years Time Ago" diye bir single, sonra da "Little Games" adlı bir albüm çıkardık. Sonra Jeff Beck ayrıldı ve Yardbirds diye bir şey kalmadı.

Cennete merdiven

En beğendiğiniz Zeppelin albümü hangisi?

Page: Hep bu soruyla karşılaşıyorum, ne diyeceğimi bilemiyorum... İlki benim bebeğimdi, sonrakilerin çekirdeği oydu. O zamanlar bir blues grubuyduk, "Led Zeppelin I" riff'lerle dolu, ayrıca pek çok kişiyi cezbeden akustik bölümler var... Bu karışımı, bu iki boyutu yakalamayı istiyordum. Bir gün Robert'ın bana geldiğini, oturma odasında Joan Baez'in bir plağını dinlediğini hatırlıyorum. O geleneksel şarkıyı, "Babe I'm Gonna Leave You"yu yorumlamayı çok istiyorduk. Marianne Faithfull'un arkasında çalmıştım, o ambiyansı yakalamaya çalışıyordum. Öte yandan, "Dazed & Confused" gibi bir parça da gitarımın başka bir sound'u olmasını istiyordum.

Rock'n'roll halk müziği, sokak müziği. Okulu yok, onu kapmanız lazım. Tek başınasınız. Rock'n'roll'a sanatsal olarak ne kadar koyarsanız, o kadar alırsınız.

Ve Zeppelin'in temeli atıldı...

Solist olarak aklımda Terry Reid vardı, ama o başka bir grupla anlaşmıştı; Robert Plant'i önerdi. Robert'ı Birmingham'da bir üniversite konserinde dinledim, sonra gidip tanıştım, grup fikrini anlattım, Londra'ya davet ettim. Ve olay başladı. John Bonham, Robert'ın kankasıydı, birlikte Band of Joy'da çalmışlardı. John Paul Jones'la ise stüdyo müzisyenliği yaptığım günlerde tanışmıştık, dostluğumuz yoktu, ama aynı çevrelere takılıyorduk. New Yardbirds adıyla bir İskandinavya turnesine çıktık. Yardbirds zamanında yapılmış bir sözleşmeyi yerine getirmemiz gerekiyordu. İskandinavya dönüşünde Led Zeppelin adını alıp –Who'nun davulcusu Keith Moon'un buluşuydu bu isim– ilk albüm için çalışmaya başladık.

(Creem'den Nick Kent'le söyleşi, 1974)

İlk albümü yapmak ne kadar vakit aldı?

Page: Üç hafta. Yardbirds döneminden kalan bir sürü riff vardı elimin altında. Jeff (Beck) grubu bırakınca, yeni malzeme oluşturma işi bana düşmüştü. İlk albümde hâlâ eski günlerin etkisi altındaydım. İkinci albümde, grup kimliğinin oluşmaya başladığını duyabilirsiniz.

Robert Plant: İlk albümün şarkılarını söylerken geriden gelen sesler, bütün güzel kızlardan daha güzeldi. Büyük bir ağırlık, büyük bir güç vardı. Mahvediciydi. Sesimin daha çok işlenmesi lazımdı; Jimmy'yle beraber çalışmanın verdiği heyecan, o kıvılcım çok öğretici oluyor. Ondan sonrası çok şehvetliydi. Yaptığımız her şey bize ait bir damga haline geliyordu. İlk turnemizde hiç para kazanmadık. Hiç, sıfır. Jimmy Yardbirds'den kazandığı her kuruşu ortaya koydu, o kadar da büyük bir para değildi.

"Whole Lotta Love"lı ikinci albüm, çıktığı andan itibaren müthiş bir satış yakaladı...

Page: İkinci albüm ilkinden çok daha hızlıydı. O kadar çok sattığını öğrendiğimizde şok olmuştuk.

James Brown'a ithafen yaptığınız "The Crunge" müthiş...

Page: Bonzo bateriyle açılışı yaptı, sonra Jones girdi. O parçada grubun inanılmaz derecede eğlendiğini hissedebilirsiniz...

Üçüncü albüm bir rock anıtı. Kelt köklerinize bir dönüş olarak değerlendirilebilir mi?

Page: Onda bütün kökler vardı: Bluegrass, İskoçya, İrlanda, özellikle de İrlanda... Bunlar üçüncü albümün içine belli belirsiz dağılmış, tam mânasıyla sinmiş şeyler. Üçüncü albüm ikincisinin devamı; ikinci albüm yolda, turnedeyken kaydedilmişti, üçüncü albüm İngiltere'de, şehir dışında tatilde ortaya çıktı. Hepsi birbirini takip ediyor, her albümün kendine özgü bir mantığı var.

Üçüncü albümü kırda, Bron-Y-aur'da kaydetmenizin sebebi neydi?

Plant: Bir parça geri adım atmanın zamanı gelmişti. Huzur ve sükûnet bulabileceğimizi, California-Marin County blues'unu San Francisco'dan ziyade Galler'de yakalayabileceğimizi düşündüm. Küçük bir vadinin içinde kalan bu yerde güneş bir uçtan diğer uca hareket eder. Hatta yeni albümde orasıyla ilgili küçük bir de akustik parça var. Çevreyi jiplerle dolaştığımız günlere bir örnek. Bron-Y-aur günleri Page & Plant'in başlangıcı gibi oldu. İkinci albümün hatırı sayılır bir kısmını yollarda yazmıştık. O da hakiki bir yol albümüdür. Üçüncü albümse albümlerin albümü; bizi heavy metal grubu olarak etiketleyenleri dumura uğrattı.

İlk albümde de akustik bölümler vardı...

Page: İşte bu! Üçüncü albüm çıktığında Crosby, Stills, Nash & Young yeni kurulmuştu. Albümde akustik gitar öne çıktığı için "Zeppelin akustiğe başladı" diye yazılıp çizilmişti. Yarabbi, bu insanların kulakları nerelerinde? İlk albümde üç, ikinci albümde iki akustik parça vardı.

Şarkı sözleri, "modası geçmiş çiçek çocuğu saçmalığı" olarak eleştirildi...

Plant: Modası geçmiş çiçek çocukluğu mu? Meselenin özü, barışa, sükünete ve rüya gibi bir ortama duyulan arzuydu. Bu her insanın isteyebileceği bir şey; nasıl "modası geçmiş çiçek çocuğu saçmalığı" olabilir ki? Ben modası geçmiş çiçek çocuğu olmaya devam edeceğim.

Dördüncü albümün kapağında ne grubun adı var, ne de şarkılar...

Page: Led Zeppelin ne demek ki?

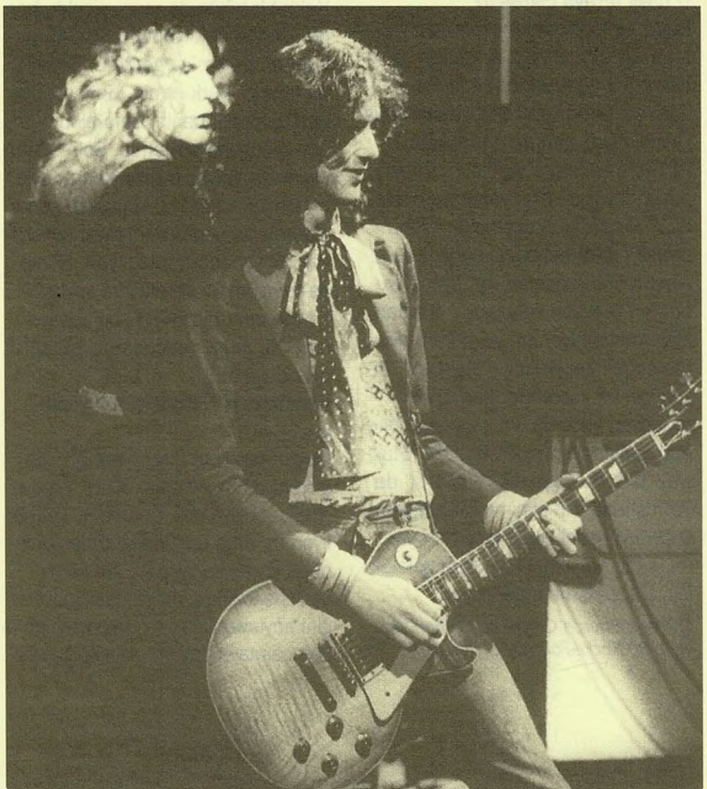

1973, San Francisco Kezar stadyumu konseri

Mühim olan müzik. İyi müzik yapmıyor olsaydık, adımızın ne olduğu kimsenin umurunda olmazdı. Müzik iyiyse grubun adı Lahana da olabilir ve yine mesajını ulaştırır. Albüm kapağının hiçbir yerinde Led Zeppelin geçmiyor, ayrıca standart kredi notları de yer almıyor. Bunu plak şirketine kabul ettirene kadar akla karayı seçtik. "Bu intihar olur" diyorlardı, bizse "sadece müziğe yaslanmak istiyoruz" diyorduk. Kapaktaki sırtında çalı çırpı taşıyan ihtiyar, doğayla uyum içinde. Doğadan alıyor, doğaya veriyor. Arka kapaktaki ihtiyar, Tarot kartlarındaki münzevi. Kendine yeterlilik ve mistik erdem sembolü.

Plant: Albümü "Led Zeppelin IV" diye adlandırmamaya karar verdik ve düşünmeye başladık: Ne olmalı? Sonuçta, her birimizin kendi bireyselliğini, zihniyetini, fikriyatını ifade eden metafizik bir sembol bulmasını kararlaştırdık. Benimki Mu uygarlığının sembolüydü. Mu, Pasifik'le Çin arasında bir yerde 15 bin yıl önce varolduğu rivayet edilen bir kıta. Mu halkı, Meksikalılara göre batıdan, Çinlilere göre doğudan göç edip oraya yerleşmişler. Mu tabletlerine Meksika'da, Mısır'da, Hindistan'da, Etiyopya'da, Çin'de rastlandığı ve hepsinin aynı döneme ait olduğu söylenir.

Page: John Paul Jones'un sembolü, eski İskandinav şiirleri hakkındaki bir kitaptan alınmaydı, özgüven ve beceri sembolüydü. Çizmesi çok zor bir şekil zira. Bonzo'nunki de aynı kitaptandı.

Plant: Bonzo'nun sembolünün Balantine biralarının da sembolü olduğunu sonradan öğrendik.

"The Battle Of Evermore"un hikâyesi ne?

Page: Bir gece herkes erken yatmıştı, ben de John Paul'ün mandolinini kurcalamaya başladım. O akorlar o zaman çıktı. Mandolini ilk defa ele alışımdı. Mandolin sanatçıları herhalde çok ilkel bulurlar o akorları, belki de öyle çalınmıyordur zaten. Yani o şarkı "hadi şimdi de folk tadında bir şey yapalım" diyerek çıkmadı...

Plant: O sıralarda İskoçya savaşları hakkında bir kitap okuyordum. "Battle Of Evermore" bir şarkıdan çok, bir mırıldanılacak bir ezgi. Sözleri yazdıktan sonra, şarkının bütünsel etkisi için benimkinden tamamen farklı bir vokalin gerektiğini farkettim ve Sandy Denny'yi bana eşlik etmesi için davet ettim. Kendi tarzıma zıt tarzı olan şarkıcılarla söylemek bana çok zevkli geliyor. Ben şarkıda geçen olayları anlatırken, Sandy bana muharebe alanındaki insanların nabızlarımışcasına karşılık veriyordu. Sandy, kentin çığırtkanıydı, insanlara silahlarını bırakmaları için çağrı yapıyordu.

Zeppelin denince ilk akla gelen şarkılardan biri "Stairway To Heaven". O nasıl ortaya çıkmıştı?

Page: Rock'n'roll kendiliğinden patlayan bir şey. Başka bir şarkıyı çalıştığımız bir gün, Bonzo Little Richard'ın "Good Golly Miss Molly"sinin girişini çaldı, ben de o bölümün riff'iyle oynamaya başladım. Robert duyar duymaz vokal yapmaya başladı... "Stairway", Zeppelin'in özünü temsil ediyor bence. O şarkıda müziğimizin bütün ögeleri var, ayrıca grubun en iyi halini sergiliyor... Soloları filan kastetmiyorum, yekpare bir bütün olarak Zeppelin... "Stairway", bizim için bir kilometre taşıydı. Her müzisyen kalıcılığı olan, zamana direnen şarkılar yapmak ister, biz "Stairway"le bunu başardık. "Tommy" de Townshend için aynı şeydir herhalde. O şarkıyı aşabilecek becerimiz var mı, emin değilim. O noktaya gelmek için çok çalışmam gerekiyor.

(1975, Cameron Crowe'la Rolling Stone ve 1990 Rock&Folk söyleşilerinden)

Rock rüyaları

Stones'la yarış halinde gibi hissediyor musunuz kendinizi?

Page: Bir yarışta olduğumuzu zannetmiyorum. Stones harika, hep öyle oldular. Jagger'ın şarkı sözleri çok etkileyici. Hep 12'den vuruyor. Müziği bir yarışma gibi görmüyorum. Mesele kimin iyi müzik yaptığı, kimin yapmadığı. Ve kimin ayakta durabildiği...

Bir Jimmy Page solo albümü yolda diye söylentiler var...

Galiba yola düşmenin, dünyanın çeşitli yerlerindeki sokak müzisyenleriyle takılmanın vaktidir. Bu hafta çingeneyim, belki haftaya glitter rock'çu olurum.

Page: Bir Keith Richards mavrası o. Stones'un müstakbel plağının B yüzünü yapmıştım galiba. Rick Grech, Keith ve ben vardık, "Scarlet" diye bir şarkı. Dylan'ın "Blonde On Blonde"undaki şarkılara benziyordu. Gerçekten sıkı parçaydı. Bütün gece ayaktaydık, sonra stüdyoya gittik, Keith bir bölümde reggae çaldı, ben de üzerine solo yaptım. Sonra Keith kayıtları İsviçre'ye götürdü. Birileri de kayıtları fark etmiş, Keith de onlara parçanın benim solo albümümden olduğunu söylemiş. Solo albüm yapmaya ihtiyaç duymuyorum, öyle bir kimyamız var ki, kimsenin kendi albümlerini yapmaya ihtiyaç duyuracak bir yabancılaşması yok. Herkese ne çalması gerektiğini söyleyen Townshend tarzından hoşlanmıyorum. Bir grup, neticede bir gruptur, öyle değil mi?

Kendinize ne kadar güveniyorsunuz?

Page: Kendime değil, yaptığım işe güveniyorum. Müzikal olarak nereye gittiğimi biliyorum. Önümdeki yolu biliyorum, ama düşündüğümden çok daha yavaş ilerliyorum. Ne kadar uzaklaşacağımı, oraya nasıl gidileceğini söyleyebilirim, tek yapmam gereken çalmaya devam etmek. Bu söylediğim tuhaf gelebilir, uzaydaymış gibi çalan John McLaughlin gibileri yüzünden. Kaplumbağa ve tavşan meselesidir belki de. Teknik önemli değildir, benim işim duygularla; önemli olan armoni. Daha fazla geliştirmem gereken tarafım buydu, daha fazla asılmam lazım. Gitarın içinde bir sürü sanat biçimi, üslûp var, flamenko, caz, rock, blues... İlk başlarda hayalim bunların hepsini harmanlamaktı. Şimdi kompozisyon da bir o kadar önemli geliyor. Galiba yola düşmenin, dünyanın çeşitli yerlerindeki sokak müzisyenleriyle takılmanın vaktidir. Faslı müzisyenler, Hintli müzisyenler... Bu sene böyle bir yolculuğa çıkmak iyi olurdu. Ötekiler buna ne der bilmiyorum, şu sıralar öyle bir havadayım. Bu hafta çingeneyim, belki haftaya glitter rock'çu olurum.

Bu yolculuklardan ne elde etmek istiyorsunuz?

Page: Dalga mı geçiyorsun? Faslılarla oturunca ne elde etmek istediğini bilirsin, bir insan ya da bir müzisyen olarak. Telefonu kaldırıp oda servisine bağlandığın otellerden bahsetmiyorum. Bunun tam zıddından bahsediyorum. Tam karşıtıyla dengeyi sağlamak lazım. Çalgımdan başka hiçbir şeyimin olmayacağı bir nokta belki de. Uzun zaman önce böyle seyahatler yapardım. Tekrar yapmamam için bir sebep yok.

İlk Amerika turnenizi hatırlıyor musunuz?

Plant: Gayet iyi hatırlıyorum. Şimdi odamızda oturup Nietzsche okuyoruz, o zamanlar sıkı eğlence vardı. Los Angeles daha neşeli bir yerdi. Amerika'da gördüğüm ilk yer bu şehirdi, silahlı bir polisi gördüğüm ilk yer, yirmi metre uzunluğunda araba gördüğüm ilk yer...

Eskiyi düşününce hüzünlenir gibisiniz...

Plant: Masumiyetimi yitirdiğimi sanmıyorum. "Physical Graffiti"den "Sick Again"i dinlersen, anlayabilirsin. Los Angeles'a son geldiğimde çok canım sıkılmıştı. Can sıkıntısı korkunç bir şey. Can sıkıntısı, yıkımın, bütün olumsuzlukların başlangıcı.

Müzik endüstrisinin tadının kaçmaya başladığını düşünüyor musunuz?

Page: Endüstrinin öldüğü her zaman söylenir. Ben öyle düşünmüyorum. Bir sürü iyi müzisyen var, 360 derecelik müzik küresinde dinleyecek bir sürü farklı tarz var. Kabile müziklerinden klasik müziğe kadar bir sürü şey. Şu andan itibaren bir plak bile yapılmasa, bence yeteri kadar müzik kaydedilmiş durumda, beni mutlu edecek her şey var mahzende.

Bugünlerde neler dinliyorsunuz?

Page: Evde sürekli Joni Mitchell dinliyorum. Onun hep bir grupla çalışmasını bekledim. Joni'nin en esaslı yanı, yaşadıklarına bakıp geri çekil-

mesi ve olup biteni tüm berraklığıyla ortaya çıkardıktan sonra yazması. Beni gözyaşlarına boğuyor, daha ne diyeyim?

İllüstrasyon kitabı "Rock Dreams"deki portrenizi nasıl buldunuz? Alvin Lee, Jeff Beck, Pete Townshend ve Eric Clapton'ın yanında, mafyöz gitaristler kılığında?..

Orada Zeppelin'le ilgili hiçbir şey yok. O kitabın çizeri (Guy Peellaert) bütün vaktini Stones'a mastürbasyon yapmakla geçiriyor herhalde. Stones kadın kılığında, onun gibi şeyler! Kitabı ilk gördüğümde "ne şahane" dedim. Ama karıştırmaya başlayınca, hiç hoşuma gitmeyen şeylere rastladım. İnsanlar buna gülebilir, ama bir fıstığın omzuna elini atmış arabasını süren Ray Charles'ın resminden hoşlanmadım. Tatsız. Ama çizer Fransız, ne denir? Ray Charles kör, burada mizah nerede? Bunlar onun rock rüyaları olabilir, ama kesinlikle benimkiler değil. Sorunuza gelirsek, 60'lardan gelen bütün gitaristlerin, Beck'in, Clapton'ın, Lee'nin, Townshend'in, benim daha gidecek çok yolumuz var. Bu bir şey ifade eder herhalde. Jeff Beck, Clapton ve ben Richmond/Croydon tipi bir ekiptik... Hep ilerlemeye, daha iyisini, sürekli daha iyisini yapmaya çalıştık. Jeff Beck'in son albümünden bir şeyler dinledim, muhteşemdi.

Beğendiğiniz gitaristler kimler?

Page: Clapton, Jeff Beck, Townshend işte... Ama, dünyanın görüp göreceği en büyük gitarist Hendrix'ti. Geçenlerde kaybettiğimiz Clarence White da çok yetenekliydi. Bambaşka bir tarzda, Maria Muldaur'un "Midnight At The Oasis"inde çalan Amos Garrett de öyle. Steely Dan albümünde çalan Elliott Randall da müthiş biri.

Dahi olduğunuz söyleniyor, ne dersiniz?

Page: Kabul edemeyeceğim tek deyim "dahi". Bu deyim, rock'n'roll'da fazlasıyla laçka bir şekilde kullanılıyor. Klasik müzikteki melodik yapıyla rock'n'roll albümlerini kıyaslarsanız, rock'n'roll'un kırk fırın ekmek yemesi gerektiğini görürsünüz. Klasik müzikte "dahi" deyimini kullanmanıza olanak tanıyan belli bir standart vardır, ama rock'n'roll'da böyle bir şey yok. Rock'n'roll halk müziği, sokak müziği. Okulda öğrenemezsiniz, onu kapmanız lazım. Sokak müzisyenleri arasında dahiler yok, ama bu gerçekten iyi olmadıkları anlamına gelmez. Rock'n'roll'a sanatsal olarak ne kadar koyarsanız, o kadar alırsınız. Kimse size öğretemez. Tek başınasınız, beni büyüleyen de bu.

Bir söyleşide hayatın bir kumar olduğunu söylemiştiniz. Ne demek istemiştiniz?

Page: İnsanlar risk almaya korkuyor, halbuki risk almayı gerektiren bir sürü durum var. Her sabah işe giderken küfrediyorsanız, sizi mutlu etmeyen bir iş yapıyorsanız, o işten kurtulmak her türlü bedele değer. Talihli olduğumu bu yüzden söylüyorum, çünkü yaptığım işi seviyorum. İnsanları mutlu etmeye bayılıyorum. Gerçekten...

Aldığınız riskler nelerdi?

Page: Mesela, bir gruptaydım, ismi lazım değil, sürekli bir otobüsün içinde yolculuk halindeydik. Okuldan sonra iki yıl boyunca böyle takıldım, ama sağlığım bozulmaya başlamıştı. Güzel Sanatlar'a geri döndüm. İstikametimde çok temel bir değişiklikti bu. Buna binaen, gerçekten istenirse yapmak mümkün diyorum zaten. Öyle takılmaya devam etseydim sonsuza kadar öyle giderdi. Sonraki 18 ay boyunca ayda 10 dolarla yaşadım...

Plant: Yeni albümdeki "Ten Years Gone" şarkısının ardındaki hikâyeyi anlatayım. Zeppelin'e katılmadan önce kıçımdan ter damlayana kadar çalışıyordum. Çok sevdiğim bir kız "ya ben ya hayranların" dedi. Hayranlarım olduğundan değil, ama dedim ki, "duramam, ilerlemem lazım". On yıl heba oldu. İşte size bir risk.

Page: Bir tane de ben anlatayım. Güzel Sanatlar'dayken stüdyo müzisyenliğine başladım. Bir sürü herif stüdyo müzisyenliğini zirve addeder. Yardbirds'e katılmak için o işi bıraktım, hem de aldığım para üçte bire indiği halde. Stüdyoda günde üç seans çalıyordum ve nefret ettiğim tiplere dönüşmeye başlamıştım.

Stüdyo müzisyenliğinin sizi rahatsız eden tarafı neydi?

Page: Bazı seanslar zevkliydi, ama esas mesele, bir sonraki adımda ne yapacağını bilmemen. Bir Burt Bacharach plağında çaldığımı duymuşsunuzdur. Ne yapacağımı bilmeden çalmıştım. Bazen görmekten memnun olduğun biri çıkar karşına, bazen de "ne işim var burada" dersin.

Aleister Crowley'nin evinde yaşıyorsunuz. Crowley 20. yüzyıl başlarında yaşamış bir şair ve simyacıydı, kara büyüleriyle de ünlüydü...

Page: Evin eski sahibi Aleister Crowley, ama ondan önce iki-üç kişi daha oturmuş. Aynı zamanda eskiden bir kiliseymiş, içindeki cemaatle beraber yanıp kül olmuş. Ev de onun üzerine

inşa edilmiş. Evde bir sürü olay olmuş, ama hiçbirinin Crowley'le alâkası yok. Bir adamın kellesi uçurulmuş bu evde, ama olay Crowley daha oraya taşınmazdan önce olmuş. Tabii, Crowley taşındıktan sonra da intiharlar olmuş, insanlar akıl hastanelerine taşınmışlar...

Sizi bu eve çeken ne?

Page: Bilinmezlik. Meçhul şeyler beni çekiyor. Şahsî inançlarımdan ya da büyüye ilgimden bahsetmek istemiyorum. Harrison ya da Townshend gibi görünmek istemiyorum. Eğer insanlar bir şeyler öğrenmek istiyorsa, kendileri öğrenir. Buna inanıyorum.

(Rolling Stone'dan Cameron Crowe'la söyleşi, 1975)

360 derecelik müzik küresinde dinleyecek bir sürü farklı tarz var. Şu andan itibaren bir plak bile yapılmasa, yeteri kadar müzik kaydedilmiş durumda, her şey var mahzende.

"Dede" ve patlamış mısır

Bir dünya müziği festivali afişinde, Desert Blues'da isminizi görmek büyük sürpriz!

Plant: Bunun şaşırtıcı olduğunu sanmıyorum. Jimmy'yle olsun, şimdiki grubumla ya da "No Quarter"daki Mısırlı orkestrayla, otuz küsur yıldır bu alandayım. Tek bir dünya yok. Aksi takdirde, Eminem, beyaz olduğu için, varolamazdı. Ayrıca, zaman içinde gönlüm genişledi, zenginleşti. Her gün yeni bağlar kuruyorum.

2003'te rock'çu olmak ne anlam ifade ediyor sizin için?

Bir cevabım yok, çünkü rock'un ne olduğunu bilmiyorum. Sadece kendi yaptıklarım hakkında konuşabilirim. Sanayi çok muktedir; görüntü, imaj o kadar güçlü ki, artık arızaya yer yok. Benim dönemimde sık sık arızalar, kazalar olurdu, her şeyi daha heyecan verici kılan da buydu. Bugün rock bir kutu patlamış mısır kadar steril... Gerçi umurumda değil, kendi işime bakıyorum.

Bu, çöldeki ilk konseriniz mi?

Evet, burada konser vermek hayalden de öte, rüya gibi. Amaç Mali'yi tanıtmak, Tuareg kültürü, ülkeler arasında alışveriş, iyi fikirler... Tuaregler geleneksel müziklerini, şahsî hikâyelerini dile getiriyorlar. Ama, bununla yetinmemek lazım. Binlerce yıldır insanlar bu söylemi sürdürüyor, ama bunun olumsuz sonuçları da oluyor. Sadece müziğe bel bağlasaydık, soframıza ekmeği nasıl götürecektik?

Buradaki en ünlü kişi sizsiniz, kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Bağlam çok farklı, ben bir efsane değilim.

Albümleri milyonlarca satmış bir sanatçısınız...

Geride kalmış bir zamanda, iyi bir grupta, iyi şarkılar söyleyen iyi bir şarkıcıydım. Ama bunun dışında, hayatımın her anında, baba olarak, sevgili olarak, tutkulu bir müzisyen olarak varoluyorum. Efsane rafa kalktı. Samimi söylüyorum, kimin için efsane? Çöldeki seraptan başka bir şey değil bu.

Festivalde dikkatinizi çeken isimler hangileri oldu?

Kılıçla danseden Nijeryalı çocukların müziği harikaydı. Ayrıca Tinariwen'e bayılıyorum. Lo' Jo' grubu da bence olağanüstü bir karışım uyguluyor.

Sizden yaşça büyük olan Ali Farka Touré, size "dede" lâkabını takmış...

Doğru, çünkü iki torunum var.

Bu geziden geriye sizde ne kalacak?

Gelecekte yapacağımız müziklere dair pek çok ilişki, temas ve bolca iyimserlik. Bizi ağırlamak için gösterilen nezaketten çok etkilendim. Zenginliğimizden ötürü, uzak görüleceğimizi, benimsenmeyeceğimizi düşünüyordum. Bugün, canım ne zaman isterse geri gelebileceğimi biliyorum; efsane İngiltere'de kaldı.

Zeppelin'in yeniden bir araya geleceğinden söz ediliyor...

Çok teşekkürler, sorularınıza cevap vermek zevkti benim için, her ne kadar 61. sayfada yer verseniz de, mühim değil. İyi günler.

(Rock&Folk'un 2003 söyleşisinden)

Derleyen: ***Siren İdemen - Yücel Göktürk***

Bonham, Jones, Page, Plant

ansiklopedi

b→

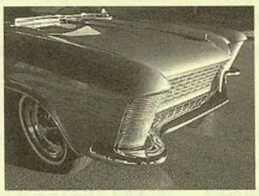

1965 BUICK RIVIERA

d→

DEKKER, DESMOND

Bob Marley öncesinde uluslararası şöhretle tanışan ilk reggae şarkıcısı... Asıl adı Desmond Dacris olan sanatçı, 1942'de Jamaika'da, Kingston'da doğdu. Bob Marley'le komşuydular. Kaynakçı olarak çalışıyordu, iş arkadaşlarının teşvikiyle girdiği bir yarışmada dikkatleri üzerine çekti ve Leslie Kong'un himayesine girdi. İlk 45'liği "Honour Your Father and Mother", İngiltere'de, Chris Blackwell'in Island şirketinden de yayınlandı. 60'ların ortalarında Aces grubuyla yaptığı yirmi şarkısı Jamaika'da liste başı oldu. 1966'da James Bond'dan esinlenerek yaptığı "007 (Shanty Town)", İngiltere listelerine girdi. İlk uluslararası başarısı olan bu şarkı, sokak çetesi kültürüne, "rude boy"lara da atıfta bulunuyordu; bu yüzden Dekker'in skinhead'leri etkilediği de söylenir... 1967-68'de hit şarkılar üretmeye devam etti. 1969'da en büyük süksesi geldi: "Kalkarım sabah, kölelik ederim ekmeğim için" dizeleriyle açılan "Israelites", İngiltere ve Amerika'da ilk 10'a girdi. Jamaika ağzıyla okunan şarkının İsrail'le bir ilgisi yoktu, Rasta fikrini anlatıyordu... Devamı geldi: "It Mek", "That's Why It Happened", "Problems", "You Can Get It If You Really Want"... Bob Marley'in çıkışına kadar, kral oydu. Son büyük hiti 1975'de "Sing A Little Song" oldu. 1980'de Graham Parker'ın Rumour grubuyla kaydettiği ve Stiff Records'dan çıkan "Black and Dekker" albümü başarılı olamadı. Bunu takip eden Robert Palmer prodüktörlüğündeki "Compass Point" albümü de onu diriltemedi. 1984'te İngiliz mahkemelerince müflis addedildi, eski menajerinin onu kazıkladığını söyledi. Yüksek perdeden vokali, hâlâ rock steady üslûbunun doruk noktalarından biri...

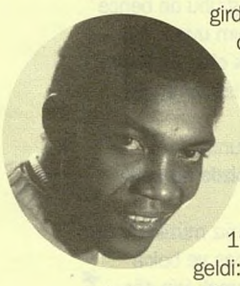

h→

HAVAÎ MERCAN DEDE

Ali Sansar Efendi, Kırım Savaşı arefesinde Cadde-i Kebir'in usul usul büyüdüğünü, açılan tiyatrolarda kaşlı gözlü, ahu bakışlı, gül yüzlü, kiraz dudaklı aktrislerin boy gösterdiğini, yahut onların giyinik, yarı çıplak veya anadan doğma gravürlerinin elden ele dolaştığını, böylece Calûd dahil bütün mahbubperest ve sanemperverlerin Galata'dan yavaş yavaş bu sokağa çıkmaya başladıklarını yazmıştır. Delidumanzade Gülcemal Efendi ise, onu devri daim gibi beyhude bir uğraştan vazgeçirmek amacıyla Samur ve Yağmur Çelebiler'in, dillerde destan bir kadın oyuncu gravürünü Calûd'un görebileceği bir yere bırakıp böylece efendilerinin aklını biraz olsun başka yönlere çekmeyi düşündüklerini rivayet etmiştir. Oysa Havaî Mercan Dede, onun bu kadın gravürünü tam yirmisekiz kuruşa bir Ermeni kabadayısından aldığını söylemiştir. Gravürün kökeni hakkındaki gerçek ne olursa olsun, Ali Sansar Efendi, Delidumanzade Gülcemal Efendi, Mercan Dede ve diğer râvilerden nakledildiğine göre Calûd, gönlünü Esmeralda adındaki bu kadına kaptırarak yanıp tutuşmuş, onu adım başı yâd edip aşkıyla ve şevkiyle inlemiş, koynunda sakladığı resmini çıkarıp çıkarıp bakarak kadının yuvarlak hatlarını gönlüne ve zihnine adeta kazımış, böylece devri daim tutkusu biraz olsun yatışır gibi olmuştu. Ancak kendisi artık orta yaşlı biriydi. Esmeralda ise, eğer ressam bir hiyle yapmamışsa, en fazla yirmisinde gösteriyordu. Kalçaları Şah İsmail'in tahtına sığmayacak kadar geniş, beli iki elle kavranacak kadar ince, memeleri de Calûd'un koca avuçlarından taşacak kadar dolgundu. Kısacası o kadar şuh, o kadar işveli görünüyordu ki, devri daim makinasına eskisi kadar ilgi gösteremeyen hiyelkâr, kendisine ölü bebekler doğurmaya devam eden sekiz karısıyla yatarken daima Esmeralda'yı düşünüyor, gün gelip maslahatının, o koca kalçalar arasındaki hazine mağaralarına duhul edeceğini umuyordu. Onu üzen diğer bir şey de, birinde kızıl diğerinde kara yakut bulunan bu iki mağaraya aynı anda girip çıkabilecek iki anahtarının olmamasıydı. Evet, İskender'in kudret ve zürriyetinin fışkırdığı o koca mashalatından bir tane daha olsun istiyordu. Kendisini, biri üstte biri altta bu çifte zekeriyle, Esmeralda'yı zevkten feryadlar attırırken hayal ediyor, fışkıran avuç avuç hayat suyunun mağaraları doldurduğunu, yanan yakutların alevini ve ışıltısını söndürdüğünü tekrar tekrar zihninde canlandırıyordu. Ne var ki yaşı artık ilerlediğinden bütün bunların layıkıyla olacağı şüpheliydi. Her doğum sonrası kuyuya atılan ceninlerle birlikte sanki kendi iktidarından da bir parça yitip gitmişti. Nice zamandan bu yana bulutları delecek kadar dik ve mağrur olmayan granit iktidar kulesi, daha uysal, daha ağır başlı olduğundan mıdır, sırada bekleyen yedinci ve sekizinci dilberlerin cazibesine boyun eğmeye, onuncuda ise uykusu gelmiş bir çocuk gibi mızmızlanmaya, onbirincide ise derin ve huzurlu bir uykuya dalmaya başlamıştı. Bu yüzden Calûd, Mısır Çarşısı'na sık sık gelip gitmeye başladı. Yetmiş yaşındaki erlere üçüz evlatlar verebilecek tiryaklar ve padişah macunları, maslahatını daha uslanmaz, daha dik başlı yapmıştı. Klavsiyus adındaki bir âlimin, hiçbir güç kaynağının sonsuz olmadığı, kâinatın gücünün de gün gelip tükeneceğini iddia ettiği kitabı okurken, tam bir kavanoz padişah macununu midesine indirip kafasındaki fırtınayı dindirmeyi denemişti. (...) İngiliz ve Fransız donanmaları Beykoz'a demirledikten bir süre sonra Kırım Savaşı patlak verdiğinde, duyduğu bir haber Calûd'un yüreğini yerinden oynatıverdi. Esmeralda, bir tiyatro kumpanyasıyla Dersaadet'e geliyordu...

İhsan Oktay Anar, Kitab-ül Hiyel

S→

SÜLEYMAN HAYATİ DEDE

70'li yıllarda San Francisco'da müritleriyle

"Gelin", Francis Picabia, 1929

Guy Peellaert'ın çizimiyle Ray Charles ("Rock Dreams" kitabından)

p→

PARTCH, HARRY

Amerikalı kompozitör, müzik teorisyeni, enstrüman yapımcısı, hobo. Halil Turhanlı'nın deyişiyle, "gerçek bir ikon kırıcı, kültürel bir yasa çiğneyici".

Partch'ın anne-babası uzun yıllar Çin'de misyoner olarak yaşamışlar. Amerika'ya dönüşlerinde baba bir inanç bunalımı geçirmiş ve tanrıtanımaz olmuş, anneyse dindarlığını sürdürmüş. Harry 1901'de, Kuzey California'da dünyaya gelmiş. Annesinin sağlığına iyi geleceği için üç sene sonra Arizona'ya taşınmışlar. Ailesi vasıtasıyla Çin ve Asya kültürüyle tanışan Partch, burada da Kızılderili kültürüyle, Meksikalı göçmenlerle tanışmış. Çocukluğu, çöl kenarında, küçük bir kasabada, yalnız geçmiş. Babanın ölümü üzerine, 1919'da Los Angeles'a taşınmışlar. Bir süre Güney California üniversitesinde piyano ve armoni eğitimi görmüş, ama hocalarının kendisinden daha iyi olmadığını düşünerek ayrılmış.

1920'lerden itibaren Partch kendi müzikal fikirlerini geliştirdi, kütüphanelere dadandı. Konser salonlarının müziği boğduğunu düşünerek herkesin bir yandan yiyip içtiği, sohbet ettiği, canı istediğinde sahnedeki oyunu seyrettiği Çin mahallesindeki Mandarin Tiyatrosu'na takıldı. Bu dönemde Antik Yunan'ın müzik felsefesini öğrenmeye çalıştı ve Batı müzikal mirasını reddetti. Hermann Helmholtz'un "Ses Duyusuna Dair" adlı kitabını okumasıyla birlikte, 12 ton sisteminin pratik faydaları olduğunu, ama tüm ses skalasını kapsayamayacağını öğrendi ve 43 ton içeren kendi sistemini yarattı. Peşinde olduğu müzik, modern Batı'nın soyut müziği değil, şiir ve dansla bütünleşen, eski çağlara özgü "bedensel müzik"ti. Bu sırada, yeni tonal sistemine uygun enstrümanlar yaratmaya da koyuldu ve kromelodeon, marimba eroika, batlamyus, sis odası kâseleri, mazda marimba gibi çalgılarını bizzat imal etti. 1926 yılında, tüm bir müzikal gelenekle bağını koparmak için bütün yazılarını, bestelerini yaktı.

1934 yılında bir bursla Londra'ya giderek tonlama teknikleri üzerine araştırma yaptı, W.B. Yeats ile tanıştı. Amerika'ya döndüğünde bir ekonomik krizle karşılaştı, evsizlerin, işsizlerin arasına karıştı. Artık bir "hobo"ydu, trenlerde kaçak yolculuk yaptı, bahçelerde boğaz tokluğuna çalıştı, aşevlerine muhtaç kaldı. Hoboluğunun ilk sekiz ayında tuttuğu, yollarda rastladığı insanları, gezgin hayatını anlattığı güncesi ancak ölümünden sonra, bir arkadaşının çıkardığı kopya sayesinde yayınlanabildi. Partch'ın bu maceralı dönemi "Barstow" ve "U.S. Highball" adlı iki eserine kaynaklık etti.

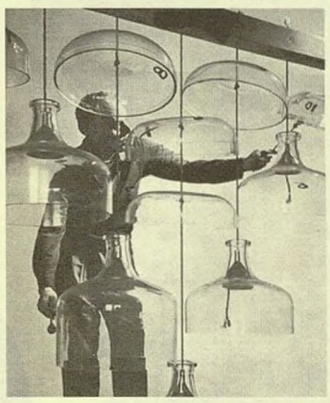

1941'de bestelediği "Barstow", Amerikan folk müziğinden etkiler taşıyor, metin olarak duraklarda, yol kenarlarındaki korkuluklarda hoboların bıraktığı mesajlara, notlara başvuruyordu. Tren istasyonlarındaki, terkedilmiş binalardaki duvar yazılarını, hoboların konuşmalarını da "U.S. Highball"da kullanacaktı. 1944-47 arasında Wisconsin üniversitesinde çalıştı. "Genesis Of Music" (Müziğin Yaratılışı) başlıklı kuramsal çalışmasını da bu sırada kaleme aldı. Üniversiteden ayrıldıktan sonra California'da terkedilmiş bir kasabada bir hangar kiralayarak Gate 5 stüdyosunu kurdu. Ressam arkadaşı John McKinney'le birlikte Meksika'da iki ay "ilkel hayatı" yaşadı. 1956'da "The Bewitched" adlı eserini yorumlatmak üzere Illionis üniversitesine katıldı. Bu eserin yazılması ve icrası üç senesini almıştı.

"Plectra and Percussion Dances" (Mızrap ve Vurmalı Çalgılar Dansları) başlıklı üç dans yapıtında Latin, Afro-Amerikan müziklerinden ve cazdan etkilendi. Bunu "And On The Seventh Day Petals Fell In Pataluna" gibi eserleri, "Water! Water!" gibi tiyatro yapıtları takip etti. Partch, ömrünün son yıllarını Pasifik kıyısında, San Diego'da, parasız bir alkolik olarak küçük bir evde geçirdi. 1974'de öldüğünde, vasiyeti gereği yakıldı ve külleri okyanusa savruldu.

Modern Batı müziğinin kurallarını reddeden Partch, ritüellere dayanan, hayatın işleyişinden, bedenden ve konuşmadan kopmamış, kabilevî bir müziğin peşinde koşuyordu. Henry Cowell, John Cage, Lou Harrison gibi bestecilerin aksine, müziğini Batı kültüründe bir aşama olarak kurmuyordu. Müziğe yaklaşımı, Tom Waits'den Laurie Anderson'a, David Tudor'dan Philip Glass'a pek çok insanı etkiledi. Halil Turhanlı'nın anlatımıyla: "Partch'ın adı, yüzyıl başında Charles Ives'in öncülük ettiği Amerikan deneysel müziğinin içinde anılır. Onun Avrupa senfonik müzik geleneğinden koparak yeni bir müzikal dil yaratmış olduğu doğrudur. Fakat, bütün bu yenilikçi çabalarını sürdürürken, çığır açıcı girişimlerde bulunurken Amerikan avantgarde'ı ile özdeşleşme kaygısını hiç taşımamıştır..."

m→

MODASI GEÇMİŞ ÇİÇEK ÇOCUKLARI!

Los Angeles seyahatlerinde hippi cemaatine bulaşan Robert Plant, Led Zeppelin ve New Yardbirds öncesinde Midlands çiçek çocuklarının önde gelen figürlerindendi. 1967 tarihli bu fotoğrafta Midlandsli hippiler, Plant'i ortalarına almışlar, ot içmekten dava açılan arkadaşları için mahkeme önünde eylem yapıyorlar.

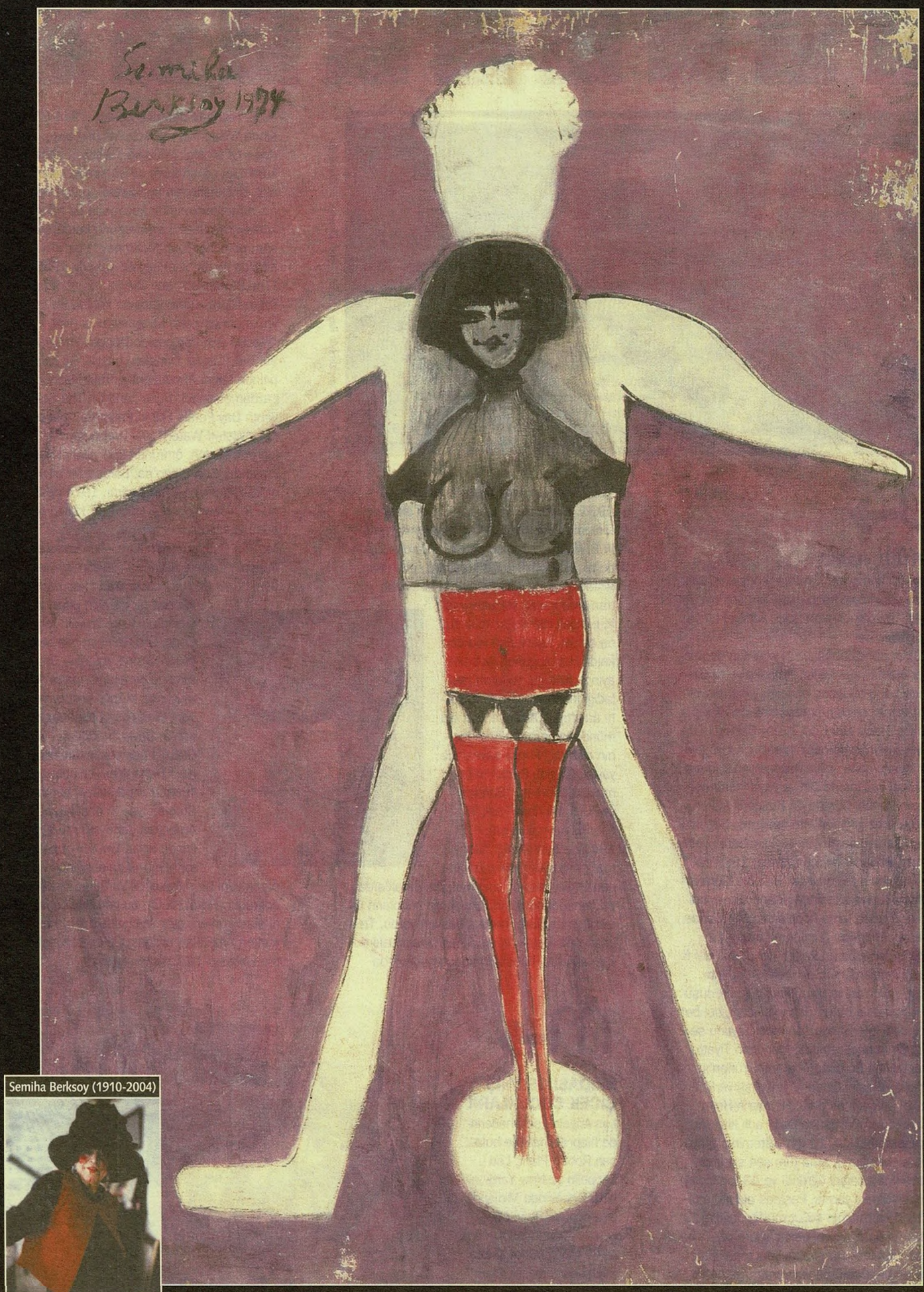

"Aşk", otoportre, 1974

Semiha Berksoy (1910-2004)

Gülü alıyorum yüzüme sürüyorum / Her nasılsa sokağa düşmüş / Kolumu kanadımı kırıyorum
Bir kan oluyorum bir kıyamet bir çalgı / Ve zurnanın ucunda yepyeni bir çingene
Cemal Süreya